33
n.º 234
232
f.º 104.
UVA.BHSC

UVA.BHSC

450

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

R. 458

1.EE.8

Quia que breui compendio enarrantur · tedium non generant sed facilius memorie ·
commendantur ad aliqua notitia actionum et per doctores traditam mei est propositi
quedam notabilia explicare · ut aliqui textus prolixitatem nolentes in
sistere possint aliqua breuiter comprehendere · Et pono primo quare quare acti
ones fuerint introducte et dic quod humanis necessitatibus exigentibus gentis
humane quosdam sibi contractus constituerunt ut in l. ex hoc iure ff de iusti.
et iure · Ex quibus contractibus oriuntur obligationes per quas nobis aliquis ob
ligatur · modo sine essent actiones per quas quis compelleretur ad soluendum
dum frustra illi contractus essent introducti · ut in l. ii ff de ori. iur. in §.
post originem / deinde quero quid est actio · unde actio est ius persequendi
in iudicio quod sibi debetur · Insti. de act. § primo et est nomen generale ad
omnes actiones et omnia predicta ut in l. actionis verbo ff de ob. et act. et obl.
Et dic secundum veriorem opinionem quod utique actio ibi diffinitur tam realis quam
personalis et hoc secundum Io. fa. § primo Insti. de act. et ibi vide. et
dic quod actionum duo sunt genera · quedam sunt in rem quedam in personam
ut in l. actionum ff de actionibus et obl. · Actio in personam dicitur que contra
aliquos est contractus ut quasi super aliqua re danda · ut aliquo facto faciendo
ut quia aliquis delinquit ut quasi · ex contractu illo nascitur actio in personam
ut patet in contractu emptionis nam ex contractu isto datur actio ex empto que dicitur in
personam et datur emptori · Ita ex vendito que datur venditori et sic de si
milibus de quibus vide Insti. de obl. que ex quasi contractu nascitur per totum · Idem
dicitur ex maleficio ut quasi quia ex eis nascitur actio que datur in personam
ut in actione furti actione iniuriarum et aliis similibus que ex maleficio
dicuntur · de aliis que veniunt ex quasi maleficio nascitur · Et propterea dicuntur in
personam quia non recedunt a persona obligata · ut a persona heredis sui et
ita dicit glo. Insti. de actionibus § primo · Actio in rem dicitur que datur in
aliquem qui nullo modo est obligatus et ipse intelligendo ex contractu
ut quasi ex delicto ut quasi ut Insti. de actio. § primo in sua glo. puta quia
contractus ut quasi non procedit ab illo contra quem agitur sed tamen in eum agitur ex
eo quod possidet ut in rei vendicatione que datur contra possidentem nam illa
ipse dicitur in rem ut in l. i. C. de alienatione iudicii mutandi causa facta · Et nota
quod quedam sunt actiones que dicuntur in rem scripte ut actio quod metus causa
petitio hereditatis et multe alie ut in l. i. ff. § metum ff quod metus
causa et in l. sed si lege eiusdem · § petitio ff de petitione hereditatis
nam actio quod metus causa dicitur personalis quia contra eum qui metum fecit datur
et dicitur in rem quia competit contra quoslibet possidentem rem ablatam
per metum ut dicitur ut in l. fi. alle. et ita de singulis l. allegatis
est dicendum // Rei vendicatio dicitur que datur actio que datur duo ut
quasi contra rei possessorem ut quasi ut l. in rem in principio ff de rei vendicatione

BIBLIOTECA DE SANTA CRUZ DE VALLADOLID

UVA.BHSC

possessor dicitur qui vere possidet
quasi possessor
qui pro possessore possidet

iuncta l. officium eodem titulo Et dicitur qui natus est dignus de iure gen
puta emptione ut societate et multis aliis contractibus qui numerantur in l. ex
hoc iure ff. de iustitia et iure et iustitia de iure naturali gentium et civili Sed possessor
aut genuinus quasi dominus dicitur ut vsufructuarius et emphiteota possessor
dicitur qui vere possidet Quasi possessor qui pro possessore possidet et
hic qui dolo suo desiit possidere vt in l. palam ff. de rei vendicatione

Actio in rem datur superficiario habenti in solo alieno superficiem vt in l.
superficiario in l. sequenti ff. de rei ven. et l. ij ff. de superficiebus et ibi dicitur
Actio vtilis in rem datur et emphiteote contra quemcumque possidentem et
etiam in ipsum dominum dum tamen soluat pensionem vt in l. j et ij ff. si ager vect
id est emphi. petatur et intelligo non solum de illo qui accepit pro perpetuo immo
etiam usque ad certum tempus magnum tamen alias non diceretur habere vtile domi
nium et multi discordant quamuis sit dare actionem vtilem possit hoc videantur
idem effectus vtilis et directe vbi tamen sunt eadem principia vt in l. cum pecunia
tua ff. de negotiis gestis Sed dubium est vtrum sit dare vtile dominium et
credo quod sic et de hoc videtur casus in l. possessore in fine C. de fundis pat. li.
rei et in auctentica de non alienandis rebus eccle. facta secundum rei aut collatione et cetera
Actio vtilis in rem datur et militi ut uxori si ex sua pecunia fuit aliqua
res comparata non nomine suo vt in l. si ut proponis C. de rei ven. Servus in
eodem vt in l. si ex pecunia C. eodem et de hoc non usus quia possunt in similibus
aut possunt colla. et cetera. Si res dotalis numerata dotalibus empta sit pro
pupillaris numeratis res empta pupilli et ne contra Idem de militie dicas
Actio vtilis in rem et datur in eam secundum volunt l. mem ff. de minoris causa
publiciana actio dicitur quedam actio opposita rei ven. quia ita non domino com
petit qui rem illam vsucapiebat emptam illam bona fide a non domino valet
sicut res illatam non dum vsucapione completa amisit contra possidentem
poterit eam intentare vt res sibi restituatur a possessore rem possidente et
de hac actione vide in l. plenius in titulo quod sane in sua glosa iusti de
act. et ibi signatur natura ipsius actionis

Actio rescissoria dicitur quedam actio quod competit in res alicuius qui erat ab
sens causa rei publice ut alia legitima causa fuit vsucapta natura sicut ab
sens reuersus potest petere adquirere per illam actionem rescissoriam vt tale obs
taculo puta vsucapio rescindatur .i. remoueatur quare remota poterit inten
tare rei vendicationem nam quamdiu durat vsucapio non potest rei ven
dicationem competere quia non erat dominus Sed per illam actionem rescissoriam fuit sibi
dominium restitutum et sic potest rei vendicationem intentare ista habentur in l. iusta
insti de act.

Actio ypothecaria competit creditori contra quemcumque rem obligatam detinentem
vt res illa sibi restituatur vt in l. cum notissimi in principio C. de prescriptione xxx vel
xl annorum Nec refert vtrum actio contra petat an sit res mobilis ut immobilis

UVA.BHSC

obligata ut in § item serviana instit. de actionibus et § pign. et ff. Et est sciendum quod hec actio ypothecaria habet in se iiii tempora. Primum est si extraneus possideat bona fide valet x annis inter presentes xx inter absentes elapso x uel xx annorum spatio hec actio submovetur C. in l. i. ad usus credi. Secundum est quando extraneus possidet mala fide tunc lapso xxx annorum spatio removetur ut in l. cum notissimi in prin. supra alle. et l. sicut C. e. Tercium est quando debitor uel heres eius possidet item quando creditor illius debitoris tunc xl anni requiruntur ut l. cum notissimi § alle. et ista actio potest dici quasi serviana ut § serviana instit. de acti.

Serviana actio dicitur que competit domino fundi contra possidentem rem sibi obligatam ut res illa sibi restituatur et hoc in rebus coloni illatis in fundo rustico quem sibi locavit. Nam invecta et illata per colonum in fundum merito sunt tacite obligata propter pensionem in solvenda domino ... quod sunt invecta et illata et hoc in colono secus in inquilino quia invecta et illata in fundum urbanum etiam me ignorante sunt tacite obligata ut in l. eo iure ff. quibus modis pignus uel ypothe. tacite contrahitur et l. certi iuris C. locati. Ratio est quia domina sicut rusticatus omnia palam habet secus in fundo urbano quia ibi reponimus aliqua secreta que volumus aliquem scire. Et sic invecta et illata ibidem sunt etiam me ignorante tacite obligata. Et est differentia inter actionem servianam et inter dictum salvianum quia intentans actionem servianam ad rem sibi obligatam restituendam debet probare talem rem fuisse in bonis coloni eo tempore quo res fuit illata sed hoc non est necesse in salviano interdicto immo sufficit probare talem rem fuisse illatam ita dicit glo. in § item serviana instit. de acti. et ibi vide.

Nota quod sit fundus urbanus nam omne edificium quod est factum causa habitandi etsi in rure sit sed predium rusticum seu fundus rusticus que idem sunt dicitur predium ubi aliquis non moratur fortassis ad messes reponendas et de hoc habes ff. de verbo sig. l. urbana § prediorum instit. de serv. urba. pred. l. ia et ibi vide. Sed quid habet probare agens ista actione. Dic quod in rem locatam illatam rem invectam fuisse quam petit et per consequens probat obligationem tacitam et rem illatam fuisse in bonis debitorum tempore illationis seu invectionis ut in l. et quia non dum sunt § quod dicitur ff. de pigno. Et dic quod in hac actione requiritur domini scientia de invectione rei illate facta et sufficit quod fuerit ratificata per l. item venient § petitam ff. de petitione hereditatis et denique l. si quis solutum in mora et in l. ia § prin. quod vi aut clam ff.

Actio confessoria dicitur quedam actio in rem competens iure servitutis iam constituta puta si servitutem iam in constitueris et me prepedias quominus possim uti mea servitute tunc ... petam ... actione

quia domina
sicut rusticus
omnia palam habet

confessoriam ut confiteatur huius servitutem in debita et dicitur confessoria quia petendit ut adversarius confiteatur debita servitute et de hac vide in glo. in § eque insti. de actio. circa l. si. ff si servitus vendicetur

Actio negatoria dicitur quedam actio que competit cum aliquis vult uti servitute in fundo meo cum tamen sibi non debetur nam tunc intentabo istam actionem negatoriam contra eum quia sibi negabo istam servitutem debitam sibi eo forsitan quia non probabit sibi fuisse constitutam et de hac vide in lons alle in precedenti actione et ita competit domino ut in l. notissimi § 1. ff quemadmodum usus fructus fin peta

Sciendum est quod omnes illas actiones que non reperiuntur notate in § actionum insti. de actionibus quandoque stricti iuris et ille ibidem contente sunt bone fidei Et sinclus fere que sunt stricti iuris videlicet primo que sunt bone fidei et tunc si eas cognoveris statim cognosces que sunt stricti iuris Exempla cognito uno contrariorum facilius cognoscitur reliquum insti. de his qui sunt sui vel alieni iuris § i.o differentia est inter actionem stricti iuris et actionem bone fidei quia in actione bone fidei veniunt omne illud quod equum est et supposito quod expresse non fuerit dictum quia in contractu emptionis pignoris veniunt usure statim quod emptor est in mora solvendi pretium licet ille non fuerit stipulate ut in l. mora § in bone fidei ff de usuris secus in contractibus stricti iuris quia ibi non veniunt usure nisi fuerint stipulate in l. quamvis C de usuris et in l. quod quasi astringere ff de verborum obli. et ratio est quia in bone fide iudiciis tendentur ff de re iuris et premio dicuntur bone fidei quia in eis magis exhibeat respicitur bona fides quam in stricti iuris actionibus et ita dicit glo. in § actionum insti. de actionibus ex hoc infertur quod ubi dolus dat causam contractui ut fraus bone fidei statim ille contractus nullus est in l. elegantur in principio ff de dolo secus ubi dolus dat causam contractui stricti iuris valet contractus si ages ex illo contractu ita per dolum inito repellitur per exceptionem doli ut in predicta l. elegantur

Actio pauliana dicitur quedam actio que competit creditori ad renovandum alienata in fraudem suam et qualiter fiat ista alienatio in fraudem vide in § in fraude insti. ex quibus causis mali licet ut non et ista actio competit ad renovandum huius alienata in fraudem dum tamen intententur in fraudem animi computando tempore quo res fuit alienata in l. aut pretor in fi. et § anni eadem l. ff que in fraudem credi. et de ista actione vide in § item si quis in fraudem insti. de actio. in glo.

Actio faviana sive calvisiana dicitur quedam actio que competit patrono ad renovandum alienata in fraudem suam per l. i. § verum et quod prout ff si quis in fraudem patroni et de ista vide in l. vide ann. § in faviana ff de usuris in glo. pro cognitione supponendum est quod patronus habet ius patronatus in bonis liberti s. tertiam partem bonorum ut § instium de suis liberis

Si quo libertus alienavit ne patronus possit partem suam debitam optinere tur ad revocandum alienata competit faviana ut calvisiana que ad idem competit ut l. faviana ff si quid in fraudem pat. Nec obstat § infaviana alle. quod videtur dicere quod faviana competit ad revocandum alienata in fraudem creditorum quia dico quod textus dicit sic infaviana et pauliana per quam etc. et sic se refert ad pauliana tamen non eis per quas etc. et sic non obstat

Petitio hereditatis est quedam actio que competit vero heredi contra possidentem hereditatem vel rem aliquam pro herede vel pro possessore ut in l. regulariter ff de petitione hereditatis. Et non tantum ad corporalia sed etiam ad iura puta contra debitorem hoc requiritur et ut res exibeat et super ea iudicetur in l. et § si ff de petitione hereditatis. Et dicitur quis possidere pro herede quando quis credit se ~~esse~~ heredem scriptum et tamen non est scriptus ut in l. pro herede ff de petitione hereditatis et inst. de hereditatibus que ab intestato et in § pro herede. Pro possessore dicitur quando quis possidet mala fide et ipse interrogatus nescit respondere nisi quia possideo ut l. pro herede alle. in l. sed ff de peti. here. et ista distinctio bene sic ut inst. de actionibus § actionum et dicitur mixta quia in rem et in personam ut l. si lege commissoria § petitio ff de peti here. Petitio hereditatis bonorum possessoria datur bonorum possessori contra possidentem pro herede vel pro possessore et eodem modo datur quo datur petitio hereditatis ut in l. prima et ii ff de possessoria hereditatis petitione illa datur heredi iure pretorio qui effectus est heres ut l. pretor ff de contrahenda emptione ubi pretor bonorum possessorem in eius loco et heredi habet ut valet

quis dicatur pro herede

quis dicatur pro possessore

Petitio hereditatis fideicommissaria competit ei cui est hereditas restituta. Nam cum eundem in eum transeunt iura hereditaria ideo datur ei petitio hereditatis pro fideicommisso sic datur heredi et bonorum possessori et dicit ut valet quod si realiter esset restituta tunc si postea desierit possidere contra possidentem ei competeret rei vendicatio. Et ita non competit contra heredem qui debet restituere ut l. ii ff de fidei commis. here. pe. et de hoc non glo. in l. et non tantum ff de peti here.

Actio quod metus causa habet locum quando compulisti me per vim ut promitterem vel aliquam rem dare vel traderem vel pecuniam sed nam tamen id quod tibi solvi vel in restitutas ego intentabo predictam actionem et competit ad simplum si a principio velit restituere. Sed si renuerit restituere et ego peteret usque ad sententiam condemnabitur usque ad quadruplum ut l. in exceptione § sancimus ff quod metus causa et § hec actio eadem l. Item si ego promisi per vim vel metum ad si a me petas potero te repellere per exceptionem puta quia vi compulsus fui promittere. Nam si ego illud promissum solverim voluntate non posse repetere ut l. ii C. quod metus causa et ff de probato l. cum de indebito et l. pe. et ff de con. ob tur. cau. Et nota quod v. sunt genera violentiarum de quibus vide ut l. i C. quod metus causa. Prima est expulsiva que parit interdictum unde vi. Secunda est ablativa que parit actionem vi bonorum raptorum. Tercia compulsiva que parit actionem quod metus causa

UVA.BHSC

Quarta est turbatiua que parit in rebus mobilibus pro dicto utrobi pro immobilibus uti possidetis Quinta dicitur inquietiua et parit predictum quod vi aut clam ut C. quod metus causa Ultra quero quis hic est obligatus ille qui bona fide emit a producente metum illi cui factus fuit metus ad rem re petendam dic quod est obligatus ex variis figuris causarum C. de actionibus et obliga. l. i.

q. iustitio

Actio finium regundorum competit pro iustitiis pedibus ut sit controversia de finibus fines quidem dicuntur apponi ut l. i. 2 et 4 ff e. et l. si et locum super hoc iudicium ff e. Et ita non solum competit domino fundi immo et fructuario et domino spectans fundi vicini ut l. si et locum ff finium ff e. Et ista actione veniunt fructus male fide percepti ante litem contestata ita quod debet restitui si aut bona fide percepti sunt post litem contestata non oportet restitui sed veniunt omnes fructus veniunt dolus et culpa ut l. si et locum super post litem ff e. Vide ut melius intelligas exemplum est tale tu in fundo tuo arares dum durisset aratum per fundum meum peto ut illud restituas item quod fines apponantur inter meum et tuum fundos seu pedes Et si iudex non potest commode dividere debet facere ad iudicationem extimatoris pecunie de eo quod est ad iudicium faciendo adiudicationem ut in dicta l.

Actio familie herciscunde hic locum inter coheredes pro hereditate dividenda ut unicuique sua debita portio debite assignetur ut l. i. ff e. in principio Et etiam illa hic locum inter possessores bonorum in l. si et eius in fi. e. ii Et scilicet est quod si unus heredum aliquid per dolum aut culpam commisit in hereditate illud venit in ista actione in l. et parte super et si dolo ff. e. et ita si res aliquae remanent indivise competit iudicium communi dividundo ut ibi sicut in petitione hereditatis quod plures intentatur quia actio familie herciscunde non aptitudine et affectum est universalis eo quod una re non competet ubi semel est intentata sicut in petitione hereditatis quia licet sit universalis non tamen in effectu quia pro una re intentatur ista est ratio glo. predicto super familia Et ista competit pro nominibus ut in l. ea que C e. et hec de ista breviter

Actio communi dividundo hic locum pro rebus communibus sine societate dividendis in l. i. ff e. nec refert unde sit communis pro consensu sine facto hominis intervenero in interveniente ut quia mihi et tibi aliqua res est legata ut in l. i. ff e. Et non competit nisi pro rebus illis in quibus heremus dominium in l. per hoc in dictam ff e. Et quod sit differentia inter actionem communi dividundo et actionem pro socio vide glo. l. i. ff communi dividundo Sciendum est quod ista tria iudicia scilicet communi dividundo familie herciscunde et finium regundorum sunt duplicia quia in his quilibet est actor et quilibet reus et admodum actoris qui petit et admodum rei a quo petitur ut l. iudicium ff finium regundorum veruntamen impressum in dicitur ille dicitur actor qui alium ad iudicium primus provocavit et ille qui provocatur est reus ut l. in tribus ff de iudiciis

Actio ad exhibendum dicitur quedam actio preparatoria rei vendi ut l. i. ff ad exhibendum ut res exhibeatur et exhibita vendicetur et datur hinc ius in rem et ita differt ab predicto de tabulis exhibendis ut

UVA.BHSC

videre potes in glo. rubrice ff de ra. exhi. Et dicitur personalis in rem scripta in l. iii § est autem ff e. Et pro tanto dicitur personalis ~~in rem scripta~~ quia factum hominis requiritur s. ut res exhibeatur et super ea iudicetur Et propter hoc dicitur quasi personalis ~~quia factum~~ seruus in rei ven ubi scripta datur ipsi reo quia tendit ad declarationem in l. sciendum § sed si queratur ff si seruitus vendi in l. ex adverso § si ff de rei ven in l. pompo § sicut qui defensor ff de procurato et dicitur in rem scripta quia continetur possessionem insimul in l. metum § si ff quod metus causa et de ista habetur suo ipso nomine queritur in l. de eo § heres versiculo quod ff e t.

Sequuntur actiones in personam

Condictio certi dicitur actio quedam que competit ex omni contractu ex quo petitur certum petitur in l. certi condictio in prin. ff si certum petatur Et sic que stipulatio continet quid certum tunc ad illud petendum competit certi condictio ut ipsum de verbo obli. § i. Et ista condictio dicitur mixtim generalis ex eo quod competit ex omni contractu quia etiam si mutuam x ut certum tunc agam ad x ut ad quam conditione certi tamen ista ad conditionem ex mutuo quia dicta actio condictione certi ex mutuo Et non quod ista condictio competit domino quia competit ad dandum non ad restituendum fallit in conditione furtiua ut in l. si ff usuf que cau.

Condictio sine causa competit quando aliquis quid dedit ut promisit alicui sine causa credens tamen ex causa Sed quando promisit sine causa obligationem potest sic promittens conducere. Si non dedit potest per hanc conditionem repetere nec refert ad hoc quod competat utrum ab initio nulla fuerit causa ut causa pena data est non fuerit secuta in l. i. et ii. et l. michi ff de condictione sine causa et ita concurrit in aliquibus Et sic quod hec conditio sine causa mixtim est generalis quia ipsa concurrit in omnibus conditionibus et de hoc non bona glossa in l. prima in prin. ff de cond. sine causa Sed tamen non est superflua quia in aliquibus casibus est necessaria ut in l. dissoluto ff de cond. ex l. et in l. ii ff de cond. furti distinguendo per quibus conditionibus et ita dicit dominus alanus in l. certi condic ff si certum pe.

Condictio triticaria competit pro omni rei sine mobilis sine immobilis sed debita non mea quia tunc non competeret nisi in casibus in quibus competeret condictio furtiua in l. i. § si ff de tritica. Et pro tanto non competit pro pecunia numerata quia locum habet in rebus que recipiunt extimationem in l. iii ff e. nam pecunia non recipit extimationem in l. minimo ff de in lis iura nam pecunia est ipsa extimatio et ita dicunt doctores

Condictio furtiua dicitur quedam actio que competit contra furem ut furis heredem ad rem surreptam restituendam ut ad extimationem ipsius si fuerit perempta in l. in rem furtiua ff de cond. furti. Et ista soli domino competit quereat dominus tempore quo furtum fuit factum in l. i ff e. Et sic differt ab actione furti manifesti ut non manifesti quia ille sunt penales ista autem est persecutoria item ille competunt illi cuius interest reo non suscipi

UVA.BHSC

in S' facti aut pacti de obliga. q ex eode nascunt et aliqn no duo competut ut comendatario et fullonj ut sarcinatorj ut singulis vt i S. alle Sz ista condito furtiua soli duo compet ut dictu est. C.

Condito ex l. ht locu quotiens ms p l. noua obligatio est in ducta nec e tantu quo gene actio sit agendu tn agitur condicione ex l. in l. vnica ff e. t. et pone ex l in donatione i l. signis argentu i fi. C. de donatoribus et aliud i salario ad notan Et no l. noua q fuit i ducta post l. xij ta. z vide plura exe pla in glo. l. vnice alle et l. si postulauit i fi ff de adult.

Condito indebiti ht locu quo p errorem aliqs solui credens me illud debere et tn no debebam tunc enim illud repeto p condicionem indebiti i l. mag p errorem ff de regulis iuris et l. j ff e. ti. Et ad possessore pot competere i tam quo solutu no erat dandu i l. indebiti S nraz ff e. ti. Et no q ubi aliquis soluit p ignoranciam facti probabilem ut i facto ppo q tn pot repetere i l. Sz et si me putez ff e. Si autem p errorem iuris sit solutum tunc no compet repetitio Et sic iuris ignorantia no nocet in damno vitando i l. iuris ignorantia e. l. error i fi ff de iuris et facti ignorantia dicoquunz o Sz ubi e iam amissa res tunc no q dest et ita pposito q si p errore iuris solui tu es facti dus et sic iam amisi et ita crederem quis glo ii q ii

Condito ob causam compet qn aliquis dat aliquis dat aliqs alicuj ut aliqs sibi fiat qd sibi si no facit recipienti compet dantj hc actio ob causam ad repetendu q datum est du tn causa ppt qua debebat sit honesta i l. j ff e. Item si tibi dedi ut aliqs facias et no du fecisti possuz penitere z repetere q tibi dedi in l. dedi S si tibi dedero ff e. Nam in contractibus i nominatis licitu e penitere ut ubi fecti ut i l. sicut C. de acti et obli.

Condito ob turpem causam qn alicuj datum est ob turpem causam q turpitudo puenit ex pte accipientis et tz id datum sit tn repeti pot ut l. j S si in l. sequenti ff e. Si autem turpitudo sit ex pte vtriusqz tunc est melior condicio possidentis sine occupantis in l. ij. et l. mercalem C. e. Et sic est q lz dem pma meti ob turpem causam illa tn no repent i l. idem S meti ff e. Rao est qr no turpit accepit lz turpit agat ex q qr idem dices de homicida qr si turpit agat no tn turpit accepit qd tn est flm in l. nisi ff e. Et pacto sic est q ubi dedi ad alicuj ut homicidiu facerer no possuz repete. illud tn datum no remanet penes accipientem Sz fisco aplicat i l. lucij ff de iure fisci secus in meretrice nam meticiu tollerat ppt maiq piculu euitandu ita de duobus malis mius est eligendu secus i homicidio Et dic q mulier honeste viuer no eet meretrix si tn ab aliquo ppt adulteriu pretias recipet illa repeti no posset qr i pari ca turpitudis potior est ca possidentis vetium fisco aplicat p l. lucij S alle.

Condito de peculio compet qn quis tradit peculiu suo filio ut filio tunc

UVA.BHSC

si contrahit in predictis filio vel servo ex illo contractu datur actio contra patrem vel dominum
non in solidum sed in quantum vires peculii extenduntur. Si tamen servus debeat
aliquid domino vel filius patri pro impensis et alia omnia id deducitur et tamen si sit re-
siduum dicitur illud peculium in quo dominus vel pater condempnatur creditoribus
in quantum vires ipsius peculii patiuntur et non plus

Actio tributoria habet locum quando dominus dedit servo peculium et ipse servus in quo
dominus parte ipsius peculii negociatus est sciente domino tamen eum competit actio
de peculio et tributoria. Sed aliquando melius est agere tributoria quia in ea
non est melior conditio domini et hoc quando illa negociatio est sufficiens ut
solvat omnibus creditoribus. Satisfaceret aliquando melius est agere de peculio actione
ut puta quando negociatio non sufficit nam tamen agendum est actione de pe-
culio quod totum peculium respicit et de hoc instituta quod in eo qui in tale po-
testate est quoque in tributoria

Actio quod iussu habet locum quando dominus vel pater iussit servo suo vel filio ut ipse
mutua pecunia acciperet ad aliquid faciendum tamen si fuerit datum illi servo
vel filio is qui dedit intentabit actionem quod iussu contra patrem vel dominum
et in solidum poterit condemnari ut ff e. quod iussu per totum.

Actio in rem verso competit quando servus vel filius accepit pecuniam mutuo et
illa non convertit in suum vel suam negociationem sed res domini vel patris nam
tamen in solidum contra dominum vel patrem ad illud quod est versum in eo modo ipsius potest
agere actione de in rem verso is qui credidit. Ad intendendum est quod alia est
peculium castrense peculium quasi castrense profecticium et adventicium. Nam castrense
peculium dicitur illud quod adquirit miles in castris et in bello quo est in ex-
peditione profectus ut C. de castrensi pe. l. ... Et ideo dicitur et reputatur
pro familias ... l. ... ff ad ... Quasi castrense peculium dicitur illud quod ad-
quirit advocatus ex sua industria vel lector ex sua lectura vel medicus
ex sua practica vel magister liberalium artium. Et habentes peculium castrense
vel quasi testantur iure suo. Et reputantur patres familias in testamento
peculium profecticium est illud quod dominus vel pater servo vel filio ut ibidem negocietur et
in eo dat sibi liberam administrationem ut possit vendere alienare et
alia facere et illud peculium diminutum est a rebus domini sui ff l. diffinitio
ff de peculio et dicitur profecticium quia proficiscitur ex rebus domini et ita dicitur
in patre qui tradidit peculium in filio. Peculium adventicium dicitur quando
filio familias aliqua hereditas defertur quia extraneus eum heredem instituit
vel ut legatum sibi relinquit vel aliquid sibi donatur vel adquiritur aliunde
quam ex rebus patris tamen illud sit adquisitum dicitur peculium advent-
icium vel dicitur adventicium quia aliunde venies. Et quod sit natura huius
peculii vide instituta per quas personas non ac § 1 et de istis peculiis
vide ... C de inofficioso test. Et notandum est quod ista nota quod sequitur
... de peculio de in rem verso de institoria de exercitoria quod iussu
tributoria et similes non sunt ipsa nova actionum sed magis quedam
adiectiones ut puta si servus meus emit aliquam rem peculiarem
venditor agit contra me ex vendito de peculio et tamen tali adiectione.

castrense peculium
quasi castrense
profecticium
et adventicium

UVA.BHSC

et ita i alijs similibus ita q semp agat ex gtu qui fit minus
in adiectione. ut i l. iiij. §. ggruit ff de peculio et est h opio doc
tor plurium et maior pte l3 mtri. textus i gin reprobant
Et nō qis sui gpetit actio tributoria. pot etia agere actione de pe
culio z de i rem uso s3 una electa. nō variabit
una electa nō variabit ut ff de tributo. l. q
qui psona elegit ut ff qm eo. l. si. si. expte. § fi. Et qui putens
tamē actio de peculio sit id q debetur dno de peculio deducit et
si debitum dni sit posterius alijs

Nō dicam pnt fideiussorem / madatorem / repmissorem / z gstitutore / qr fideiussor
e qui fidem suam paho astringit z etiam predict obligatonem mandator
etiam sequitur (Repromissor est qui i se tota obligatonē reponit Et gstitu
tor e qui se gstituit aliqs solutum alicui.

Actio exercitoria gpetit qn aliquis aliquē istituit ut ipe naue sua
administret na si gtus initus sit in illo nauis nauis ppositio tunc
g dnz nauis agit ista actione exercitoria Et dicitur exercitor dns nauis
ad que comoda nauis obveniunt Et ille ppositor dr magister na
uis ut in l. i. § magistrum ff de exercitoria

Actio institoria dr quo aliquis instituit aliquē ad uses suas gubernadas
ut ad negosiatione uini ut frumenti Nam si fuerint alic gtus initi in
illo pposito tam dicte negosiationis tunc agit g dnz qui eu istituit
actione ista .s. institoria ut puta si ipe vendit ut emit uinu ut mu
tua pecunia accepit ut frumenti emet na ex istis z alijs similibus dat
actio ista institutoria g dnz Et nō g ipsu ppositu dr institutor sed
ratione predem

Actio madati cō petit illi qui madavit si madatū sit susceptū qr
quis nō compellit madatū suscipe i. l. si tibi madauo § fi. ff madati
Et ppt hoc compent qr si susceptum sit madatum compellet madatarius
ut qr nō fecit qd pmisit atq requirit bona fides i. l. diligent ff ma
dati et ille madatarius tenet de dolo z oi culpa siue levi siue le
vissima. i. l. a procuratore C madati et l. si pcuratore § dolo ff
e. et nō pot renunciari ih madato nisi re i tegra. ut i § si ralle
Et gpent qn nq3 pnt est madantis i. l. si procuratorem § madati ff
e. Et dicit madati gtraria alias cō peteret actio exploratio i. l.
i. ff e. It madatum pot renovari i. l. qui hoīnde § si tuum ff
de solutionibus Et aliqn tenet dnus tacite renovare nova cā i surgete
finitur .s. madantis ut madatarij ut infra e. § . integre.

madatarius qui reb
e madata et tenetur
de dolo et oi culpa
ego

Actio ex testo dicitur quedam actio q compent quo testator legauit
alicui re suam ut alienā Item gpent actio ypothecaria prebuit
legatis que erant defuncti si ab illo ut ab alijs possideantur si

UVA.BHSC

etiam competit legatario rei vendicatio si cum testator ei legavit rem suam co est quod dominium rei legate transit ad legatarium sine traditione secus ubi esset res aliena legata quia non transiret dominium per illa non competeret rei vendicatio sed actio ex testamento. Si autem testator legavit debitori liberationem suam etiam competit actio ex testamento l. quibus ita ff de liberatione legata ut intellige supra quod dicitur quod competunt tres actiones pro legato quia non est hoc semper verum Et de hoc vide bona glosa in § nostra super verbo ypothecaria inst. de legatis que hoc dicit

Actio de tigno iniuncto hic locum quando quis alienum tignum in edibus suis imposuit nam tunc prohibemur dominus ad tignum vendicare sed agere ad duplum potest in § cum in suo inst. de rerum divisione et in l. in... ff e(odem) si autem mala fide apposuisset sciens tignum alienum tunc credo quod contra eum in litem iuratur

Actio funeraria competit illi qui aliquid impendit ad aliquem funerandum in l. si quis sepulcrum § pretor ait ff de religiosis et sumptibus funerum Et dicitur l. quod qui impendit vel animo recompensandi vel causa pietatis in l. et si quis impediat § si tutor ff Et nota quod actio funeraria potest converti in actionem negotiorum gestorum in l. heredem § primo de petitione hereditatis sic actio quod metus causa convertitur in actionem de dolo in l. si cum exceptione § cum qui ff quod metus causa

Actio de dolo est talis quod non competit ubi alia competit in l. i in § ait pretor ff e(odem). Et illud est verum nisi ille due se habeant ut genus et species ut in actione quod metus causa concurrit actio de dolo in l. si cum exceptione § cum alle(gata) proxime dicitur quod actio de dolo potest converti in alia magis generali ut in conditione ... et funeraria et singulis et ista non durat nisi per duos annos in l. fi. C. de dolo Et competit ubi dolus prefuerit ut apparet per titulum de dolo in l. fi. C. de dolo Et ista actio igitur preferetur quod actio de dolo alia actione competente sed non parit Et ista actio igitur preferetur quod actio de dolo ... quomodo dolus intervenit etiam si alia actio non est non competit ... competeret in l. si dole. in l. sequenti ff de dolo

Actio ex stipulatu dicitur quedam actio que competit quando sua stipulatione ... Actio ex stipulatu hec actio fieri ut ad aliud quod sit promissum tunc ut illud fiat competit ... inst. de verborum obligationibus in principio et l. si ex stipulatu ff si certum petatur. Et non questa actio ex stipulatu non competit ad hoc quod dos restituatur quo erant ... quo dos debet restitui supposito quod nulla stipulatio sit interposita de dote restituenda quia est surrogata in loco rei uxorie actionis que hodie non competit ut ut in § fuerat inst. de actionibus et l. unica prope C. de rei uxorie actione actio igitur ex stipulatu datur mulieri propter dotem volenti repetere illa ut eius patri cum competit ea restitui soluto matrimonio et competit sine stipulatione fuerit in ... interposita sive nulla non sit interposita in l. unica § ... alle(gata). Et debet fieri restitutio infra annum sive dos sit in rebus corporalibus sive incorporalibus ut in mobilibus rebus in § accedit l. alle(gata) et hec tacita ypotheca in § in dicta lege et est bone fidei in § actionum inst. de actionibus Et que sunt illa que sunt transfusa ex actione rei uxorie in actionem ex stipulatu vide in § videamus in dicta l. unica usque ad finem legis

Actio prescriptis verbis hic locum in contractibus innominatis s. do ut des facio ut facias do ut facias et de ista est bona glo(sa) in § actionum inst. de actionibus et illa est notabilis valde et bene loquitur de actione in factum in eam

b dol

vide. Et quia tediosum est supersedeo loqui de ista actione. ib[i] remitto ad l. ex placito .C. de rer[um] per[mutatione] ~~pro~~ mutatione. ib[i] remitto ad l. ex placito secundum dy[num]. Et vide differentiam inter actione ex l. et actione in factum et actione prescriptis verbis in §. in videamus in dicta l. ex placito secundum dy[num] et ibi de hoc loquitur elegantissime.

Actio redibitoria — Actio redibitoria habet locum quo ~~venditor~~ quis vendidet aliquam rem viciosam mobilem ut immobilem et morbum sive vicium celavit tunc eiusmodi datur emptori et eius heredibus actio ista redibitoria ut precium ei possitum restituatur in l. sciendum § deinde ff de edili edicto. Quid autem sit morbus et vicium patet in l. prima ff e. §. sciendum item ob vicia autem datur ut si leprosus servus sit ~~et~~ ut melancolicus in l. i. alle et sequenti ff e. Sed preter ista vicia competit actio ex empto in l. iii. ff e. tamen si servus sit fugitivus ut tunc competere non competeret hiis duobus in l. servus fugitivus in principio ff e. et §. errorem eadem l. Et quid sit morbosus vide in l. pomponius recte. scribit in l. sequenti usque ad l. servus sit fugitivus et textus sunt satis delectabiles. Quid sit redibere vide in l. redibere ff e. Et actio ista est temporalis quia non durat nisi per sex menses utiles in l. sex ff e.

Actio quanti minoris — Actio quanti minoris habet locum quo venditor aliquid affirmat de re vendita ut plus emeretur et emtor id non reperit tunc ei datur hec ~~actio~~ actio .s. quanti minoris esset emptus in l. si quis vendi. ff de edili edicto et de hoc vide in l. ea que commendandi causa ff de contrahenda emptione et l. quia venditor in l. ea ff de dolo. Et sciendum est quod si vendidi tibi rem ut si in certum tempus displicuisset eam redderes in isto casu ut contractus compleatur potest competere actio in factum in l. si convenit ff de rescindenda vendi. in l. pe. C. de edi edic. in l. et nolit § in factum ff. de edili edic. domino gothofredo .C. de edi ac in textu.

Querela de inofficioso — Querela de inofficioso competit filius ut liberis exheredatis emancipatis sive contra patris testamentum ut matris in l. summa ff e. Item contra in l. nam et si parentibus ff e. et non competit ubi aliud remedium competeret ut instit. de inoffi. testa. § tam autem verisimile nam quia. Et ita non competit contra testamentum fratris nisi sit turpis persona instituta ut in §. frat. instit. e. hodie autem cessat ista querela si ad sit filio suo relictum exheredato quantumcumque modicum sit illud. et tunc agitur ad supplementum in l. omnimodo in principio C. e. et transmittitur ad heredes etiam supposito quod non sit preparata l. pe in fi. C. e. scimus. in l. postumus. §. si quis instit. ff e. Et credo quod non sit actio et probo dupplici ratione. aut enim esset realis aut personalis. Realis non quia per eam nichil vendicatur. Nec personalis quia ista querela non venit ex contractu ut quasi ex delicto ut quasi et probo quia heres non contrahit cum filio exheredato nec contra eum delinquit ut quasi delinquit. ergo et cetera dico quod est quoddam ius per quod testamentum rescinditur et per quod officium iudicis imploratur ut rescindatur testamentum. Simile est in integrum restitutione quia minor non habet actionem per quam restituatur sed habet quoddam ius per quod implorat officium iudicis in l. quod si minor. ff de mi. § si. Et istud sufficiat. Et si reperies lege que dicat quod sit actio dic i. habet ius instar actionis.

Actio legis aquilie — Actio legis aquilie competit ex primo capite quando aliquis occidit servum ut quadrupedem alterius de hiis gregatim pascuntur instit. e. in principio et competit

UVA.BHSC

ad estimationem quanti plurimi fuit hoc anno retro lapso ut habetur in § ro
aut vbis instit. e. sit competit ex tertio capite quo aliquod damnum per culpa
est in datum et competit ad estimationem quanti plurimi fuit xxx diebus retro
lapsis in § tertio capite sequenti instit. e. et in l. aut ex lege ff. e. et est
directa quando damnum est datum de corpore in corpus alias est utilis in §
penultimo instit. e. Et nota quod in ista actione legis aquilie venit in l. lege
ff. e.

De corpore in corpus

Actio de constituta est quedam actio pretoria ut in l. prima in principio ff. e. et habet locum
quando quis est in obligatus ad aliquid puta ad pecuniam aliquam vel speciem tunc si
ipse in constituat se soluturum esse illud quod in debet ex tali promissione nascitur
actio de constituta Nam licet dicatur de pecunia constituta in rubrica ff. et sic
videtur quod tantum modo locum haberet ubi pecunia numerata deberetur in hodie ha
bet locum supposito quod aliud debeatur quia pecuniam forte non deberes sicut
constituisti in solutum aliud Nam in ista actione de constituta pecunia apella
tione pecunie omnes res continentur sive significantur in l. i. §. et nemes
C. e. Et etiam ista actio locum habet ubi aliquis se constituit solutum illud
quod aliud debet sive illud sit pecunia sive alia res ut in autentica si quis C. e.
Unde ista actio durat xxx annis secundum modum aliarum personalium ut habes C. e.
l. i. §

Unde nota quod ista actio de constituta pecunia oritur ex nudo pacto quod est contra § sed
in nulla in l. iuris gentium ff. de pactis unde dicitur quod est specie pro constituta
Et est ratio quia qui quis gravatur in uno debet relevari in alio quia relevatur ut quia non te
neretur nisi elapsis decem diebus et in aliis obligationibus statim pacto
facto aliquis tenetur ut ff. de verborum obliga. l. in quo § quoti
ens. Et id ideo non est mirum si gravetur in hoc ex nudo pacto oritur ac
tio quod habes instit. de actionibus § de constituta. Et nota quod in hac actione oportet
quod debitum precedat et non refert an sit naturale et simplex vel naturale tantum secundum
premissibus tantum ut ff. e. l. ii. § i. Unde nota quod ista actio non erat an
tiquitus ita principaliter quia solum competebat pluribus rebus que pondere nu
mero vel mensura consistebant Et pro aliis rebus competebat receptitia. Sed
hodie totum illud quod habebat receptitia fuit datum actioni de constituta et
bene ad longum in l. receptitia. C. e. Item nota quod ista actio heredi et contra
heredem competit et est rei persecutoria et sic perpetua ut in § actionum
instit. de actio. Et nota quod quilibet potest se constituere nisi sit prohibitus ut habes
ff. e. l. i. § i.

Actio ex locato competit locatori ad omne quod contentum est precandum pro
conductione ut contractus impleatur Sed actio ex conducto competit conductori
contra locatorem ut illud quod conveniet impleatur. Et sciendum est quod quod pro
dolo vel pro culpam in re conducta accidit debet restituere conductor ut
§ in autem instit. de emp. et vendi. iuncto principio instit. de locatione
et conduc. et l. i. ff. e. Item domum in locatam possum alteri locare. Item locatio
transit ad heredes in l. viam pluras ff. e. Et competit ex conducto ut locator
fenestras et hostia et similia habet reparare in l. si in scripto § de mercedibus
ff. e. Et sciendum est quod licet domum ad tempus conduxerim tamen ca[...] ante tempus

UVA.BHSC

istud facit pro me qui locavi domum domino spirituali presbitero

pro inquilino colonus

pot me repellere, que nominatur in l. edem C. locati. Item sciendum est quod res ista
et illata in fundum urbanum et ignorante domino pensione domus ff. tacite
obligata. Secus in rustico fundo quia ibi requiritur scientia eius qui locavit secundum dominum
in l. eo iure C. e. Et dicitur aliquem esse inquilinum in fundo urbano colonus
autem in fundo rustico ut in l. ii. ff. de usu et habitatione. Et non quod per dominum
dicitur esse rusticum quod factum est non habitandi causa sed reponendi iusta in talia
et talia huiusmodi que notatur in l. urbana ff. de verborum significatione

Actio ex empto competit illi qui emit ut res empta restituatur nec ad perfectionem contractus emptionis requiritur quod res efficiatur emptoris ut l. in rem
alienam ff. de contrahenda emptione et venditione in l. ex empto in principio ff. de actionibus emptionis
Et potest competere actio ex empto ad dissolvendum emptionem sicut quando in ipso
competere potest licet emptio sit dissoluta ut de hoc est ratio in § is qui
bona alle. l. et ista competit ad omne quod conventum est et aliud requiritur facere
bona fides sed non fuerit super hoc conventum in l. prima ff. de emptione et venditione

Actio ex vendito competit venditori ad pretium sibi dandum in l. ex empto in
principio alle. § Et tenetur emptor nummos facere accipientis scilicet venditoris
ut ibi secus in re ut in actione precedenti Et ratio est quia in uno contrahitur et in alio
debet relevari m. l. eum qui ff. de in integrum restitutione modo venditor contrahitur
in hoc quod tenetur in specie scilicet ad certam rem et praestem et ratio in alio relevatur
quoad perfectionem venditoris unde non tenetur rem facere accipientis sed tantum
tenetur de evictione si res fuerit evicta in l. ex empto in principio alle.
Secus autem in emptore qui tenetur facere nummos accipientis Ratio est
quia late nimis tenetur quia in genere non tantum ad istos nummos ut ad alios sed
quos voluerit et ideo in alio contrahitur quod tenetur nummos facere accipientis et istam rationem ponit glossa predicta l. ex empto

Actio depositi competit illi qui rem aliquam apud aliquem deposuit scilicet ad illam
rem petendam ut sibi restituatur datur sibi hec actio contra depositarium et
competit ad simplum regulariter nam in aliquibus casibus competit ad duplum
post infitiationem Et esse quales si incendium sit factum ut certum in domo
vicini mei et ego res aliquas meas causa incendii penes te deposuero
et si in petenti a te illas denegasti restituere. Et post probationem contra te qui ...
tunc debebis in duplum condemnari Et idem ubi causa tumultus ruine naufragii res aliqua sit deposita m. l. i. in principio ff. e. et § plane. iusta de actionibus
Et sciendum est quod depositarius non tenetur nisi de dolo et lata culpa m. l. prima alle.
et l. quod Nerva ff. e. et § pe. insti quibus modis re contrahitur obligatio. Et hoc nisi
conventum est quod depositarius de omni culpa et damno tenetur quia tunc conventio
non esset servanda in l. i. § sepe. contractus. si convenit e lege.

depositarius tenetur de dolo lata culpa. depositarius est ille apud quem res est deposita

Actio commodati competit cui res est commodata. Et potest peti qui usus post
quam ipsa res commodata fuit et expletus in l. in commodato § sicut ff.
commodati Et commodatarius tenetur de dolo et omni culpa et levissima non
autem de casu fortuito nisi illum casum culpa precessit in l. sicut certo § nunc videndum ff. e. Et per hoc apparet differentia inter precarium et commodatum quia precarium non
datur ad certum usum commodatum sicut m. l. in commodato alle. et precarium
revocatur ad voluntatem m. l. i. ff. de precario. Commodatum non nisi usu completo

commodatarius tenetur

UVA.BHSC

vendito est. Item in precario quia non tenetur nisi de dolo et lata culpa nisi ince-
pit) in l. questitum § eum quoque et § si sponte ff de precario et ita vide in
glo. 2a ff de precario

Actio pro socio dicitur quedam actio que competit quo ex consensu res
aliquae sunt communes et non alias ut not. glo. in l. i ff com. divi.
et in ea veniunt dolus et culpa non in exactissima quia si quis
diligens se habeat dum socius in rebus communibus sicut in suis rebus propriis
istud bene sufficit in § fi. inst. de societate Et pro illa actione
petitur ut res non communes communicentur in l. siquis societatem ff pro socio
Item ista actio non competit ut res communis dividatur sed iudicium communi divi-
dundo in l. si actione § si pot ff eod. Item in heredibus non transit
societas quia per mortem est finita. Actio tamen pro socio bene competit
contra eum in l. nemo pot ff eod. Item in ista actione veniunt p sondes
prestationes ut puta si aliquis sociorum aliquid impenderit de suo,
in communi negotio in l. si unus § siquis unus ff eod. Et sciendum quod multis
modis finitur societas in l. verum § societas dissolvitur in § fi.
et l. sequenti et se ff eod. pot. tamen impeteri i. quamdiu vivit
in l. i ff eod.

Actio tutele competit pupillo contra tutorem advenientem in pubertate
tutor tenetur per actionem tutele reddere rationem de his que administravit
in tamen quod si male gessisset tenetur restituere damnum pupillo per actiones
in l. se tutelam si in eis pupillus venerit. Et tenetur ipse tutor de dolo Nota tutor tenetur de dolo lata et levi culpa non in levissima
et lata et levi culpa non in levissima in l. quidquid arbitrium tutele
in ratione in lata sine dolo precedit in l. mota in sua glo. C. arbi-
trium tutele Et tutori contrario competit actio tutele contraria si de suo administrationes
aliquid impenderit in § tutor quoque inst. de obliga. que ex quasi delic-
nas.

Actio negotiorum gestorum duplex et quoque est directa quedam contraria
directa competit illi cuius negotia gesta sunt et male. et contraria
aliquis fecit qui gessit negotia unde causatur obligatio inter eos
ipsum competit directa negotiorum gestorum actio. Sed contraria competit illi
qui negotia gessit puta si alias de suo impenderet et compotitur in l. i.
ff eod. et inst. de oblig. que ex quasi contractu nas. in prin. Et ille negotiorum gestor
debet gerere ut diligentissimus pater familias gereret alias tenetur in contra
aut inst. de oblig. que ex quasi contractu nas. Et ista est simpliciter secundum doct. in l.
adversus C. de nego. gest. Nec obstat l. aut ptor ff eod. in prin. quia
dicitur contraria per approbationem. redeo tamen contraria si per contraria sit pro dicti l.
aut ptor nec obstat l. ad usus alle. quia intelligo ut glo. ibi et
secundum ordinem inquiris ibi. Et non quod negotia dicitur de aliorum quidem
probatur s. cura et sollicitudine. 2° requiritur tamen ipso gestu nisi rati
habitione Et vide istud in l. si pupilli § quidquid ergo ff eod. in glo.
super verbo ipso gestu Et sciendum est quod iste actiones que fiunt aliquo sunt directe.

et aliqui sunt contrarie .s. depositi mandati negociorum gestorum tutele. pigneraticie
et ita de aliis in deposito enim directa competit deponenti contraria depo
sitario in pigneraticia directa competit debitori contraria creditori in tutela
directa pupillo contraria vero tutori et sic de similibus et hoc insti. de
oblig. que ex quasi contr. nas. §. tutores quoque et l. fi. §. fi. ff.
de his qui notantur infamia. in l. sincero non rem §. contrario ff. man. in l. si
rem alienam in prin. ff. de pigno.

Actio in factum ex re iudicata dicitur quedam actio que competit in magis in
fisci condemnatus ad rem aliquam restituendam ut dandam quia a te peti in
iudicio et si non restituas et ipsam velim a te repetere. utrum sen
tentie pro me late ego intentabo predicta actione in factum ex re iudicata
tentie pro me late ego intentabo predictam actionem in factum ex re iudicata
quia per quam dicam te in condemnatum ad illam restituendam et ex intentio
bo in l. actorum. C. de rebus cre. et iure iura. Et idem si in detulisti
bo in l. actorum. C. de rebus cre. et iure iura. Et idem si iii detulisti
iuramentum et iuravi te in aliquid debere. nam ex isto iuramento agam ac
tione in factum in l. actorum alle. et in l. nam postea § fi. ff. de iure iura
et in tali actione queritur tantum an iuraverit iuramentum insti. de acti. § sicut
et in tali actione queritur tantum an iuraverit iuramentum insti. de acti. § sicut

Actio in factum de pauperie competit directe quando quadrupes contra naturam sua
dedit damnum insti. si quadrupes pauperiem fe. di. in prin. l. i. § generaliter ff. e. et
ista actio competit utiliter si bipes damnum dedit ut in l. pe. ff. e.
Et similiter est quod si aliquis habeat canem ut ursum ut verrem et similia tunc
si homo perierit per tale ac datur pena ducentorum solidorum sincero
nam ferens libero homini fit condemnatio quantum iudici videbitur in aliis
autem rebus fit condemnatio ad duplum Et competit actio in factum ex edili
edicto in §. fi. insti. si quadrupes pau. fec. di. in l. erant in l. sequenti ff.
de edili edicto

Actio in factum de calumpniatoribus ut contra eos qui quibus accipit pecuniam ca
lumpnie ob negocium faciendum ut si quis accusationem intendandam ut non
intendendam et idem erit in ea pecuniaya in l. prima in prin. ff. de calu
et intra annum competit ad quadruplum in quo est rei persecutio in l. ii et
et intra annum competit ad quadruplum in quo est rei persecutio in l. ii. et
est in eo pro qua ff. e. Et competit ei qui dedit et ei ob cuius bonum ut malum data
sunt est in l. et generaliter ff. e. et non infamat ut credo nisi in famia
facti quia illud non reperitur in iure cautum quod non est ponendum probatur
hoc quia pene sunt molliende in l. interpretationem ff. de penis post
annum vero illa competit ad simplum in l. prima in prin. ff. de calumnia Et ad
vertendum est quod diversa est inter calumpniatorem prevaricatorem et tergiversatorem

calumpniator
prevaricator
tergiversator

Nam calumpniator est qui falsa crimina intendit prevaricator est qui vera
crimina abscondit sed tergiversator est qui in totum se ab accusatione desistit
abolitione non impetrata in l. i. in prin. ad turpilianum ut non quod
abolitio est accusationis institute per sententiam perempcio sic not. glo. in rubrica
C. de aboli. et §. quod si dominus insti. de usucapionibus

UVA.BHSC

Actio infactum ex edicto de eo per quem factum est competit contra quem qui dolo alquem detinuit ne ad iudicium veniret ut sibi aliquid esse promittere ne ibi accederet in l. i. § i. ff. Et ex eo quod sit detentus actio sua expiravit ut aliquid dampnum senserit etc. quanti ea res fuerit contra ipsum impedientem datur actio infactum ex hoc edicto in principio ff.

Actio infactum de deiectis ut effusis habet locum contra quem quod est eiectum ut effusum ex cenaculo alicuius in viam publicam et notum sit alicui. et competit ad duplum in quantum dampnum datum est. Sed si aut ex hoc homo liber mortuus fuerit datur ad quinquaginta aureos in l. i. § ff. et in §. ob hominem vero cum sunt insisti ... obli ... ex quasi male. Si tamen circa mortuum notum sit ei iudex existimabit dampnum in l. fi. ff. Et nota quod si sint plures qui teneantur hac actione quilibet obligatus est in solidum et agendo cum uno alius non liberatur in l. i. § fi. in l. se. et se. ff. Et sciendum est quod si aliquis in subgrunda ut pretextu habeat positum quod nocere potest si ceciderit datur contra eum actio infactum ad x aureos in l. sed si plures §. pretor ait ff. Et dicitur subgrunda stillicidium extensum protectum vero dicitur solarium ut dicit glossa in § ait pretor alle. in l. male in principio ff. de verborum significatione. Et ista actio de deiectis est perpetua in l. sed si plures §. hec autem actio ff.

Actio infactum ex primo capite ex edicto nau caupones stabularii competit contra penes nautam cauponem ut stabularium res deposite sunt et ipse non vult restituere tunc contra eum in simplum datur iudicium in l. i. § ait pretor et in l. et ita § hec actio ff. et qui sunt naute caupones stabularii. vide in §. nautam usque ad §. ait pretor ff. Et vocatur hec actio de suscepto et quo modo quis dicatur suscepisse dicit quod recepit eo tempore quo immisse sunt in navem § fi. dicta l. Et habet locum quamvis dederit dampnum ita tenet glossa in l. et ita super verbo iudicium quod intelligo si factum sit ut culpa intervenerit aut non et ita credo p. l. fi. et ea res ff. de act. empti q. l. fi. et dampno ff locati

Actio infactum ex secundo capite naute caupones stabularii competit ex quasi delicto .s. si alicuius furtum fecerit de mercedibus et repositis et competit ad duplum in l. i. h. §. infactum ff. ubi de ista tractatur in l. fi. §. hec actio et ita dicit glossa in l. et ita super verbo iudicium dicit Iacobus ibi qui ista actione contra dicere quibus fecit furtum ut debitum servus in prima et secundo tamen non potest p. l. ita et vide imper.

Actio infactum de eo quod certo loco competit contra eum qui promisit solvere certo loco et alibi vult repetere nam videbatur quod nulla ei posset petere in loco convento ut tunc si in potestate non quod conveniatur quod videtur si numquam ad illum locum accederet ideo introductum est quod per actionem infactum ex edicto predicto teneam alibi convenire in foro tamen competenti eo tempore prius l. hes absens § fi. ff. de rendunis et ita habet locum lucri quod percipiunt esse si loco convento fieret soluto et dampni et si ex eo dampnum consequeris ita etiam alibi solvens in quod in loco convento habeat ...bitum eo lucri et dampni in l. ii. ff.

Actio infactum de albo corrupto habet locum si quis albu pretoris corruperit tunc

q̄ eius datur actio ad quingentos aureos i. l. si quis id quod ff. de iur. o. iu. Et
q̄ sit album vide i. l. i. ff. de albo scribendo Et dicit quod album est quedam de albato
posita loco eminenti in quo albo scriptum erat de aliquo iurando ut de aliquo
precepto generali in auctentico de lenonibus § oportet ibi vocem pretoris in collatione
vi. ita dicit glosa i. § penales inst. de actionibus super verbo ex albo et illud
album non habet hodie locum sed si quis aliqua predicta corrupisset nunc daret
actio in factum ad similitudinem et antiqui doctores dicunt in l. si quis id quod ff
de iur. o. iu. alle.

Actio in factum ex edicto de publicanis locum habet quando publicanus vel eius fa-
milia iis damnum furtum vel rapina commisit i. l. i. in principio ff. et quid ve-
niat in appellatione familie vide l. quite § si all. in l. sequenti et l.
i. § publicani ff. e. Et dicuntur vectigalia quedam tributa que solvuntur
pro rebus vel mercibus que vehuntur Et in publicano nichilominus potest agi
actione furti si furtum fecit vel actione vi bonorum raptorum q. l. i. § dices
ff. e. in l. i. ff. de vi bo. rap. Et ista actio competit ad simplum infra annum
ff. e. in l. i. ff. de vi bo. rap. Et si publicanus rem restituat
sed post annum duplum ut i. l. i. in principio ff. e. et si publicanus rem restituat
ante litem contestatam liberatur i. l. hoc edicto in principio ff. e. nec est sua conditio melior quam vel
aliorum quia ipsum vel furti vel vi bo. rap. secundum qualitatem delicti potest agi per §
dixi quod ipsum vel furti vel vi bo. rap. secundum qualitatem delicti potest agi per §
conditiones alle.

Actio in factum de in ius vocando datur ad quingentos aureos contra libertum si
patronum suum in ius vocando et sine venia in l. generaliter § pretor ait
ff. de in ius vocan. et i. l. fi. ff. e. et § fi. inst. de pe. te. li. item de
ff. de in ius vocan. et i. l. fi. C. de in ius vocan. Nam si
filio qui patrem si filius sit emancipatus i. l. fi. C. de in ius vocan. Nam si
filius esset in potestate non posset esse iudicium inter ipsos i. l. lis nulla ff. de
iudi. Et in casu quo non vellet dare iudex licentiam inter filius
emancipatus vel libertus potest adire superiore a simili i. § si quis cum
pro dicitur in aut. vel iudices non expectant sacras iussiones colla. ix

Actio in factum si mensor falsum modum dixerit competit contra mensorem qui dolo
suo factum agrimensorem fecerit i. l. i. in principio ff. e. non autem competit ex
locato quia quasi sibi datur magis causa beneficii dari esse videtur quam operas
suas videtur locasse in § hac autem l. i. ff. e. et ista actio est perpetua quia
rem semper persequitur ut i. l. hac autem ff. e.

Actio pignoraticia competit inter creditorem et debitorem nam si debitor sol-
verit pecuniam tunc sibi competit actio pignoraticia ad pignus recuperandum
i. l. si rem alienam § omnino ff. e. et competit creditori si debitor ma-
liciose quod pignus se habebat ut haberet ut quia dolose aliquid fecit i. l. si rem
alienam in principio att. Et iste casus ipsa est utilis contra ipsum creditorem in l. si rem
alienam att. Et sciendum est quod in pignore sufficit talem diligentiam adhibere quanto
est solitus creditor in suis rebus adhibere in § fi. inst. quibus modis re contrahitur
obli.

Actio aque pluvialis arcende competit contra eum qui fecit opus per quod factum est
ut aqua curat alibi quam solita sit currere ex hoc quibusvis habet damnum Et
competit ut opus destruatur in l. i. § i. et l. ib. in quo ff. e. Et ista actio
non competit in domino et qui dicitur usque ius. in re est et qui erat in tempore quo fiebat

UVA.BHSC

opus .l. ad apud te ratum ¶. fi. in l. se ff e Et sciendum est quod si in agricultura
quod fructibus seminandis et percipiendis cessat actio .l. j. §. adeo opere et § casig
ff e, Item cessat illa actio quando opere manifesto aqua pluvialis nocet urbano
predio in solito habeat locum in nocet predio rustico l. §. si ff e, et hic locum
quando aqua nocet propter opus factum aqua non prosit que prodesse inter cessat haec actio .l. j.
§ sit ff e

Actio rerum amotarum datur quando mulier constante matrimonio sperans quod ma
trimonium dissolvatur res mariti surripuit postea secutum est divortium in
datur quod eam actio rerum amotarum constante in matrimonio non intenta
tur sed datur marito condictio sine ea quoniam ad res suas recuperandas .l. rerum
quod dam ff rerum amotarum et item post divortium factum contractaret quod sit ro
ut in l. j. ff e. nam dece sant furtum lege penultima ff e. licet non priva
ut in furto .l. manifestum in fi. C. de fur. et servo corrupto

Actio furti manifesti competit quando quis fur deprehensus in re furtiva
ut antequam portasset ad locum ad quem destinavit. fur manifestus fur instituta
de obligationibus que ex delicto nascuntur et competit ad quadruplum per §. pena in illo tamen et
totum quod duplum est pena est et est illud quadruplum in est rei per
secutio

Actio furti non manifesti competit quando fur non est manifestus nam tunc
quod illud agitur ad duplum et totum duplum est pena et est hac pena
est duplum persecutio

Actio vi bonorum raptorum competit quando per vim privatam vel publicam res ali
cuius removetur licet sit minima instituta vi bonorum rap. in principio et competit ad qua
druplum in quo triplum est pena et ad simplum est rei persecutio nam
ad rem ita tenetur sicut fur nam in persecutione melior debet esse condicio quam
furti ita in versiculo ubi dicit redendum est enim instituta se in principio Et sciendum est
quod vis privata infertur sine armis sed publica in armis §. item l. iulia
instituta de publicis iudiciis et que sit pena unus ut alias videbis ibidem per
tempora ista actio vi bonorum rap. post annum competit ad simplum instituta se
in principio Et est ratio quare minorum pena est in actione vi bonorum rap. quam s.
triplum dum taxat quam in furtum manifesti quia agendo inmaliter sant
punitur et plus quam fur ratio et est ar. l. enim qui ff de iure pena 27

Cautio de damno infecto interponitur quando quis timet damnum sibi dari per ru
inam domus vicine et quo quis prestat suo nomine sufficit nuda promissio
si autem alieno tunc requiritur quod interveniat fideiussor .l. pretor ait in principio
ff de damno infecto et in prestando dies interponitur s. intra talem diem
domus ruinosa damnum vel dederit ut dedit actualiter vel restituat .l. si finita
in principio ff de damno infecto si autem non esset interposita et domus tua
super domum meam cecidisset tunc non esset in teneri dominus .l. pretor ait § si
aut in .l. postulassem in principio ff e

Actio iniuriarum competit quando quis dicit se verberatum esse pulsatum ne
ut ad infamiam ipsius carmina conscripto ut si mala verba et diffamatoria dicat

Vis privata
Vis publica

UVA.BHSC

q dicat atrox iniuria

l. si non convitii C de iniuriis et insti. e. ti. in pri. Et quid dicatur ~~ato~~ atrox iniuria vide insti. e. § atrox. et actio non famosa tollitur ipso iure per pactum factum de non agendo l. sicut § . § quedam in sua glo. ff de pactis

Actio pro damno dato in turba illi competit cui dampnum datum est in turba l. pretor ait § si ff vi bo rap. Et est differentia inter rixam et turbam quia rixa est duorum hominum tantum. Turba est vero plurium et x. ut ex faciunt turbam l. pretor ait att

Cautio de rato interponitur a procuratore actoris

Cautio de rato interponitur a procuratore actoris quando dubium est de mandato l. pa. C de procu. et l. ie aquo § si procura ff ut in pos. leg. Nam ex parte rei quibus admittitur dum in satis det de iudicato solvendo in casibus in ex parte rei quibus prestat cautionem de rato l. non solum § si status et § se. et se ff de procu. in actionibus realibus procurator rei prestat cautionem de iudicato solvendo et cautionem de rato l. pomponius ff si ius qui. qui defensor ff de proc. et vide tenem glo quod bona est et nobilis et ista cautio si in fide iussionem que pretoria l. pretorie stipulationes ff de pro sti. et ista cautio agitur ex stipulatum ad interesse

Cautio iudicio sisti interponitur ab eo qui suo nomine convenitur actione in rem ut persona in § si hodie insti. de satisda si in possideat immobilia retineatur si quando non prestat hanc cautionem de iudicio sisti ff qui satisdare coguntur l. sciendum

Cautio iudicatum solvi interponitur ab eo qui aliquem vult defendere

Cautio iudicatum solvi interponitur ab eo qui aliquem vult defendere nam alias non dicitur ydoneus defensor l. suum quod § publice ff de proc. et § si insti. de satisda. Et ista cautio continet tres clausulas s. solvere iudicatum in ea dolum non facere et defendere usque ad finem l. iudicatum solvi ff iudi. solvi. Et attendendum est secundum veriorem oppinionem quod non insti. unum officium iudicis probatur per rubricam insti. de officio iudi. non enim dicitur de officiis iudicis l. in § mit de eo officio ff quod cato loco sicut id officium explicatur multiplicitur quia sic stipulatione l. congruit ff de officio presidis aliquando deficit actionis et hoc multiplicatur quia quandoque ut in comparatorium ut in libello dando aliquando in inspectaculo l. qui restituere ff de rei ven. aliquando interponitur circa illa que recipiunt possessionem ut in dilationibus dandis aliquando interponitur circa illa que sunt accessoria ut in fructibus et usuris ut not. guido de se. no. in summa interdictorum

Actio servi corrupti est locum quibus alienum servum vel alienam ancillam corrupit ut puta quia fecit luxuriosum vel fecit meretricem vel deteriorem dolo malo tunc enim ista actione tur illa persuasorem agitur in duplum quanti illa res l. pa. in pri. et l. se ff de servo corrup. Si in quibus fecerit servum deteriorem si non dolo malo licet non teneatur ista actione tenetur actione legis aquilie l. licet et commodius ff e. ti.

ff in pro actionibus deserviunt interdicta

Ti. Interdicta sunt forme atque conceptiones verborum quibus pretor iubebat aliquid
fieri sic est interdictis que sunt restitutoria aut fieri prohibebat in de
possessione ut qui inter aliquos contendebatur sic est in interdictis que
sunt prohibitoria de quibus omnibus deo duce inferius videbimus et ita
distinguitur instit. de interdictis in § i. Certa namque erat forma interdicti ponendi
que hodie est sublata et ideo dicuntur interdicta extraordinaria quia extra ordinem solem
ne antiquitatis consuetum ipso. Nam interdicta hodie proponuntur per ar. § fi
inst. (e) unde. sublata est solemnitas in non est necesse verba dici l. et que
potest intentari actio in suo loco interdictorum sine solemnitate in § l.
i. C. de formulis et impetra. sublatis omnibus instit. inst. de success. subla. primo
dicte quod dicta est interdicta et interdicta quia edicto quodam pretoris
scriptum in albo pretoris Et quid sit album pretoris dictum est § sed interdicta
est quia ex edicto pretor emergebat quilibet agebatur sicque quod edictum proponebat aliquid
Et edicta sunt fundamenta interdictorum Et non quod omnia interdicta regulariter
tendunt ad possessionem exceptis aliquibus ut in interdicto de itinere actuque
privato et interdicto de aqua que dicitur ex castello et interdicto de arboribus caeden
dis et de istis videbimus in suis locis et pro maiori declaratione interdictorum
pono aliquas regulas // prima est quod omnia interdicta sunt annalia l. i. § fi
ff de interdictis Ratio est quia interdicta pretorium recipiunt post ut usum eius
ut in illis que usum recipiunt s. in rebus que nullius sunt modo in quibus
possidet rem alienam quo ad possessionem possessor C. l. i. § huius ff uti
possidetis l. is qui destinavit ff. de rei ven. tunc ille qui intentat in
edictum tendit ad possessionem in adversarius sit fortior l. sicuti ff
uti pos. et quia intentans allegat aliquam causam precedentem ex delicto ut qui
ex quasi contractu ut qui alios adversarius esse preferendus et ita ex illa causa
dicit adversarium esse obligatum sic intelligo litteram dicti § . alii quod di
xit quod interdicta ut ipsa sunt annalia i. que obligato ut causa aliqua
debet precedere que mediante concluditur quod adversarius ad possessionem // Secunda
regula est quod in interdictis hic eo fructuum a tempore quo sunt edicta et in
iudicio deducta ut petita l. i. § fi. ff de edendo ponitur ista ratio in l.
interdictis ff de interdictis et dicit quod si ille quod que agitur interdicto sit male
fidei possessor habetur eo fructuum et ante editionem editi in interdicti
quia a tempore quo fuit male fidei possessor restituit fructus Ratio est quia
idem est modus quo agitur ad proprietatem ideo idem debet esse in possessorio l. si
fundum C de rei ven in prima et in interdicti non tenetur nisi a tempore editionis
et ita intellige l. in interdictis alii dicit non retro etc. § ratione male
fidei ut dictum est sic in interdicto unde vi et in interdicto quod vi aut clam
// Tertia regula est quod interdictum est annale de eo quod non pervenit est perpetuum
quia restitutorium l. i. in princ. ff de vi et vi ar. consimilibus ar. l. honorario
ff de actionibus et obl. Quarta regula est quod illa que sunt annalia ad
agendum perpetua sunt ad excipiendum l. pure § fi. ff de dol. sic intellige
quod quo casu unius et eiusdem rei competit actio et exceptio tunc tamen dum
rat unum sic aliud ut in querela inofficiosi testamenti Nam si aliquis
possidet hereditatem eam potest defendere opponendo querelam quod testamentum

edicta et interdicta differentia

ex delicto ut qui ex quasi contractu ut quasi

UVA.BHSC

fuit proficuossum sic est in exceptione innumerate pecunie. Na si agat contra illu
qui confessus est pecunia recepisse et no recepit pot excipe exceptione
non innumerate pecunie. ita et pot opponere liberatonem ut in l.
si quis C de non innumerata pecunia // Quinta rta est quod nulla interdictu
excepte unusquisque est penale. licet aliquod sit penale. excepte rei l. prima in princ
ff unde vi. Et no actio dicitur nomine penalis quod ratione pene nichil lidest reo
et non habet actor. ut in actione furti manifesti et non manifesti et in alijs
similibus ita not glo in § no aut sed heredibus insti. de tempo et pe. acti
omnibus // Sexta rta est quod nullus damnatus aliquo interdicto efficitur infamis
in famia insti. l. ij. C. unde vi tn bene agravatur opprio per aliquod interdictum
ut in interdicto unde vi et per interdicto quod vi aut clam et ro non intentatur in
edictum unde vi contra patronum ut preni l. j. §. interdictum ff unde vi

Interdictum quorum bonorum dicitur quoddam interdictum competens bonorum possessionem
contra possidentem ut possessorem l. j. in princ §. j. ibi et no competit contra debitores
debitorum l. ij. ff de seius inspectione hereditatis l. ea ff de peti here. Ratio est
quia illud interdictum est adipiscende possessionis in nulla est possessio in nobis
sed secus inspectione hereditatis et illud interdictum scilicet petitio hereditatis
tendit ad declarationem supreme hereditatis quis sit heres sed istud interdictum tendit
primo in ad possessionem et summarie proceditur et istud interdictum est unusquisque
bonorum sine unusquisque sic petere hereditatem item directum competit bonorum
fidei possessori et et heredi eius de iure civili quia hoc videtur esse seu fuisse
de mente edicti atque summa paritate rationis secus in petitione hereditatis que
directa datur heredi et utilis bonorum possessori. Ratio est quia prius singule
quo interdicitur petitio hereditatis erat iuris prime. pretorio ro de hoc bonorum
possessore no cogitavit sed secus est de iure. pretorio quod bene potat co
gitore de herede et iure singule tn iam eet pro singule an pretorio ita
dicunt plures doctores licet hoc posset reprobari ut tn in probabile ar. l.
iubemus § fi. insti. C de testamen

Interdictum quorum legatorum habet locum quando legatarius occupat re legatam propria
auctoritate no apprehensa possessione per herede. Et intelligo quod occupat
no animo furandi sed credens sibi licentiam ut si hoc per interdicte. Idem
dicitur in fidei commissorum suarum. ar. l. j. ff de legatis l. Ratio introducendi
istud interdictum fuit ut occupatio aliorum temeraria puniatur et eo ipso
heres falcidia retineat in faculta pro retentione quam in per actione legis
falsidie retineatur ar. §. furti insti de obli que ex delicto nascitur et
pro tanto no admittit legatum quia per unum no habet et sic no obstat l. si quis
intantum C unde vi quia prius in re habebat et quodam in sua dicitur et sic
no obstat l. no extat ff quod metus causa ubi loquitur de re debitoris et
no dum heres possideat aut tenetur iure. l. cum querebatur C unde vi Et nota
dum quod si heres intentet interdictum istud debet precare cautione de legato
restituendo si ab eo petatur. l. ij. § fi. ff quando legatis et est istud
interdictum adipiscende possessionis ut dictum est

Interdictum ne vis fiat ei qui missus est in possessione habet quatuor capita.
primum est prohibitorium et datur illi qui missus est in possessione pro aliquo
debito et postea cum vult habere possessione repellitur ut no admittitur

UVA.BHSC

l. i. in pri. ff. e. Et sic est quod missus in possessionem ex primo decreto non possidet
sed retinet. l. iii. § si ff. de dam. inf. Ratio introducendi istud interdictum fuit
ut ponitur in l. iii. § si ff. e. // Secundum est conservatorium quo ille qui retinet
expellitur nam per hoc interdictum conservatur possessio unde dicitur retinende possessionis
l. i. § est autem et § hoc interdictum ff. e. // Tercium est restitutorium l. i. §
hec actio et l. iii. § in pretor ff. e. // Quartum est condemnatorium l. i. § hec
verba ff. e. quia competit ad id quantum ea res est unde ista verba sic
intellige quia si ipsius possessionem tamen agitur tunc debet possessio estimari si ipsius
rem tunc ipsa res in ipsa estimatione veniet quantum unicuique tamen quia interest possessionem
retinere l. sicuti ff. uti possidetis l. arbor ff. de dolo et sic de similibus
et veniet in hoc casu in isto interdicto quod lege probatur per iuramentum eo quod
ad non satis redarguitur de dolo que commisit in faciendo quod non debuit facere
et probatur ar. l. qui restituere ff. de rei vendicatione

Interdictum de tabulis exhibendis competit legatarius et aliis quorum interest
tabulas exhiberi ut ille videatur in l. iii. § exhibere ff. de tabulis exhibendis
quod competit in testamento sive imperfecto sive perfecto dummodo non sit perfectum
ratione sue seguris ut sigillatoribus iunctis gl. l. i. § si autem super verbo imperfecto
perfectum ff. e. Et non competit istud ad tabulas vivi exhibendas in l. i.
§ si ff. e. quia nullam habuit estimacionem quamdiu vivus durat Et est condemnatorium
§ si ff. e. quia nulla habuit ... ad interesse l. l. cum. § condemnatio ff. e. et non interdictum
non in hoc interdicto ad interesse l. l. cum. § condemnatio ff. e. et non interdictum
de tabulis exhibendis et actione et contra quemadmodum testamenta aperiantur non
illud interdictum competit ille cuius interest tabulas exhiberi quamvis tamen non
ratione dominii et legatario competit ut dictum est contra actio ad exhibendum
competit ipsi ius in re ratione dominii quod quis habet ut heres est et ita
de tabulis exhibendis competit heredi actio ad exhibendum non legatario quia
non est dominus tamen sic intellige l. iii. § siquis interdictum ff. ad exhibendum
titulus tamen quemadmodum testamenta aperiantur ostendit nobis qualiter tabule
aperientur ita dicunt doctores istius interdicti

Interdictum ne quid in loco publico sacro fiat competit cum aliquis contra desor
imitatis aliquid fecerit in loco publico sacro nam ne fiat competit istud interdictum
dictum l. i. § si ff. e. Ratio introducendi fuit contra prius conservandi
l. i. in pri. ff. de interdictis l. i. in pri. ff. de popularibus actionibus Item est perpetuum
et populare et competit pro sacrato et pro loco ubi sacra reponuntur l. i. § i.
in pri. ff. ne quid in loco sacro publico ne fiat

Interdictum de locis et muneribus publicis competit quo quis vult uti impune
via publica et prohibetur nam non contra ... datur et competit illud in
interdicto et ita tenet odo Et que sit differentia inter hoc interdictum et sequens
vide in glo. sequentis interdicti in rubrica

Interdictum ne quid in loco publico fiat hic locum cum quis aliquid facit in loco
publico ex quo oppere damnum sit alicui in rebus suis privatis ut in
rebus in quibus habet ius l. ii. iii. § i. ff. e. tit. nisi hoc ex concessione
legis senatus consulti edicti ut principis decreti quia tunc cessaret l. i. in pri.

UVA.BHSC

ff e. de via publica et l. quominus ff de fluminibus l. ij. § si quis a pri
ripe ff e/ et istud interdictum est prohibitorium quod prohibet opus non fieri
quominus loco publico per quod fieret damnum rebus privatis l. ij. in pri
ff e/ Item istud interdictum habet locum si aliquod opus quod quis facit in via
publica ut in loco publico ipsa via efficiatur deterior in preteritum ut timetur
in futurum et est competendum et prohibitorium in l. j. et ij. § j. ff e
et istud interdictum tamen competit ad vias rusticas non ad vias urbanas
l. ij. § hoc interdictum sed predicte competunt omnibus sed sit contra privatos
ad interesse publicum et opus debet destrui non tamen per illud sed per sequens
Et non quod predictus non competeret si aliquod opus via publica efficeretur de-
terior sed competeret istud ita dicit odo lex glo. tenet contrarium et hoc
credo ut interdicta sit maior via et satis per istud sed sit prejudicium
Tertium caput est restitutorium et competit ad hoc quod opus factum destruatur
et sit condemnatio quanti interest actoris l. ij. § pretor ait si ff e
Quartum caput est prohibitorium in l. ij. § si ff e/ et dicit petrus quod competit
pedagium competit illis qui prohibentur ut per viam publicam quo non solvunt pedagium
eis competit quo teneantur ita dicit petrus in predicto § si
Interdictum loco publico fruendo habet locum quando quis conducit locum publicum
ut vectigal a talibus qui ius locandi non habet et ab aliquo prohibetur ne
fruatur Nam ne sibi fiat violentia sibi competit istud interdictum ut l. j.
ff e sed si violentia sit facta tamen ad interesse competit istud interdictum ut
dicit odo et illud est directe pro conductore sed socio suo datur utile quod in-
telligo de socio non omnium bonorum non de socio tamen in isto vectigalis et credo competeret
eque principalis sicut aliquis in l. duobus ff de duobus reis sti. et facit ad
istud interdictum l. j. ff e/
Interdictum de via publica reficienda habet locum quando quis prohibet reficere viam
publicam ut commeatus vie publice aperire et non mutat via publica
ut commeatus vie publice aperire et non mutat viam publicam sed ipsam fa-
cit meliorem tamen contra prohibentem competit istud interdictum l. unica ff e Et
competit ut prohibens desistat ne amplius prohibeat et dicit quod interesse tam
publicum quam privatum potest peti ita habet Odofredus
Interdictum de fluminibus et ne quid in flumine publico fiat habet duo capita
primum est prohibitorium et competit cuilibet de populo contra illum qui vult facere
in flumine publico in ripa ne eius aliquid per quod ipsa navigatio reputetur deterior
efficeretur ut timetur fieri in futurum l. j. in pri ff e Et sicut e contra istud interdictum
dictum pro fluminibus perennibus publicis non privatis et etiam propriis navigabilibus
l. j. et ij. § hoc mandatum et § si ff e/ Et non quod si aliquod opus statio efficeretur
deterior et competeret istud interdictum l. j. att et quid sit statio dicit in § statio
l. j. att. Et istud interdictum habet locum in fluminibus navigabilibus // Secundum caput
est destructorium s. ut opus factum destruatur l. alle § deinde usque ad finem
et semper durat semper fragatur ad interesse in § semper l. j. ff e/
Interdictum ne quid in flumine publico in ripa ne eius fiat quo aliter fluat quam
priori statu fluxit habet duo capita primum est per quod prohibetur ne opus fiat

r. qd aqua aliter fluat q solita est fluere in l. ja in p(rincipio) ff. e. Racio in
troducendi potest in l. pa alle. et pertinet ad flumina navigabilia sive
non in § pertinet in l. i. alle. et § est populare et § hoc interdictum dicta
l. i. Secundum capitulum est restitutorium et tendit ad restitutionem operis in facti
c. de pub. usu in fi. l. i. ffe.

Interdictum ne quid in flumine publico ut navigare liceat e prohibi
torium et competit contra illum qui prohibet aliquem navigare rate nave vel
dure etiam in ripa onerare in l. pa in pri ffe et durat in sempiternum
in l. pa ff de via publica

Interdictum de ripa munienda hic locum quo quis facit vim alicui in iuste quo
minus liceat in flumine publico ripa ne eius facere causa muniendi ripa vel a
gruz sunt q est opere ripam dum tamen illud opus navigatio vel statio vel ripa
non efficiatur deterior vel ille qui facit opus hoc debet cavere vel satis
dare in x annis secundum quantitatem ipse sive vicis suis de damno in
ferto l. i. ffe.

Interdictum unde vi ruiusque competit per vim deiecto expulsione non legitima ipse
vel alius de possessione qui deiectus tempore deiectionis possidebat nomine suo
civiliter vel naturaliter et heredibus qui deiecti competit Et non quedam genera
violentia in l. i. C. que metus causa quia dicitur super causa hic quia ipsis fructuarius
p dictum interdictum competit l. § que vi aut quia l. iii. § unde vi interdictum ffe.
hic dicitur ipse vel palud l. i. § qui si fuga ffe. et dicitur non legitima at non
esset locus in § interdictum l. i. ffe. hic dicitur civiliter et naturaliter et potest ex
poni materia huius interdicti civiliter i. iuste naturaliter i. in iuste postea
dicit heredibus et in l. i. § hoc interdictum hedi ffe. et in l. iii. § fiff
e. unde competit de rebus immobilibus licet per quandam consequentia co
petit de rebus immobilibus in l. illud quoque et in l. att et e rerum a de
possessionibus Et non qui si false existimans homines armatos venire
ad fundum meum et metum ipsorum fugi vel exivi licet amiserim possessi
onem non tamen videor vi deiectus in l. iii. § de pu de vel l. i. ffe. et dicit
super hoc distinguendo quia si false existimans vel statim dictum est amisto
possessionem l. si illud qui C. si ff de acqui po non tamen videor vi de
iectus in § pu de e alle. Si aut vere existimanis quia audivi homines
armatos tunc si alibi tendebant quia non venerunt ad fundum meum
tamen fugi non videor vi deiectus in l. metu § i. ff quod metus causa ho
vero non mutato consilio mutato consilio venerunt ad fundum meum quia
tunc tamen competit illud interdictum sic § quod pu de alle. ita § ide
labeo in l. i. ffe. Si pro hoc homines armati veniebant ad fundum meum
et metum eorum fugi tunc sive illi postea venerunt sive non competit istud
interdictum in l. sequitur § sum me ff de usu capionibus Si aut ipsos
illos armatos non fugi sed me absente aliqua de causa post venerunt
illa possessione fundi mei et post me redeunte non amiserunt
tunc non competit istud interdictum in l. iii § cio ff e(odem). Ideo quia legibus qua

§ fr ff dad qui po dicant redemite receperunt nec me fugaverunt
b tandem fecerunt p metu q ego recessi tur hic locum editum q
mergita et ibi suple p unum expulsiua et memorie istam questi
tione tomeda que notabilis est et eam corrigi subscriptis deputavi
o domino de sancto salvatore et aliorum doctorum plurimum quibus
anima eorum requiescat in pace amen deo gratias amen quibus prosit.

UVA.BHSC

x.mo
liber sup ff veteri notabilit p doctores
recepi in scriptis i avinione ab egregio legu[m]
doctore botini antiquissimo ordinarie legete

Ru[bri]ca de c[on]dictione furtiva

Tres facit contrarietates glo ista ad hac Rubrica et in
ea tractemur doc p[er] o[mn]ia
In eadem glo ubi e[st] ordine producte. sunt q[uod] l[ex] intelliga
tur istud declarat[ur] p[er] ea q[ue] notat[ur] i. l. i. statim legenda
et an h[ec] c[on]dictio sit ex maleficio ut no[tatur] no[n] 2bn p glo
et postea p doc i. l. si p[ro] fure. §. i. i[n] e
Sequit[ur] .l. i. et sumat[ur] sic

Et ista l. no[n] pot e[ss]e magis brevis ro no[n] e[ss]e alio summa
no[n] ut pot dici q[uod] ista l. i summa hoc intendit c[on]dictio fur
tiva duo res subsecute c[on]tra fure c[om]petit h. d. et attende.
q[uod] p hoc degenerat a regula[m] n[atur]a alior[um] c[on]dictionu[m]. Nam nulla
i[n] tm ista duo declarat[ur] ut hic et l. fi. ff. usu fructuarius que[m]
ad modu[m] cave. et singularit[er] hoc declarat tex et glo insti
de actio. §. sicut q[ui] consimili plane ubi vide

Sequit[ur] .l. c[on]dictione

furiosi et infantes furis possunt necessarij heredes fieri
et tunc hac c[on]dictione tenentur h. d.
No[ta] primo q[uod] q[ui] no[n] pot furtu[m] committere. pot in hac actione
ex alterius p[er]sona teneri
No[ta] 2o q[uod] q[uod] furiosos et infantes no[n] pot agi et ro[n]em
ar[gumen]t[um] glo et p[ri]ma ponit q[uod] l[ex] ut conveniri pot pupillus
q[ui] p[ro] tutore ut ipse eius auctoritate ut i glo fi. i fi. huius
.l. in adde et p curatore furiosi ut l. liu[?] locusta. §. fi.
delega ij et ex his infert[ur] q[uod] tutor ut curator istor[um]
ad causas sunt citandi na[m] si ipsi citarentur esset ipso iure tho
citato nulla c[on]tra l. quicq[uid] i p[ri]n ff de in ius vocando q[uod]
no[n] nec ob. l. q[uod] i fano. § de rep[?] ven[?] quia ista l. lo[quitur] i de
licto[?] q[uo]d descendit ex re ipsa i alijs no[n] i q[ui]b[us] c[on]tra
heredes[?] sicut heredes no[n] ex
predict ut pot dici q[uod] hic obligant[ur] sicut heredes no[n] ex
p[ro]p[ri]o facto et vide l. in pubere i[n] de furt[is]
Sequit[ur] .l. si c[on]dicat[ur]

In actione venit in re e[ss]e et ex re // ut hic. i c[on]dictione fur
tiva habet[ur] ro in re e[ss]e consistentis i lucro. h. d. et intellige

UVA.BHSC

hic textus ubi duz dicit heres institutus fore sub conditione
in certum tempus implenda. ut in l. si quis ob missam in test.
l. si quis sub conditione et sub anden. ubi heres prece de
quod tempus implende conditionis erat elapsum ipse erat ubi
mortuus an qua hereditatem admisset ut l. iiij. in fi. ff. de
here. inst.

No. ex isto textu in fi. quod ho mortuus conditione et si ut hic
tang quod in obligatione. rem restituere debet petere res ipsa lus
pe... tang in i ... ut quod primo debeat petere ...
no eius in l. in re furtiva 2o Ro. in e ubi de ho.

No. de monacho instituto herede

No. et ad ex isto tex. quod si monarchus heres institutus monasterium
an qua admittit hereditatem eam non transmittit ad monasterium
sic nec filius hic ad dominum facit. l. in de verang. in pri.
ff. ad l. aquiliam ubi tenet de hoc et vide quod dicit in l.
fi. C. de bonis que liberis

Sequitur l. si filius familias furtum fecit

Dno et pr tenetur conditione furtiva ex persona filii et servi
et datur noxalis in eo quod ad duz non pertinet et non com
tenens furtum hac actione non tenetur. h. d. in duabus l. se
quentibus

No. quod conditione furtiva tenetur dominus ratione quod furtum facit ut
ad quem res ipsa pervenit et ad l. ex furtiva ca

Oppono de lege immediate precedenti. So quod ibi tenetur
de eo quod pervenit hic quod nihil pervenit ex eo quod furtum fecit
non tenetur

In glo. impubes non tenebitur ubi et hic ya. et hac solutionem
et tenet dominus et tenet secundum dominus contra moram unum
in prima precedentem tenet. So secundum quidam alii aliter solvunt
quod ... quod prestans opem non tenetur ista conditione furti
va ut hic ... in subsidium qui committens furtum non est
solvendo ut l. sepe hic in glo. ... l. penultima. s.
penul. ff. de petiti. et in ... ista so transeunt
moderni dominus

Sequitur l. si pro fure

Transactio super pena vel penes ex actio mortis furtis ut rei
furtive hac conditionem non perimit. h. d. in l. sequenti usque.

UVA.BHSC

ad §. si ex ea // ut hic decisio sup actione furti facta non p indirect
conditionis furtive. h. d. primi hui9 l.
Inglo sup verbo tollit' ī fi. tendit q primo aut transactio sit ut in
drami sup pena et tunc non tollit' condito ista. ut hic aut fuit
sup delicto sine furto et tunc tollit' ut ī contrario. §. idem julianus
sup et qd ītendit ? idem q so qua apbat ī contrario glo et ācede
tu q ista l. facit ad qonem qn complens delictum conpromit in
judice sine in curia dando forte x. libras et postea venit
passus damnum petens ab eo ipm damnum sustinens q recte
tenet' nec se excusare pot dicendo q in curia conposuit sine
rta segit q̄re extalibus confiscatoribus veniat resarciendu damnu
passis p. l. lex cornelia ī ad silenia et l. j. C. de ceru
l. x. q' istud p̄cedit qn oia bona sunt confiscata ut l.
iij. C. ad l. julia vi et l. sunt eos. §. fi ī de fidei commis
libera sers qn aliqd dat' fisco noie conpositionis in tunc non
videat' fiscus heres ee. ut l. si debitor. C. de sen patris ? resti
et l. j. §. si heres ī ad trebell et facit tu ista l. et aut deina
da principum. §. q si delinquentes toll iiij. fi alber q egregie
hic ista decisione poit et bal ī l. venia. C. de in ius voca

Sequit' §. furti actio

furti actio dat' ad pena et condito furtiua dat' ad rem et rei p
secuto non tollit pena ut eg penalis tollit rem p secutoriam
sz una rei p secuto tu tollit aliam sitem h. d. rep in glo
et de isto articulo haber' tu ī l. anulle in nostris. C. de furtis

Seqt' §. condito rei furtiue

hec actio dat' cg heredem et ī eo q ad eum non p venit qlitrumqz
res pierat h d. //
No ī fi. hui9 rep sirca glo q. dito furtiua dat' tm cg vni
usalem heredem non aut cg singularem successore
Inglo sup verbo post morte ī fi tendit ad explicandu hui9 glo ī
volutioes qua facit p solue do gryes q ideo hic dic post mor
tem q̄a oms alios casus posuerat io hic volebat pone
sue sz s̄ imb veniat sine e mortuus an morte fures sine post
et postq p venit ad herede sine post morte fures an qua
p veni ret item Inglo sup verbo successoribus ibi in dicas ~~casus~~ ex nauibus figuraus

No. 9 conponere delicto ro ponere in judice.

UVA.BHSC

ist glo est alia contraria i. l. si ambo qui in pri de actio emp et
recepta ista ista tenet com doc dicentes quod ista glo
et tex i. l. si ambo. §. quotiens de compensationibus et .l.
si mulier. §. penul. re amota quod nemo ex delicto nascatur
licet conditio furtiua et ideo ex variis causarum figuris ut glo
dicit et male. nec obstant leges quas allegat quod in aliis ca-
sibus locum habent non in compensatione. et in hac conditione quod semper
datur in heredes furis ad id quod ad eum non peruenit ut
hac l. Sequitur l. pro re furtiua
In obligatione ut rem restituat demum re perempta succedit
obligatio ad precium quod est contra furem in quantum res pluris
fuit et furtiua ratio in hac conditione hem h. d. ista
l. secundum bal usque ad finem eius
In glo super verbo extimationis ista glo sentit quod res ipsa
semper sit in petitione sed ea perempta eius extimatio sit
soluenda. Dicit imputatio in com doc et quibus potest fieri
valet quod petatur res ipsa licet sit perempta ut quod petatur tamen
eius extimatio et probat quod dictum est de petitione rem p. l.
3. d. e. et h. i pri et i. §. si certa et i l. si ambo §.
bone i. e. et l. si gubina §. non solum re amota et
l. preses stipulantem §. penul de verbo obliga et est de 2o q
possit peti rem extimationem re perempta probant per hac l. et
dicunt non obstare pro ea de quibus in glo ista nec l. penul de
§. de eo dicto ob causam qui a locum habet in obligatione rem dare
et huiusmodi non locum habet in obligationibus ut dicit rem restituere et
sic in obligationibus facti de quo i. l. stipulationes non diui
duntur in de verbo obliga ubi de hoc plene per bar et com doc
patiens doc doc Sequitur l. pro ditione
hec actio datur in heredes pro hereditaria portione non in-
perito si ad eos nihil peruenit h. d. bar // ut secundum bal
conditio furtiua competit contra heredem pro hereditaria portione
etiam si ad eos nihil peruenit q. si portio hereditaria
h. d. bal in tex ibi tenetur intellige s nomine de furti qui a
nomine proprio ut exceptione in contrario tenetur quando ad eum

UVA.BHSC

p[ro]venit et actenus c[on]ceditur ut h[ic] probat[ur] bu[..] i[n] l. si pignore §.
c[on]dicto rei furtive vi[...] glo. i. et quarta s[...] verbo post
mortem et i[n] l. si f[...] et legibus ibi allegatis. d. e.

Sequit[ur] l. furto manifestus

her[es] c[on]dicto c[om]petit q[uod] furto tam manifesto quam no[n] manifest[o]
no[n] excepto q[uod] si possessio rei furtive sit ad d[omi]n[u]m rei s[...]
et etiam c[om]petit q[uod] eum qui vi bonorum raptorum obligatur
h. d. bar. et quod sequit[ur] bal.
No[ta] furi maxi[...] i[n] textu ibi si deprehensus i. apprehensus fu[...]
tex[tus] ibi c[on]dicit. i. agit c[on]dictione furtiva ut dicit h[ic] glo.
i. in glo. i[n] v[erbo] s[ed] ibi q[uod] o[mn]is e[st] t[ame]n s[...] h[ec] opinio e[st]
co[mmun]is et vior et approbat[ur] p[er] o[mn]es doc[tores] reprobata illa
placentini s[...] q[uod] et i[n] aliis casibus qua[m] i[n] his i[n] q[ui]bus
h[ic] ex[pre]ssum tex[tus] q[uod] predicit h[ic] litera d[e] quibus i[n] glo. p[...]
ca glo. ibi no[n] in[...] apprehensus

No[ta] ista glo[ss]as q[uod] fur manifestus dicat[ur] eo q[uod] videt[ur] licet
no[n] capiat[ur] nec aprehendat[ur] qua[m] quide[m] glo[ss]as aliqui
damnari voluerunt dicentes q[uod] no[n] p[ro] solo visu nisi
deprehendatur d[icitu]r fur manifestus ip[s]a glo. e[st] vior
et co[mmun]is ut dicit albe[ricus] et h[ic] clare dicit tex[tus] i[n] l. si quis
insipiente §. fi[nali] i[n] d[e] fur[tis] in inspiratione in si seq[ui]tur
occursio q[uod] furto ut ibi dicit tex[tus] et notat d[oct]o[r] i[n] l.
fals[...] C. d[e] furtis et h[ic] albe[ricus] c[um] h[ic] fur dicta et
ad da[...] q[uod] apresio et visio no[n] solu[m] d[omi]n[u]s s[ed] aliq[ui]
ex[tra]nei libere p[er]sone et amici negociu[m] gerentes d[omi]ni fa[ciun]t
furto manifesto ut d[e] h[ic] est tex[tus] i[n] allegata l. si quis i[n]
furtive i[n] §. i[n] d[e] furtis et i[n] l. i[n] §. co[...] et tex[tus] i[n]
furtive i[n] §. i[n] d[e] furtis et i[n] l. si quis solu[...]. §. mora v[...] i[n]
ad literam et i[n] l. si quis solu[...] §. mora v[...]
d[e] usu et accedit elegant[er] h[ic] dicto l. c[on] m[...] i[n] q[ui]
in aut[em] [...]

Sequit[ur] §. tam diu

c[on]missio d[omi]ni [...] prosequit[ur] har actores h. d. albe[ricus]
// vel sic c[on]dicto furtiva dat[ur] d[omi]no et ei[us] heredi no[n] aut[em]
successori singulari p[ro]ut c[on]dicto furtiva tollit[ur] alie-
natione voluntaria durat in si ali[...]er ex necessitate
h. d. bar. et bal. usq[ue] ad §. ~~nes~~ necessitas i[n] l. et i[n]

Nō p° ex isto §. tamdiu q qui dñus rei furtiue p dict² adiuto
facto ut voluntate eius q tūc tollit² 9dic° furtiua 2 est
2o § bal qr 9dito furtiua datur ad rē ipam .l. iij et
.l. in re furtiua in pri° .ff. e. secus aut si actio nō daret²
ad rē sed q daret² ad estimatioē rei vel ī pure nā tūc
actio durat et si res sit alienata vt videre potestis in
.l. hnt ipam .ff. ad .l. aquiliā que hnt ad vi sanū. §.
vt hanc distinctioē ponit tex ī .l. quecūqz actiones ī ff de acti
et obliga et videatis que notarunt dy et bar ī .l. si
tng .§. siquis primus ī ff de aq plu arce et p hoc ē de
sisa qo glo ponit sup vbo nō posse et et ita tangit glo
magna ī .l. pxie sequenti q querit an actio furti p dat²
p alienatioes ipius rei nā ītruz ē q nō et ista ē vna opi
nio hugonis de qua ī glo .l. se sed nec legatarius quia actio
furti nō dat² ad rem s3 ad penā oratione delicti comissi
vt .l. fi. ī ao bo fur cesa et facit ob'me .l. si pfure
.§. furti actio .ff. e. et .ff. de furto eo .l. sed et hes et ff .l.
quecūqz actiones qd menti tene

Nō 2° ī .l. si nec legatarius q 9dito furtiua nō dat² le
gatario nec alicui successori singulari qr dat² solū dñi
rei et cui res fuit subrepta et eius heredi et successori
vniusali

Nō finalit ex .l. extra ubi dñi dicit in toto te. dificile
eam an alienatio adiuto rei furtiue fiat ex necessitate
an ex voluntate q tex mouent² ī ai ad qoez considera
q° nā videlicz an ī alienatione et ad iudicatione q
fit coī dividendo iudicio . familie et finiū regūdoz de
beat² lāndimiū dño ut ecclesie de quo ī .l. fi. C. de iure
emphiteo quidam dor p hac tex dicit q pnotatis
ad iudicia fa hec . coi diui fini regūdoz debeat

In glo mag § ibi si nec legatarius h glo § bar et bal di
uidit² ī tres ptes pn'les nā ī pi° format ūnū de .l. si
compmyiā ī desu. et duas dat solutio et ī 2ª solutione
q° subnectat questione illam an et quo m actio furti noscat

UVA.BHSC

ad successorem in qua questione glo. recte recitat opiniones in
3a parte ponit dominum petrum contra actionem furti et contradictionem finaliter
2a ubi item non expedit 3a ubi sed hec ro
In eadem glo. in principio ubi sed et 2a sic hec prima soluto ff. de rapina
bar et comuniter omnes doctores est falsa et contra istum textum qui in dispositive
dicit non dari legatario conditionem quo nec ex prima nec ex
2a contractatione In eadem glo. ubi ut dicitur ista etiam 2a
non est vera et est contra l. si hominis lata in § 1 hic allegatur
in glo.
In eadem glo. ubi videlicet ff. de ugotum istam oppinionem
tenetur et verissima approbat comuniter omnes doctores alber iaco
butri et bal et alii et videtur quod non et probatur demum
et bal in l. si dominium hic per contrarium quia vult in effectu quod
prima actio furti orta ex contractatione facta tempore testatoris ubi
remaneat penes heredem per l. sed et heres eius d. de
furto cornupto hic allegatur alia actio secunda furti orta ex nova
contractatione tempore legatarii facta mutato domino in legatarium
acquiratur legatario per l. si dominus et per l. si quis in hostium
§ 1 et l. si hominis lata in § 1 in de furtis hic allegatur in glo.
§ 1 nec ob. hinc supra l. ex qua in de furtis quia glo. respondet
et bene quia ibi non ro fuit mutatum dominum ex continuata con-
tractatione nec ratione illius continuatoris nascitur plures actiones
furti nec sunt plura furta nobis autem loquimur ubi fuit
mutatum dominium et ro ex commutatione novi domini nova
nascitur actio furti et premissa probavit bar et bal ad
questionem cotidianam esse quod fur qui in hoc arrimone
subripuit librum meum eum portavit florenciam ut mari-
nam queritur an florencie ut marcalie possit fur
conveniri et ibi puniri videtur quod non quia continuata contractatio
non facit novum furtum ut l. ex qua in s. allegatur in glo. in dictat
bar et bal quia quemadmodum mutato novo domino nova
contractatione nascitur nova actio furti ut l. si dominium et l.
si hominis § 1 et l. si quis in hostium § 1 in de furtis ita et
mutato loco de iure dictione ad iure dictionem tunc sit bonum
arg. de iure dictione ad dominium l. qui fureze in de furtis.
dominium quo ubi potest puniri videlicet florencie ut marcalie
et hanc opinionem tenuit et iac de arena in d. l. si dominium dominium

qo cotidiana de furto co missio

bonum est arg. comunem de iurisdictione ad

et idem bar(tolus) et tenet idem licet dicat quod com(muniter) tenet(ur) opp(osi)t(um) hanc
eandem opinionem tenet bal(dus) in l. ab dicta .C. de fur(tis) ibi dicit
dicit solutio dicendum quod est pena contraria et equum quod fur puniatur
in loco ubi est repertus cum re furtiva ut quod remittatur ad lo
cum principalis delicti et rationem assignat quia qui fugit de loco
ad locum cum re furtiva est vagabundus et vagabundus est que
rendus ubi reperitur iuxta illud ubi te invenio ibi te iudi
cabo ar. l. i. et fi. C. ubi de crim(ine) agi oportet

No(ta) quod vagabundus est querendus ubi reperitur

Contra glo(sam) oppono et videtur quod furti actio non detur illi qui non posside
bat et sic non detur legatario ut l. si expilate hereditatis §.
apparet in de ex(pilata) he(reditate) et l. si is in de usucapio et l.
hereditarie in de fur(tis). So(lutio) dicit glo(sa) in d(icta) l. si ab dicta C. de
furtis quod actio furti datur illi qui non possidebat neque possedit
facto furto licet hic solutio sit bona plenius tamen dicite. ad contra dicendum
bal. quod aliquis qui non possidebat tempore furti facti sed antea
possedit et ei bene datur actio furti l. falsus §. si tacitum ibi furto
non habet actionem in de furtis aliquis qui non possidebat tempore furti
nec unquam possedit nec possidere potuit facto furto et ad hunc
tali denegatur actio furti ut l. si domino et l. si eius qui in hos
tium in prin(cipio) et l. si is la(tius) ... aliquis et ideo qui nunquam possedit
non facto furtis sed aliquo alio tamen et tunc ei non competit ut
dicto §. apparet et l. si is et d(icta) l. hereditarie §. pretio
in dicte si tamen aliquis non possidet sed eius nomine possidet bene datur ei
actio furti ut l. si his la(tius) in prin(cipio) in de furtis et dicta menti
perpetuo tenere

In glo(sa) in l. et in super verbo in toto re igitur ibi remanet mihi mee
partis veruntamen ipse procurator meus ab indicata non fuit bo
num re furto substractam vendicare restituere qua ex abun
dicatione facta ex toto dominium de domo perdi transiret dominus in ipsum ut
est textus in §. si pasti de off(icio) iudi(cis) sed aufert verum quod in toto dom
in dicto domo perdi hec sua transferat dominium ut non dicetur statim super
glo(sa) f(acta) in fi(ne)

In glo(sa) f. que est posita super verbo retineas ibi l. si fundum hic p(er)a
so est verba rapine de forum quia ex contra secuta traditio possessio
licet non tamen transferatur dominium l. si fundum att in glo(sa)
In eadem glo(sa) ibi ut dicitur ipse te in verbis istis iudicio hanc opinionem

UVA.BHSC

glo tenet ob dra et albe tz qd in istis tribus iudicijs familie
ercisunde coi diuidendo finium regundorum ex sola snia et abiudi
catione sine traditione trasfertur dominium quam tn opinionem dicit
bal non ee veram neqz tutam qa quamuis dicat .l. finalis
Justi de offi iudi hic alt qd p abiudicatoes factam in coi diuidendo
iudicio trasfertur dominium non tn dicit sine traditione. Unde ut
aliquo tam sustineri possit ut glo dicit (?) bar qd tn ide iudi
cium sit de distractu sicut et de contractu ut no. in .l. denutella
.C. de integrum rest minor ubi textus quia dolus dans causam
distractus .l. liberationis annella q contractus e bone fidei red dic ipz
contractum ipso iure nullum sicut et dolus dans causam contractus bone
fidei ut .l. et elegant .ss. de dolo ita et in proposito nam sicut
res contractus societatis sine traditione trasfertur dominium .l. i. et
ii in proposito ita et si nos presupponamus rem coem ee ex soci
etate et agatur ad diuidendum et ad dissoluendum pari modo
dicemus qd ex snia lata super diuidenda re coi trasferatur do
minium sine possessionis traditione. et saluabitur sic glo qd
ex abiudicatione facta per iudicis trasferatur dominium
sine possessionis traditione. qn erat cois ex societate alias ecui
si sine societate res fuisset cois et ageretur coi diuidendo ex sola
abiudicatione sine possessionis traditione non trasfertur dominium.
ita dicit bal qd non

Sequitur .l. neratius

Iste .l. (?) dor e scribendus litteris aureis ut glo sua
sua peregrina et qa ista materia e valde frequens et co
let in iudicijs sepius versan ro sepius videnda et ad eam
magis attendenda pur alibi ait lex iuris consulti rogo
te dne imperator ut atendas ad ea q dicturus sum. qm cothi
diana sunt .l. legamus in de lib. ah le ubi textus et .i. l. p. i
pn ff de diuisib et te pora (?) et de materia ista her i
ramone illo m. q. i. c. reintegranda. et p tn no et bart i
.c. sepe et i. c. in ad sedem ex de rest spo et p glos
i. s. fi. ex de dolo et gn ma et p glos et bar i .l. et
no tm de hre et p eundem bar i .l. querebatur .C.
de ult et p ipm plenius i .l. sicuti .C. de agri et ce
hic alt et sumatur sic // Non domino hunc pro i re m
res e furto subtracta compet condo in certi no aut condo
furtiua .h. d. (?) bal Nota summarium in glo q est ita super ubo Summarium

i(n)st(itu)ti ubi alii dicunt ut illi i(n) co(n)dictione furtiva h(oc) glo(ssa) vult dic(er)e
s(ecundum) bar(tolum) q(uod) habentur p(ro) r(e)b(us) i(n) re(bus) ut r(espon)d(e)o redditor no(n) dat(ur) co(n)dictio fur
tiva directa dat(ur) t(ame)n utilis s(ed) h(oc) no(n) e(st) ve(rum) p(ri)mo dat(ur)
co(n)dictio i(n)st(itu)ti et e(st) p(ro)p(ri)u(m) nome(n) actionis ubi i(n)t(er)fuit i(n) ob
ligatione sine stipulatione et est sic i(n) recta q(uia) no(n) da
tur ubi alia p(ro)p(ri)a specialis co(m)petit ut d(e) h(oc) videre potestis
i(n) l. s(ed) si me p(ro)hibe(n)t § i(n) rec(enti) et ibi glo(ssa) ·s· d(e) co(n)dictio
i(n)debiti ubi bar(tolus) tenet et eu(m) sequit(ur) co(mmun)it(er) doct(ores) q(uod) co(n)dic(tio)
i(n)st(itu)ti e(st) p(ro)p(ri)u(m) nome(n) actionis et co(n)venit t(ame)n co(n)dictione i(n)debiti
s(ecundum) ia(cobum) de rane fulgo(sius) t(ame)n q(ui) vult q(uod) no(n) sit p(ro)p(ri)u(m) nome(n)
actionis d(e) quo dicta(n)s ut ibi
In eadem glo(ssa) i(n) fi(ne) vult q(uod) glo(ssa) nostra q(uod) remediu(m) l. si
collo(n)us .C. de agricol(is) et cen(sitis) li(bro) xi hic al(iter) dicit detar
tarori soli q(ui) no(n) possidet s(ed) detentat hoc no(n) placuit martin(us)
silimar(us) nec iaco(bus) but(rigarius) ut hic refert albe(ricus) qui dicunt q(uod)
illa l. e(st) possessoria seu dat(ur) remediu(m) possessoriu(m) q(uod) huiusq(ue)
possident dat(ur) no(n) aut(em) hic qui solu(m) in detentat item
et plus dicunt ipsi q(uod) illud h(abe)t locu(m) q(ua)n(do) quis cadit a posse(ssio)
ne tenuta p(ro)p(ri)u(m) furti ut violentie et i(n) hoc bu(t) dicunt
ut statim dicet(ur) q(uod) aut sit v(er)itas et an tenenda sit hec glo(ssa)
q(ue) vult q(uod) det(ur) remediu(m) l. si coloni detentatoribus breviter dico
q(uod) sit q(uia) ea(m) s(ecundum) bar(tolum) et oldra(dum) ut patet ex no(tatis) s(ecundum) bar(tolum) i(n) l.
manifesti § s(ed) i(n) 2° .C. d(e) furt(is) et ea tenet odofre(dus) et
bal(dus) i(n) l. i(n) ingle(rum) C. d(e) furt(is) et dicit anthoni(us) de but(rio) i(n)
·c· sepe al(iter) sequens bar(tolum) hoc t(ame)n limitat ve(rum) q(ua)n(do) detemptator
ut possessor cadit a possessione seu detentatione p(er) vi(olen)tia(m) puta
q(uia) res e(st) ex furto ut vi ablata hoc r(ati)o(ne) quia remediu(m) l. si collo
ni et c. reintegranda bal(dus) d(e) late intelliguntur ut hemz p(ro) ra
9o nomistas i(n) dicto c. sepe et p(er) bar(tolum) i(n) d. l. si collo(ni) s(ed) q(ua)n(do)
s(e)c(un)d(u)m e detentatore ut possessore p(er) vi(olen)tia(m) furti ut violentie
res ablata e(st) et ad te p(er)venit bona fide puta q(uia) bona fide
emisti a fure putas ip(su)m e(ss)e ve(rum) d(omi)n(u)m i(n) q(uo) p(ro)p(ri)e c(om)petit bone
fidei possessori remediu(m) possessoriu(m) l. si collo(ni) et c. reintegranda
et c. sepe et c. t(ame)n ad sedem v(erum) q(uod) no(n) q(ui)a ad ip(su)m p(er)venit res
illa bona fide p(ro)p(ri)u(m) e(st) v(er)itas s(ecundum) bar(tolum) i(n) dicto § s(ed) s(e)c(un)do i(n) 2°
q(uia) sufficit q(uod) h(ab)eat ta(men) dicit ip(s)e bar(tolus) an(te) nostro fine simi(li)
simpli dicimus i(n) auctentico male fidei poss(essor) .C. de p(re)script(ione) longi

UVA.BHSC

ipsius et ex predictis tres habens in fere conneb. prima quod remedium l.
si colonus l. si collonus damnum et simpli detentorum 2a quod illa lex habet
locum quandoque quibus recidit ad detentatione ut possessione propter vitium
furti ut violentie. 3a et ultra quod est quod remedium illius l. habet
locum non solum quod vi ... furem ut spoliatorem sed etiam quod eius
qui ab eo habet et bona fide. Sed secundum bartolum plenius dicite in
ista materia iuxta mentem huius glose anterioris quod aut domino est
furtum commissum et ipse habet condictionem furtivam ut l. i. et e.
et pro toto isto titulo aut res est subtracta non domino sed habenti
ius in re et ex competit condictio incerti ut hic aut res est
furto subtracta ei qui non erat dominus nec habebat ius
in re. sed solum erat bone fidei possessor et iste habet triticaria
condictiones ut l. y. in de triticaria aut res est subtracta detentatori
solum et generaliter competit actio in factum ut ostenditur iudicibus ut reme
dium l. si collonus et ita dicit bartolus quod ut dixi dominium sit de
mente huius glose nobilis et anterior

In eadem glosa in fine ibi ipsam possessionem expone l. detentatores
Sed quero quod sit differentia inter condictiones furtivam et condictiones incerti
Respondet bartolus quod differentia est in forma libelli quia dominus qui habet condic
tiones furtivam potest duobus modis in libello concludere vide
licet quod petat rem condemnari ad rem ablatam restitutionem ut illa
sibi dari odio furis quo magis teneatur pluribus actionibus que
habet competit condictio ut ad dandum dominus ut ad restituendum. Sed si itaque
vi sive de possessione furti de actione ille non qui habet condictiones incerti solum
concludit in libello rem sibi restitui et ex predictis et ex hoc
§. satis apparet quod habet condictio incerti sit inventura quia ubi
non datur alia propria condictio specialis datur hec condictio incerti ut patet
ex predentibus ibi et est proprium nomen actionis ut dicitur dictum fuit
et habemus in l. si fine precio. §. ... ff. de condictione indebiti et
hoc de isto §.   Sequitur l. ex argento

Expensas factas ex materia mea in furto subtractas condicitur per condictiones
furtivam et estimatur etiam melioratio facta simplum et in pena
furis hoc dicit secundum bartolum // ut sic expensas factas ex materia mea venit
in hac actione et venit ad estimationes melioratoris facte
et simplum furis hoc dicit bal
Nota in summa contra l. iurando §. iurans in de furtis et contra de-
terminationem huius l. quod in condictione furtiva non deducatur in pena facta

UVA.BHSC

p furando e ff glo q. qr fur cu sit male fidei possessor ut
impensas donare

No ultimo ex hoc textu. ff mai subtilit ut h' refert alberi
q p conditiones furtiua petitur q dari et quod restitui ut
dictum fuit i .s. neratius pre

Ultimo no q fur i pensas factas i re furtiua no re
petit rone iam dicta c q h' i glo ii

Sequitur .l. si servus furtiuus

Sependente iudicio sup condictione furtiua actor desinit ee
dns facto suo ut actiones suas extinguit' pro ipsis agens
secus si facto furis et ut res extimat' q'tu vendi
pot h. d. bar et bal us q ad .s. tanc. // ut sic clare
ff albericus pre q spatur ab ee agi pot et sit eius exti
mato quatenus vendi pot // ut sic et 3o ff eundem al
bericus ubi res appar' absque facto mei ut quod meum repu
tat' intm in condent condito et sit condepnato q'tu res
vendi pot .h d.

No 1o ff bar et bal q sicut per lite contestata facto
ipsius actoris ut auctoris sui reus absolvit' q i tellige ut
i telligit ipse bar .s. ab observatione et instantia iudicii
et ho e demere glo nostre sup u'bo extinxisse i pn qui dicit
ulr predi no dz arg. ex quo infert' ff bar et bal q sunt
ex pn'o iuris interdicta sationis et rei iudicate. ut i .l.
.i. .s. c pre. inita et ubi glo et i .c. i. c litis contesta ii
di et no i .l. elegant .s. si quis p .s. c condi i debi
condicte an lite contestata pot opponi ad i pediendum processu
alltro .c. i. delit contrane ubi et att .s. si quis p et no i .l.
~~si quis~~ nam et postea .s. c prescripta et si sup ueniat exceptio illa ex
post facto pendente iudicio et opponat' impedit ulteriore
ptem processus ut c ho e textus i dicto .s. si quis postea

No 2o et finaliter ex h' textu i fine iuncta glo sup u'bo
inuenit ff bar illud vulgare q res tm valet quantum
vendi pot cu concordantiis c quibus i glo q e unus ff
eiusdem bar quem et bal sequitur .s. scientibus valorem rei
ut habentibus notitiam rei ita not glosella i .l. mouetur ca ifi
i c dona ca mor quod intelligamus quantum vendi pot no ubi

UVA.BHSC

sz vna hora et secrete sz pntes plurib9 psonis pntib9 et plu
rib9 psonis pntib9 et plurib9 dieb9 et roi extimatone
vt dclo not i. l. pria rez in ad l. fal et ibi post glo bar
bal et p mola et i. l. si fund meu i glo s. ad l. aq̄lia
et i. l. no itelligit. §. dum frater i 9 pure fili et albe
hic aliqd dt et odofre i ti 9ati ex epto i §. fi et p
chi i. l. ita. C. de sen. q peo q nu pse et hoc de
extimatone et valore rez mobiliu res aut imobiles no
istis modis tam dicti dnz et aliis extimat et apriant 9
quo i. l. ij. C. de restin ven jn glo magna i usiculo sz
qualit jn glo i ubo extitisse i fi no har glo ex qua post
eam not bar et bal q facto autoz mei vense meu fctz
et io dicit ipi q sicuis pnysset de emptone ut alii desicto
suo intelligit p nyssisse tante et 9 facto autoris suy
9 quo habem p chi i. l. fi. C. de nego gesti
jn eadem glo sup ubo inest i fi hz pa so. juxta cu finali
e na sz dor et io sz bar distingue aut loqmr ratione
furti et hr durat re pemta et facto ipi9 cui res
substracta erat puta quia eu fund alienaut ut mam
mysit l. quem q3 artoes i 9ctio et ob qa dat ad pena
et no psequit rem l. si p fure. §. j. 9. e et hoc dicto fuit
i. l. fme manyfesti §. tamdiu i pmo notabili aut loqmr
i 9dicone furtiua q re p seqt et no pena et tuc si res
pit facto ipi9 cui res e substracta ut facto sui actoris
amplius no durat 9dito furtiua l. fure manyfesti §. tamdiu
9. e. et hic jn ta glo aut res pit no facto ei9 nec actoris
sui sz alio tam et tuc adhuc durat 9dito furtiua l. jnt
oms i glo all et hic i usiculo et si res 2r
jn glo fi i fi ut dicit qto ibi no fit psentio qa posset ee
presumeret sz h no e ita et e melior so

Sequit §. tanere

possesori male fidei extimatoez litis soluen de emptone no
tanet h. d. bal sic ut sic fuit q pstat litis extimatoez no
tanet de emptone et e iste §. 9tinatius ad pnl. l. et
itelligitur vt declarat glo et demu ma hui9 §. videre vide
re i. l. exclusio §. penult i glo alle 9 9 rez ven et i. l.
litis extimato q est sy i 9trusu rapi pemto

UVA.BHSC

hac conditione condico rem meam et quod super est ex re mea et qui conservatus est pro parte totius rei non potest petere residuum h. d. // ut sic asere possum condicere rem meam et quod super est ex re mea et qui conservatus est toti non potest petere residuum addas secundum bal et qui conservatus est pro parte potest postea petere residuum h. d. bar et bal

Nota primo quod qui potest petere totum potest eius partem particulariter petere et quod possit petere res suas in hoc non est dubium unde qua et de partibus integralibus loquitur iste §. contrario causa 2 //

Oppono in glo. d. l. in comodato §. duabus in comodatum ubi de singulis partibus rei comodate agi non potest comodati actione tempore huius contractus iste §. duobus variatur modis in glo. primo quod iste textus intelligitur quod agitur contra diversas personas nam primo agitur contra furem conditione furtiua ad bone et contra alios ex eo in bito duo contractantes carne consuin et cornua 2o intelligitur quod agitur contra eundem furem qui mortuo bone postea contractat carne cornua et consuin et non obstat §. duabus quia caro cornua et consuin contractata censentur aliena et singulas in capit ipse possidet ut dicit hic glo. sed prima opinione glo. que vult quod unus furtum fecit et alius ex eo contractavit consuin carne et cornua intelligendum secundum bar et bal quod ille alius habebat causam asere 2 contra furem habebat regressum actione furti haberet causam asere licet dominus fuisset conservatus pro parte bouis in condicendo ab illo ex eo cornua carne et consuin non repelleretur exceptione ab illo et sic non procederet unde sic causa iste sed si dominus sed obstat adhuc prime lecture ubi dicitur causa iste quod agitur ad partes particulares contra alias personas nam videtur quod licet dominus sit conservatus pro parte asere nichilominus ab aliis personis possit conservatus pro parte privilegium 2 contra est quia res in talibus actione 2 // totum in res petitur aliorum actione ... de ... Iam. 8. secundum bal et bar quod iste persone habebant causam asere ar. l. ... §. 1. ubi bonus textus c. de petitione hereditatis et utroque modo salvatur ut quod lectura glo. et utraque bona est secundum dor

In glo. in verbo submovebitur in fine dicitur ad contrarium d. l. bone mor tuo hic allegata secundum bar quod aliquis peremitur quem meum et tuum si perit consequatur quod restabit l. non solum c. de rei vendicatione ita quod si perit bos consequatur consuin et carne aliquis peremitur quem meum non est

S3 in debitum in futurum 2tur si petit non possum petere quod restabit
et ita loquitur l. in certo bone fidei contrario alt. nam ibi legatus fuerat
bos sub conditione. et antequam eueniret conditio 2sistam quia
erat legatarius mortuus est bos certe postea non potest petere quod
remanet videlicet corium carne et cornua et ita intelligit ibi
glo. l. contra quam et baz hic sequitur quod ista distinctiones ponit in
glo. in verbo ostendere ibi . §. item contra solue illi contrario quod ibi
loquitur in pendendo in quo si plus debito petatur in totum excepcione
repellitur nos non loquimur in eo quod est dividendo et has solutiones
sequitur hic glo. in fi.

In eadem glo. ubi de plus petentibus l. minor solue illi contrario
ybar et bal. quod aut quis plus debito petit sine dolo et tunc
fit condempnato solum in debito aut per dolum quis petit plus
et in illo plus debito fert sibi causam per dolum et
debito et in illo plus debito fert sibi causam per dolum et
dicere tunc istis duobus contrariis videlicet quod exacta sit causa
ro per dolum in pluri quam sit debitum et quod petendo sit plus
per dolum petens perdit causam ita intelligit legisse . §. si quis
agens alt in glo. et canonisse . in c. i. extra de plus peti.
et ro dixit bal. in dicta l. ita bonum dictum notabile quod
sequitur ex predictis videlicet quod si usurarius extorsit per dolum causam
rones de duplo sortis et pro per dolum illud plus petat
quod talis usurarius cadit a toto debito quod dictum notandum est. Nota pro usurariis
proprio

Sequitur . §. rem alius

liber factus ex venditione contractione furti tenetur sub conditione furtiva
tunc non h. d. // ut sic in actione furti nova capit sequitur
tunc non h. d. in glo. // ut sic sup. bal. fuius
non in conditione furtiva h. d. in glo. // ut sic sy bal. fuius
factus liber non tenetur conditione furtiva nisi ex noua contractione
h. d. Nota

Nota summarium et ut perfecte intelligas scias quod dicitur talis
quod a ctio furti persequitur penam delicti in psi l. si pro fure . §.
quod a ctio furti persequitur penam delicti in psi l. si pro fure . §.
. i. de e. et in delictis nova caput sequitur totum n. g. et §.
de noxali . S3 conditio furtiva licet sit ex maleficio tamen
rem persequitur et ad rem ipsam tendit seu rei restitutiones ruplit
et propterea quod liber factus non tenetur de his que fecit in seruitute. Nota quod seruus liber factus non tenetur de his que fecit in seruitute

vir lugossius non diluger in tera

UVA.BHSC

toto ti e maxie T.l. lez .C. anss mib ex suo facto post
mam tene

Inglo i ubo no pot i fi. Vitab tu e i g'ind q ymo ou
t ex malefitio gdito fu[na]e lez heat q litates anomolas
et separatas vt d l'o hetur T.l. si p fure .S. j. i glo d. e put
quas qualitates anormolas e ista q noxa i apud sect
et actone fucti no ti seq i gditone furtiua ita dicit bar
Sz opoint d.l. si films d. e. ubi tex q films et filius no
tenet actone furti sz dus ut pat i quatu ad eos pbeu
et tu tex i unj t'h g'ind So ibi no fuit facta lib hu
fir

Sequit l. qui furtu

In hac actione pinlo pisty pinet ad fure i distincte
sz i actoibz descendentibz ex g'itu hetur to nulpe s natai
g'itz .h. d. bar et bal

No ex hoc tepti ibi du dicit vendo ui glo sua q gmo
datarius re comodata et deposita vendo alit q debe
ret gmittit furtu gror .l. sub retto .S. qu ymo et .S. sz
mi duz i comoda et facit ad qonem q sepius i facto g
tingit q si equus sit gmodatus ad certu usum vt puta q co
modatarius ipm eqtaret et ipe i posuit honus aliqs g ne g
rtre comittit furtu idem si equus comodatus fuerit ad ducr vel
et ipe usus e ad aliud pinlosius vt d l'o e textus i d. S. i
tercio ut gmodatus e equus p vna die et ipe vsus e p plu
ribus diebus na his casibus gmodatarius comittit furtu et
ex pdictis infert q si aliquis gducat equm ad vectura et
pmisit equm cu baculo ut fuste vt ciug ambulat deum
equus mortuus e ut alias deterioratus q tal gductor tenet
d l'o i terim et damno q sers e dicit bar si cu calcaribus ut
virgis pcutiat equm ex quo fit deteriorats qa isto i cau no
tenet de damno et deterioratone cu eo equo vt debuit vsus
fuerit ita dicit bar Seqt .l. pauus refert

poblatone ut nouatoes tollit mora furis h.d. No ex h'o tex
tu magis pisto y. i fi glo ista bn dicit et cu ea p tra
seunt dor Inglo y. i fi. Opono cu glo d l. nemo re sua
~~stipulari no possit~~ i d'ubo ob h vbi tex q nemo pot stiplari
re sua q dus cu re sua stipulari no possit nec nouare gditioes
furtiua potit respoder glo et bn s bal q i cau .l. cred stipula
batur iste s formam legis

No qoes rondana

fine seleu

UVA.BHSC

fore debemus . §. si hic allegata in de verborum ob. §. hoc nisi / quod ex tali firma
dare facere quod oportet pro impleto actio nova dum non aut si pro impleto in re
qua debet ex tali firma dare quia tunc procederet contractus ut post dicit
quod quibus possit stipulari. in tamen nostre legis de qua sibi dare afore quia
de fore omnes leges degenant . §. sic itaque et sencio plane ultima de
actionibus et ita speciale est ut afore possint de meam stipulationem de
quo habetur in l. substracto . C. de furtis et hoc dicto expresse . in . §. ne
rasis legis et ideo et in l. ex argento

In glosa finali in principio ubi aliquis paciscendo iudex assumitur glosa tamen et egregie
exemplificat in post dictum et melius quod hic loquitur in delegatione de
quo loquitur similiter de nova et delegatione

In eadem glosa ibi in dictis ubi actio nova de hoc soluto etc. quod
hoc tenetur et placet bartolo / qui sibi quemadmodum fiat novatio
tempore se in l. ad l. cum si in de verborum obligationibus et in l. si de in
de nova et delegatione ut respondere ad contra alio in principio allegando
de eta in contractu fiebat stipulatio actio nova de et hoc patet quod
§. precedente in eadem l. qui dicit quod de eadem materia loquitur
§. vers. ubi fiebat illa stipulatio actio nova de sub conditione et
stipulatio conditionalis licet actio nova de facta non novat nisi
ad veniente conditione . l. quotiens et l. si de in de novationibus
ideo requiritur ubi contractus quod stipulabatur actio nova de esse presens
ita dicit alberico

In l. qui furtum

ergo ẽ presupponendo in ista l. notabili quod aliquotiens aliquis dat pecuniam alteri
credens sibi debere et non sibi debet / ille talis qui recipit non committit et sciens illud furtum esse
furtum sed solvens repetere actio aut conditio indebiti

In l. qui furtum / Si falsus creditor sciens recipit indebitum committit furtum
et quod consequens conditione furtiva tenetur hoc d. // ut sic conditio furtiva
datur solvente indebitum contra falsum creditorem scienter recipientem indebitum
h. d. et de materia huius legis habetur in l. falsus . C. de furtis et
in l. si procuratori falso . §. de conditione ob causam et pro intellectu huius
legis est sciendum quod qui solvitur debitum aliquando erat in quo recipiens
verbi gratia in solvebat nomine credebat esse suus et sic non habebat animum
tamen furandi dominium vel contractaret in persona recipiens et hoc tamen

UVA.BHSC

dominium non transfert et sic sciens recipiens furtum committit et ex
consequenti conditione furtiva tenetur ut hac l. et l. si quis uxori
§ cum in re de furtis et l. si is § fin. si [illegible] et l. si ne
dedero § pe. ultimo e. ti. / aliquid indebitum solvens in persona recipi
entis non erat sed credit illi debere ubi non debet et sic trans
fert dominium nummorum et hoc casu furtum non committit et pro
debiti conditio nec locum habet ut s. de conditione indebiti pro toto

Glo. ex hoc textu summarie in glo. in verbo accepit per expeditione
istius glo. opponit et videtur quod furtum non committat iste creditor falsus sciens
indebitum recipiens et per consequens quod non possit agi contra ipsum conditione
furtiva quia nummorum dominium in eum creditorem translatum quod appa
ret ex isto versiculo sed et me. ubi dicitur dari conditionem indebiti quando aliud
non daretur nisi dominium esset translatum in eum quia conditiones iste ex
non dantur nisi translato dominio l. si § usufructuarius que ad mo
ranear [illegible] per consequens furtum non committit in re sua nemo facit
furtum § j. institutio de obliga. ex delicto hic allegato in glo. / [illegible]
huius contra res in glo. ponit solutiones et [illegible] de vera [illegible] glo.
illius § cum in re hic allegato et etiam [illegible] doctoribus approbatur potest etiam
dici et generaliter quia dicit hic glo. ut refert albericus in [illegible] s. de condi
indebiti quod semper qui falsus creditor recipit sciens indebitum semper co
mittit furtum et datur conditio furtiva sed qui ignorans recipit indebitum
non committit furtum sed habet locum tantum de conditione indebiti

Oppono ex glo. [illegible] predicta in dino et bal. et videtur quod ista l. sit
sibi contraria quia in ipsa [illegible] loquitur de conditione furtiva et in [illegible] de conditione
indebiti inter quas conditiones longa est differentia quia una s. conditio furtiva
non presupponit dominium esse translatum alia sic solutio [illegible] eos quod hic spe
ciale est in eodem casu ut contra eum detur conditio furtiva et conditio indebiti
in omnes leges contra ipsum fure degenerent § sic itaque institutio de actionibus
et hoc s. sepius dictum est / ut potest dici iusta [illegible]
ibi et intellectum et [illegible] quia proprie istius legibus et similibus [illegible] casibus loquitur
non proprie loquitur qui credebant [illegible] recipientis quia non sciens recipiens
in furtum committat conditione furtiva tenetur sed finalis versiculus huius
legis ubi sed et me. loquitur qui solvitur indebitum nec credebatur [illegible] recipi
nec ille sciens recipiebat quia non competit conditio indebiti et cessat con
ditio furtiva quia furtum non committit

In eadem glo. ibi debes eam in credere quia de expressione conditionis furtive
loquitur hec glo. quero utrum possit illa credere [illegible] possit
9o Manifestare et dico quod sic per hanc glo. et de [illegible] l. sive dedero
§ [illegible] de furtis et l. in quibus § [illegible] de solutionibus et est ratio quia

eta gra sunt resonabilia que non sunt prohibita per nota in l. qui
sumpendia . C . de procuratoribus et attendit egregie in l. plane in fi
s. familie herciscunde / an aut actio furti possit reddi vide in l. si
et si et melius in l. licet s. possumus . s. nauta caupones stabularii 90

Sequitur l. iuliani

Actio proveniens ex delicto filie datur in patrem in quantum locupletatum
est peculium h. de iacobus butrigarius et albericus quod est contra glo
nostre secundum eum et si illa actio proveniret ex contractu non sunt dedere
illa actio in patrem contineretur in peculio non habendo respectum an sit
peculium locupletatum ut non ut videre potestis quod totum peculium in
est peculio

In textu ibi filie . i. in potestate patris constitute intextu ibi conditione rei
sunt si mulieris exponatur . i. actione rerum amotarum quasi conditio appellatur
ut in l. rerum amotarum la seconda in rerum amotarum

No summarium / No 2o ista conditione furtiva in adiectione ista ut
quantitate de peculio sequatur secundum locupletatum peculium datur in patre
ex furto filii in potestate constituti ut filie

Sequitur l. finalis ista est bona et notabilis

Fur semper est in mora et ad ipsum semper expectat periculum in ius h. de bal

Ut sit in non est satis ad purgationem more velle suscipere iudicium nisi
sit inchoata litigando h. de . s. albericus

No primo ex isto textu quod fur a principio fuit factus in mora esse dicitur Con
cordat l. in re furtiva . s. si ex ea . s. c . et l. prima . C. quorum a
et l. contraria hic allegata in glo in de iure et iure armata et l.
substractor . C. de furtis et nulla iusta causa litigandi et quia
dicendo quare non restituet vim licet dicamus per oblatione suscipiendi
libelli et iudicii sustinendi impediri mora futura lege sequitur so
lutionis in principio hic allegata in glo in de usuris tu non purgatur mora
quia sine iusto fuit confessa ratione predicta quia iusta causa litigandi non
fuit

No subsequenter et in quibus oblatione restituende rei furtive
fur purget moram l. plus s. e. non in oblatione suscipiende
litis quod notandum est et magis quod omnes debitores illos qui ita
sunt in mora constituti ut per interpellationem ut lapsu dici ut non ex
re sequitur si dicant separatos suscipere iudicium et de mora istorum debitorum
qui sunt in mora tenet in l. et illa verba in de constituta pecunia
in isto titulo non sunt alia

UVA.BHSC

¶ l. finalis

ergo vel ita post latione [illegible] suspendendo tollatur conditio firmiter sic tollitur post latione rei firmiter tollitur conditio firmiter
dic quod quamvis se obtulerit ad iudicium suspendendum nihilominus potest agi
in illo tale conditione firmiter

¶ Sequitur rubrica de conditione ex lege

¶ Cum gemmatione qua glossa facit de hac rubrica ad precedentem immediate transeunt omnes doctores et bene

¶ In eadem glossa ibi specialiter ratione communis quia ubi ex lege alia actio non datur ista conditio ex lege competit ut in textu in sua glossa

¶ l. ia hanc legem reputat bar. multum subtilem et bald. profundam et quia nunquam aperte dicit ipse per glossas et doctores declaratur [illegible] in materia eius ideo ipse eam egregie legit primo in suo apparatu et in illo expedit eius materiam prosequendo quam in rebus distinguit primo rebus quia in primo tractatur an ex dispositione legis ius agendi oriatur in secundo an ius oriatur ex eo sit actio et in tertio an talis actio vocetur conditio ex lege ut rubrica ait et ideo debes videre hic per eum subiungit quia hanc legem sic firmat

Cas. ¶ quod obligatio immediate per legem similem inducitur neque ex proprio actionis nomine [illegible] conditione ex lege agitur. h. d. ut sit ad literam sic salvandum si lex nova dicat actionem dari nec est [illegible] de nomine actionis datur conditio ex lege. h. d.

¶ No. primo quod ex legis dispositione ius agendi oritur refert in [illegible] legibus virtus in quo consistat in imperando vetando permittendo et puniendo ut lege legis virtus S. de legibus an imperaret lex ~~debet~~ vetet ut lege legis [illegible] et an sibi ut ad eius commodum quia nec sequitur ut permittat ut puniat et ad commodum alterius et tunc sic ut cum plene hoc primo membro. [illegible] distinctionis hic sub distinguendo bar. prosequitur ubi de hoc videre [illegible] fiunt

¶ No. 2o quod hoc ius agendi quod ex lege oritur et quedam actio competit quam verba legis disponentis referuntur ad personas ut impersonaliter sit quam verba referuntur ad iudicem quia primo tunc et [illegible] plata non sequitur quam referuntur ad iudicem quia primo [illegible] sequitur sine negative vel iudicis officium si affirmative referatur et sequitur sub distinguendo tractat in 2o membro dicte eius distinctionis etiam idem bar. et ibi passim vide

¶ No. 3o quod hec actio que ut dicitur ius agendi et ex dispositione legis orta conditio ex lege vocatur et an et quam possit dici alia actio et quomodo in ipse articulus sit valde intricatus et nunquam per glossas et doctores antiquos per ferre discussus hic vide per bar. in 3o membro

dicte sue distinctionis que subdistinguendo etiam quamlibet membra tractat egregie et etiam gabriel in eo post glo. in l. quotiens in de possessoribus et per eum in l. ex placito. C. de rerum permu.

In glo. ibi: ut veniens dicit lege nova. Hec glo. lectionem huius legis variat duobus modis uno modo ut illud verbum nove committatur verbo obligato et illud dicit nymen(?) et tunc aliud verbum lege intelligatur indefinite quamcumque antiqua ut nova lege et sic tunc non obstat lex si postulaverit. §. si in lege sequenti in de adulteriis quia in quantum ista glo. impugnatur dicit secundo modo ut legatur hec lex puta ratio et quod sic lex nova intelligatur quelibet lex post legem pluries et antiquam xii tabularum nec etiam istotam obstat dictum quintum legis si postulaverit in fine in sequenti quia et lex illa fuit etiam post legem xii tabularum et sic hoc respectu censetur nova ut sentit glo. etiam in eius principio

In eadem glo. ibi: et accipe exempla ista glo. ponit v. exempla quorum sunt de iure Codicis quorum primum est in l. si quis argentum. §. fi. de donationibus secundum l. ia. de suffragio nihil lex finalis si fin. aut depositio here(?) nihil lex finalis §. licentia de iure deliberandi et quintum est l. si quis intrata unum sed ultra hec exempla sunt in hoc volumine Codicis alia multa ut in l. iubemus. §. de sacrosanctis ecclesiis in l. operarius de pega(?) et salvo in l. si quis possessione quemadmodum et in l. ne in arbitriis de arbitris et in l. ia. de fide instrumentorum et l. memorandum et l. monetarie et l. non abrogabimus et l. i. si per vim ut alio modo et l. si quis conductoris decorato et l. penultima in fine de legibus grossis et in multis aliis legibus quarum prosequtio potius est laboriosa quam utilis ut subtilis

In eadem glo. ibi: sed in decoriis(?) sunt tot hec de iure Codicis non est sed de iure ff quorum primum l. si postulaverit in fi. in lege sequenti hic statim per glo. in quinto allegata est et aliud est quod de eodem in l. si de rerum [in margin: in l. fi. de rerum ven. si per unam lectiuram et in multis aliis casibus] in l. excipiat ff quemadmodum et etiam est aliud quod in l. fi. de rerum ven. si per unam lectiuram et in multis aliis casibus qui faciliter possunt reperiri de iure autem novissimo autenticorum etiam sunt de hoc multa exempla ut in aut. iubemus de episcopis et clericis et aut. hiis ita ne filius pro patre et aut. et omnino sine uxor pura et aut. qui semel quomodo et quando iudex et aut. sed possessor quod possessorem impignorare/ licant etiam sed in multis similibus sed prius hec quero

q de expressis verbis p(ro)missio ut mandans primis p
statuta municipalia p constitutiones regias ut in principio supra
p singulari (con)venientis res an ex eis possit conditio competere dominus
torum contra solis supra consistit ad instar legum ut de eis dicit ista
l. et per illa ponit etiam condictionem hic

In eadem glo. in fi. ubi sit li. tene(ntur) licet glo. hic bonum intellectum
haberit tamen hec sua expositio non fuit necessaria quia lex semper
loquitur et in iure [illegible] observatio ut l. ariang. C. de hereticis
et faciunt bene ad hoc omnia iura que dicunt hodie hoc iure ubi
nunc ut in l. iura gentium in fi. ff. de pactis ut in quibus legum
sibi hodie que plura sunt singulariter in auctenticis ut aut. hodie C.
de appellationibus similibus na iura illa et de alio [illegible] non obstat
l. supra in de auro et argento legato quia illa de testatore in illis
git qui tantum [illegible] loquitur et ita ista materia in lex ad [illegible]
rogatus se extendat ut quia ad [illegible] ut [illegible]
tamen comprehendat [illegible] in l. leges sacratissime. C. de legibus
ubi pro sanctionem plene post dominum alios

ego In repetitur aliqua lex nova que obligat aliquem et non dicit que actione agatur
agitur conditione ex lege.

Sequitur rubrica de conditione triticaria

In confirmatione glo. quia facit ad primam de huius modi rubrica [illegible]
dominus et et in determinatione [illegible] questionum de quibus [illegible] C. sit
et hic de conditione ista triticaria non tractatur credo quia satis ample
tractatur [illegible] sufficit ad omnia dubia que emergere possunt circa ea de quibus
et hic [illegible] in summa et [illegible] in libellis [illegible] etc.

Sequitur l. prima

Cog Hec conditio triticaria hic locum habet et [illegible] res [illegible] quia [illegible]
inanimata sive ad quod petitur sit certum sive incertum et sive dominium [illegible]
sive possessio ut [illegible] alia res mobilis ut immobilis h.
dicit in lege sequenti

No. quod hec conditio omnia amplectitur scilicet quia inanimata [illegible] et
huius rei quandam assignat rationem quia [illegible] que huius legis fuit
auctor ut notat glo. [illegible] ordine [illegible] qui omnes
alias res [illegible] ut alias dicit [illegible]

consentiosq q permutas exprimebat sz qr minor ordo no erat
huius legis tempore nec aliq eorum monarchia pot dici
pecat q dam magnus filosophus q permutas ut debebat re
rpo geminebat ut .l. i honoribus .§. philosophi ff de vacatio
munus et .l. i p feno .C. de muner patrimoniorum li x vers
qr huius con cia obstat .l. domum p dior .C. de agricolis
et censitis et ad legis sicilis .§. i delegans vers ubi etiam
ista permutas respuere tenetur sicut ro p dor ... ad hoc
assignatum e q ... ipe hac dictione tantum introducit preb
qr valor sine stimatio variatur ex tempore et loco ut .l.
.vi. et ff. i ff. i e q ... no e stimatio rei permutate q
desarili variatur ut senit hic glo et bn pbat .l. minimus
.§. de publicis in ea lege predicta plus misit ea here vno loco
qua alio ut i ti p p toto q re ad permutam no congitur dictio
ista

No 2o q no solo p hac dictione itra ista gdritur ota no
sua ... permuta ... vers etiam et sua gdrutur
q ... qua ... no aut ... sz ... q hac lege ista
q ... respons
sumat ...

No 3o q appellatione permute ... no ... ipsi
... ut ... sonat et no alie res q ... inpo
... ut mensura
dere numero ut mensura

No iiii q hec dictio e generalis ad omnes res q ter qua ad
permuta ...

No v q q pent dictio ... res pent ut debita no aut
No v q q pent dictio ... res pent ut debita no aut
qr pent ut sua ipsi petat ex ... forma ut rone rapine
i re mobili facta seu rone violentie ... siue re i mo
bile ut hac lege i p ... i ff et .l. ... i

In glo sup vbo sicut petatur ibi actionis nomine istud no ... dictio
q noie ... sicut petatur qr noia actionum no ponit nec
... conditionalis ut de hoc hic ... p dor s .. in ...
.§. sicut petatur et i .l. ... dictio ... e ... et ideo istud
textum supple dum dicit illa actione vtitur sub audi q vtitur

UVA.BHSC

si sua perat que e in gditio utili / in glo super u'bo i me
suras. ex ista glo no q apellatone permye nūmate no
gtinet permyta ad pod9 sine nūmo data et ideo illa no
solu puti gditone genali venit de q. s. si sua perat ve
et i hac materia sit sermento ut alia q i mensura co
sistut ut etia not glo. i. huj9 legis / nec obstat q apella
tone permye gtinet omis res ut. l. putra. C. de rsc
pem qr nomie permye simplr psert alio no ad
certo / na sep9 qr nomie nūmata ei ad dicit qz mo i
numys in nūmatis ne q siat ut hic

Sequitr u sinlg re sua

Quylicz fuerit sumat9 in pu huj9 legis bar in eu
etia q se sumat sic sua lege sequit et ipe ut ipe
dicit iste u sinlg hoc videt dice / nemo gdicit re sua
sp per qua a sure / et violent possessione sua amissa q
lebz g dicit h. de

In glo super u'bo sua supu ubi g cludit q possessione
sua quys pot g dice licz nulla gditio ad sua re det
nysi i duob9 casib9 de q b9 hic gcordat. l. pidebiti. s.
si et s. mūny. s. de gditone i debiti ymo de hoc e iy
i. l. sequen s. salviend et facit ibi ut etia dicit glo
ista possedens q genalit de reb9 loqt na res apella
tone gtinet possessio tanqua quyd i corporale ut instituta
de reb9 cor et incor. s. incorporales. in qz i q u
videt fare q no sit aliud gdice possessione qua so
dd in qz hic dominiu g aliud pot gdice qua posse
sone mida in se no dominiu in fieri dominiu no
possit i. l. iy s. ex plurib9 i de arquyreda possessiona
et. l. pivab. C. de legatis ideo bar q huj9 indi articuli d
clatone dicit hic q sure et g violenta possessore
e producto q dominiu rei gdicendo pot it dice re sua sibi
dari opoter ut instituta de actionib9. s. sic itaqz sesi

UVA.BHSC

non est dum non posset dicere sibi dari oportere sed solum
sibi restitui ut alias et melius etiam si ipse rem pot dicere
ex contractu ista consideratione tamen ex parte actoris quia ex parte
rei et considerata ex parte actoris contractu quibus re ho.
possessionem ratione dominii quod apud actorem et hoc non
fieri nisi contra furem et raptorem violentum ut l. et l. fi. C.
usu fructu quemadmodum caveatur et l. penultima de contractu
ne ob tamen sed considerata ex parte rei condictio semper possessio
ipsa quia restituendo non tenetur nisi ad ipsam possessionem
ut l. sive debemus ff. si certum petatur in de rebus obligationibus neque qui ex parte
actoris condicitur possessio non quia dominus sed quia possidebat et hic
nihilominus hoc contingit ut hic et allegata lege predictum sed et
similiter

In eadem glossa in fi. contra ista ultima opinione glossa se tenet
Dor quia regulariter contra condictionem dicitur ad dandum pt
quam contra furem et similes nec obstat iste textus quia ut dicit
hic glossa de superiore debita non de constituta nec in hoc minus
qui possessione adeo fuerat in dubio loquitur non ex quo
qui possessione adeo fuerat et inde perdidisset quia hac
possessionem ipsam habuisset et inde perdidisset quia hac
condictione non agit

Quero ex glossa quid si fur rem in substantia ut aliqui quibus alii ven q°
didit ementi bona fide an contra emptorem detur in hoc condictio ut quidam
dicit emere bona fide an contra emptorem concludit hac
alio remedio erit in primis vide hic per albericum qui concludit hac
actionem locum non habere nec condictionem sine causa nec publiciana actionem
nec condictionem ex lege si colonus C. de agricolis et censitis li. xi. per bona
media quod hic in dicit finaliter concludens quod expedit quod agatur primo
contra furem condictione furtiva et si fur non est solvendo tenetur quod hic
in subsidium potest agi contra emptorem ar. l. fi. C. de eo per quem factum
est et l. eleganter ff. de dolo C. de dolo et ff. si quadrupes
et in de hoc dicit ut habetur per Dor in l. in rem C. de furtis et
signater per lo fa

hec .l. in .l. verum §. si(militer) petat(ur) eade(m) ea(rum) materia et
est no(n) solu(m) l. sequens et .l. sed si in §. in hac actione ff. comodati
sed int(er) alie .l. quar(um) aliq(ue) hic in magna glo(sa) in dumtaxat et in q(ua)
lib(er) ista(rum) legu(m) ben(e) — verum ben(e) d(e) hac materia q(ue) sub(ti)lis est
et difficilis ac in vtilis ac cotidiana et diuiditur .l. ista ut refert
hic glo(sa) et apte colligitur ex magna glo(sa) in qua solutione p(re)mi(ttit)
opponens ubi ut duas clausulas in rebus p(re)teritis q(uarum) p(ri)ma in p(ri)ma loq(ui)tur q(uan)do res
extat no(n) deteriorata in 2a q(uan)do stare desiit q(uia) p(er)iit in 3a q(uan)do res
extat sed deterior e(st) facta / 2a ubi s(e)c(un)do desierit 3a ubi in utroq(ue) ut
s(ecundu)m bar(tolum) et bal(dum) ea dividit in duas p(ar)tes q(uarum) in p(ri)ma ponit q(uan)do res
erat quo t(em)p(o)re plurimi fuit res — in 2a q(uan)do erat dubium
2a ubi s(ecundu)m ea(m) a(n) et hoc intendit si res t(em)p(o)re sui(?) ut t(em)p(o)re
mortis plurima fuit aliud t(em)p(u)s o(mn)io p(re)supponit alias p(re)supponitur
quan(do) plurimi fuit t(em)p(o)re more h. d. s(ecundu)m bar(tolum) et bal(dum) // ut sic
s(ecundu)m saltem res stantis ut no(n) stantis in hac actione fit extimatio
qua in res plurimi valuit t(em)p(o)re more usq(ue) ad t(em)p(u)s sui(?) ut
mortis t(em)p(or)is rei si an(te) sinas(?) desierit e(ss)e h. d.

Intellige ubi mortis t(em)p(u)s d(icitu)r s(ecundu)m doc(tores) q(uan)do certu(m) est q(uod) debitor
potius co(n)dem(n)ationis ut mortis res plurimi valuit / s(e)c(us) si dubitaretur
p(re)supponitur quan(do) plurimi valuit t(em)p(o)re mortis ut s(upra) in litera ubi
s(e)c(us) et an(te) ea

No(ta) p(ri)mo q(uod) res no(n) est extimanda s(ecundu)m t(em)p(u)s mortis ne eius p(re)tiu(m)
ad exiguu(m) deducatur sen(tentia) forte ad q(uo)d in an(te)

No(ta) 2o q(uod) retinens rem deteriorata(m) no(n) lib(er)atur contra .l. in.
§. si vetusta in comodati

In glo(sa) sup(er) u(er)bo actione in fine que app(ar)et ea pot(est) peti ar(gumentum) .l.
si domus §. qui co(n)fitet(ur) delega in p(rincipio) et .l. no(n) dubium delega(ti)o in ut
q(uan)do h(ic) so(lum) lic(e)t in se sit v(er)a in q(uan)tu(m) q(uo)d diuinat p(ro)pt(er) d(icti)o(nem) q(uod) res
illa t(em)p(o)re sui(?) stabat ac in stare desiit an(te) eius facta exe
cutionem q(uod) intellige in p(ri)mo responso huius .l. q(uan)do in 2o an(te) sinas(?) res
desiit e(ss)e

In glo(sa) sup(er) u(er)bo liberari ubi q(uod) actio no(n) posset dari de dolo
l(ice)t so(lum) facta ad .l. q(ui)s(?) sibi §. 1 ff. de solu(tionibus) in g(lo)s(a) p(er) hac glo(sa) in
dicta q(uod) ap(p)a(re)t liberetur ut ubi s(ed) no(n) ab actione de dolo ut
.l. elegant(er) §. 1 de dolo no(n) co(n)venit hic li(tte)re q(uod) fere diuinabat

UVA.BHSC

in l. ista no videat loq de actione de dolo s3 de p^a in pre
est ista soluto q l. iij. § si relicta i romo q̃re glo 2o solvit
q ad rem ipam durat p^a s3 ad reta damna dar de dolo et
alr no solvit ad dictu q̃rinz l. q sibi § 1. et iij iiij q̃a
vt dicit sali groz l. illa in ista q̃a et ibi dict q lib atur
ut de hoc dic ut habemi bn p glo^as et ceit l. elegant § 1.
et i l. exhibitois C. ad exhibend et p bar etia i l. inhans
§ 1. de ubo obli et i di l. q sibi § 1. d3 soluto et i d.
l. iij. § si relicta i romo
In eadem glo ibi et p̃ting deterioratois vl rempere vt l. si ob
turpem . ff. de cond. ob turpe ca et l. ij. C. de commerciis ca et ar
l. revum rapue i n et sequent et l. ij i pn § si quis cautio
judi sisten ca
In eadem ibi forte ignorantia q̃a latens vitiu volens i mere
q si scivisset dictu vitiu pređeret q̃rin No igr bn hac
solutoes p quam hes q vitiu latens l. p suspitone ignorantia
et q vitiu ~~latens~~ elustatios por ee latens
In glo fi. hac glo q̃a magna dividit bal i tres partes na p^o
ponit quadruplice i intellectu ad l. istam reprobando terciu
2° no i vsu nec placz illud 2o format glo vtu magnu q
3° et ponit duas so ad illud aq̃ub3 recedendo p alia eius
so anectit quandam distinctoes // 3° eandem distinctoes reprobando
ad extendas q̃rrietates et i telligentia pleniore huius matie
ponit glo aliam 2as distinctoes in q̃ tacit dor addendo ali
quas declaratones ad eam v3 bal hic et sali et bar i di l.
iij. § i hac actione i romo et ibi vid p eas et e p^a pars
huius magne glo i pn 2° ibi sine tps more // 3^a et vltra ibi
vt aut h^c Seqr l. finalis et summar sic
Extimato rei debite sumit ex tpre et loco quesito ats atpre
et loco petitionis et more s3 sali hoc intendit et e ista l.
d materia legis precedentis et ut ibi dic ca et i aliis locis de
p sum cotatis i pnre et ad textu ibi dari debuit dic s bar
et sali q̃a tnc i mora fuit in dies pnt peller p homine
vt l. magna C. de q̃trahenda stipula et l. traiectitie i de
actio et obli ut etia postea vt colligr i ultia distinctoe mag
ne glo etia fi. § l. pxia
No q de tpre ad locum licita e argumetatio et d vno ad aliud

UVA.BHSC

eorundem idem e iudicio et gror bn. l. binum. s. sicuti pe. et q
habemus de ho ibi et i. l. quotiens ff de ubo obli
Jn glo sup ubo in iudicio accipet i pri ibi in lib gtestat. No
ex hac glo iuxta in textu q iudiciu i telligit in lib est
gtestata et idem no i. l. f. C. de iudi et i. l. iudiciu solu
s. e. tio vera q p tinet ad hac materia vide i. l. precedent
i magna glo fina et i. l. binum si cruz pe.

Rubrica

Rubrica de eo q certo loco dari oportet

Iste titulus e subtilis et dificil q in plus pot esse i modo
ut et hoc refert hic bar que gtinuat glo duobus modis
et bn utroq modo et atende q licet hic rubrica dicat dari i oportet
.i. si fieri oportet qre et locum ht et facta sit i obligatione
de quo e cas i. l. eius qui in sula .s. de iudi in distinctione. in
de qua forte dicit i. l. fenola. ats pincipit. l. no utiq. §. qui
sicum te et hinc ti e alis similis. §. ubi queris qui
certo loco dari promisit. l. ita ubi e bn p glo de materia ista
et p azo i suma et i specu in de solutionibus. §. sequit
ursinulo pecu et si co .l. alio loco

Sequitur .l. alio loco

Intres p tres dividit i pa ponit factu ex elicit questio i
2a ronibus pmponit decisio ipa // Scda ibi qrit 3a ibi idem
visum est et sumat sic i suma licet certus sit locus sit ad
certus solutionis si ibi no reperiat debitor qui ibi potuisset
p venire quolibet alio loco ideo pot queriri loco h. d. 27
lectura glo fi i fi qua sequit albe et sali et coridor
ut sic sy lectum ad nicholay de mani q promisit dare sine
certo loco solvie si g gruo tpre eo loco no i venat pr ubiq
queriri et ubi aliter no fortiret fecit h. d. in hac scda
lectura in glo tirasent bar et bal et ronem p quas
i pugnat glo dicta supea

primo No q i loco solutionis destinato quis dz gesse et io
ibi debet queriri co cordat .l. gresse ff de acti et obli et

UVA.BHSC

et facit hic glo. i. Secundo No. quod hic videtur ratio quia in contractibus non est locus remissionis de uno loco ad alium, in quo contractus celebratus fuit, tunc si deberet hec remissio fieri non esset necessaria equitas huius legis que dicit quod possit debitor quolibet loco conveniri et hec opi. est contra Io. et Azo. tenentes contrarium dicto quo in l. heres absens § i. ff. de iudiciis. vos est in iudicio firmatur ad quod facit tex. in l. si mulier in delib. ho. ex in ubi videtur satis expressum nisi qui semel in iudicio loci contractus reus convenisset quare non tunc esset locus dare remissionem preterea facit de exe. in c. § finali quia de qua si iam ubi esset preventum iudicium ubi fuit cepe debet. in l. siquis postea et l. ubi textum atto. ti. o. de iudi. et de hac materia plene per doc. hic et in di. l. heres absens § *** et in aut. quia in periuria. C. ubi de iure agi oportet et in aut. qui semel. C. quo. et qui iudex et si vo. ius de adulterio ubi glo. tangit et hic alberi. in quoddam brevem pulchrum distinctionem qua facit et per doc. canonistas in c. romana. § contrahentes de foro compete. hic vi.

Tertio No. quod maliciis hominum est obviandum et ne eis detribuatur delinquendi occasio contra iura de quibus in glo. in fi.

Quarto No. et in glo. fi. ad quod ista l. semper allegatur signanter in iure rigorosis quod iura valde favent creditoribus ad consequendum sibi debitum et licet hic glo. nihil ad hoc allegetur contra in lex l. in quibus eo. quod in alii po. est in contra de quibus in glo.

In glo. i. ubi in ubi contractus esse videatur in loco vo. ubi verba contractus fuerant celebrata non potest conveniri nisi sit in aliis locis nam ex. quo fuit alibi designata solo ibi fuisse videbatur contractus celebratus et non ubi eius verba fuerunt placita ut eleganter et no. glo. in l. ita. C. et 2 l. in in de vo. aut. te qui possi. et att. l. heres absens in fi. 2 de hoc vi. tex. hic et in l. quo. in de soluto ubi et per bar. licet de hoc glo. dubitet in l. cum in quem in pri. in ti. i.

In glo. super verbo videbatur No. hic potissimas dubitandi rationes que transeunt contendi hac l. dederunt per eius laudatione quod in iidem cendunt videlicet quod videbamus alibi non posse conveniri quam in loco

UVA.BHSC

destinate solutionis ut p3 i p^a huius l. conveniri qui certo .S. de eo
indebi

In glo. super verbo vnde. ibi quidem sit hec prima prima opinio ut
dixi i scdo fui hanc tenuit mithologus de mari q primo promitens
se soluturum certo loco potest in quolibet conveniri in quo alias non
sortitur forum ppter generalitatem legum quas hic glo. allegat et
ista opinio videlicet .l. eum qui in insulam .S. de iudi et .l. sed uo
.§. j. j. ti. j. q ho dicit q quocumque possunt conveniri et facit alle-
gata .l. q certo .S. de ydi in debi et ad similitudinem fugitivi ut .l. j. C
ubi quis de ea cri ut rem agi et .l. j. ubi ea status vbi
contra hoc generaliter q quolibet loco potest conveniri dicit bar et bal q
arbitrium dicitur iudicis q habeat in hac arbitraria actione consideratione ratione
et in ree ut .l. sequenti et contra hoc in presenti

q° Quero ex glo. p^o quid ergo si creditor non liz venire ad locum
conventum quia bannitus forte ut relegatus seu ex alia causa dicit q tunc si
causa sit iusta cause illic non possit in ree ipse ut p procuratorem
potest ubique alibi debitorem conveniri .l. usuras cum not. eo .C. de solu.
ubi vide.

Quero 2o et finaliter scolaris de aliena patria veniens
arimone ad studium cum equo illum vendidit mercatori et ad eius
periculum tradidit mont' equus in mine et inde mercator ari-
mone reperitur an ibi potest conveniri ut certo ad quem reddi
fuerit destinatus pecunia estimatione ad ista dubitationes faciunt
utraque iura et rationes ad utraque quas hic post oldra
vide per albericum qui sic concludit ibi mercator conveniendus ibi
redeundus erat equus ex scolaris commissione et facit .l. eius
S. de iudi

Sequitur .l. arbitraria actio

Dividitur in duas partes in p^a ponit unum dictum in 2a eiusdem
dicti ponit exemplum secunda ibi hec autem actio// et hoc intendit sic ar-
bitrariis actionibus ppter locum hec in re in ree actionis et rem ha-
bitur ... dicit prima huius legis primo No° q in pendentibus equitas sit solu-
... de ... gantes expedita et vero .l. si de fiat et hic expe sub
et .l. si in dies penul et .l. si in pella .§. ab alia de arbi

No° 2o q actiones stricti iuris fiunt arbitraria ro loci destinate
solutionis et dicitur arbitraria ppter arbitrium qd iudici datur ob interesse

No° pendentibus

UVA.BHSC

passus ratione loci qualiter nisi hoc casu et in casu l. si hereditas et l. aut si mutuo in e. ubi non regula est in quo contractibus stricti iuris non habet laxas habenas ut l. quidquid astringe de in de verbo obl.

Opono quod primo non in dictis tribus casibus acto sit arbitraria quia locus primo est in bone fidei iudiciis l. si. ut certo in primo et loco primo et in bone fidei iudiciis l. si. ut certo in prin. Solutio quod hoc in illis non procedit ratione loci adiecti sed tit. Solutio quod hoc in illis non procedit ratione loci adiecti sed excusatio propter actionis bone fidei cum tale arbitrium in herent ut in l. bone fidei in e. et non actioni stricti iuris sed quia equo requirit equitas in ea propter aliquos extrinsecos accidentes quod natura eius ut in l. ideo in e et per notata in S. preterea per glo. iusti de act. et per bar. in l. in actionibus. S. de in litem iura

Opponitur quod ibi est repugnantia ut ubi sunt duo contraria ut denegata in re et ille ante ille de tra ubi tertium semel in eodem casu ut ubi est sed quod puer sit actor et fol. et semel in eodem casu ut dicit ista l. ut omne quietate quod male solue ut in glo magna in qua tra semel dos per omnia vsque ibi sed quid in est rei

In eadem glo. dum plg. subiungit quod ibi herent integrum rest. de iure romano

Nota ex ista glo. quod in integrum restitutio est credenda in loco contractus quod tu probat per l. semper in stipulationibus in de regulis iuris ubi dicitur in conspicienda esse loco contractus semper tamen in quere in actione quo conspicienda est locum contractus semper tamen in quere in actione quod venit ex contractu locum inspicimus ubi est contractus celebratus quod eadem ratione et in officio iudicis per quod petitur restitutio debet inspice locum ubi ille actus est gestus quis habet nomine iudicis equitate adda dam in integrum restitutionem ubi eadem est ratio in restitutione quod in contractu et facit l. quirito. S. de re di. in debi

In eadem glo. ibi hic ubi quemquam non habet iure lumbardo non ob hoc quod in minores quod ad ratione de dam ut denegata dam integrum restitutionem est conspiciendus locus iudicii et non contractus quod prie dicta quod hic dicitur procedit tamen quando restitutionem petebat minor ob aliqua neg ligentia ut ob missione quommissam in loco iudicii quare ratio iur iudicii locus inspicitur et non contractus vigore cuius agitur

In eadem glo. nisi ibi quere ratione persone addit hic de impuato at quod hic glo. non est verax quia contra dicit et illi articulo quod S. dixit quere hoc

ro infec actoris qa incidit in pena Nam hoc e mere psonale
ad ipm actore rone infec qd venit at respectu preciu psone ~~hr ro qe~~
~~q dicit hunt~~ ptea in integru restitutio ~~in herede respectu p~~
~~fone~~ no ro redit mere favore psone sz rone lesionis qd apa
zet qr trasit ad heredem .l. no solum .s. de mte resti et .c. pmlegia
psonale de re qulis pmis li vi° ubi dz ho pdy sz qa alia rone
videt posse dici qdeterminato hmg glo possit substineri qa in
tegru restitutio ofino judicis nobili go de ea no pot heri ro
in hoc judicio incident p.l. nec no .s. exemplo .s. ex qbg cau
ma et .l. exceptois in fi. in dz exceptoibg ad usus hoc sinder
bat qrythilomus in hoc judicio potit heri ro dz hac restitutoe
in integru p modu rois opposita in forma degna perd in .l.
na postea .s. si minor .s. dz ire pura Quero an istud acto
ris infec qd venit in hac actone arbitraria veniat etia si pars
non petat et determinat
dor qno p.l. ediles .s. item sciendu in de edili edic et qa judex
no pot suplere de facto ut .l. ita .c. ut que desunt ad no
Quero novissime actor in eius libello ita narant qpromisisti i
civitate ista treb petias panni parisig et qa fuisti morosus ibi
solvere ubi melis panoz e forg qhic et te pillis queino hic
in libello michil de utilitate mea qua haberes si solves pisig ubi
e melig forg an libellg procedat et licz videret qno p hac lege
et p.l. qui solvendo in pn in delegans n° in i gria ptem dor
determinat q valet libellg dummo in eo locg parisig exprimatur sic
fuit expssus in gtu ex quo agit ut .s. sequeri et ita in
telligenda e lex ista quia actor pura defensoib no tenet q
se pponere ut .l. postulante in fi in ad trebel et ex hoc eis in
ignit lita ibi q si reg int est incorio et facit .l. si fing .s. pe
.s. diio fur et .l. vir veoy in ad velleianu

Seqt .s. siquis ephesi

Iste e .s. notabilis et bong et firmat sic stipulatg alio duoz
locoz altnatiue no pot agere de certa alius loci utilitate h d
sunt sic et magis clare locg debz exprimi in libello qn loci omissio
reo posset ee dapnosa .h. d.

No° g° q stipulatg dinsib locis altnatiue hoc in suo libello narare tenet
Inglo ibi de certa utilitate alius loci hec exposito ad ubi de certa

cesso locis vel

alio loco non est bona. primeno quod qui agit arbitraria ppt
locum debeat opponi in libello quod pertinet precio ro utilitatis
alterius loci quia actor in eius libello ut dixit .s. [illegible] tenetur
allegare non teneri fa C. de eden contra hoc primet [illegible]
reo cuius commodo ro fecerit articulus iste. quod videtur probatur
in principio huius legis in eo quod dicit fieri cum depunatoez maioris
qua in remtatis est quod per hoc aparet quod actor totum simul
quod ee pot simpliciter petere set ipsi exceptiones reus fit
minoris condepnatio
In glo. ibi decerto loco de libello [illegible] ultra expositio
doctorum [illegible] est vera quia videtur pot reus in alio loco
convenit ut in [illegible] l. i. S. expressam faciendo
mentionem prefacti narratione [illegible] de omnibus locis in quibus debe
at fieri soluto ut hoc amittendo aferat actor reo in
utilitate nec ob l. sequens .S. i. versu quare putat ut
ibi dicitur
Quero primo hic quod si alterius loci expressio in libello fuerit
omissa an proceda. debebit ut ineptus reputari et p
ressus super eo factus decernendo est dos quod non actor in
ista punitur tanquam plus petens loco ut istitura de ac
tio. S. loco in sequenti

Quero 2o et finaliter est de mete quod accusator in libello
mitto non tenetur dicere commissi circa tps ad ingerere ut
[illegible] l. libellorum [illegible] de accusa et l. in causis. C. et t qui de igitur
l. libellorum in de accusa et l. in causis. C. e t quis d igitur
l. libellorum in de accusa et l. in causis [illegible]

Sequitur l. secunda, [illegible]
no [illegible]

Et sicut dixi super rubrica de toto titulo isto ita dicit [illegible]
specialiter de huius l. primo que tam dificile et tam subtile
quantum plus pot ee in mundo et ultra divisionem
quam facit ad ipm [illegible] glo. l. [illegible] bar divideretur intellectus

q̃a p° ponit vnũ dictũ Scevole. 2° ad eius declaratões duas
9clusiões premittit in vna oratione. 3° declarat per multa exe
pla vsq[ue] ad §. inter depositio // 2ª ibi sed quid debeat
3ª ibi qui stich. // in §. solutum diuide hac .l. in suo
pri° vsq[ue] ad §. si quis ita in iiii^or ptes q̃a in p̃a ponit
vnũ dictũ Scevole sanis obscurũ et generale // 2° ipm
exemplificat in alternatiua rerum // Tertio in secũdo ad
quesitũ ipm exemplificat in alternatiua ~~rerum~~ locorum
et quo in alternatiua mixta rerum et locorum 2ª ibi q
stich. 3ª ibi quare 4 ibi pinde et sic summarie colligit

No° summarie — s[ecundu]m omnes // In alternatiuis in potestate rei e quid d
debeat non aut an debeat ut equipollens h. d. vsq[ue]
ad §. si quis ita ut magis ample summarie sic // In
mera rerum alternatiua electio e dare. debentis
in alternatiua vo locorum e ipius actoris et in alternatiua
inmixtim rerum et locorum vt vbi petat sed rei vbi soluat
an actoris petitões h. d. // et ad longum casus in huius sic
figurat Scaeu. Inprehendo in usu^lo quare. et in pposito
vz 9tinuis premisit in dare .x. ephesi aut capue et dubi
tatur an in eius electione sit in quo loco soluat et pro huius
dubii responsione premittit Scevola quoddam dictum generale
in potestate rei est quid debeat sed non an debeat, id est locum
non ee in eius potestate. vltius insistens querit inuentus
declarare in pro exempla cum vltius respondet Scevola
et dicit quod primum vz q̃ debeat exemplificatur in eo q̃ dz
stich aut panphilum qd declara in in lra. exemplum scdi
e in tam pposito in themate. ad declara vt in dicto usimilo q̃re
et q̃a cetera huius proprii sunt clara vide pte.

No° p° ex ista .l. q in stipulationibus quedam in sunt tacite vt
puta ellectiones in alternatiuis vz ipius in q̃ ptem et loci
in quo debz fieri soluto ad quorum dubietates inp[re]tandas
e facta ista .l. in q̃ bn ad hoc hemz. et in isto glo ap am suo
No° 2° q alternatiue stipulationes quidem sunt vt colligitur bn
ex tota ista .l. et signatur in hoc suo pri° quedam alternatiue.

rerum tamen quedam alternatiue locorum ~~locorum~~ tamen et quedam
mixte rerum et locorum et ultra hanc tertiam sunt quedam
alternatiue personarum // No 3o quod in alternatiuis quis
debeat e debitoris non aut an debeat
No 4o quod stipulatores ita sunt presto quod non sit
in potestate rerum an debeant et per consequens ut ponis va
leant quam pereant facit l. quotiens in verbo obl et l.
quotiens de rebus dubi
No ex fine huius textus quod quando due cause concurrunt quarum
una invalidat rem de qua agitur et alia validat quod ut quia
ad contrariam reducitur per una pro altera fleri ut
res potius valeat quam pereat ut dixi per iura proxime
allegata
No in summa huius textus et finaliter quod ea que tante sunt
alternatiuis stipulatoribus quandoque et non semper sunt in potestate
actorum et quandoque l. ipsa declarat et
rerum quandoque in potestate actorum et quandoque l. ipsa declarat et
quandoque tales stipulatores vitiat et hec verba probantur per exempla
de quibus usque ad § aut de offi
Iuxta glo super verbo to ee nisi lex non ipsa quandoque hic allegata
ubi in potestate rei e an debeat non ob tamen l. ista loquatur
in pura stipulatione illa in conditionali et quando principaliter
ne'r expresse in potestate ergo non est executiue tamen nam alias
contractus vitiaretur ut l. in emendo C. de contrahenda emp
Iuxta glo super verbo qui solito ibi tamen res . § . sed si stimus in
dicit quod ille . § . non ob tamen loquitur ista l. de verbo et gloz
dicit quod ille . § . non ob tamen loquitur ista l. de privata et gloz
.l. stimus aut pamphilo 2o responso in de solut. Contra
volo quod de facultate que datur reo oferendo morum primo
liberum si post in mora non sint ut sine ergo culpa ut
facto ille decessit et de hoc dicit plenius ut hec in de
.l. stimus aut pamphilo
Iuxta glo super verbo non potuisse ibi mutare voluntatem pr
nec ob. l. quod in heredem § eligere in de tributoria ubi
ex quo quis semel elegit postea variare non potest quia
illa loquitur in electione locorum in stipulatione solutionis adiectorum

quo tamen reus si haberet electionem posset variare et sic
non preiudicare quod secus ageremus per l. si quis stipulatus
et l. cum qui certaret § i de verbo obli et usque ad quod
tempus hec variatio habeat locum dic usque ad litis contesta-
tionem ut in rubrica predicta [illegible] ut dicunt quidam quod etiam post
litis contestationem et sententiam latam [illegible] ita sit in alternatiua reum
ut d. l. cum qui certaret § i in notis de verbo obli
et hoc non sit dubium quod post litis contestationem expectare
debet reus [illegible] facultas [illegible] hoc sit [illegible] in l. quod si ephesi
§ [illegible] in e. ubi [illegible]
In glosa super verbo et sine loci adiectione ubi ut s. l. ij
§ si quis [illegible] ille contrario [illegible] posteriores fiant ista glosa
tamen dicit quod si agatur in loco destinato [illegible] actio dici non potest
debet arbitraria ut l. si ephesi in principio in e. tamen non est
necesse quod debeat addi locus [illegible] nulla auferat uti-
litatem licet [illegible] esset si ageret ex maleficio ut [illegible]
in eo l. [illegible] [illegible] in principio [illegible] et l. non ex
[illegible] de dolo / Si autem non agatur arbitraria ut quia non
agitur in uno ex locis alternatiue positis tamen super hoc
passu sunt tria consideranda post facti narrationem in libello quod
ambulat // 2o eius petitio sine [illegible] et 3o fienda sine
executione [illegible] in facti narratione [illegible] debet in [illegible] locus
ut sentit hec glosa in principio et in 2a solutione et debet dici
quo modo ille promisit centum solvere ephesi aut capue
et ad necessitatem dictorum locorum vel [illegible] peto eum in [illegible]
condemnari ad centum in [illegible] meo pro loci utilitate
ut s. l. proxima in fi. super petitione vero sine libelli [illegible]
locus expressus non est hoc est non est necesse dicere quod reus
condemnetur ephesi vel capue quia hoc est in potestate rei [illegible] in alio loco
ut etiam sentit hec glosa in 2a solutione contrario in executione
aut pari modo opus non est quod [illegible] locus nec quod dicatur peto
condemnari reum ad solvendum ephesi vel capue [illegible] possumus petere
precise quod agatur in loco petitoris ut hic [illegible] non esset actio arbitraria
que tempus hic dicit sine loci adiectione sic intelligendus est

UVA.BHSC

respectu petitionis ut et certitudinis et non respectu narrationis
facti § abulh

Quero iuxta hoc quid si locus omictatur penitus ut dictum est an qo
non expressus erit nullus dixi de hoc quod non. d. l. quotiens. §. si
quis ex ephesi et ibi vide

In eadem glo. ibi in si alio loco et arbitraria actio ista
solo 3a in ordine glo. reprobatur et ratio quia doctores moderni licet
eam sequuntur nicholaus de matheo quia fundatur super fla. rone
quod statim sequitur contracto hic non arbitraria cum queratur isto
tam alio ex loco destinato in stipulatione iuxta l. quod si
ephesi in principio nam frustra si hec 3a solutio esset vera
facta esset quo ad hoc rapud ista l. sine posita in hoc
tractatu arbitrariarum actionum item quia cum ex quadam iuris
necessitate hic reo auferatur loci adiecto ne sit in eius po
testate ne debeat equum est rationem sui precie habeat
In glo. super verbo ubi petat in si in opposito facit l. si certo
§. si hic allegat facit iste textus quare modum facit §. ille
ad oppositum nam si actori datur electio loci per inde est ac
si reus promiserit in ephesi aut capue prout ego elegero
ipse tamen pro solvendi facultate hic in alio loco quare huius
glo. decisio dubia est sed cogitabis

In glo. super verbo cum petitione plus quam adverte ad textum
hic in glo. quod reus potest solvere in alio ex locis alternative
destinatis in stipulatione in quo vult cum petitione l.
destinatis in stipulatione cum non dicitur petere sed petere et
cum huius gestantur quia cum non debitor petere sed petere et
agere velle ut hic et in l. amplius in rem ratam haberi
hic allegat et facit hoc videtur expressum in l. sicut stipulatus
fuerit dare in ille in de solutione

In eadem glo. ibi cum agat loco destinato actor cum quo locus
ille non erat solus actoris arbitrarie est locus ideo forte
subiungit hec glo. quod et ex parte actoris erit arbitraria
si reus dicat se non ephesi sed capue velle solvere quod mihi
licet non placet dicenti quod nec tamen tenetur ratione actoris
ex quo agit in loco destinato et ideo reus est paratus in loco
destinato solvere ut l. quod si ephesi in eo et reus est

paratus solvere. Et alienatoris unam quod etiam tenet but si
an litem cont. reg. hoc faciat tunc tunc hoc l. presente fa
ciat sed tunc postea facit tunc se tenet tunc glo. ista etiam
si preparat moram purgare quia purgato more deinde p
mittit si tunc esse solvat ut non in l. idem illa in de consti
pe

Quero ergo glo. ego et tu eramus parisius et tu emisti
90 aliquas res et ita teneris mihi solvere pretium et quia fuisti
in mora solvendi et te in loco tui dominii in venio que
ro an et tunc hoc erit arbitraria actio ut heatur ro
mo an et tunc pluris tunc esset solvi parisius quam in loco domini
tunc esse tunc plus tunc esset solvi parisius quod in loco domicilii
tui ratio dubitandi est super hoc dubio quia licet videretur quod
non tunc omnes iste leges loquantur quando de loco solutionis
est facta mentio quod non fuerat hic quia tunc isto casu et
huiusmodi actio sit arbitraria tunc tamen debeat operari
primo et plus quando ipso facto locus ostenditur quod quando
velle quod igitur quando ubis locus solutionis destinatus
heatur ro tunc esse tunc plus sit aliquid facto quod ubis
ar. ff. l. de quibus et l. paulus fundit ats dicitur non tunc
re in rem firmata esse heri et hoc l. sine ff. i. de edi
edi et quia non plus operatur consensus quam tantus et ubi
locus solutionis expeditur sit locum arbitraria ergo et
ex tacito consensu ar. in loca l. quia tantum et sic pot et
intelligi l. centum capue in e.

Sequitur ff. si quis ita

Si plura loca solutionis copulative destinentur quantitas
promissa prorata cuiuslibet loci videtur esse divisa h.
d. ratio hoc oms

Nota primo quod copula et in equas partes dividit ut hic
et l. i. ff. C. si plures una sen. sit ro et l. res ff.
tunc tabu. in de duo rei

Nota secundo quod ibi est fienda debiti petitio ubi fuit spatii solutio
destinata
90 Quero primo hoc quod si creditor fuerit stipulatus quod possit

pete utrumque locorum ut ubicumque vellet dicit quod ubique receptus
potest conveniri l. huiusmodi in deposito ubi per Bal. et hic
// sed quid si deposuisset utrumque fuisset petitum ut debitor fuisset q°
in utroque dicit quod idem ut l. tertio et mevium §. ii in de.
administratione tutorum. ubi per Bar. et hic et in speculo ti° de
competentia iudicis ad(?) §. i. v° circa hoc in sequenti et qualiter
dicatur in utroque utrumque vide per Bal. in l. ab eo C. quo
et quando iudex ubi tenetur quod contracto sit notaria per l. sibasa(?)
et quando iudex ubi tenetur contracto sit victoria per l. sibasa
toto in de fideicommisso si autem solum deposuisset bononie per sibi
et florentie possit conveniri modum relevaret cum posset
quando tamen petente l. si convenit ... de iurisdictione omnium iudicum et vide
de hoc dominum egidium per panorm. tit. i. q. ii. extra de iudiciis
... et per eo de ferra(?) qui hoc attento per distinctionem
tum distinxit ti° forma oponendi per iudicem suspectum ut
credo quia ad prima non teneo eum
Quero quid si hec promissio non fuerit specialis ad certa loca q°
immo tantum adiecta ut hic generalis quod debitor conveniri
posset utrumque fuisset in utroque ut ab eo fuisset petitum
in qua certa sint loca obtinebit iste §. dicit quod non primo
in quo certa sint loca tenetur debitum debet petere et est solvendum
in quolibet locorum sicut totum debitum debet petere et est solvendum
quia alias si hec promissio diceretur pro tanta loca deveniret
ad infinitum reddendum tamen me convenire debes pro certa loca
et sic per predicta ut hic et per glossam in utilibus et in valida esset
huiusmodi in stipulatione quare non est admittenda l. quotiens
in de re. ... et per notata in l. s. e. et quia notando pecunia
loca in quibus sit conveniret esset in potestate rei an deberet
contra regula de quo in ista l. in prin.

Sequitur §. sequens insula

Cum stipulatur sibi insulam fieri certo loco non demonstrato in
utilis stipulatur h. d. et huius §. decidendi rationem not. glo.
et bar. §. qui in tali loco facere posset quod stipulatoris non
interest nec ob. l. stichum §. i. in duobus obli. nec de operis
libertorum ubi hec ratione quod operas simpliciter non adiecto loco
quis potest stipulari quia aliud sunt opere que non coherent
certo loco de quibus ibi et aliud est opus quod certo loco coheret
de quo hic quando vale promissum de eo facto nisi eius certo loco

UVA.BHSC

designato ut hic et l. ita stipulatus in prin. et l. q. in
sulam de verbo obliga. et C. de condi. in debiti l. si non sorte
C. libertus

Sequitur l. stipulatio ita.

Dissoluto 9 fert in alio loco qua fiat promissio in est tante
dies qua possit ad locum perveniri et ad rati ipsius angust
tia. unat promissione h. d. // ut sic stipulatio concetur
locus exemptum quetione et de pure. et tantum ei quecitur
tempus quo possit ad eum locum perveniri

Nota primo quod dies tante sicut expressa per hanc rex. videtur de.
bitorem 9stituere in mora quod quod licet sit verum vide per
dot in l. magna. C. de q. hen stipu et l. ita stipulatus
in de verborum obliga

Nota 2o quod creditor ante diem stipulatoris et tante agens
spera et male agit 9 ror quod qui dies uspuhon le re
l. ita in fi.

Nota 3o tempus angustiabus non nocet. promissionem gror l. non
tamen C. de lega et l. si in et tibi l. sequens scribens in delega
tum l. ubi de hoc quod quod licet sit verum distinguere quod aut obli
gato illa dependet ex 9tu bone fidei aut ex 9tu
stricti iuris primo casu non nocet ut e dictum in talibus tempus
angustia sine. artasio tur zeirat et simpler debitum tempus
angustia sine. artasio tur zeirat et simpler debitum tempus
vt si in sulam l. f. in loco // 2o casu qui dependet ex 9tu
stricti iuris aut nascitur ex ultra voluntate. et deum q. ibo
ne. fidei qr tunc fit larga in tota ptasio ut dicta l. si insu
et tibi l. sequens scribens aut oritur ex 9tu in iunior
et tunc nocet ut hic et ista de verbo stipu. C. loco et vide.
in l. 9tinuus l. in illa in de verbo obliga
Inglo si qua sit except per ambulatio de quo in glo et erat pos
sibile. illa die. dari cartagine quare initio ibi stipulatio valet
hic aut erat impossibile. io fenes

Sequitur l. item pilliang

iste l. est aliquid subtilis et eius casus e pulcher et
singularis et dividitur in quinque partes qua in prima ponitur the
ma sive dictum leue. dictum pilliam in 2a ex eo the
mathe ponitur illatio sive binebris tuisio in 3a ponit dictum
marcelli prinmo dictum pilliam repbans in qua etia ponitur

aliud dictum marcelli per quod etiam mihi reprobare illationem
thematis iuliani in V et ultra parte ponitur determi
nate pro iis consulti antonius hinc legis approbans per
omnia iulianum 2am ibi et iulianus 3a ibi marcellus 4a
ibi plane et V ibi sed mihi ut dicit quod duas dicit partes
partes principales quia in prima partes ponitur duplex dictum
iuliani usque ad V marcellus ibi ponitur duplex cor
rectio marcelli usque ibi sed mihi et ibi ponitur dictum et opin
ionis consulti hinc l. conditione usque ad finem hinc §.
et hoc intendit spontanea solutio facta ad certa
in alio loco quam destinato non liberat reum ab interesse propter
loci // ut sic quia alibi solvit quam in loco destinato non
liberatur si solvat ad certum sed propter interesse loci durat con
ventio petitio h. d.

Nota primo quod in alternativa personarum electio est rei nisi sol
vat in loco destinato et non alibi et hoc modo §.
iste adaptatur ad regulam contra quam in primo hinc l.

Nota 2o solutionem alicuius summe a fabricia in sole disstare
quod declara. ut in prima glo.

In glo. prima super verbo in sole. ibi quia per eam queritur
dominium adde quod sic sequitur quod ex varietate loci domini
acquisito non variatur quia semper idem dominium quod tamen rei
rei dominium non sit multiplex sed unicum l. in §. ex pluri
mis in contra ad quam pos

In eadem glo. in fine in ista hec articulo quod licet differat
fabricia in sole a solutione per unum ultra duas opiniones
glo. dicit et clarius quia ea quod sunt meri facti variantur
ex varietate loci ut alia est in sola quod fit alio loco
ex varietate loci ut alia est in sola quod consistit in dando
totaliter separato quam destinato sed ea quod consistit in dando
non variantur essentialiter ex varietate loci ut in dare
sit dominium transferre recte unum et idem est dominium trans
latum capere. sicut translatum ephesi hic ante possunt con
gere. alie varietates circa quedam accidentalia quod ut
dum plus valent res in uno loco et minus in alio et
ut dum ut eg ut l. qui reg. §. in rome in de solu hic
attende ubi hec dicta ubi probantur per bar

In glo. si ibi videbitur apertum reservare. Et pro soluto tra[n]d[um]
de quibus in glo. ad dicto contra l. centum capue. et l. si i si
in e. est verior s[ecundu]m dor. quod contraria locum tenet quando reg[ula] sol[utio]
inter principali creditori hic autem quando ad recto i stipulatore
alibi quam in loco destinato

In glo. ubi posset. et inter esse soluta videatur et io inter
maneat pecunio solutio i aliquo et pro eo et remanet in
esse pecunio ut dicitur in l. ultima

In eadem glo. i si iste finis glo. non est verus quia si
sperata vel quod intelligeretur solutio facta sequeretur quod
ex aliqua parte stringeret liberatio at inter esse quod hic ne
gat in principio iuliani qua expresse concludit hic bar. et sali. in
aliis modernis quod hic tamen non potest peti tamquam non solutum
quia alibi quam in loco destinato receptum ut totum consequitur
sed quod ut inter esse consequitur quia expresse solum inter esse agitur
ut l. iuliani et l. et dissolutio et l. in. i s. si creditor
in torno dari

qo Quero pro declaratione huius textus et glo. quod solutio hic facta
ad recto alibi quam loco destinato reus non liberat a prestatione
inter esse quid si fuisset facta principali creditori certe inter li
beratum a toto et i liberali potestate principalis sit sibi
ipsi posse preiudicare. l. centum capue. i si i e. non autem
ad recto quod possit mutare locum in quo sibi solvatur ad dampnum
in stipulatoris ut l. quando rome. s. calumnatis in de verbo
obli.

Sequitur s. nunc de

Si alibi agatur quam in loco solutionis destinato certe actio est
arbitraria et tenetur reus actoris et rei inter esse tam inter
rem quam interesse et tam inter esse consistentis in lucro quam
in damno. h. d. in l. sequenti secundum dor. // vel sic
in hac arbitraria actione venit in esse actoris et rei ei
venit inter quod hoc inter esse tam circa rem quam extra rem et tam in lu
cro quam in damno h. d.

No. ex isto s. usque ad s. fi. in hac arbitraria quod iura utrimque
considerat de iudice. et io eius committitur officio quod alio legi in
certa sit ut consistentia in facto que fallit prudentissimos
l. n. in de iuris et facti ignorantia et c. i. de constitutionibus libro vi

UVA.BHSC

Nō 2º ꝙ hac arbitraria actione in qua principalit̃ venit qd it̃
ptes spalit̃ est actu variat iud ee partiũ i augendo vt
diminuendo ꝯdēpnatões suas
Nō 3º q in huiusmodi actione arbitraria vsam actiue et pa-
siue ꝯsiderato vtriusque partiũ

Nō 4º ex rei mora i soluendo q sepe ꝯtingit dãnum re
ditori suo et dum simode

Si ea tn vsa p maiori doctrina singlorum
ingl̃o magna. i fi ... q querit qu actio ꝯpetit
membrorũ eius materie ... sit habenda. ro iud ee potius
loci sit arbitraria et i ea sit habenda ro iud ee potius
q aut reus ꝯuenit i vno loco solo destinato et tunc no videt
actio arbitraria vt l. q si ephesi i e. et ibi dicit ho vult aut
ꝯuenit reus i alio ex loco i stipulatione destinato et
tunc si actio sit arbitraria. sunt opiniones vt dixi. s.
mpnu huius l. et ibi vide aut reus ꝯuenit i alio loco
no destinato ita q dic q aut reus no e i mora neque
actor aut e actor ꝯ in mora et no reus pmo i hoc
tam cessat hoc iudicis arbitriũ partore cu nyl reo tunc
possit i putari vt l. ij. impu s. e. ubi dicit ho 2º tam
qu no est i mora reus s ipse actor sunt opiniones an
tunc actio sit arbitraria. na quidam dicunt q no cu actoris
mora ad hoc no sit ordinata vt reo noceat qu pmo
ei pdest si ab eo no petat vnde no pot tunc actori culpa
i putari ex qua reus lucru sentiat. l. cu in fundo. s. si
mulier i dicit ... vt tangit hoc i fi huius glo q dedit
alij tenet q pmo sit arbitraria et hec opinio com̃ tenem
cu posset ꝯtingere q rei et tunc pñs est ro q forte mutu
debito tpre faciendo expensas ad locu destinatu et obulit
se ꝯsumare et forte ꝯsignauit et deposuit que pña i est
iniuriam no accedere ad eum locu vt l. q si ephesi. s. iud dicit
aut reus e i mora et no actor et iste casus no ht dubium
q hec actio tunc oio e arbitraria putatum q i ea venit ro
iud ee vtrique videlicz actoris et rei cu sufficiat q reus
ipse grauet i eo q alibi q i loco destinato ꝯuenit possit
na et ro releuandus e i alio ꝯtrariis sui iud ee ro
. l. ij. s. e. aut tam actor q reus est i mora et ita hic

UVA.BHSC

passum sunt opiniones quia quidam dicunt quod tunc actio non est arbitraria sicut qui nenter esset in mora quia mora actoris cum mora rei compensetur ut l. si ambo in dicto compensa alii dicunt quod primo mora actoris tunc non est inspicienda ut dictum est. s. bar vero dicit contra hoc quod primo mora actoris est inspicienda non cum mora cum mora compensetur sed tamen compensatur pro re et ideo in eo quod unum excedit aliud est fienda compensatio de qua dicto ut allegata l. n. in pro s. e

Sequitur §.

Summatur est in finali et pro contrario praecedenti §.

No. hic primo quod in actionibus arbitrariis tenetur ratio pro re excedentes existentes in lucro et sic pro re excessi et consistentes ex quo etc. [illegible]

Contra actio empti

No. 2o et magis ample in ea quae non sunt sine ad [illegible]

No. 3o ex hoc textu cum glo. quod pro re excedit duplum sup quod glo. dic in fi. et solue contra l. etc. C. de sente que pro eo quod [illegible] loquitur de [illegible] singulariter hic autem loquitur de pro re [illegible]

in glo. [illegible] No. ex hac singularem glo. modum et practicam probandi pro re [illegible] in lucro [illegible]

UVA.BHSC

voit vo sue n nut tm lucray seu q ipi lucrati sunt voit
tali anno tm qn pmo pbari oportet q ille dimg pusee
lucri ptendit pueniss talem fare mransiam et q tm
ipe solus e lucray et sit no sufit hec ronem solu
lucri simpliciter sz de soluto tm quo ipius q sit ipe lu
cray pueniit qd tenemeti qa sepe i facto occurrit

In eadem glo i fi du dicit de damno passo qd serg
de i eo pbando tn ptitis sicut ita di ipo pot fieri
pbato no est locus gecturis sz i ctis sicut ita de ipo
pot fieri pbato no est locus gecturis sz ptitis ut e lu
cru q fieri potuisset ut l. ptinuus. s. i ma i fi. i de
ubo obliga hic atte.

In glo sup ubo lucri i fi iste articulus an hodie lucru pdum
culpa ut mora ad usans veniat regulariter et i aliis
casibus no arbitrarys est diffuso et intricatis
ob q vario modo ipm p dus fas distinctoes dor dis
cutiunt pd ibi bar et alii moderni i auttea l. ita
de feu q p eo qd put est et alberi hic et i l.
i. et autea si sterilis. s. vi p venditore i di actio
empti

Sequitur l. ideo martinus

Sumata est vi dictis s. pot et fi. l. pcedentis vi
qbus ratenatur ex quo No pio q ex locorum varietate
variantur rerum ptia qd pbatur vn l. ptia i fi et
s. ultimo i ad l. fal

No 2o q pecunie potestas sine ex i signato no va
riatur et ppt regionis diversitates sive locorum qn
pmo semper e una et eadem sua potestas et pcor
l. minus. s. de pulite ptia ex quo colligitur i l.
singularia s. siculus peta optima ro qre respectu
aliorum rerum aliqd e spenale i pecunia numata
q i aliis i immobilibus rebus

In glo sup ubo que varia i fi qa hec glo no solup
gcio tn dici q illa sup varia no obstat qr verum est

UVA.BHSC

q sola locorum varietas non inducunt immediate varietatem precii quia leges generaliter et indistincte sic forma de in quolibet loco sunt uniformes et eundem habent observantiam ut l. leges sacratissime C. de legibus et l. aut cum de hac hac varietas vero rerum et precii earundem ubi inducunt varietatem precii estimationem ut hic et facit l. i. in prin. de eo quod certo loco

Sequitur l. quod si ex ephesi

Cum iura de quibus loquatur quando agitur in loco non destinato solutioni hec autem l. loquitur quando in loco destinato petitur et sic concluditur ad precedentia et sic summatur si unus locus est destinatus solutioni et in illo agitur non est arbitraria actio propter locum nec in eo loco augetur condemnatio nisi actor aliquid ultra fuit stipulatus vel sua interfuit ipsius ratione h. d.

Nota quod si quis agit in loco solutioni destinato actio non est arbitraria.

Nota 2o quod in stipulatione facta de aliqua summa ut alia re... propalitur possunt accedere intra de quibus hic

In glo. super verbo nisi siquid esset

In glo. pro etiam secundum istam expositionem quia facit hec glo. ad tex. de diminutiva ut si ipsius quod hec ut exponatur quod etiam in hac littera erit tamen una excepto et non plures quia per hoc dicatur quod non amplius condepnetur reus nisi siquid plus fuisset stipulatus actor ... licet hec expositio per se sit vera tamen quia violat hanc litteram melius est dicere quod ad primum dictum huius l. due ponuntur exceptiones et ultra poterit intelligi duobus modis qui ponuntur in glo. primo quod si ipsius utilitas minuerit habeatur ratio damni et non lucri quod intellige damni dapni contingentis ita diminutiones extimationis ipsius rei que deductas fuerat in stipulatione ut s. ti. po. l. in hac et l. si et non lucri usurarum ut l. i. C. de ... in debi et l. quamvis de usu nec fructum ut l. in fundus in prin. s. sicut pe quod sic non est hec actio arbitraria // 2o modo potest intelligi ut sonat glo.

UVA.BHSC

quod locatur iste textus in actione ex testo ut in l. proxima in qua veniunt usure ex mora quia sapiunt naturam actionum bone fidei ut l. in minorum C. in quibus causis in integrum restitutio non est necessaria et sic utraque istarum expositionum et solum ad quia sunt bone.

Quero ex glossa in hac aliquis est stipulatus sibi aliquid solvi simpliciter nullo expresso loco solutionis an si conveniatur alio loco quam in quo est facta promissio ad hoc intentata actio sit arbitraria et cum guillelmus de cu. quod sic promissionis loco semper videtur ad certum ut l. si iudicis § si arbiter .ff. de arbitris quod ipsi hac non placet quia secundum hoc omnis actio esset arbitraria si ageretur alibi quam in loco promissionis preter quam mentem huius tituli et quia ut ipse dicit nec tanto in loco promissionis videtur fuisse actum in loco ille ubi petitur sit ille qui solutionis videtur esse destinatus ut l. si .ff. in 1. et l. si .ff. si certum petatur etiam quia hic et C. e ti. distinguendo non videtur in benigni actio arbitraria in quo ita loco est ad certum et sic et in hac contra guillelmus tra. sic. Salicetus

Sequitur § preterea iudex

Sicut in arbitrariis actionibus versantur iudicis officium tangenda ut in innueda condempnatione vel absolutione equitate dictante quia potentius semper habere debet iudex h. d.

Nota quod reus evitat solutionem per restitutionem quam offert

Quero nunc propter hoc quia si restitutionem non offerat reus solutionem non evitat a quo sensu an in potest petere restitutionem haberi, dementiens sic dicunt hoc videtur in destinatione quia possum in l. senola § mur. dictum est. quo

Nota bene ex hoc huius legis quod iudicis officium super equitate debet omnis versari et illam semper ante oculos habere formam contra bene in glossa hoc textus allegat et hoc videtur l. Nota quod iudicibus

UVA.BHSC

plane in notis p doc C de iudi

Inglo sup ubo ex certa. i fi ut bn de ho heme Ubi et i l. i. C. de fidei comiss et uide nota et que dixi satis plene. tam ibi qz i l. no que admo dum .s. de iudicijs

Inglo sup ubo absolue i fi dicende qz p hac glo hes qz signanter no solum p eam qua debz i pn in dinos du nu in dunis adhuc durantibus eam oferat ab i ree absoluendus est si reditor tue intray et lucray i in dinis possit queadmo[dum] fecisset si apud sibi fuisset solum ats sens i ran quo no potuisset ita bn intray sine q here qa forte ta bone in causie emende erant ven dite et solu remanebat exiles seu agiliores na dite et solu remanebat exiles seu agiliores na tue absoluendus no est sz condemnandus et signa tue absoluendus no est sz condemnandus et signa glo huius modi qz ad hoc e nobilis et sepe de facto contingens

90 Quero pn hec de arbitratore an i totu possit absolue sicut iudex suo officio i hac actione arbitraria et licz videretur qz no quia eius sinay sine laudum in sit ad instar transactionis sit nulla ut de ho heme i aut si contingerit .C. de iudi et aut ut diferetur iudi .S. sola nona et .c. quia valis qd de iure in na et nulla e transactio facta nullo dato pmisso ut retento ut .l. transactio C. de transacto i ceni in facit iste rep in licz hec actio sit arbitraria et compat pedicis arbitrio hoc tn no obstante iudex iste no solu augere ut minuere p condemnatoes sz et i totu absolue nec obstat fi eos qz laudu e transactio quedam qz ho e uez largo modo sumpta p quadam desicione cause no in stricta sumpta et pe qz no

38

Quero ultimo de 9 pente dic fariata in pedirio 90
quadie 9 venyri no pot sz aindino relexandus
e vt. l. j. et. l. fenat. §. de feryis an mihi longinus
rogendus est an relexatoes ad cavendum qui in pedirio
9pebit dic ad veniente pnedita quidam ten et 9sir
9tudemes io prodesse votay que in pedirio tale ipre
sz ho no placet toit docto moderno nisi hec in pub
vocato fuerit facta de vagabundo ut alias sit
pesto de recessu. l. si fideiussor. §. si ff. qui satis
roga et an no in l. j. C. vbi de impne agi op
net obstat hec lra qz hic actoy pub agendi 9pe
tebat et in favore rei ista tanto pstabat

Sequitur l. si hre

Dicto eptesto et in 9dito ex mutuo sunt actiones
arbitraye ff. loco h. d. in l. sequen
Ynglo l. sequens q incipit ite et ubi 9stitut artic
q ultra istas duas actoes arbitrayas ex testo et in
9dictoes ex mutuo de quibus hys duabus legibus ad
dit hic glo in l. 3 in hoc eius pri videlicz actionem
de constituta pecunia ff. loco ad actu de q in l. sicuo
ff. l. i. i. j. et demu addit aliam quartam s. actionem
9petente ex stipulatione qui certo loco quid dare
pmissum de q s. l. y. §. hec aut actio in v. et in
alia ria et sic i mutt qz tm sunt mi actiones arbi
traye ff. loco na etia sunt plures alie arbitra
ye no ff. loco sz ff. alias causas de qb in §. pte
rea sunt de actio vt subiungit glo in v. sunt et alie

Sz quero quid si in aliis 9tribus sunt punc destina
tus locus solutionis expressus an ff. loco dicentur ar
bitraye que admodu iste quattuor vt teis venyat
v 9 pcis vtilitas sine pretio ut in illis mihi hola demanie

UVA.BHSC

tempt qstr pducens Rubrica ta hic qua. C. et
que simplr et indeterminate loquit et absq rela
tione qua ad aliqua tam ram heat 2o quia actio
de constituta pemia est arbitraria ppt locu et in
i ho titulo mesio nulla fit de ea quare videt iude
dicendu qualis hic no expssis 3o p. l. eu qui s.
d iudi q cag et no ponit i isto titulo facit et bu
.l. qui ito .s. d qdi i debiti et ppt aliquas ex hys
ronibus cu eo transit bar alberi et bal i opposito
Sali pro corroboratione huius glo i duat att .l.
sidno §. j. de gstitu pe pro eo qd ibi duit exeplo
hic nominatarum actionu e arbitraria go an erant
tm iste tres arbitrarie s3 hec demu fuit eis addita
ad exemplu istarum et videt ad rones qrias po
ad .l. eius qui .s. d iudi quilla sane gneri i hoc
ti agro co sensu .l. frenola § si quis insula s. e
et p.l. sequentem i fi. pterea duat ipe no obstat
Rubra huius ti quia restringit ad actiones nomina
tas i nigro ultio dicens ad quartam roem q fortia
vrget qr iste actiones huius ti sint arbitrarie in vetere
et origine vetere vero extentione tm

Opono qd no sit arbitraria actio ex texto nec esse po
ssit cu instar heat actionu q bone fidei sint .l.
i iniuorum .C. i quibus cau in integrum resti et vt no
.s. .l. pxia inpu solue qd viz e qd hec actio ad instar
bone fidei e quanto ad usuras i figendas ut i
gtio viem q a est vt duit bar i resoluta no p
ferte duat actio pma sicut i actione bone fidei
vt .l. si heres §. huius ni et .l. no quocumq modo de
lega i. quoad no alia remanet mere stricti iuris insi
nisi ppt aliud esset arbitraria vt hic et s. de pctis
pria .l. pactionibus

UVA.BHSC

Sequitur l. in bone fidei

Actiones bone fidei non sunt arbitrarie propter locum sed bene actiones stricti iuris h. d.

Nota primo quod in bone fidei iudiciis locum non habet iste titulus

Nota quod ideo actio bone fidei arbitraria non est quia ex natura sua iudicis officium eidem inherens habet omnia prout ut l. sint certo in principio et romo habet att et § preterea cum notatis per ipsum de actio

In glossa n. super verbo continuetur habet glossa exponit multis modis et bene per omnia hoc verbo continuetur dicens quod uno super hoc verbo est habet duplex littera quarum una dicit continuetur quod glossa in principio exponit i. petitur sive actiotur ut quia promissit creditor debitorum quod eum conveniret certo loco unde sicut alibi conveniat actio erit arbitraria propter locum quod non natura ex hac prima expositione sive lectura hec habet casus quod quando locus non est ad utilitatem solutorum sed petitorum quia promissisti mihi dare centum et ego promissi ea ad te petere in certo loco tunc quod si ibi te non repperiam potero te convenire alibi ubi te repperero virtute huius actionis arbitrarie in qua propter locum audire iudex debet utriusque partis hebetur ut dicit l. n. in principio et l. stenola. § mur de os ro no ē e. et sic d. bar et bal est intelligenda l. nemo in fi. de lega primo ubi dicitur quod agenti alio loco obstat exceptio quod est verum nisi mora rei interveniat quia tunc potest reus alibi conveniri actione arbitraria quia tunc iudex debet here rationem propter locum ut dictum est in hac littera continuetur et tunc ut sequitur in secundo expone huius glosse mihi promissisti te continuetur domum meam quam habeo rome vel ego promissi eam me tibi locaturum rome quod si promissor non facit ei actio ex stipulatione ad interesse que succedit obligationi promissum factum est arbitraria propter locum

et h' in lectura et vera est Ex qua singulariter no
dno p° q promittere ad qd succedit facti obligatio ut
l. eum qui i fullam § d. in ndi in q roz et notis videtur
promissum solui i loco i quo illud factum fieri debuit 2°
et ex hac lectura no q aliud e promissio de ven
dendo vel locando aliud est vendito ut locatio
ipa facit bn qd not Salicet i l. siquis argentu
§. siquidem .C. de dona et post glo ordinaria so
fa. pisti eti §. alie aut donationes ex quo i
fert q dacaru sine ofiales q hent potestate
cognoscendi de venditoribus facty de qbus forte solui
debz gabella no possunt cognoscere de promissioe
facta de vendendo qz diusa sunt vendito et
promissio de vendendo ut h' coit tenetur iste ar
ticulus p doc post bar

qo Q nero q est to q re pro sit est actio arbitra
ria et promittere no veniat qui promisit certa die reg
se soluturu sicut qui certo loco gravatur si i alio
conveniatur qui aut promisit certa die nullo pot e
pot allegare nisi mora suam pfea q si an
diem reg no soluat statim creditor eum i ista
pot compellere ut faciat q promisit no aut qui p
misit certo loco pptm cogere q ad eum locu veniat
q re promittere utiq q ptes mer no tur h' locu arbitra
ria   Sequitur l. centum capue

Centum capue

UVA.BHSC

Sequitur l. Centum capue ista l. communiter reperitur difficilis diffi-
nitio 2 in e sequens huius ti. finali. hic est septem lecturas
quibus in magnis duabus glossis huius l. quarum una fuit
antiqua glo. aconis quam quis ponit ex dictis lectis lecturis
et alia super ubi angeri fuit accursii glosatoris quam septam
sub iungit et ideo contraria posita in una fere sunt omnia
reperta in alia septima aut lectura ponit p. de bella pertica qua
hic tetigisse videtur alia glo. super ubo reum et dividitur quia primo ponit
unum dictum et eius declaratione 2o removet circa illud unum dubium
3o tollit obiectum quod remotionem eius dubii videbatur obstare // 4o probat
quod in arbitraria loci debeat petere in mercenario iudicis officio ut secundum bar
dicit quod primo ponit unum dictum et 2o ponit aliud dictum 3o respondet ta
cite obiectioni 4o suam responsionem an probat 2a usque huius in di
visionem est ibi nec 3a ibi nec enim // iiij ibi eius quod dicitur ut
potest dividi in duas partes principales quia in pa loquitur de mora rei
principalis in ij de mora eius fideiussoris 2a ibi nec oportet
et hec ij partes subdividuntur in partes quia in pa ponitur dictum in 2a respon-
sio tacite obiectioni in 3a responsionis ponitur probatio per eius dec
an 2a ibi nec eius 3a ibi eius quod dicitur Et hoc intendit in
summa in arbitraria loci fideiussor convenitur ut reus ex
mora tamen rei eius obligatio non augetur sed ex sua propria tamen secus
in usuris per stipulationem debitis quod illam augent et quia loci
petere de quo hic iudicis mercenarii vero officio expirat
pro quantitate partis solute et durat solum pro ea parte que restat
ad solvendum hoc dicit communiter secundum omnes

No. primo quod in arbitraria loci simplicis est certa fideiussoris et rei
nam iudicis officium in hac arbitraria sicut contra reum exercetur ex
rei mora ita exercetur contra fideiussorem ex mora ipsius fideiussoris
No. 2o quod mora rei in hac arbitraria fideiussoris non auget obli-
gationem et super hoc notabile fere consistit tota subtilis materia
huius legis
No. 3o quod acceptus fideiussor simpliciter in usuras per stipulationem pro-
missas intervenire videtur
No. iiij et finaliter quod sublata obligatione principali officium iudicis
mercenarium non subsistit in totum si principalis in totum tollatur
ut in parte tamen sublata ex quo habemus quinto notare quod pars
residua non est sufficiens ad iudicis officium implorandum pro toto
prior petere

In glo. p[ri]ma magna. ibi ut i[n] de verbo[rum] obl. mora. et i[n] locati
queo hec duo p[re]ca. q[uod] que mora rei omnino obstat fide
iussori valde contrariant[ur] huic legi que propositum dicit vi
delicet no[n] nocere. ideo huius timore hec glo. ut dicit salicetus
declarando eam ad longum plures solutiones ad hec [contr]a ponit
ex quibus varie rac[ionis] positiones sue lecture insurgit i[n] hac l.
et dicit hec glo. p[ri]n[ci]pi[o] q[uod] p[ri]ma est q[uia] i[n] [contr]ariis fideiussor fuit
acceptus simpliciter hic vero fuit acceptus tantum in certa
quantitate. vel quia ista lectura no[n] sit dubium [contr]a qua ideo
fac. l. labeo i[n] d[e] carbomano edicto ubi dicit[ur] q[uod] l. debet esse
dedubitabili facto ideo hec glo. statim ibi re pone solvit
et intelligit hanc l. 2o modo

videlicet q[uod] hec l. intelligat[ur] s[ecundu]m leges [contr]arias ut sit isto
tam augeat obligatio fideiussoris ex mora rei sic ibi nisi aliud
habeat obstare prout fuit hic videlicet q[uod] iam sors redditio erat
soluta no[n] h[ab]ita ratione loci [et] ideo iudicis officium expirauerat ut
hic in fi. l. nec obstat q[uod] hic dicit[ur] de usuris q[uia] hec debent[ur] ex sti
pulatione et no[n] ex iudicis officio et h[oc] prosequit[ur] et dicit ista glo.
usque ad versiculum s[ed] huic positioni ubi glo. opponit [contr]a hanc
secundam rac. positionem et dicit q[uod] si fuerat solutum frustra fuisset
dubitandum an augeret[ur] ex mora rei obligatio fideiussoris q[uia]
obligatio q[ue] non esset augeri no[n] posse s[ed] glo. h[ic] volens defende
subiungit q[uod] improprie loquit[ur] s[ed] male q[uia] verba debent recipi proprie
et no[n] improprie ex quo possum. l. no[n] aliud de le[gatis] t[er]cio ideo
glo. legit et solvit videlicet q[uod] hic auget[ur] obligatio fide
iussoris ex mora rei sicut i[n] [contr]ariis d[ic]tum [est] n[am] fideiussor erat
in tempore quo posset conveniri s[ed] no[n] poterat adhuc fideiussor
hic conveniri q[uia] ad locum illum p[er]venire no[n] potuit q[uia] debitor
erat de persona qua principalis s[ed] q[uia] posset hoc tamen quod dice
si adhuc no[n] poterat conveniri quomodo hic principio dicit[ur] q[uod] hec re
actione si fideiussor conveniat[ur] et respondent quidam hanc lec
turam sustinere volentes q[uod] principio huius legis loquitur q[uando]
reus et fideiussor fuerint in mora alias fideiussor no[n]

UVA.BHSC

potat cuenire ut l. si certo § si de fideiussoribus 2o responso
et quod hic mutat casum in solus reus erat in mora quod obligatio
fideiussoris augetur propter illam moram quod est falsum quia tunc expressa
mora non rei augetur et quia dicere in versiculo id est cum venit
declaratiue ad principium mutat casum est absurdum ~~ideo glosa legit~~
~~et solvit~~ ~~dicit quod non~~ ~~pone~~ 3o ideo alii legerunt non non ut sequitur
in glosa ubi 4o pone quod hic augetur et in quibus sed summus in casu quod
nec ex mora rei nec ex mora fideiussoris consideratur preter ea quia
cuenire debat capue et sic in loco destinato ut l. quod si ex eis in principio
§. est quod servus esset in usuris ex stipulatione debito ut ibi hac
litera et hoc vult hec glosa usque ad versiculo sed etc et ibi glosa
oportet contra istam lecturam quia si usure essent debite iudicio
officio fideiussor conveniens capue teneretur ad illas sic ad debitas
ex stipulatione ut dicta l. quod si ex eis in principio ubi superius vult
ex stipulatione et tamen hic dicit eum teneri non ad debitas ex stipulatione sed
et tamen hic dicit eum teneri ~~non~~ ad debitas ex stipulatione sed
huius oppositionis statim respondet glosa quod ideo hoc dicit quia hic
loquimur in contractu stricti iuris in quo non veniunt usure extra
vinculum stipulationis sed ubi essemus in contractu bone fidei fateor
glosa contrarium usque ad versiculo sed ~~hic~~ ultime positionis et
glosa contrarium usque ad versiculo sed ultime positionis et
ibi glosa ponit quandam oppositionem que obstat ut videtur precedenti
lecture et non isti et io ~~…~~ intrinsecus ad illa non curando hic de ea
et hoc usque ad versiculum sed ultime et ibi glosa oportet quod
in lectura non conveniat huius legi in fine quia si ad preterea esse ratione
loci non possit hic conveniri ut dicit hec lex frustra in fine
dicit quod forte soluta expirat petitio preterea et ea non soluta
dicit petere posse sed glosa tamen defendendo dicit quod illud est quoddam
aliquod per modum quandam similitudinis ut quod ibi operatur solutio
ut preterea non possit petere hic operatur conventio in loco
destinato sed dicit salicetus quod hec defensio violat literam quod
s. 2o responso loquitur quando capue non convenitur et sic homo non
est bona quia glosa in versiculo ut clarius incipit transire
ad contrariam solutionem sive ad aliam lecturam sed incipit quod
ita sit accessoria propter moram rei usque ad versiculum in quibus
~~alia~~ accessiones ubi incipit solvere vero in quibus et postea
questionem format ita ratione dubitatis sic predicta.

UVA.BHSC

usque ad finem dicit quod glossa non debet stare quia ita sunt accessiones
propter moram rei [illegible] est pure: aliud est usura que venit ex
mora in contractibus bone fidei et aliud est usura que debetur ex
stipulatione puta si sors non solvatur in certo tempore. in ad
propositum dicit quod ad primum ad responsum fideiussor simpliciter acceptus
non tenetur ex mora rei principalis sed tamen ex propria et iste
est textus hic g. l. et sua potest esse tardior quia debilior
est in verbis sine persone ut in ista glossa et ista debilitate
dicit doctor attendi si suberat tempore obligationis ut l.
in fine quod in quidam in de verborum obligationibus aut hanc si postea
~~[illegible]~~ superveniret non attenderetur quia alium interesse de-
beret ar. in de verborum obligationibus l. ad diem ut alio respectu
potest esse tardior ut subiungit in glossa videlicet si fideiussor
stabat in remotiori loco ad [illegible] assessorum dicit glossa comprehendi
esse ad l. quero in locati. ubi de isto articulo tamen quod glossa
secundum [illegible] in sequenti glossa magna dicitur ubi ipsa glossa
post et veritas est quod fideiussor tenetur de sorte aut pure
usurarum per stipulationem debitarum tenetur fideiussor simpliciter
acceptus et de hoc est hic textus in suo responso et ista est vera solum
ad [illegible] consequenter ad tantum quesitum de ratione diversitatis
respondet glossa ibi et est ratio quia hec duo de quibus in l. ista
differunt quia usure que veniunt per stipulationem veniunt pure
obligationis ideo fideiussor simpliciter acceptus intelligitur acceptus
in omnem causam secundum pure esse ratione loci venit officio mensurario
presupponit obligationem non sub esse ut l. qui pro rollutione
in de actio empti et l. [illegible] de annuis legatis et
propter moram comprehendam in veniendo ad locum et ibi non sol-
vendo [illegible] non pure non sub conditione sit in obligatione
sed demum debendum in lite fideiussor simpliciter acceptus non
tenetur quia nec ad illud se obligare videtur sed queritur quia
potest subiungit glossa ubi sed queritur in utroque tunc aliud in
sunt debendis iudicis officio in bone fidei contractibus ut l.
in eo quod in isto pure esse [illegible] utrumque debeatur officio me-
sennario et utrumque propter moram [illegible] et utrumque sub conditione
tacita si mora fuerit commissa et respondet glossa statim
ubi quia officium quod desinit bone fidei iudicis et contractibus quod
venit ex natura obligationis que est bone fidei sed in

UVA.BHSC

arbitraria lon sunt q̄ nās obligatōes sīt in reb⁹ aī legis
q̄ q̄ astringen de. ī ꝯ vbo ob et sic supnaturalis no nam
ralis igit ad fideiussore no ptendit salueris sup hoc
pincto alia redit putra ratione .s. qr attione arbitraria
ione loci hoc no ē im supnālis ꝓ qr nālis cuenyat
ex nā illig obligatōis ꝑenalis sic q̄ re ī sto loco na no
im reg ꝓ se. ꝓ et fideiussor rone sue pmissionis videtur
pmittere se soluturum ī eodem loco et sic mora rei no afirt
fideiussore qr sua ipam obligatōne hīt ex qua debz rosti
my ī mora qr dicit ꝓmisisse no simplr de soluēdo
ꝓ ī loco illo, ideo ex pertarido vt ad locū possit ꝓbe
ire. et sic sua mora ei noceat no mora rei qr sua
ire. et sic sua mora regiyit et ex pertat sui nā et
obligato ipam mora regiyit et ex pertat sui nā et
obligato ipam mora regiyit et ex petat sui nā et-
obligato ipam mora regiyit et ex pertat sui nā et-

sic ē hic ro satis colligit ex ista lītā

In glō sup vbo ꝓ cēn ꝓ istam glō reprendit vij lectura qua Una glō dicit ꝗ nōz mora rei fideiussori
tarite. hīc glō tangit et qua ad istam .l. post ꝓ. debella
ꝗ ꝓ ista .l. ro tordet in .l. queso na nec hic nec
ibi obligato fideiussoria augetur ꝓ vsura nt pst ee
ꝓ ofitiū iudicis debetur qr hec glō tenet ꝗ obligatio
hi sumyt large vt ton preddat etiam ꝗ ofitio iudicis
debetur

In glō alia magna sup vbo augeri hīc glō plures repetit
opositiones iam factas in magna glō ꝓ se dicit qr est
alīg glosatoris. videlicz acursij qua ꝓcedenti ꝗ fuit
asoris et ꝓ oponit ꝯ lege mora. ī ꝯ verborū obl. ꝓ
qua mora rei nōz augendo obligatoez fideiussoris ꝓ
ꝗ hat .l. glō ista ideo soluit ꝗ ibi nōz ne liberet fi-
deiussor ꝓptium rei ꝓtingentis ex mora ꝓncipalis debitoris
vt ibi no aūt vt teneatur pplus ī ut ex rem ut hic
q̄ dicat ꝗ nōz ī ꝓpetuando et firmando ut ibi no in
augmentando ut ampliando ut hī ai eorū q nōtatm
ī .l. parte fideiussio. ꝯ. ꝯ his q̄ sunt sui iuris

Oponsij etiā ista glō qr si fideiussor fide iubet ī sorte tm
ipe nec ex sua mora nec ex mora ꝓncipalis tenetur ad
int̄ee. loci vt pz ī pª lectura qua post magna ꝓcedes
glō ꝓ nec hic soluit glō ibi et ꝗ hic dicit ꝗ ibi.
ideo qr noluit ī plus teneri et sic necesariae noua
obligato hic aūt simpliciter int̄ee sesset et sic ofitio iudicis

UVA.BHSC

venit p(re)tec(?) d(omi)n(u)s ex mora sua tenet(ur)
Oppo(nitur) m(od)o i(n) hac glo(sa) q(uod) teneat(ur) fideiussor d(icta) l(ege) q(ua)ero i(n) loca(tione)
solutio p(rim)o s(ecundu)m placentinu(m) q(ui)a hic p(er)missit simplicit(er) ibi dicit
p(er)missive i(n) o(mn)es ca(sus) s(ed) s(ecund)o dicit q(uod) placentinus da(m)nat
i(n) l. quero ideo teneri q(ui)a ibi simplicit(er) p(er)missit ut hic
et intelligit(ur) ibi p(er)missive etiam i(n) usuris ibi ex officio
debendis s(ed) no(n) p(er)m(i)s(it) c(ir)ca loca ut hoc et tales dubi-
tatio assignabat(ur) q(uod) i(n) alia p(re)cedenti magna glo(sa)
i(n) fi(ne) s(ed) h(ic) attende q(ui)a ut dicit salicetus quidam re-
ferunt q(uod) ***martinus silimani*** tenuit opinione(m) pla-
centini tu(m) q(ui)a eadem r(ati)o videt(ur) i(n) usuris t(antu)m usuris
debeant(ur) ex officio et usuris p(ro)pter mora(m) nec aliu(m) ma-
gis alio debemus tu(m) q(ui)a q(uo)d certa i(n) q(uan)titate apposita
p(ro)pter certi(tudinem) eius natura(m) censet(ur) esse q(uan)titatis ut l.
certa i(n) titulo dicebam(us) s(upra) s(ed) certum p(er)e et sic arbi-
triu(m) datu(m) iudici p(ro)pter actione(m) loci videt(ur) no(n) sup(er)
naturale s(ed) ex n(atur)a q(uan)titatis sic q(uod) qualificant venire et
et dubitatio r(ati)o q(ua)m glo(sa) posuit s(upra) no(n) est bona
s(ecundu)m ip(su)m bar(tolum) t(ame)n sequit(ur) glo(sa) et r(icar)dus de saliceto
cuius verba t(ame)n sunt ad hoc arctiora recitat h(ic) salice-
tus dicit eni(m) officiu(m) iudicis i(n) co(n)tractibus bone fidei
naturalit(er) sunt et necessario s(ed) i(n) hac arbitraria sunt
sup(er) naturalit(er) et no(n) necessario q(ui)a magis ex arbitrio
p(ro)pter locu(m) q(ua)m p(ro)pter mora(m) t(ame)n etia(m) sine mora actoris
heatur(?) r(ati)o rei lic(et) no(n) heatur(?) tu(m) r(ati)o actoris ipsi
p(ro)p(ter) mora(m) rei et tu(m) ut alii(?) pares p(ro)pter usuris
ut magis p(ro)pter locu(m) ut s(upra) e(adem) l. m(od)o sed tu(m) de
officio hinc est q(uod) co(n)veniat(ur) i(n) loco destinato actio
no(n) est arbitraria ut l. q(uod) si certi(?) i(n) p(rincipi)o s(upra) e(odem) c(erte) p(re)ca-
t(ame)n ideo n(isi) petat(ur) eius mora no(n) deb(et) attendi s(ed)
fideiussores aq(ui)re(?) pe(n)it(us) alibi q(ua)m i(n) loco destinato
t(ame)n talis co(m)plisio(?) sit ita potentior ad hoc arbitriu(m)
i(n) ducendu(m) et hoc voluit iste textus p(er)suadendo neq(ue)
ibi d(omi)n(u)s dicit hec aut una pecunia re(m) dicte et i(n)
m(od)o vero r(ati)o ad hoc sunt assignata s(upra) q(ua)m hic iunge.

UVA.BHSC

Opponitur etiam in hoc textu in saliceto quod et in usuris quas stipulatores debitis fideiussor simpliciter exceptis non teneatur ar. C. de pact. l. fi. solvere quod aut tempore acceptionis fideiussoris usure debite erant et tenetur ad illas vel hoc aut post eius acceptionem fuerunt promisse et tunc ad illas non tenetur in quo illis non rogavit nec potuit rogitari et istud est expresse in glossa quod nota bene.

Opponitur etiam de l. fi. huius ti. ad istam quod glossa hic secundum quod hoc vide ibi

In glossa fi. super verbo durarat ibi et C. de pactis l. i. quia illa pura locatur promissis que debebantur pro se et fuit quia illa pura locatur promissis que debebant pro se et sic ibi obligatio et actio durabat quia per se tamen habent et ee hoc non pactis ostendunt non subsistit sine principali.

Oppono etiam ex glossa quod ostendo in pactis non venit pactum sed patre obligationis et actionis ut l. stipulationes non diriguntur consimili et de verbis obli. et l. cumulus et l. i. ce furtma emit l. i. primo et C. de rodi fur l. i. ce furtma solvere quod quam loca de obligatione facti et de pactis quod in ea succedit loco principalis debiti pro videtur tacite fuisse in ea promissum hoc aut loquimur de alio pacto promisso loco ut videlicet quod ex tinsens ab obligatione veniet eo ipso loco ut de ostendo s.e. l. in. § unde dicitur de ostendo s.e.

Oppono etiam finaliter de l. si ipse iure principio allegato titulo de eo fur quod respexit hoc actionum an soluta sorte remaneat actio pignora sine pacto secundum sorte. Iste passus magis attingat l. fi. i. ff. ff. i. e. ideo de hoc vide ibi et ista sufficiant de presenti quod declaratione huius l. deo gratias

Sequitur l. penultima eo qui certo loco

Summatur sic hec l. e bona et menti tenenda quod sic summatur illa creditor possit alibi petere quam in loco quieto debitor in in certo creditore alio loco solvere non potest nisi velit solvere in fine loci destinati h. d. ut restituatur ad literam et corriget secundum omnes doctores in vero creditore non solvitur alio loco quam in loco destinato solutionis h. d. hic e vera glossa super verbo stipulatore super quo dicit ibi an potest quod ite primo nec an potest ipse mutationes primo quia iste textus loquitur indistincte

5o pr. distincte intelligendus e l. ne ptro. §. de pollicitatione
2o qr in pr. dicto no possit solui alio tpe qua conuento sine
oblatione totius pretii. vt not. in l. item illa in prin. in ti. de
sic nec alio loco ar. §. si / pio l. fi. et l. vnum sicut pecat
iij qr forma soluendi in dicto creditore no pot mutari vt
l. paulus in de solutionibus. Sequitur quod ex his rationibus ad tussi
me in prin. fundatis qr segnes solutio in glo. ibi vt
veius dicit verore et tenenda quemadmodum facit bar
salicetus et cons. in hac parte omnes et alii doc. transeunt
in eadem glo. ibi in de vbo ob. l. continuus § cum ita
sicut glo. ad hoc quarum tres solutiones assignat prima est
quod dictum quarum intelligendum est secundum istum textum vt
vbique possit solue debitor volente stipulatore. iij
est quod vbi pot de quo in hac lira. exponatur p debz
videlicet vbique conueniatur vt l. j. §. c. iij et vltra est
quod primo hoc sit qr in quo loco debitoris gratia fuerat
appositus ob quod etiam in alio loco pot solue. vbi domi
cilium creditor sicut hic aut fuerat appositus locus fauore
actoris et hec solutio bona est infra sicut hic de lo. fauore
no constabat quod cum i. l. qui conuenire in prin. de vbo ob
hic allegata alia et quarta rationem assignat videlicet quod
ibi offerebat pecunia sortis et pretii hic autem pecunia
principalis debita tm sine pretio et quod doc. hec solutio
cons. tamquam notabilior approbatur hac tamen quod veritate plenij
oij habenda in materia ista salicetus omnes has solutiones
sunt ponit sic distinguendo magis ample qua bar
quod aut plura loca sunt adiecta solutioni faciende aut
vnus tm locus si plura loca aut alternatiue aut copula
tiue si alternatiue dic vt in precedenti prima quo dixi sine co
pulatiue de hoc etiam dic vt. §. l. iij. § si quis ita in prin.
sed vno vnus tm locus fuerat adiectus tunc aut constat quod
gratia promissoris hoc tm fuit factum aut gratia stipulatoris
aut dubitatur cuius gratia locus sit adiectus / primo casu pot
vbique actor domicilium sicut vt dictum. quod conuenire in prin.
de vbo ob et hic in vltima solutione glo. ad quintum quod
in ipsa / 2o casu qui constat quod gratia stipulatoris aut promissoris
est conuentus in loco p donec aut no dicitur est conuentus

UVA.BHSC

si i loco ydoneo fuerit quetus per re stipulatore i dicto i alio loco
no pot solui sz necessario i at eo libro dz solui ubi quetus
est dicta rone sui pncie rone loci queti ut s. e. l. pa
et hic i pulcra solutione fallit in hoc i casibus notatis
i l. qsi ex ceps. s. c. s. si aut no dictu est quetus ut aut
ofert pecunia in pncie et pot ubiqz ut i my solutione
posita i dicta l. qui rome dum tamen locus sit abilis sti
pulatoris ut d. h. her i l. qre. s. sicut petat aut
ofert pecunia sine pncie et ut no pot eo p dicto
sz bene eo volente sic ut hic i pa solutione glo ad
ultimum eius dixi nisi eam pncipali qui dubitat nisi
gra locus sit appositus dic ut q iste favore redditoris
ut i d. fideiuss. l. fideiussor. § i. et d. solu. l. si
soluturus et C. e. ti. l. observatione. et ita not glo
i dicta l. rome. Quero pre h. quid de ipse ut s
nomine ad certo solutionis ex qt visum e. d. loco an erit
idem qr gra redditoris fuerit ad pectum dic quo primo de
bitoris contemplatione pmo qr fuerit appositum ut
l. cum qui § quotiens i d. ve. ob. et l. qui indicz
d. solutionibus et l. cum qui aliab l. Iabolenus i d. an.
nuis legatis et diuersitatis ro e bona qr tps solu
tionis ... latonem ad soluendum not sz locus pncipaliter apponitur a.
stipulatore. aliquis dubitatis ra et ro isto casu no
est idem iudicium d. loco et tpe qr ut est qn ratio no
e diuisa ut s. d. ti. l. si et l. verum. s. si
pectum pe

In eadem glo ibi ubi actor domicilium et sic videtur velle
ista glo q debitor debz re ad domum redditoris ad solu
solue dumus d. quo vide p glo i l. item illa i ti se
et plenissime p salicetum qua post d. h.
i l. accepta. C. d. usuris

Sequitur l. finalis huius tituli

l. sexpost moram varias lecturas tamet ista l. apud quos ut
tot turbatur animus ad capiendum eius verum intellectum na
antiqui glosatores videlicet aso et jo eam aliter
et aliter legerunt et pnde aliter inter doctores modernos et
huius modi veteranos diuersitas q refert ad eius radicem dixi

legis quero in loca. ubi fuit fideiussor simpliciter acceptus post
mora rei quem ad modum et in l. ista. unde quanto ipso dicit
ut refert prima glo. quod fideiussor fuit hic acceptus in certa summa
quod tacat et dividebat eam. sed hoc in isto contextu ut sequitur in
tracta eius lectura et materiam summa ac sequendo apparatum sciendum
que ponit hic post duos alios videlicet quod primo ponitur hic
tema et questio in fideiussore quod forte tamen recepto primo eius
soluto inducendo simplicia 3° primum simpliciter renovat in dubium
et ideo illud reiicit ut ibi ipso / 3ª ibi nisi ideo ibi quod non puto
et secundum hanc lecturam hoc intendit fideiussor in certa quantitate
acceptus ultra illa non tenetur. h. d. verum quia hec lectura
diminuit ac etiam quia est de pendubitabili ideo idem ipso se-
mutavit ita huius l. intellectum dicens quod primo et in hoc tamen
fideiussor simpliciter fuerat acceptus ac tamen quod hic non solvebatur
questio in ea proposita unde postea alius incepit ipsam dividere
etiam in isto contextu ponitur quia primo hic ponitur una questio
que non solvitur 2° post duas rationes dubitandi quod una parte
3° prima rationem renovat in dubium et ideo illa ratione reiicit et
questionem in soluta dimittit quod et sentit et vult glo. ut et
glo. in principio admittendo principium que glo. fuerunt ipsius
secundum quam lectura hec lex summam non potest ex quo eius questio
in ea non solvitur. ipso vero dicit quod hoc ridiculum est dicere quod non
solvatur hic questio ex quo decidatur hic quod queritur ideo ipse aliter
legendo hanc legem simpliciter ipsam dividit in isto contextu
quia in prima parte ponitur tema et questio in fideiussore simpliciter
accepto in 2ª questionis solutio in 3ª solutionem renovat
in dubium in isto illa renovatione reiicit contextus patet
ut s. et hec ista divisio non differt a prima divisione
ipsius nisi quod illa ponebat fideiussorem acceptum in forte
summa. sed Johannes dicit quod primo fuit acceptus simpliciter
et ante etiam divisione non differt hec ista nisi quia ipso
dicebat questionem non solvi ipse dicit quod sic et quod questio solvatur
in versiculo ipso et quod hoc vult glo. ibi signata et ultra
dicit ipso. secundum vos dicere quod questio non solvatur in versiculo ideo dicit

qz solvit in fine et hoc vult glo. p[er] ultra in v[er]siculo ut dic
et sic hoc dividitur hec l. in iiiior ptes qr p[ri]mo ponit the
ma et qo 2o duas r[ati]ones ponit p[er] quas ostendit p[er]ic[u]la
no ee p[ro] obligatione 3o ponit allegationem i oppositu[m] iiiio
illi allegationi respondet co[n]cludendo qz p[er]ic[u]le no sit
i obligatione fideiussoria et ut dixi ptes patet ut
.g. et tunc hoc p[re]ndit i summa fideiussor simpliciter
acceptus no tenetur ad p[er]ic[u]le ipsius loci ex mora rei
etiam si illa p[re]cedat fideiussionis ob acceptione et sim
plex solutio facta d[e] sorte liberat ab p[er]ic[u]le q[uod] nec p[re]
sic intelligitur facta p[ro]ut c[on]sorte et p[ro]ut p[er]ic[u]le h. d.
et ista lectura approbat gl[ossa] d[e] i[m]mo ut no sit dca
an fideiussor accipiatur an mora rei ut postea qr
utroq[ue] tam eadem e[st] ro d[e] ratione aut q[ui]a re fideiussor
acceptus an mora no tenetur ex mora rei sed sua tm dictu
e f. l. centum capue post vero istos sup[er]venit bar[tolus] et
intelli. e publice co[n]cordare ac[ti]one et so ut opinio io[hannis] bassi
sit vera supra fideiussionis hoc no erat qt in rec ut
nec hic fuerat in signatur dicit hec l[itte]ra in arbitraria
agere vellet na p[ro]ut no dicit agere ut l. amplius i
re rata ha sin aut hoc ^tunc fuisset qt fideiussor post
tea simpliciter acceptus i omem causam videtur p[er]ic[u]le suscipere ~~tam~~
q[uia] tunc sit fundata equitas p[ro] qua d[e]z c[on]demnari p[er]
p[er]ic[u]le ideo tunc fideiussor i oes tam videtur p[er]ic[u]le recedere
ut dixit aso bernardus de salueto no tm c[on]siderabat
lib. qt quia mora iam co[m]missam et no sola s[u]s[ce]ptu
in sua fideiussionis ideo distinguebat sic qz aut fide
iussor sciebat mora reo iam co[m]missam et tunc p[re]cedit
opinio azonis q[uia] tunc ora p[er] p[re]sumatur solemniter acta aut
ignorat et p[re]cedit opinio io[hannis] bassi s[ed] nicolaus de
mathesalanis volens c[on]cordare p[re]dicta no[n] placet ...
posuit i l. ista ut locatur no p[er] fideiussore q[uia] ... s[ed]
iudici et d[e] p[re]dicato solutio do videtur p[er]ic[u]le recedere i eo qz

UVA.BHSC

obligator pot incedere. h[oc] sum[m]a iudicis opposit[i]o[n]e non lo[cum]
ideo sorte soluta post sumas supposite et incede lata [con]t[ra]
incede pot pen ex stipulatione ista h. d. s[ed] en[im] et
isto ca[s]u v[e]l similis ad eo ... in p[re]cedentibus et expo
nit[ur] .l. intentio ut sit ... isto casu sorte soluta no[n]
p[otest] pen[a] incede sicut nec i. l. se[cundu]m capite et simul h[e]c
si capite solvat[ur] et ... et i versiculo q[uod] no[n] p[ro] ito solvat[ur]
q[uod] s. ut possit pen[a] ex dicta stipulatione exercita i[n] ca[s]u
isto illa r[ati]one q[ui]a dubitat[ur] creditore pena remisisse
et sic i[n] fine erit r[ati]o remo ... no[n] dispositiva vez
q[ui]a i[n] ... lit[er]a ista violat[ur] et contra ...
legit[ur] ideo alii et ... dixerunt q[uod] fideiussor h[ic] sit at
... sub ista forma .s. p[ro] eo q[uod] debet[ur] actionis no[n]
... ut lit[er]a sonat ... no[n] tenet[ur] ad incede q[ui]a no[n]
debet[ur] ... actionis et q[uod] tanto sorte soluta incede
pen[a] no[n] pot ... no[n] mutat[ur] s[ed] quia h[ec] lectura
... modicum videt[ur] h[abe]re dubiu[m] ideo ... lec
tura Joha[n]nis tenet[ur] p[er] doc[tores] et singulari[ter] h[ic] ...
salvendi ... ad glosas et ... illa i[n] p[ri]mo q[ui]a ... di
cit ... glo[sa] ista no[n] solvit ideo lat[er]e ... de la ...
totu[m] h[ab]e[n]t materie
S[ed] doc[tores] distingue ... q[uod] s[upe]r h[oc] articulo q[ui]a q[ue]rit[ur] u[tru]m fideiussor
teneat[ur] ad aliqua pena ex mora rei q[uod] aut pena de qua
q[ue]rit[ur] est de bita iure obligationis aut e[st] debita ...
officio p[ri]mo casu quo est debita iure obligationis ut sunt
usure in stipulationem deducte t[un]c aut usurar[um] stipu
lato fideiussoris precessit obligatione aut sequit[ur] ista si
precessit r[ati]one t[un]c fideiussor ad illa[m] tenet[ur] ut .l. se[cundu]m
capite in resposo. s. e. // si aut eam e[st] secuta t[un]c secus
q[ui]a no[n] tenet[ur] ut .l. fi. s. de pactis et ita notat[ur] i[n] dicta
l. se[cundu]m in 2[a] glo[sa] magna. 2[o] casu p[ri]ncipali q[ua]n[do] pena
no[n] e[st] debita iure obligationis s[ed] iudicis officio t[un]c aut
q[ue]rit[ur] de pena usurar[um] aut de pena incede creditoris
si q[ue]rat[ur] de pena usurar[um] aut mora rei iam pre
cesserat aut no[n] p[re]cesserat si p[re]cesserat mora rei et sic

usure iam erant debite iudicis officio etiam non tenetur
ad illas fideiussor ut l. generaliter in locati secundum lecturam azonis
// si autem non preferat rei mora sed fuit secuta fideiussoris accep
tione hoc casu fuit discordia inter placentinum et iohannem
opinio in hoc casu veror communiter approbatur quod fideiussor
teneatur quia licet tales usure veniant ex officio veniunt
tamen ex natura actionis bone fidei ut dicta l. quero et
l. si post ea in de rati hem si autem queratur de pena in
teresse recessionis tunc quia hoc interesse secundum varios respectus
sive secundum varias considerationes potest dici multiplex ideo
supra posito sub distinguere sic quia aut queritur de interesse ad
quod succedit obligato post moram ut in obligationibus factis
quod succedit obligato post mora ut in obligationibus facti.
de quo in l. stipulationes non dividuntur et ref. ad eius de
verborum obli. et etiam non fideiussor ad illud tenetur ex
verborum obli. et etiam non fideiussor ad illud tenetur ex
mora rei ut ibi et l. in filius § i. e. ti. et l. si
liberto mora in de operis libertorum et l. sequens stipulationis et l.
si quis ... proprio in de fideiussoribus aut queritur de interesse quod
venit in officio ratione rei debite et adversus eidem. ut l.
mora et l. secundum § sequitur allegato ti. de verborum obli.
et notatur in dicta l. tenetur quia magna glo. et est ro
quia non tamen in obligatione augetur quia consuetur ut ibi dicit
aut queritur de interesse ratione afectionis et de isto membro dicit
ut in l. prima s. de in litem iurando aut queritur de interesse ratione
loci in iure magistri sumus et isto casu aut fideiussor promisit
iudicatum solvi et ad illud tenetur si reus in eo condemnetur
ut hic secundum lecturam martini de matarelanis de quo dixi
.s. // aut fideiussit simpliciter et tunc aut ante moram
rei et non tenetur ex ea mora sed bene ex sua propria
mora ut dicta l. tenetur in responso et ro. distinctionis in
tot hoc interesse et usuras ubi assignatur ubi in de aut fide
iussit post moram rei et tunc fuerunt opiniones inter
azonem et iohannem quas hac uno modo concordat ut si
fideiussit ante tunc quod tunc teneat opinio iohannis si vero
fideiussit post quod tunc teneat opinio azonis nicardus de salito

precedens concordando ut etiam supra dixi alia abiit concordes
quia aut fideiussor fiebat mora adeo commissa et tunc tenetur
et procedit auctoribus opinio aut ignorabat et tunc secus ut
tenet Johannes et huius modi concordia magis amicatur huic
littere et ei convenit quia hic non potest dici quod lis esset contestata in
dicta lex litera. agere velle. nam sic lis non fuerat contestata ut
l. amplius in verbo rata heres quia omnia non vult

In glosa super verbo soluta licet precedens glosa super verbo adeo tota con
servat lectura Johannis licet in concipit lectura que dicebat
quod fideiussor simpliciter acceptus videtur promittere principale esse
idem quod omnino oportet glosa quod non videatur precedere. tunc sic ac
ceptus videretur in duriorem causam quam principalis qui lege
huius quod in l. in C. de fideiussoribus respondet glosa et hic quod non est
plus alio de minori modo de quibus in §. plus
constituta de acti. et verbo dicit efficacius in obligatus
est in sic tenetur ex stipulatione et regula in officio
iudicis ad principale esse hoc tunc non videtur sicut nec
quia procedit per obligatione tunc naturaliter de quo
in l. si pupillus in de verborum obligationibus

In glosa finali ubi § in arbitrijs ad intelligendum quod na
glose hic distinguit ~~videlicet~~ licet glosa videlicet cum recipiendo
sorte creditor remittere videatur pena ut non quod aut
querimus de penis iudicialibus et de hoc dicit ut in
querimus de principijs huius glose allegato aut querimus de
penis legalibus et de hoc vide in l. si propter. §. de
con fur. hic allegata et in l. antille C. de
fructibus aut quoque de penis conventionalibus et
isto ultimo membro attende bene quod aut est simplex
pena et tunc vult glosa ista quod si fuerit dictum
dato manente parte quod sorte soluta possit petere
penam non aut alias ut l. qui fidem. §. de trans
actionibus quia hic allegat quod non consentiatur mirabile
dictum in eadem l. qui fidem et simplex loquitur eo

UVA.BHSC

qn pena e soluta an firmus remaneat contractus principalis
et sibi ponderentur illa verba rato manente pacto etc ore
conferunt negotium principale vn ex isto videtur quod ista glosa
non bene dicat nisi velit dicere quod ipse recepit nomine
qua facit creditor de sorte ipse dicit ut fuit contestatus
quod recipiebat salua mente petitionis pene ut idem sidicit
rato manente pacto penali nam tunc pena dicitur commissa
ut in hac glosa ad hoc nota da aut non fuit simplex pena
sed fuit conformis promissa et tunc non dicitur talis pena conferre
commissa ut ff. l. centum et l. i. C. de iudiciis aut
fuit aliud interesse quod venit iudicis officio et tunc aut
sors fuit soluta ad certo et isto casu remanet petitio
sortis propter interesse ut ff. e l. iij § idem iulianus ubi de
hoc aut sors fuit soluta principali et tunc aut queritur
de interesse extrinseco et sese durat illius petitio ut l.
et dicta l. centum aut queritur de interesse intrinseco et sic
de interesse ipsi rei solute in hereditas et tunc de hoc vide
nota ff. de [illegible] l. i hac et in [illegible] e. l. iij §.
si reddita / hoc de isto articulo

Immo hec quero quid si creditor sortem recipiendo contestetur sibi
saluum esse suum ius super interesse cum huiusmodi contestationibus
contemplatione sibi saluis iuris consummauit an [illegible]
longius procedent ex necessitate [illegible] quod videretur ut l.
centum ff. e et l. iiij C. de postu. quia pura [illegible] officium
iudicis cesat principali actione sublata ut ex ipsis ratione
voluntatis et remissionis bar super hoc passim [illegible] tenere
hac contestationem non relevare propter predicta tenet contrarium quod primo
relevat quia creditor non liberat ~~simpliciter~~ debitorem simpliciter
sortem accipiendo cum dicta contestatione nam [illegible] non videtur
eum liberare a sorte propter interesse et ideo adhuc ipsius interesse
remanet petitio cum contractu vero consensus creditoris de
ficiat ut si debitor solvendo eidem contestationi consen
tiat quod adhuc tale interesse peti valeat nam vigore
officij iudicis ut principalis actionis iam sublatis pe
tur tunc per stipulationem verbis actione quod [illegible] ex quodam
in nominatum contractum ipse solutionis celebrato videlicet

UVA.BHSC

sit libero se hoc acto quod inter ee heam ut etiam simo con
sentit solvens cum enim creditor alios non ee liberatur
nisi prius ee peteret na tali cau cum sit liberatus absque ea
solvens agere pot conditione sine ea quod se in pristina
obligationem reponat ut quod solvat crimen omisso l.
similiter et l. sequens accepto. ff. de co de ob cam

Sequitur titulus de constituta pecunia

Ingto sup fin. i. fi subaudi eque in principali non accessoriae
constarunt fideiussores in de fideiussoribus pro tem et ad
huius tituli evidentiorem intelligentiam premitte quod licet de
iure civili ex pacto nudo in aliquo actu apposito non oritur
actio l. iuris gentium. §. quin immo. ff. de pactis cum similibus
tamen in quibusdam pretor in hoc titulo statuit quod immo ex
pacto nudo per quod quis se constituit soluturum iam debitam
pecuniam naturaliter et civiliter aut naturaliter tantum oritur
tamen actio de constituta pecunia ut hoc titulo proto
et constituta de actionibus §. de pecunia ubi tamen de hoc
in limitatione quod ibi subiungitur videlicet dum non in tali
constitutione pecunie non pervenit stipulatio na sic
constitutione pecunie non pervenit stipulatio ut cum quod
ex ea ageretur civili actione ex stipulatu ut cum quod de
tione constituta de verborum stipu in prin et non ista pretoria

Sequitur l. prima

Ista l. dividitur in duas partes quia primo ponit commendationem
edicti 2o ponit eius verba decurtata cum sequentia ibi ait pretor.
No. primo quod in fidei conservatione consistit naturalis equitas
.i. naturali ratione fulcita et in eidem omnis est assiben
dus favor concordat l. prima circa prin. ff. de pactis et l.
.i. § merito in fi. ff. de posit.

No. quod illos qui fidem non servant

No. quod grave est fidem fallere cum nichil sit quod magis
hominibus debeatur quam fide promissa servare ut l. ex
empto in prin. ff. de actionibus empti etiam hosti enim et fides

No. quod hosti servanda est fides

servanda est XX. q. i. c. noli cum notatis et facit etiam
quod dicitur in l. ia p. C. de dolo quod de fide agatur rupta na pro fide
sit hominum congregatio similiter civitatis virorum cetus regenatio
tenent castra servantur civitates et reges dominantur adeo

UVA.BHSC

q si ꝯstitum fidem collas ad pristinum statum questiones reuertentur ꝯ
ad pristaz buitorz et et similitudine bestiarz ꝯiug in in ꝑ
primo q ꝯrissimum ten set relq. c. ad apostolice ꝯ re. pride ꝯ
xvj

Nō 3° q nudo pacto et ꝯsensu fit constitutum et ex eo obligat
prius ꝯ pecunia constituta que hic largissime sumitur ꝑ q̄ ꝯ q̄ ꝑ
re ut l. ij. C. e. et ꝓbat bene · i har. l. §. an pot in
re. ut l. ij. C. e. et ꝓbat bene
§. sequenti et attende q nō solum isto casu ex pacto nudo
oritur actio verz et in alijs. vj. pulcris casibus quos vide
ꝑ glo. sup vbo nulla i allegato §. ꝯ pecunia istum ꝯ
actio

In glo. sup vbo ꝯdicio dum dicit hoc ꝯuij qui dicat q ego
In glo. sup vbo ꝯdicio dum dicit hōi ꝯuij qui dicat q ego
homini leuj i moribus et fama est bonum et facile fidem
fallere et quos homines ꝯnes dicat et q leues vide
ꝑ glo. i. c. lrz n. ex̄ de testibꝫ

In glo. sup vbo constituj supplet glo. solue. rogam q supplectio
bartolo nō plaz qz primo nō ꝯuj enz nō deret actio ꝯ
constituta ꝯz pridiuō ꝯfirmo tacit nō vba dirigere in
constituta ꝑ pridiuō ꝯfirmo
ad pridie ꝑ ea q notat glo in l. si socer. C. ꝯ collatoribꝫ
et ipe bar i. l. dignā. s. ꝯ ꝯditione ex l. et ideo re
jecta supplectione illa sub audit ipe pridium dabo et lrz
hec subauditio sit ꝯiuior tn mitius hic salueg glose
supplectione defendere ut per eu ꝯ potes videre
sc

Summat sit relatum quos ut qui alege ꝯrona ꝓlam etiam co ꝓdit
feminam h. d.

Nō q dictio masculinis ꝯenis feminas co ꝓdit lrz ꝯenis ego q
dictio feminina masculos co ꝓdat ut nōt hic glo et bn ꝓbat
prima q sup hoc passu allegat et herz bene ꝯ h° ꝑ eum m-
et ꝑ modernos ꝑ eu i. l. ꝯrup. C. ꝯ sponsalibꝫ fugi et
hic ꝑ albericum et post dominum ꝑ bar i. l. j. i ꝯnibꝫ sig

Nō ij q et hec dictio qui se refert ad masculos feminas
maiores et minores ac etiam ad liberos i potestate patria con-
stitutos ut h et ꝑ i mediate sequentes paragrafos huiꝯ
legis

Nō h q homines diuine ꝯnes et qui leues

Sequitur § de pupillo

pupillus sine tutoris auctoritate de restituta pecunia non obligatur servus in filio fa[milias] quia se in solidum obligat et de peculio eius patre h[ic] d[icit] in § sequenti ibi si filius

Nota quod verba generaliter prolata per l. nova restringuntur et limitantur per l. antiqua licet de ea materia leges antique non loquuntur

Sequitur § eius qui

qui tractatur de obligatione in ducenda sine valet quod ago utrague nec valet ut valere potest h. d. et de isto articulo vide quod scripsi et amplius post eum per Salicetum in l. nec codicillo C. de testa[mentis] et per Albericum hic et attende quod hic prius consultus expo[nit] verba restituit et latius comminatur eius expositio in l. quamquam in e[nim] in glossa ibi licet nec in tenere non obstat quia ibi valet comparatur et sic licet non [illegible]

Concedente glossa ibi s. de pacto l. si unus § pactus licet l. [illegible] non obstat nec etiam l. et expost § 1. de transact. licet etiam per eius allegata quia in illis de obligatione tollenda et liberatione in ducenda quod est favorabile loquitur hic ergo de obligatione in ducenda quod est odiosum ut non in fine huius l.

Sequitur § an potest

Non refert an illud quod restituitur sit debitum dum modo fiat nomine alicuius debite rei h. d.

Nota quod aliud pro alio potest constitui quemadmodum et aliud solvi non potest quod aliam rem debita volente creditore ut voluntate plura supra ad l. in glossa allegata

Nota quod non est necesse quod sit debitum id quod restituitur sed quod restituatur pro debito ut etiam notat hic glossa in fine et tamen et ad idem quod iste § principium expone verba debita et quo in petitione edicto et durat hec expositio usque ad l. quamquam et ne in equivoco procedas attende quod hic verbum pecunia non exponitur quia prestante omnes veteres in primo accipiunt largissime videlicet pro re debita et est textus de hoc in l. recepticia C. e[odem]

In glossa ibi super Iohanne non valet communiter super omnes doctores contra de veritas quod factum pro pecunia et pecunia pro facto

et tamen tamen naturaliter et similiter ut

et unum facto pro alio facto ad solvendum potest compensari creditori volenti ut l. in stipulationibus § operarum in de verborum obligationibus et l. si rem § satisfactum de pignoratitia actione.

Sequitur § debitum

debitum intelligitur ex quo quis ex causa patente obligationem naturalem et simplicem sive naturalem tantum de iure pretorio sive sit summa obstante acceptatione sive sit debitum pure sive in diem certam sive in conditionem h. d.
ut breviter debitum simpliciter et naturaliter ut naturaliter tantum ut et simpliciter debita enim non obstante exceptione

Nota primo quod quocumque modo sit debitum videlicet ex contractu ut quasi potest deduci in compensatione sive sit purum sive in diem h. hoc ... l. eius — quod sit debitum naturale
sive etiam ex delicto ut quasi quod in compensationem deducitur valet et quod etiam ex delicto probat unde l. eius in principio et ...

Nota 2° quod debitum naturale tantum potest compensari licet in debito simplici tantum servo ut l. quod si maritus § i. et de hoc tamen dicit melius ut ubi notatur

Nota 3° ex fine huius legis quod quantum sit debitum imputetur si in debitore in de compensatione de quo melius in l. si pater § quod debitore in de pecunia de hic allegata

Nota finaliter et quarto ex l. quod si filius quod ille qui non tenetur actione tantum per alios tenetur tenetur in solidum sed per exceptionem removetur videtur hic glosa non dicitur singularis dicit quod exceptione non filio nulla bene isto tamen quo nomine filii potest compensari ut s. lege prima exceptio competebat sed in solidum tenebatur

§ sed si filius — Sequitur l. quod si maritus

Summatur sit adversus istum in fine dicit in quantum facere potest condemnetur s. deductione ne egeat ut l. ex diverso § si in soluto de compensatione Nota primo ex ista l. quod actio de constituta hic allegata dicit § Nota primo ex ista l. quod actio de constituta natura actionibus de dote tuta assumit ... hic ratione vires et natura actionibus de dote ut non in plus condemnetur in ista in cuius loco subrogatur ut non in plus ... l. si huius in fine actione qua in illa facit.

Nota 2° quod licet maritus non condemnetur nisi in quantum facere potest in solidum tenetur de quo in l. quo pro nomine et l. nam et maritus s. de re iudicata — Nota quod maritus non condemnatur nisi in quantum facere potest deductis ne egeat dicet maritus quod ista exceptio est una quod potest post sententiam sed qui ... magis libelli ponere tota qua ... re qua in dote recepit

Sequitur l. § si quis

debitum simplex quod patitur exceptionem in compensationem potest deduci h. d.
Nota primo quod quoddam est simplex simplex debitum et quoddam naturale etiam per se et simpliciter et quoddam naturaliter et simplex sunt

principaliter obligatur naturaliter non simpliciter quia ...

aliud debitum simplex ... dominium et simplex simplex tamen ut quando ... videns ... decet ... quia l. simplex ita ... hic exceptionem ... talis obligatur simpliciter

debitum naturale seu obligatio naturalis ... placet ubi quasi ista domus sit mea ... pecunia sed omnes ... potest ... pecunia

vt l. bn collig. No 2o q illud no cet ee debitu nec
tanqua debitu pot i costitucio deduci q per exceptione que
naturalē obligacione substulit pot elidi vt l. q co no
tanto i glo

No 3o q p'emissa q iure no est debita no pot costituj
ad solvendu

Insto magna vbi i ad macedonianu l. si. l. ad ute. qr q dant
l. 2o ex s. de macedoniano dicit no ee bonu in macedonian
exceptio no precedat ex iure pretorio q l. ista. qui primo
predit ex cenatus co sulto et sic ex iure singl. ut l. pro
aut singl. c. d. in prima et iure. ideo post bulgaru l.
alberieg et salicetg sup hoc passu i efectu co cordantes
distinguunt sic q aut ista exceptio remonet dpuntu na
turalē tm et isto cau no tenet costitutu ut hic aut re
monet tm singl. dmentu et tenet costitutu vt. d. l. j.
aut vtr q remonet videlicz naturalē et singl.
s. debitu aut vtrq et no tenz costitutu dicit
sunt et intro magis tur etia no tenz costitutu dicit
multu dmentu remonet s excepcione tm prodiunt et hic an
hic loci distinctio glo q aut exceptio erat favorabilis
et no tenz costitutu aut erat odiosa et tur aut
costitutio est facti erore facti probabilis et no tenz
costitutu ar. i ad macedo. l. si aut e facti erore
costitutu ar. i ad macedo. l. si aut e facti ex cta scientia et tur
iurg et tenet aut e factu ex cta scientia. et tur
vt sequit i glo tenet p l. hodie simplex donatio
facta et co cordat l. ca pang i de opis librorum
qua glo sequit bar. 9 et albe. licz aliq spentado
Falcg intras cationes oppositas salicetg vayer 2
no firmet pedem sup articulo huig donationis ut l.
p eruz vid.

Sequit s. sub qui

costitutio solvendi tenet licz i ea sit plus iure ut loco
hoc pricedit ista l. in sequenti et sequenti i pn et facit
ad hoc l. arteg in sequenti i e ll ut sit debitu idio
ne dici pot costituj solvendi i dicm ulta vez etia vt die
sitericy solvat. h. d. in l. sequenti usq ad l. en qui
efesi

Insto sup ubo citioz die. vbi forte idem licz sub dubio
dhic glo respodeat q etia sino sit debitor s ing qui

UVA.BHSC

iure singl est in obligatus qu fecisse pcog suo i quo no contmet co aliu debitu

fictor dic se debere restituit quod tenetur de restituta attamen per ea
que sequuntur In eadem glo. hoc non sit dubitatione et dicit
quia iste textus loquitur indistincte ergo indistincte intelligendus
est l. de pacto § de publica
In eadem glo. ibi et quod hoc differt a fideiussore videlicet ius
constitutor ut hic et potest esse ratio huius diversitatis quia
fideiussor venit accessorie que res non potest antecedere sed
constitutor venit ut principalis ut l. item illa § verbis
in e. ideo ipse potest antecedere sic prima facie diceretur
ut eadem l. item illa § quaditur
In eadem glo. ibi non potest in plus obligari hoc etiam bene
probatur instituta de fideiussoribus § fideiussores et l. grece
§ idem iulianus in e. et etiam huius diversitatis quod fideiussor
in plus non possit obligari et ius constitutor possit ratio
est quia fideiussor non potest esse sine principali ut l. si heres
pecunia in ad trebellianum ergo tamquam accessorium secundum principale
debet regulari Item sublata principali tollitur accessoria
l. fideiussor obligari in de fideiussoribus in notatis et in
in isto constitutore ius secus est quod sublato principali debitore
non tollitur ipse constitutor ut dicit per dicta l. item illa §
quaditur et ad hoc etiam obtinet facit § de iure iurando
l. si ratio et ad hoc etiam ubi si iurator in constituta non prejudi
cat in principali quod in fideiussore secus est ut l. duobus
§ a fideiussore etc, et sic resultat ex his quod constitutor
non est sic accessorius ut fideiussor et facit quod notatur in
l. primo reminiscendi § si post editam in mandati 90
Queritur iuxta hec quid sit ergo predictorum fideiussor fuerit
obligatus in duriorem causam in qua in nullo teneri debeat ut satis
videretur non in quo eius causa est facta durior que ad modum videretur
hoc ultimum per l. atteniis § si in e. et l. plane in de usuris
et l. saucius § i. C. de donationibus quidam tenent quod non te
neatur in aliquo et allegant dicta l. grece § ibi in defid
et post Johanne ibi hoc fuit sequutus quid domino et p
quidam alii distinguunt quod aut ista durior causa est
in quantitate ad quam principalis tenetur aut e in qualitate

solvens aliquis quod sic non debere solvere videtur donare secus si per errorem
sit mercedonam filius fa si aliquis mutuavit ei pecuniam quod per odium creditorum in inducta e

UVA.BHSC

p(ri)mo tam(en) dicunt isti q(uod) c(ontr)a hec usq(ue) ad co(n)cure (con)tra r(ati)o(n)ate
ad qua(m) p(ri)ncipal(is) tenet(ur) e(t) fideiussor obligat(us) v(er)o tam(en)
quo e(st) in q(ua)litate ut q(ui)a p(ri)ncipal(is) est obligat(us) i(n) dies
et fideiussor p(ro)pter ut ~~fideiussor~~ e(st) obligat(us) i(n) pe-
cunia ~~obligat(us)~~ fideiussor obligat(us) e(st) i(n) alia re
et sic tunc p(ro)pt(er) isto s(ecundum) fideiussor i(n) nullo tenet(ur)
et videntur ista bene p(ro)bari p(er) l. ... (et) s(ecundum) seq(ue)n(tibus)
ita et s(ecundum) l. si stipulanti i(n) d(e) v(er)bor(um) obli(gationibus)

Seq(ui)t(ur) l. eu(m) qui ephesi.

Qui(n) mat(er) sit locor(um) diu(er)sitas co(n)stituti no(n) variat h(oc) d(icit) q(uo)d ut sit
debitum i(n) uno loco i(n) alio loco pot(est) co(n)stitui h(oc) d(icit)

No(ta) q(uod) loci varietas co(n)stituti no(n) i(m)pedit (con)tra q(uo)ndam
de ra(ti)one dubita(n)d(i) et de ea d(icit) ut i(n) glo(ssa) d(e) ra(ti)-
one aut decidendi dicit(ur) i(n) l. i(n) d(e) eo q(uod) certo loco
et no(n) de ea q(ue) dicit(ur) i(n) l. qui certo loco s(ecundum) (con)dictione
indebiti. Seq(ui)t(ur) s(ecundum) p(ro)bant al(ii) p(ro)lig(?)

legat(us) rome existens se utiq(ue) solutu(rum) (con)stituens
ibi signat(ur) pot(est) (con)ueniri (per)ens si ibi no(n) eet q(uod) se (con)stituit
soluturum. h(oc) d(icit) et ad eu(n)dem sententia(m) h(uius) leg(is) p(ro)pter (quod)
roma sit co(mmun)is patria et ibi unusq(ui)sq(ue) possit (con)ueniri i(n) l.
roma ff. ad municipales (et) in notat(ur) i(n) l. heres absens
d(e) iudiciis et c. si ep(iscop)o d(e) foro co(mpetenti) attamen h(oc) fallit
i(n) legatis q(ui) h(abe)nt p(r)ivilegiu(m) ut existentes rome de an(te)
gestis ibi no(n) possunt (con)ueniri ut l. i(n) s(ecundum) legatis
et s(ecundum) om(n)ibus q(uasi) simili exceptis allegato in d(e) iudiciis

Jn glo(ssa) magna i(n) fi. du(m) dicit et ita p(ri)ma et ulti(m)a na(m)
licet co(m)modo h(oc) pot(est) ee(sse) uere q(ui)a ulti(m)a p(ri)me (con)t(ra)dicit
ideo ad colligendu(m) o(mn)es istas solutiones quas facit
h(ic) glo(ssa) ad co(n)t(ra)riu(m) l. seq(ue)ntis i(n) legatione s(ecundum) d(e) iudiciis
q(ue) dicit q(uod) rome legat(us) no(n) pot(est) (con)ueniri disting(ue) p(ro)pt(er)
salutem sit q(uod) aut legat(us) t(em)p(o)re (con)stituti erat rome
et i(n) legatione aut fuerat rome et redibat aut no(n)
d(icit) roma h(ab)itat p(ri)mo tam(en) q(uo)d erat rome t(em)p(o)re (con)stituti
subdistingue q(uod) aut (con)stituit se soluturu(m) rome q(uod) ibide(m)

rerepat et tunc dubium non est quod ibi convenire pot aut rome
existens constituit quibidem rerepit ex roma solutum puta
rapine et non pot rome conveniri quia rome non dicit[2] quod risse
ut l. si quis risse in quod arti et obli et l. in. debonis aucte
quidi po et l[i] in glo fi aut rome existens existens consti
tuit se solutum rome quod in patria rerepat retenet dot
quera ibi pot conveniri quia quod hoc est hic rag in quo et
est rom quia tunc ibi dicit[2] in risse et sic privilegio legati
non vitur[2] ut allegata l. in s. omnes quandoque s[ed]o tam
quam fuerat rome et reddebat tunc frustratorie quistus
quandoque conveniendo eum rome sed possumus quere si constituat
se solutum an ibi possit conveniri et dicit
se ibi in patria solutum quem destinavit solutorum
dictum est quod sit in loco in quem destinavit solutorum
dicta l. contra risse. in tam aut rerepit pecuniam in
patria quia constituit se solutum rome et tunc aut ultra
no dicit et putat dot rome existendo tempore legationis
non quod ibi conveniri non possit quia legatorum tempore
non quod ibi conveniri non possit ita pot intelligi hec l. in hoc
ibi non videtur quod risse et ita pot intelligi hec l. in hoc
responso aut verba sic ultra contendit puta constituit
se solutum rome cum ibi fuit legatorum causa et isto
magis est dubium quia tunc videtur quod risse ut legatus et
tempore legatorum ut dicta l. quod risse agnoscendo de tempore ad
locum ut l. vnum et s[ed]. quod per et sic videtur ibi posse
conveniri ut dicto s. omnes et per hoc videtur rag dele
gatorum l. in querit[2] quod notanter dicit aut legatorum
tempore sed in quod cum facit dicta l. signis in legatorum sed
pondera litteram quia modicum facit non loquitur[2] de loco ubi et
no de loco in quem de quo loquitur[2] ista l. aut legatus non in patria
sed postquam it in roma rerepit in patria roma conferimus
et tunc aut illud se constituit solutum in patria et isto
tam in patria pro conveniri quia ibi non est legatus et sic
privilegio legatorum non vitur[2] aut constituit se rome
solutum et tunc aut simpliciter tunc rome fuerit aut tunc
ad reditionem verborum tempore legatorum et his casibus dicit ut s.

Nota ista glo. pro legatis et aud. ... ratoribus et bene

Ubi in nepos ... loco patria ubi rex et ubi rome
quo regno sit superiore

UVA BHSC

dictum est et hac distinctionem non quia ea alibi non reperi

Sequitur § exigimus

adde quod valeat constitutum sufficit debitum esse licet non debeat qui constituit nec debeat cui constitutio sit h. d. ut sit satis debitum esse licet non respectu constituentis ut eius cui constituit quia verba constitutionis debent referri ad personam constituentis et eius cui constituit ut quis sit idem cum eo ratione officii ut alia persona ratione h. d. ut ff. ad l. fal. et sic hoc § si in

nec obstat l. sciens § i ff. de con pec quia hic constituebat tamquam debitum ab alio puta quod titius debet constituo me debere non autem tamquam debitum a se

Sequitur § plerumque ubi quod

per epistolam potest sequi obligare actionem de constituta pecunia etiam constituere de se solutum pactio h. d.

Nota quod etiam per epistolam et sic inter absentes fit constitutum sicut inter presentes

Nota quod epistola non solum hic probat verum etiam obligat concordat l. si titius seio et quidam in isto ti.

Nota quod hic constitutum concipitur per verba de futuro quod prima facie videtur mirabile sed potest dici quod hoc est quia mens attenditur non licet verba fuerint hic concepta de futuro hoc tamen faciebat constituentis ac constituere dicit § quidam antiquo et modernos

Nota quod constitutum potest fieri pacta verba quia puta constituo vel bene probat iste § in quo tale verbum scriptum fuisse non legitur et facit dicta l. si titius seio et l. quidam autem § fi et l. quidam in e.

Nota quod dictio § non facit contradictionem concordat l. § C. de contrahenda stipulatione et l. fi de usufructu et sub sub far et hic vero hic in actionem dominium hic post primum in dicta l. § quod si quis promittat ut si quis fuerit condemnatus alicui singulis annis dare unum par caponum quod dederunt antecessores eius quod in ipsorum tenetur simpliciter et omnino ad hoc licet antecessores sui unquam illud dedissent et facit quod obtinuit not glo in c. quoniam abbas extra de offi. delegati

UVA.BHSC

non valet libellus si sola confessio deducatur

quod titius debet constituo me debere

unum par caponum

Seqr. §. sed item si quis

Summat sic licz constituendo possit se obligare alium non obligare
non pot. h. d.

In glo ibi sed ego solus teneor prorata h. glo vult q si ego con
stitua me soluturum et tuum et tunc ille non consentit certe ego
teneor prorata mea tantum et sic pro dimidia. et e co q.
copula coniungit in pluribus sensu aut disiunctive. h. quando
fiat videlicet q constituo me soluturum aut tuum tunc si
tunc ratum h. non h. teneor ego constitues in solidum et
tunc secundum articulum co q disiunctiva articulis unum
quodque articulum in solidum ut aut ut in de apella cog
§. fi et aut sign. C. isto ti. ubi de hoc bene ex
quibus autem ista glo e expressa.

In eadem glo ibi ut collegii unus e plures q tunc etiam
collegium ageret et adde h. q idem e de heredibus eius
cui constitutum

In eadem glo ibi nisi prae potestatis q ei attineat
hoc non verum ut C. ne filius pro patre. in rubro et nigro
pro toto nisi propenso ~~fieret~~ sed nec tunc ipse e obligato
ut .l. an in utilibus. §. fi in de acceptilationibus certo du
nt in glo

Seqr § item sim

Summat sic verba constituti debent referri ad eum cui fit constitutum
non ad alium nisi ille alius fungeret eidem prae rone po
testatis aut legitime administrationis h. d. usque ad
.l. sed si filio. §. i.

No primo ex isto textu in §. in sirulo julianus q in procuratore
verba constitutionis debet referri ad personam ipsius procuratoris
non ad personam domini sensus no in minimo q tunc eius
verba sunt comprehendenda in persona domini et per ipsum
dominum quaeritur sibi duo actio et non per intuitum ut de
ho vero in .l. alius in e et in .l. mittis. C. a sequis
alt in sibi

No ij q in persona legitimi administratoris h. non exigitur

UVA.BHSC

et coniunctive aut disiunctive utut

quia non possunt in eo verba ita referri per personam
principalis sicut in persona sua ut hic

Nota 3 quod si mandatur alicui aliorum ut procuratori et
ille facit illud non ut procurator sed ut nuncius
non valet quod agitur

Nota in exemplo premittitur [?] et ex hoc exemplo iste facit actori [?]
quod iste actor municipii tutor pupille et alii simi-
les sunt quibus datur utilem querunt actionem municipi-
bus pupillo et similibus

Sed vero ita dicam quare facit iste textus in terminis pro-
curatore quod actionem querit sibi et non domino nisi cessam
et tutore pupille et actore municipii et similes
quod eis querunt actionem eorum dominis dic quod hoc
est quia maior est potestas in pupillo vel adulto
quam procuratoris in dominum qui nullam habet potesta-
tem in eum

Sed vero propter hoc tamen diversum in actore municipii
qui nec habet istam maiorem potestatem sicut nec
procurator respondet doctor quod hic potest dici quod in
omnibus istis sit ratio quia reguntur huiusmodi princi-
pales dicuntur per alios necessario quod non est in domino
procuratoris et ~~actoris~~ municipii ideo facilius sub-
venitur illis ut quod procurator sua natura agit
sibi licet procuratorio nomine querere quod alicui non
potest ... mandatum ad hoc suscepit sed isti alii
agunt querere aliis quod possunt ex legis manda-
to et eius dispositione

Sequitur § ~~item~~ secundo quero

Servo potest constitui et ex constituto ei etiam potest solvi
et idem in bona fide serviente et in filio familias h. d.

UVA.BHSC

quod si habeo ... quem puto meum esse

Nō q ex ꝯtra sꝫ pot ei solui adeo q sit oino liberat' solvens q nō ꝯpt monari in quo idem q ex suo ꝯtra ei pot solui q monachꝰ suo equipat' ut notat igno sertiꝰ i. c. in olim ex de sensibꝰ — Nō ꝯ monaco

Sequit' §. si impubi aut mo

ad certo no pot constitui sꝫ principali creditori et postquam principali creditori fuerit constitutum impeditur facultas solvendi ad certo ut alis in reo credendi. et ideo eis solutum repetit ut indebitum h. d. ꝯstat sic ad certo soli pot no constitui nisi sit ei via preclusa q tunc ei nec solui nec constitui pot. h. d. usque ad l. artens

Nō ex isto §. si in aut mo q pensione habenti debꝫ constitutum fieri no aut habenti solam facultatem recipiendi

Nō ii ex l. suo q si debitor soli principali constituat tollit ad certo facultatem solvendi

Nō iii ex l. sequenti idem est q alteri ex duobꝰ reis credendi pot constitui et q constituti ei factum vim ut solutionis et ad ham l. q supplectione in suo fine adde hutonis et ad ham l. q suplectione i. suo fine adde ... solutione vim facta non rogit' solve alteri ita nec post constitutionem vim facta et sic si solvit' vim et facta postea constitutionem vim facta et sic si solvat' alteri pot repeti ita et post constitutum vim factum solvat' alteri pot repeti ita et post constitutum vim factum si solvat' alteri repeteret solutum ut probat bn ratio huius l. regis et l. precedens

Inglō semper in bo sol. i. si no est ꝯtrarium ut sentit ista glo quia i. l. illa si ita stipulatus simpliciter constituit hic simi ratione hoc expresso q soli stipulatori q solutio no placet in q constitutum no nocet' obligato prima ex quo restat q et adhuc prima ad certo debeat possessor soluit regit' q dani alis q p bo limitatum in bn soli in ꝯ quo in textu licꝫ primo in toto no sit novata solvendi tamen facultas est sublata ipso iure ut saltem ex receptoris ope ut ꝯ hoc her' i. l. ꝯtra. i. e.

UVA.BHSC

q̄ dam alij dicūt q̄ ī stetertis d3 ī tellegi ut teneat
creditori ex 1ª obligatōne. b3 q̄ liberet̄ ā prima.
q̄ fuit datus ad certū ut dicte l. putra ubi d3 hoc
¶ Seqr̄ l. hartens.
ad hoc ut valeat constitutum sufficit debitum ee. licz no apa
reat psona q̄ debeat. h. d. usq3 ad §. sequens certū
No q̄ p hereditate jacente q̄s pot se costituere debi
torē
No 2º q̄ idem est p ab hostibus capto p quo pot se
constituere etiā debitorē i glō sup ūbo an acitam heredi
tatem ibi dignitate pendente. i. pendente p morte
plati.
In eadem glō i fi atende q̄ etiā pena commit̄ h3
reditate jacente ut l. ad diem ī de v̄ bo4 ob li et
facit no sede vacante p tom etiā le/n hi vj
l. vj In hoc q̄uero q̄ si debitor moriē̄ nulla heredi
9º tate relicta an nichilominus tale debitum possit costitui
et dic q̄ sic et tunc cui nullus fit heres dabitur
curator bonis et exit p ide ac sicut heredi
psona ut l. ij ī d curatore bo dan et l. si sit
trat̄ d heređ istimendis et ad hoc facit nota ī l.
sine herede ī pri ij d/ adem tuto /2 ī. l. ij
ut ī po lega sup albes post g d rimo
In glō ī princip no ita. p deportatum ibi p rimo res
ponso dubitatis ro est ī ter captum ab hostibus q̄
pillo pot costitui ut hic et deportatum q̄ no pot costi
tui p eo ut ī ḡrio q̄ deportatus nichil debz cum de
eius psona oīs obligato ī fiscuz e translata ut l.
tutoris. C. ad l. juliam de vi. et nota bene p glō3
ī dicto ḡrio ideo super posito costitueret̄ tunc bene
teneret constitutum qz ad debitorē semp debz fieri
relatio ut l. cuz qui efesi §. quingintis 8. e

Ubi de hoc raptus non ab hostibus licet servus sit hostium naturaliter
debito non liberatur ut ut l. na na . § . de ro in debitum
nec etiam a suo debito fictione juris quia aut ibi moritur
et fingitur p. l. cornelia mortuus captivitatis hora quia cavula
et sic liberatus aut redit et fictione postliminii fingitur
semper raptus ut de his dicetur consimilia. quibus modis supra pa
po sol. § si ab hostibus et in de testa. l. lege cornelia — consimilia
et .l. l. cornelia de vul et pu et nec his obstat
.l. postliminium in principio in ut legatum non caveatur que
in oppositum facit quia hic saltem naturaliter erat
obligatus ibi nullo modo quia in ad necessariam conditionibus fu
erat raptus ut dicitur ut in glo.

Sequitur § si quis

Constituens se soluturum plus debito usque ad debitam
quantitatem tenetur et non ultra. h. d.

Non utile per inutile non viciatur et hoc dicit iste. § . in
duabus legibus sequentibus

In glo. super verbo tenetur in fi. de isto articulo an ad hoc
plus constitutum ... teneatur tamquam donasse videatur
quia glo. dicit hic quod non olim secus hodie sit p. l. si quis argentum
secundum § . pactio . C. de donationibus tu dic ut . ... l. quasi ma
nus § . i. — Sequitur . l. qui aut
Summarium sit illud quod in constitutum deducitur valet licet sit in
certum h. d. sicut sit constitutum valet per relationem ad aliud certum h. d.
In glo. dummodo certum alias sic nec de nec
vel per relationem ad aliud certum non apparet constitutum non tenetur
constituens in de debito non constet ut . l. in post § . generaliter in
de pre. do et facit . l. quintus de deposito nec obstat
. d. l. i . ff . § . debitum quia ubi erat certum
Nota ex isto textu singulariter quod et hic attende quod hic
puris conditionibus verbum constituit in edicto posuimus ex ponit ...

Quia non potest obligari nisi naturaliter idem depositarius

Et dum dicitur

Si vero si constituo me soluturum centum que tibi debeo et tali ca an ex istis verbis que tibi debeo sit probatum debitum tenet hic Saliceto quod sic ar. in e. l. sicuti scio et allegata l. quicumque depositum et in hoc constituto in clausa co scio re. quirum facta per eum acceptanti sine ad eius istancia et facit l. quidam cum notatis in c.

Sequitur Si quis constituerat

Summatur sic ad hoc ut valeat constituto sufficit quod illud quod deducitur ad constitutum sit de accessoriis ad debitum ut sic plus est in constituto quam in debito principali sidem plus accedat ad cautelam obligatoris non ad augmentum h. d. ut sic factum facilius obligatoris exactum seu conservatum per debitum in constitutum Casus ut cum mora superveniens ab ipso liberat reum constituentem. hoc pretendit usque ad § constituere

Nota primo ex versiculo sed si quis. etiam persona ubi sine lite fideiubere etiam Saliceto post bursigatum quod ubi quantitatem solvendi adiungitur factum facilius obligatoris exactum et si illud non fuit pena in de gatorio quod peritur certe quantitatis quod talis penalis stipulatio tenet de iure quod per eius evidentiam intelligentiam vide supra Saliceto. § sicuti petatur l. rogasti § si tibi et C. de usuris l. cum allegatis

In glossa super verbo etiam persona ubi quod statim dicendum est videlicet quod nec hic dicit receptus iste deserta persona ut sentiret aliud in puncta sed propter id quod dicitur erat de casu fortuito quod non potest contingere quam persona fuisset in vita

In eadem glossa in fi. bar. hic dicit post istam glossam quod primitus aliquem facturum id quod tendit ad conservationem eius ipse primitus debet videatur et dicatur tunc primitere

UVA.BHSC

seruaturum q ille faceret illud q in se ipse haberet esse bene
meti tenendum saltem post eum dicit hic q 9 ~~eum dicit~~
hic in intellectu videri tamen ff. e. l. eum qui ff. penultima ang
quoque dicit q in intelligitur ista glossa in hoc fine q velit
q sit in facto contingit q primus sit iste constitutus se
sit facturum et iuraturum de sectis dicit ut in glo

Sequitur ff. sed et si quis ad novissime

dicendo q hic primus constitutus ubi constituit in edicto posi-
tum exponit et dividitur in duas partes q in prima ponit
unum dictum in 2a non tacite respondet obiectioni 2a in
l. et licet in q continuatur cum isto ff. et breviter h. in
tendit constitutio pot fieri etiam per absentem in terme
mere non ut epistola et nuncius ~~organum~~ videtur
prestare medium ministerium non aut principaliter gerere actum
ut sit oris obligato q constitutus nisi constituit etiam in
et absentes pot fieri et per consequens mediante
organo nuncii ut epistole. h. d.

No primo ex isto textu q constituto de solvendo debitum solo
consensu fit nec requiruntur alia verborum solemnitas et
ex hoc fit inferendum hic q pot fieri per solum nuncium
ut epistola ut dictum est et concordat l. prima in fi in de
contrahenda empt. et l. consensu. de actio et obli. l.

No 2o quandoque dicitur prestare solum medium ministerium
prestat exprimi verba in persona donantis et non sua dicendo
constituit se dans mea tibi soluturum ut hic te constituens
resolutionem duo modo ut apparet ex textu dicte legis
littera signat ex glo sua dum dicit eum gerere vice
epistole ut puta in verba nil aliud sonat qua ut or
qua non sit nuncius in textu mediante quo vox unius
transfertur ad alium prout etiam hic bene dehort l. ut
[illegible] C. si quis alteri vel sibi per glo et doc eius
constat videlicet quia nullum medium prestat ministerium nuncius

apostille
brevis pena sit exigenda infra duos annos bartolus
non [illegible] solvi l. [illegible] dicit q sit procurato

UVA.BHSC

Et ideo per eum inmediate et via directa obligato
queritur domino quod non autem per se sibi et in de personam domino
suo qui servus est in procuratore qui debet recipere verba
in persona sua et sibi quod propter quod queritur obligato et postea
per eum domino ut notatur s. l. eum qui § Julianus libro
et lex in utroque istorum mandati per se dat considerandum
tamen est quod si mandatur ut procuratori procurator est si
vero mandetur ut nuntio nuntius est vel quod postea si ponatur
agat ut nuntius vigore eius mandati quia excedit fi-
nes suos quod quod agit nullum et irritum est ut dicto
§ Julianus in § dot et attende quod ex hiis infert
Jo. Bar. quod nuntius privati non potest etiam generalis stare quin
tune illius mandati generalis possit defendere ad ali-
quam specialia quia tunc non esset tanquam organum domini
tamen illud sibi non dixisset dominus quin primo ipse nuntius
illud a se ipso faceret ultra quam dominus sibi dixisset
ob quod tabelliones et notarii quod condicie aponunt in instru-
mentis talis fecit et constituit talem eius procuratorem
actorem procuratorem factorem et nuntium suum specialem quia illa
quatenus referuntur ad nuntium non habent effectum nisi in
specificatis ut patet ex premissis et supra ramonistis oportet
videre de isto articulo eorum ad c. bone memorie
§ ad ipsum extra de electione ubi de hoc et c. in dilecti
de dolo et contumacia et de dicta quo ad causas agendas
inter procuratorem et nuntium habetur etiam bene per eos
in c. audiens de procuratoribus et c. prudentia
in Responso de officiis dele et per legistas in allegata
l. nuntium C. sequens alii ut sibi

Sequitur l. Si duo

Summatur sic constituendo se solutiones possunt duo rei
tam actione quam passive constituere h. d. ut hic in hac
actione possunt se constituere duo rei et etiam in ea
bursaria h. d. usque ad § act per totum et sub ande

UVA.BHSC

ad duos constituerimus videlicet in solidum quod nobis est patio
de ceteris dic ut in glo.

Sequitur § Ex certo loco

Actio de constituta est actio arbitraria propter locum ad certum
scilicet intendit iste §. et attende dum dicit textus ubi
ei constitutum est ita quod hunc textum dicit glo. s. l. eum
qui § p. 2° responso quod in loco ubi sunt plata dubia
constituti quis constituitur forte quod non est verum nisi ibi
habeat domicilium et sic intelligunt doctores istud textum
ut expone lo ubi .s. in que et quia hic latius fuerunt
dicta et de eo etiam qui pro ius sit se soluturum ubi
cumque fuerit in verbis et de simulibus in l. j. s. et p°
ideo ibi vide.

Sequitur — § at praetor

Hic primo consultus refert verba edicti renovata. s. l. p.ª § at
praetor. quod illa sequebantur non dixit ibi ille textus at praetor
quod debitam pecuniam constituit et illis in edicto statim conjun
gebantur hec verba si apparat eum qui constituit neque sol
gebantur hec verba si apparat eum qui constituit neque sol
verere et ut in textu et hoc intendit [pecuniaris] in textus pertinet
ad debitorem post moram quam potest purgare an hic contra
moram in ultima sententia nota .h. d. in l. sequenti
in textu ibi § sino stetit hic incipit Ulpianus exponere
verba edicti in certum sapientia quod venit summanu proxime
dictum
in textu ibi subveniendum reo debere quod dicit precepta et nota
prescriptione edicti ut dicit hoc in proximo §. et l. sequenti et hic
attende quod cum iste textus videatur sibi ipsi contrariari in p°
dicat quod tenet actio et hic dicat quod reo subvenitur huius
timore glo. super verbo tenet actio exponit tenet .s. tenere
videtur de rigore verborum praetoris sed de equitate reo subvenitur
et sic hoc equitas primis consulti corrigit ut mitigat verba
praetoris quod ab surdum videtur cum praetor semper consueverit in suis
equitate ut. s. c. p°. l. q. si eius § in summa et quia
primo consultus non agit derogare verbis praetoris sed ea interpretari

UVA.BHSC

rei debendi in solidum

et declarare ut dixi sup textu ql' fact qno pstp
tacione ut pz ex s. que tibg maxie i l. si stiala lez
verba ad corpus recepta i opositu facit. videant

Sequit §. hec aut vba

iste §. est continuat cu psedenti et dic hec vba vide
lez posita §. pxio §. consernentia ren i tepu ubi
~~ad tempus~~ ad tempus constituti .i. i constituto aceti tante ut ex ipse
ex quo i fert q dies eneris constitit que i mora ex
quo etia Notandu est q vba de quibus hic i textu
spno soluit ut sine fererit debent i tellegi .i. si pn
mora dande ut faciende fuerit ad q fact. l. si ho
mortuus ff de verbor obl. nec obsta l. i illa stipulatione
si calendis e t i qua veru est q qn precedit disposito
ex q i dicit obligato de aliq dando ut faciendo tunc
ista vba sine dederit ut no fererit i telligunt si
i mora fuerit dandi ut faciende ut h' et dicta l.
si ho mortuus sz sine precedit disposito sz simpliciter ponit
dicta vba i bim co dito is tunc verificant simpliciter
ex eo q no est datu ut factuz ut l. i illa et l. hoc
iure ff de verbor obl.

In glo ad tepus i fine ex ista gl. 2o glo i fertur
q constituens pariter dicit ee i mora statim elapsis
x diebus qui sibi dant a lege ut l. promissor ff.
.i. t. ne . q si q̄ rpz possit fieri ex actio sic si
dieb eet apposita ab homine q iubet meti ceni
bal9 ad i telectu dicte legis pmissor §. i.

Sequit l. sz et alia

Continuat et est continuata cu psedenti i q dictu est
de mora hic aut tractat de eius purgatione.

No pmo q reus pot eius mora purgare usq ad
contestatione litis

No 2o q ille dicit ee in mora qui recusat recipe
sine iusta ca na et no recipiende iusta ca pot ee

si no oferat totu debitu ut oferat sine i t ee quia forte
putt est eis debitoris alio loco ipre eo solutu
No 3o hic texta cu s. salicetu dicit singlib i venit
qui vult q postq creditor fuit i mora recipiendi eo debitu
ipe no purgat mora p simplice i pellatonem ex iudici
ali ut s purgat quo ad se no postea reu costitut
i mora qui primo oportet post litem g cotestat ut hic
et sic pmitu puitus nocet creditori usq ad lite cotesta
cione q cotingit post eis mora an sedente repnerit
vero alit i telligit istu textu s. ut reg purgare possit
mora usq ad lite gt et no postea s cerle d facto
actoris ut no noceat, qo no rei loqt iste textus s3 bar. i. l.
i sula j de ubor obl dicit quetia post lite gt pot mora
purgare. dum in oferat et i iudicio q2 sic mora fuit iu
dicialit comissa ita debz iudicialit purgari 1a0 de re
iure l. rquil ta neutuarie et li qui fuit comissa p litis
gt ut si an sufert an ofere. s3 i tellecty que hic legi
dat salicety est magis cofornus hinc lite.
No iiij ex fine huius texti q licz debitor p dicr apposite lapso
costituatur i mora in ipe pot postea purgare mora
n. creditor recipisset recipe ex presta ta et dicit presta
ta qn no ofertur pecunia tota ut ofertur sine i
fee ut l. sequeti. i ij glo opono finalit et ab ex glo[^as]
q cotinuo quis possit ofere q petit et p cosequens mora
purgare usq ad sniaz ut l. i cdu. i fi j de ubor ob.
et istituta de p perns et re actio § fi solue q pen
pot qpsolvat usq ad sniaz ut i gnuis con sup creditore
recipit mora purgata ec i itelligit s3 hic solu qrit de
sola oblatone an purget mora i quo tan respondet
psic usq ad litis gtestatoes s3 postea ultro oblatoes
e nesesaria cosignato et deposito g vinclit solutois
ut d lo hernz p bar. i dicta l. i sula j de ubor ob
Seq. l. item illa uba
hic pmis cobulus exponit illa uba nec partorum steterit
de quibus o. l. sidno. § ait pretor videlicz qn dicat partoru stare

quominus solutionem recipiat et ideo dicatur in mora
Et similiter sic creditor dicitur esse in mora eo ipso quod debito
tempore ad locum in quo est fienda solutio non venit h. d.
No. 2o et primo quod actor dicitur esse in mora recipiendi
eius debitum si die statuta non recipiat in loco solutionis
2o No. quod licet difficultas ex cursisset seu in mora [illegible]
ut d. [illegible] pe. l. quare non tamen ex cursare dicitur
actorem qui dicatur esse in mora recipiendi
iij No. ex textu ibi petitor non venit quod actor tenetur
venire ad locum rei ut sibi solvatur
iiij etiam No. quod eveniens dies ita demum constituit debitorem
in mora si creditor tunc fuit in loco fiende solutionis
In glo. super verbo constituit ibi tamen non conferatur in iure esse
No. ex ista glo. quod ad purgandam moram oportet debitorem
offerre non solum totum debitum verum etiam et in iure esse [illegible] concordat
glo. de qua in l. qui Rome § [illegible] de verborum obli.
In eadem glo. si non ne etiam an attende quod ex hoc colligi
potest quod debitor in diem offerendo ante diem non constituit in
mora eius creditorem et solutio quia ista glo. facit ad l.
qui diem ff. de solutionibus bene habet locum quantum ad hoc
ut sciatur an ante diem possit solvi ut non sed quantum ad
debitum ubi ante diem creditor in mora constituatur si ad
locum solutionis non venit distinguit doctor quod aut reus
creditori demonstravit ante diem solutionis quod ibi veniret
debitum recepturus et similiter veniat tunc est creditor in
mora ut dicta l. qui diem in quinto allegata aut
non fuit tamen demonstratio facta creditori et hoc tamen non potest
constitui in mora quia ipse non tenetur ad eum locum nisi die
statuta ut hic primum tamen intelligit procedere salvo post
[illegible] quando dies est apposita debitoris gratia quia ad modum
semper in dubio presumitur quod non esset apposita gratia creditoris
tunc secus s. quod demonstratio debitoris non potest creditorem

UVA.BHSC

i mora constituere an dic statuta et hanc distinctionem valde notabilem esse dicit bar. ad hoc quod si alicui per iudicem assignetur terminus .viij. dierum ad probandum per instrumenta ut ad faciendum iurare testes quod si ipse producat instrumenta ut testes ultra diem termini et ultra horam non debet facere requiri adversarium quia ipse tunc debet esse ibi et sic non sit eo communi ut hic sed si in termino produceret tales probationes tunc dicit ipse quod hoc pot faceret adversarium tunc debet requirere quia tunc an dies termini non cogitur esse ibi ut hac .l. nec tunc ideo pot communi dici si ibi non sit ob quod requiritur citatio nova ut aut ei q. C. de tempore appellationum

Iuxta glo super verbo nec creditor non venit ibi ut purget mora super hoc passu quere super omnes ample distinctione salicetum C. de usuris .l. acceptam ut sepe dixi .ff. titulo .j. i divisione sup. Ideo distinctionem istam quam ponit quod colligitur summa conclusio per distinctionem isti quod cum queritur an debitor teneatur ire ad domum creditoris ut ex creditor ad domum debitoris aut ex solutione fienda quibus vult aliud sibi obligare aut solum vult ex solutione se ipsum ab obligatione liberare. aliquis ex solutione ... non teneri ire ut .l. per ultra nerare ... ad domum illius teneri ire ut .l. quidam .C. de rebus ... et demos et .l. in quadam .C. de ... de rode ... ex solutione fienda vult se ex ... et ... ex solutione fienda vult se ex hone rare sub distingue an quod aut id quod e solvendum conservat mere persona creditoris et hoc casu ad illius domum licet sit diversi fori debitor accedere tenetur ut .l. quod ipsi in .l. sequenti et .l. in patronum i princ. i de oper. libertorum et i feudis titulo hic finitur .l. §. j. et id quod e solvendum conservat solum commodum utriusque sicut debitor ex debito aut et per in pari ... et tunc aut debitor ex debito sicut debitor ex quod tunc ad domum creditoris debet portare cum expensis ut .c. ... de raptoribus nisi illius debitor creditor fuerit ea sicut i usura restituenda ex ... de usuris .c. in ... ubi glo sicut si debitor ex quoddam ut ex ultra voluntate aut debitor iste vult pena

Ubi debitor ad domum creditoris teneatur
Et non ibi bona distinctio

.c.

.c.

UVA.BHSC

sine consensione more emptare aut vult iam mora
commissam purgare sunt penam sive consessiones more
emptare tunc perfecto accedere debet ad domum creditoris
si sunt eiusdem fori ut hic et l. ii. C. de iure emphi
teo sino sunt diversi fori tunc non tenetur debitor nec
eque creditor ad domum debitoris tenetur venire ut hic
quod intellige si eum velit in mora constituere ut hic et
ita debet intelligi l. forma §. sino ff de censibus
si autem velit iam moram commissam purgare tunc cre
ditor quod dicit hic glo. debet ad domum adversarii acce
dere et est ratio quia ex tali purgatione vult ad
versarium sibi obligare et in mora constituere et sic
aliud vult sibi querere ut dicta l. in quadam de condi
tionibus et sic ex hiis patet quod evenit dies tunc constituit quem
in mora quando ambo sunt eiusdem fori alias oportet illa
die creditorem venisse ad domum debitoris ut ibi et hic

sequitur §. quod adicitur

Sufficit debitum fuisse licet postea debitum esse desierit et
actio de constituta ad certum tempore etiam non nocet hoc dicit
ut sic debitum esse quando constituitur sufficit licet in de depreciat
tempore quo dies constituti evenerit et prius fuisse servit sufficit
ut quia quia dictum prius fuisse designat hic. dixisset ex
isto §. collige iuris notabilia de quibus in glo. super verbo exti
erit nec obstat primo quod quis liberatur tempore non est si
militer solventi l. si pupillus ff de ad min. in qua in gloss.
hic glo. in dicit quia verum est quo ad effectum extingue
di obligationem pariter sunt liberati tempore ut solvisse
ut in contrario non autem quo ad modum liberationis consequende
quia postpone liberat ope exceptionis Soluto vero ipso
iure quod intellige quo ad dictam obligationem quod tollitur ipso
ut hic prima non autem quo ad illa quod dicat ut hic actio
de constituta cuius solutio tempus constituti in eo incipit ut hic
ceterum nec obstat 2o notabile de quo etiam in glo. quo

UVA.BHSC

viciatur rei licet deveniat ad statum aquo in tempore non potest lege
m. in contra hoc q. quod non stirp habet quia ut dicit text. dot. h.
actionibus perfectus et confirmatus erat a primo loci originario m
minime dependentia non tenes in contrario tu sentis que hic
non viciatur sed bene ubi et etiam in l. patre furioso ss.
de his qui sunt sui iuris ubi contra hoc brocardo per dot.
et per dominum in c. actus legitimus de regulis iuris h. bi
et post eum etiam per dot. in l. pluribus § plane in de
verbo obl. et de iiii notabili istius glo. quod sufficit semel
in ter fuisse dic ut habetur contra hoc per salicem in l. si filius
ss. de eo fin. et de quarto notabili quod tempus contrarius
in principio dic ut in legibus hi in ductis per contrariam ergo
—iuncto super verbo constituit in fi. ad hoc notabile quod actio
loco alterius non vult eadem naturam non obstat l. si
eum § si ss. si quis cautionibus hic in contrarium allegata quia
hec actio de constituta non substituitur sive non subrogatur
loco alterius prime sed tamen assimilatur eidem ut l. ubi
in e. ut potest etiam dici quod in l. contraria in utraque actione de
sit in tex. hic sentit

Sequitur § bene autem

Non existens quod hec actio de constituta pecunia e mera rei prosecutoria et minime penalis quia intelligere quod prima originaria actio erat rei prosecutoria non sentit fierat penalis quia sit et ista etiam esset penalis ut l. qui in integrum in e. tit.

Sequitur § si

pluribus quod factam super hac actione de constituta non tollitur pot originalis actio sed si non reddat soluto tunc bene utraque tollitur tamen ad utramque causam una solutio sit totius. h. d. // et attende de hoc etiam bene hic quod et creditor subcumberet agendo ista actione de constituta nihilominus duraret prima et illius vigore agi posset ut l. creditor ss. de pecunia constituta nec obstat huic legi. s. de precario ss. de pecunia constituta ut ibi potest colligi et vide l. si reus

i de fideiusso que ad mandaz huius bene facit
No° p° ex ista l. q solutio facta pactione de consti
tuta no solu ea tollit s etia tollit prima originale
No° 2° q solutione eius q debet tollit ois obligato concor
dat cois textus qui ad h° e vulgatus istrumenta q bus mo tol
ob i pri et de pperius et tepora actio § fi ubi etia
de h° est singularis tex

Inglo super ubo licet gl) ad illa §. eligere. hic i gem
allegatam dicit q ubi plures actiones ex eadem ca ut
ex diversis contrarys causis p cedebam quare ibi
electione tollunt et i l. pa C. de furtis ubi etiam
d articulo isto h vero loquitur §. iste qn plures
actiones p cedunt ex pluribus causis no contrarys no
tn tales actiones se no consumunt i dicte nec
electione unius alia tollit ut iste §. singulariter dicit
oppono ulteriq ex glosaz q primo actio prima sit
sublata p hac 2az de constituta cu i dubio sit
pen ee psumat p eam novato ut l. fi C. de no
vationibus solue. q primo no obstat illa l. cu loqt
tm qn deducta i prima obligatione deducebat postea
i stipulatoez secus igit qn i aliud gtu secundu
deducebat ut h i constituto hoc no expresso de nova
tone ut l. si mandato meo i mandati et faciunt
bn ea q notat saliceus i l. singularia . ff . si certu
petat
Sequit l. id q sub conditione

Summat hic debitu sub conditione pot constituj pure et ad diem
et demu conditione deficiente uis q actio perit et etia
ex debitu puspre pot constitui i diem et sub conditione . h . d

Inglo ij i fi du dicit debitu intelligere ut ibi ut
spe ut hic

Inglo iij dum dicit esticarem et hic h no recipit utilis . ff .
actio ad differentia directe q vendicat sibi locu qn co

sicut mens et ubera educti in urbib(us) in ex mese de(tur) ut l.
pecunia .§. si quadrupes pan fecisse dicat(ur) s(ed) respic(itur) h(ic)
urbib(us) sine i. est ad differentia in urbib(us) sine in estratis
et io exponit glo. hic et bn hoc ubi urbe de quo i
textu .i. extrare

In glo. fi. ubi s(ed) no(n) pot agi ea s(ed) dic q(uod) bn pot agi p(er)ma
actione que no(n) est nonata ut seq(uitur) i fine glo. et q(uod) no(n)
sit nonata p(ro)bat(ur) .ff. l. contra .§. fi. et istud semp(er) p(re)
sumit(ur) i dubio ubi no(n) constaret de contrario videlicet q(uod)
constitutum fuisset factu(m) ac(tio) nona dr sic(ut) scrib(itur) e(st) ut
.l. ubi .i. e(t) ubi de h(oc)   Sequitur .§. s(ed) si pat(er)

Summar(ie) sic an mentem ut dumtaxat periculi no(n) facit constitutoria
actione augeri ut infra in [illegible] ut sic sufficit debitu(m)
fuisse tempore constituti h. d. in .l. sequenti neq(ue) eis
et pendentio(rum) ca(usa) positione i ista .l. e(st) p(er)mittendu(m)
q(uod) q(ui) pat(er) tenet(ur) de peculio pot an ora dedere q(uod)
sibi debetur ex hoc igit(ur) i surgit dubium de quo i .l.
ista videlicet si q(ui)s constituat se soluturu(m) q(uod) de pecu
lio debet an hoc q(uod) sic i ope(r)at debere p(er) actione de
constituta pecunia deduceret posset de peculio sed
contra iste velit agere (con)tra eu(m) hac actione de constituta
et respondet q(uod) no(n) ex q(uo) no(n) (com)probat ut dicit de pecu
lio de dicit q(uod) sibi debet(ur) du(m)taxat extra an
redente obliga(tio) ex q(uo) conveni(tu)r et attende ad ista
.l. neq(ue) eis que facit bn ad questione(m) sepe contingente(m)
de facto q(ui) i civitate e(st) facta promissio sine statutum
q(uod) q(ui)cu(m)q(ue) hab(et) mille libras sine equum teneat(ur) here
equum ad s(er)vitium rei publice occurrente casu (con)fertesi
postea equum ut eis facultates crescant ut decrescat
no(n) est cavendu(m) nec prop(ter) eis debet nisi q(ui) hebat tempore sta
tuti ut promissatore facta ut s(upra) illud temp(or)is teneat(ur) equu(m)
here ar(gumentum) h(ic) in .l. neq(ue) eis s(upra) [illegible] de [illegible]
summas seq(uitur) h(ic) bal(dus) in bal. q(ui) h(oc) dicit ee(sse) mente tenendu(m)

No(ta) q(uesti)o(n)e(m) sep(e) contingentem e quo tenendo

UVA.BHSC

et habetur etiam de hoc hic magis ample per albericum

|| Sequitur l. promissor Stichi

Summatur sic prosecutum potest deduci extimato rei perempte post mora || ut sic precium rei debite post mora pereunte potest deduci in constitutum h. d.

Oppono quod istum textum quia precium non est debitum ergo non potest deduci in constitutum ut s. l. j. § debitum / solum quidam quia obligatio succedat ad precium per hanc l. quia respondant communiter doctores per l. si servum. § si quis de verborum obligationibus ideo solue aliud quia longe est ille qui est et remanet in obligatione et quod debetur ideo in libello petitur. Sed quia in executione est extimato ideo precium potest deduci in constitutum ut etiam dicitur potest quia nil prohibet aliud pro debito constitui posse ut s. l. j. § an potest et istud est quod vult hic glossa ii

Sequitur § sine die

Summatim sic prosecutum facto pure tempus x dierum tacite subaudietur de iure h. d. || ut sic ad solue dum constituto a lege x dierum spatium datur h. d.

Nota ex hoc textu unum speciale super aliis obligatione quia in constituto pure facto tacite videtur esse tempus adiectum x dierum in quo debeat fieri solutio

Nota 2o quod modicum tempus dicitur tempus x dierum

In glossa prima potest primo rationem dubitandi quia pretor ferebat unus sermones dierum in edicto unum quia in generali hic fuerat factum constitutum videlicet pure et sine die videbatur non tenere. Sed racio decidendi est in oppositum quia gratia exempli diebus de die in edicto pretor dixit non autem quia prius mysterium de notaret ut l. quod dubitationis in de regulis iuris et l. damni in principio de damno infecto

In glossa magna in principio duo dicit de equitate verum est quod hoc modicum tempus x dierum in constituto de equitate debet dari ne statim veniat creditor in faco par atque l.

UVA.BHSC

quod dicimus in de solutionibus quia statim alias constitutus est ob
ligatus in statim in obligatione pura dies cedat de rigore
ut l. cedere diem in de verborum signif.

In eadem glo. ibi i. quod iudicium s. l. si debitori non obstat quia
illa loquitur in debito confessato in iudicium ca. emenda de iudi
ciis in quo rigor iuris servatur hic in debito constituto
in quo equitas spectatur et in eo est speciale ut maius tempus
detur quam per pure pecunia constituta debita esse et sic hic
reperitur debita et actus obligationis reiterato unde ne redi
tor per plures dilationes duratur brevius tempus statuitur ei ut
solvat ut sentit glo. in contrario quod an l. ista quia tempus non
erat determinatum dabatur tempus quod iudicatus ut ibi hodie
non quia est determinatum per l. ista non dabitur tempus quod dabatur
pro relatione ad aliud sed tempus certum .x. dierum ut hic
et probatur in simile ut ex actio ut post dari etiam quod forte
tempus ad petendum in iudicio est tempus .x. dierum post obliga
tionem contra sed tempus receptum de solvendo fiendo a iudice
toties contra sed tempus receptum de solvendo fiendo ... iudex in cui prima
in confessum est illud de quo ibi hic iudex in cui prima
abreviet et reducat ad istum notat ibi glo.

In eadem glo. ibi ab hostibus § sed quod simpliciter pro tanto
ibi modo dum tempus resider in arbitrio iudicis quia quando
non est declaratum a lege quantum tempus sit de quo fuit
mentionem ut ibi illud tunc relinquitur iudicis arbitrio ut
ibi in contrario que ad modum et alia ...re indeterminata
ut in de pr...e deliberande l. j. in fi. quando non est declaratum
in a lege quantum tempus sit tunc illa determinationem statim ut
hic et sic intelligenda est l. j. § j. in de pecunie actu quod
per quam glo. in uno loco per contrarium hic allega

In eadem glo. ibi i. eius quod calendis attende quod ibi glo.
solvit et sentit hic male quod hic sit speciale ut non statim
teneatur quod est falsum quia et hic statim tenetur ut ubi non
tempus illud non adicitur obligationi sed in persecutionis ca

adiect' solutioni tm̄ et q2 h' solu' recipit i constituta p[o]ena
limitatam et i aliis relinquit' arbitrio iudicis ut l. iam et
dicta l. q' diximus de solutionibus et constituta de i ubi ibi[us] ff.
§ fi. et sic isto respectu potest dici h' ee specialis. ac tm̄
hodie ad ex[emplum] huius legis iudices bn̄ faciunt i aliis ac
tionibus simile tp̄s .x. dierum arbitrarii et sic debz i telligi
glo. d' q' constituta debitori sup § . omnis et q' no't i dicta
l. si debitori d' iudiciis
Sz quero vtrum cursus istius dierum constituat debitorem i mora
respondeo q' sic et idem notat glo. i l. si duo. § . fi. g. e.
Quero an debitori obligato ad certam diem et condemnato
det' q' drimestre tp̄s d' quo i l. ij. q' de re iudicata et C.
d' usuris rei iudicate l. ij et liz videt' q' no' p[ro]pter
rescriptum tn̄ e' q'd tenet guylermus de cuno et post eum
hic albericus q'lom heat q' drimestre tp̄s nisi alia p[rae]fe
dat ca quia i obligatoribus dies videt' apposita i dubio
fauore rei debitoris ut l. in tp̄s de regu iuris § i ergo
odium no' debz retorqui ar' legis q' fauore. C. de legibus
Quero finalit' q' de condemnato ex debito ad penam an
eidem debeat dari q' drimestre tp̄s et liz videret' q' no'
p[er] allegata l. ij az i d' re iudicata ubi d' h' q' drimestri tp̄re
i q'd tm̄ est veritas q2 h' cau' puniendi no' e' p[ro]pri[e]
ca sz potius q' ratione cuius h' q' drimestre tp̄s dandum est
ar' i de pen[iten]tia l. liz § . idem scribit et e' textus expressus
d' h' § . d' his q' vi metus ca l. sicut exceptione § . q'
si homo Sequit' § constituto
constituens se soluturum no' liberat' dando fideiussores ut
pignora sz p[otius] si constituat se satisdaturum // ut sic no' dicat' sol
uere q' paratus e' pignora dare et qui ex conuentione te
net' satis dare fideiussores ut pignora dando p[o]t se
liberare h. d. usq' ad l. sequentem
[i]n glo. i[n] p[rim]a sicut ubo satisdationem ibi alege hic ex conue
tione erat tenendus care seruus et q' a seq' i glo. su
fficiunt fideiussores videt' ex h' ubo h' glo. sentire q'
et non possent pignora dari sz an i verbo ut consen

tenet bar. per sal. et dor. in l. pa. §. qui satis dare co

Sequitur l. si post constituta

Constitutum heredi debet transferri ad eum ad quem ex post facto hereditas perpetuo pertinere // ut sic fidei commissaria hereditate restituta vel evicta hereditate denegatur heredi vel possessori hereditatis actio de constituta. h. d.

Intellige ibi post constituta subaudi a debitore hereditario etiam intellige ibi post evicta hereditate subaudi a substituto vel ab herede legittimo de facto.

In glo. ibi §. per Petrone et per hoc tollitur primus contrarius l. si eres pecunia et bene s. Raynerius bar. et Salicetus et ceteri s. omnes Albericus tamen tenet quod primo etiam ex constituto facto heredi rogato competit fidei commissario utilis s. utilis de constituta et s. hunc intellectum firmat ista l. s. facta hereditatis restitutione actiones que sunt heredi rogato ex sua persona utiles transeunt in fidei commissarium et simile est in evincente hereditatem a possessore. h. d. et simile est et ideo communiter tenetur prima in lectura e Cenarroz et ideo communis tenetur tamen etiam Albericus reprobat eam.

Sequitur l. promissor Stico

Si res debita pereat post moram debitoris potest ipsa res pecunia in constitutum deduci h. d. // ut sic homo mortuus post mora remanet in obligatione et ideo potest constitui tamquam debitus. h. d.

Oppono quod per mortem sine per debitore extet inhibitionis re postea pecunia liberetur ut. l. si ex legati causa et de poss. s. me quod tunc extabat ex iusta causa sed hic ex iniusta causa quod stabat quod non solvebat propter quod mora consistit ideo adhuc remanet obligatus ut in prima glo.

In glo. ibi verum est ut bar. probat ista l. et l. si servum. §. ceterum de verbo. ob. et l. eum qui ita § si est

et . s. de co. furtiua l. si condicat in fi. et l. si fur. §. bone. et ista pars est vera reiecta opinione sequentis in glo. nec obstat l. in re furtiua. §. j. in fi. ubi dicitur quod extimatio condicitur quia res ipsa non potest prestari nam l. illa loquitur in obligatione rem restituendi in qua personalis actio huius condictionis concurrit cum reali quo casu ut et res ut extimatio potest condici ut ibi de hoc Henricus non autem loquitur illa in personali actione in qua est in obligatione rem dari nec pari modo obstat l. in fundis . §. fundi . §. si certum petatur quia illud Henricus credit fuisse falsam et ibi reprobata opinionem illorum qui dicunt ibi compensatione actionem tolli compensatione et alias ut ibi de hoc Henricus per glosam et doctores non obstat etiam quod plus dicit hic glo. in fine quod homo mortuus ac multo est usum ff. l. principalis . C. de ca. liberali quia inficiandus est in obligatione ut pars quando ad petitionem et condemnationem ut legibus s. allegatis ob quod propter militatem usus fit executio in extimatione et sic propter effectum tenet condictum ut hic ut potest dici quod licet hoc verum sit quod homo mortuus ad multum usum sit respectu sui respectu tamen partis ut extimationis que venit in executione est ad aliquem usum quod idem reddit

Sequitur l. Si tinus sero

Summatur sic in his que per epistola possunt geri potest et obligatio per eam produci ut sic si suscepta tutela tutor pupilli in se et suo nomine suscipiat tenetur non solum ad sortem nec etiam et ad usuras si stipulatio pure concessit alias tamen ad sortem h. d.

Interceptum ibi quod tibi reddere debeo attende bene hic quod quia ista verba sunt dispositiua ideo epistola producit hic obligationem et ita non obstat l. publia . §. fi. in depositi ubi erant verba tamen narratiua sive enunciatiua et ibi concordat Henricus de hoc per doctores

Nota istum textum pro licitis mercatorum qui condicere inter se transmittuntur nam per eas licet ex producitur factas in dicitur

obligato ex ca[usa] t[er]mi[n]o abili ad eam p[ro]ducendam et que
p[er] eas possit geri alias t[ame]n p[ro]ficiunt ad p[ro]batoem
ut dicta l. publia § si ex q[uo] ~~[struck through]~~ ff. recepte
p[er] eu[m] q[ui] dirigebant[ur] si[n]e co[n]tradictione qu[i]a p[er] hoc
recipiens illis videt[ur] co[n]sentire ut l. si filius § ad ma
cedonianu[m] et facit v[er]sus clementina p[rim]a de p[ro]cura et q[uod]
notat[ur] i[n] l. si absentis C. si cert[um] petat[ur]

No̅ d[e] usu fre
quento

Q[ue]ro q[ui]d de l[itte]ris credentie p[er] quas q[ui]s ma[n]dat
tali de[be]re plena[m] fidem que i[n] usu sunt freq[ue]ntes et
co[n]diano an aliquem possunt p[ro]ducere effectu[m] ut si,
no[n] dent[ur] solu[m] l[itte]re s[ed] etia[m] dent[ur] sigilla q[ue] p[ro]prius
no[n] dent[ur] solu[m] ... ad baz[ianu]m i[n] l. li[tter]is de
d[e] h[oc] ... no[n] dico s[ed] te re[m]itto ad baz[ianu]m i[n] l. lingua de
fide[iu]sso[re] et ad bal[dum] i[n] C. isto t[itulo] sup[er] rubrica
et ca[usa] g[e]n[er]ali h[oc] salvo[rum] i[n] l. si i[n] fine C. q[ui]n eo q[ui] i[n]
aliena potestate

Ingl[os]a i[n] ubi a[cti]o nonandi nec obstat l. p[rim]a p[rinci]pio ff. i[n] de
u[er]bor[um] ob[ligationibus]. ubi no[n] pot[est] co[n]trahi stipulatio etia[m] a[cti]o nonandi
nec aliis int[er] absentes g[e]n[er]o nec p[er] epistola[m] i[n]t[er] absen-
tes m[i]ssam qu[i]a p[ri]mo nihil p[ro]hibet quin p[re]sens det
epistolam p[re]senti et qui etia[m] t[ame]n i[n]t[er] eos i[n]terc[ed]at
stipulato d[e] q[u]a hic i[n] tex[tu] et gl[os]a et facit l. ea
que i[n] de dona[tionibus] i[n]t[er] vir[um] et ux[orem]

l. illud

Qui co[n]stituit se soluturu[m] una[m] de pluribus reb[us] ad quas
alt[er]natiue tenebat[ur] aliam solvere no[n] pot[est] // ut sic p[ri]
alt[er]natiue tenebat[ur] aliam solvere no[n] pot[est] ... ea[rum]
alt[er]natiuis u[idelicet] q[uod] res est i[n] obligatione et ideo ea[rum]
quelib[et] ut debita pot[est] co[n]stitui dedu[ci] h. d.

No̅ q[uod] i[n] alt[er]natiua obligatione u[idelicet] q[uod] alt[er]natiue est
i[n] obligatione ip[s]a et unu[m] solu[m] ex his est i[n] so
lutione t[ame]n unius illor[um] solutione utraq[ue] obligatio
tollat[ur] ut co[n]cludit h[ic] gl[os]a et bene Ingl[os]a si i[n] fi

UVA.BHSC

et ad h(oc) bu(m) facit ista l(itte)ra q(uod) alias no(n) videt(ur) locu(m) here-
posse q(uo)d dicit q(uod) fidem constitute rei frageret saltem
dicit ita hic p(ro)ssus q(uod) primo i(n) dubio q(uod) h(oc) videt(ur) fuisse
actu(m) p(ro)bat l. q(ua)si agatur actione de constituta aliud solve-
no(n) possit sin aut(em) agat(ur) p(ri)ma actione tu(n)c aliud solvere
possit s(ecun)do nulla actione agat(ur) s(ed) ip(s)e sponte offert illa(m)
q(ue) i(n) constitu(tu)m est de dicta tu(n)c no(n) est q(uo)d s(ed) si aliud ofe-
rat(ur) q(ua)m contenta i(n) p(ri)ma obligatione extat dubiu(m) an
creditor illa(m) recipe(re) teneat(ur) et ista gl(os)a sequit(ur) q(uod) sit m(ihi) si
actu(m) sit q(uod) no(n) aliud q(uod) nota

Seq(ui)tur §. iure iurando

Si q(ui)s iuravit sibi fuisse constitutu(m) p(otes)t agere de constituta sive
iuravit cu(m) iuramentu(m) fuit ei delatu(m) sive iuravit q(uod) sibi
fuit relatu(m) // ut sit iuramentu(m) i(n)t(er)positu(m) et p(re)stitu(m) for-
mis(er) sup(er) contractu q(uo)d dicit actione(m) ex ea ca(usa) presup(on)ta
No(ta) q(uod) sup(er) actione de constituta p(otes)t iuramentu(m) deferi
et etia(m) referri
No(ta) ult(er)i(us) q(uod) iuramento i(n) for(m)is(er) p(re)sto dat(ur) ex eo certa actio
No(ta) ult(er)i(us) q(uod) iuramento fo(r)mis(er) no(n) se referendo ad aliqua(m)
q(uo)d aut(em) iurat(ur) p(er)formis(er) no(n) se referendo ad aliqua(m)
spem cause tu(n)c agat(ur) i(n) facto ut l. actor(um) cu(m) notatis
p(er) glo(ssam). C. de iure iura(n)do
finalit(er) No(ta) q(uod) modestius e(st) iuramentu(m) referre q(ua)m iurare
ut ad l(itte)ram dicit iste textus

Seq(ui)tur l. quidam

alius pacto etiam p(er) epistola(m) p(otes)t se debitore(m) constituere h(abe)t
No(ta) q(uod) constitutu(m) p(otes)t fieri p(er) i(n) epistola(m) et sic i(n)t(er) absentes
etia(m) a(d) epistola obligatio(n)es i(n) dicit de quo dic(itur) ut s. l.
si tam(en) scio
No(ta) q(uod) p(er) alia v(er)ba q(ua)m p(er) v(er)bu(m) constituo i(n) dicit(ur) de constituta
actio ut etia(m) ibi et i(n) C. l. eu(m) q(ui) §. pi(gnus) hanc lo(co) ego s(upr)a
dece(n)t(er) dic(itur) ut i(n) glo(ssa) cu(m) q(ua) ita se(qui)tur Dor

Seq. l. verum presente

Etiam absente et invito debitore possum meo pro eo constituere
solutionem et tanto magis per obligationem constitutam in pedire hoc
ut sit per absente ut presente etiam invito quod potest se con
stituere solutionem et quod non impedimenti contendat non dicimus
iam contraria l. de c. et dividitur ista l. in duas partes quarum in
prima loquitur de obligatione constituenda in non loquitur de ratione
facta sine contraria usque ad finem l. in ibi verum falsas
vbi alias est l. alias non ut notatur ibi glo.

Nota quod protestato debitore facta pro eo obligatio et debenti
solvere eum non excusat

Nota etiam istam l. et maxime ibi verum falsam quod facit
verum ad questionem quod si quis fideiubebat pro aliquo volente aliquem
ver ad quos quod si quis fideiussor iam datus denunciet creditori
uno tempore et fideiussor iam datus denunciet creditori
ne ei pro quo fideiussit immittet mutuum illud quod talis
protestato sine denunciato nihil valet de quo questione vide
per glo. in l. si fideiussor creditori in de fideiussoribus et
ea dicit ut ibi et per bal. in l. in nostris C. de procuratoribus 9o
et attende quod ista l. verum facit ad questionem de procuratore con
stituto ad vendendum libros quos inde vendidit et
dominus emptori mandavit ne ipsi procuratori solveret pretium
hoc mandato adversus sibi facto non obstante solvit procura
tori hoc mandato adversus sibi facto non obstante solvit procura
tori a quo emerat an erit emptor iste sit solvens liberatus
quidam tenuerunt quod sit per istam l. dicentes hanc questionem
esse determinatam Jacobus de arenis guilelmus de cuneo et albe
post eos tenet oppositam partem quod non sit liberatus quia hoc
casu totus iste contractus venditionis fiebat gratia domini cuius
erant libri et emptori si ad eum venisset pro solvendo pretium
poterat facere de non petendo ut alias eum liberare
ut l. si cum emptore ff. de pactis quare contradicit eodem em
ptore hoc non faciente non liberatur

vbi

Summatur sic pertinentibus non ne persone constituentis novationem
non inducit ut sit constitutionis pertinentem non inducit novationem

pone obligatoris h. d.
alia nova actor ab ex
ventu nove psone
novatoribus et consimilia
q. cont. rem. credit qui
sente qui prostituit ut aliud
item illa ~~ut aliud~~ .§. fi. s. e.

Non prostituendo non tollit prima actio est s[ed] dicta. Oppono q[uod] fiat per ipsa pro sumpt nova sed facta ut. l. fi. C. de quibus non tol ob .§. pretio solue obligato nove psone sit p. stipulatione non nudum pactum ut h. et l.

l. qui

Sumatur sit etiam actiones ex delicto descendentes possunt prostituti deduci. h. d.

q°

In glo. ibi qua tunc prauenit q[uod] intellige ut notat. i. l. i. p. viciat. simato. i. d. primicys. ubi d. h°. // s[ed] quid si iniuria in iuriam morte preventus non curavit nec fuit declarata pena in iure p. sententia an eius heres potest agere ut tamen et sic debebat ratari i. iusta illius dic q[uod] no q[uia] i. tenemens eet q[uod] heredi ignaro de iniuria defuncti sup h° deferet sacramentum et sue stare. simatorum ar. C. de pace iura. l. generalit. et ad h° bn facit. l. si cu. .§. q. i. iuriarum. s. . sigs rautoribus et q[uia] costimers i. actione i. iuriarum videt. costimere ad costimens i. actione i. iuriarum videt. costimere at sub tacita conditione si plena i. iure fuerit puniere

q° de iniuria alicui lata

tatpata ut. l. id. q. s. c.
Quero pr. h. quia i. iuriarum actio tollit. anno ut. l. sine comytes. C. de i. iuriis. unq[ue] ult. dictum annum p. par tu h. actio poterit prorogari. p. tenet dor. quo q[uia] i. iudicio no ppetuat. nisi p. lit. gt. ut dicto .§. quia i. iuriarum nyng g° ex iudicio et q[uia] h. sic sa peret q[uod] i. iuriarum actio que in orit. ex facto decet. h. contra volente et re sentietem q[uod] aborent iura et p. h°. l. sa ung .§. s[ed] si pactum. s. de pactis et. l. sigs vecon. .§. neq[ue] ubo. i. de furtis
In eadem glo. ibi aliq[ui]s oportet deberi ut. l. p°. .§. debitum

In eadem glo. ibi licz sit nobis pretium .s. p9 quia precet
sup extimatione i precio .s. quod penitus nollet i iniuria
illam recepisse tamen in est in se quod tandem per illud
inmanenz declarat et quantum iuraverit petere et hec
sentit ista glo.

Seqr. .l. Siquis duobus

Summatur sic quod solutionem factam adiecto i constituta que
non erat adiectus i principali tollitur actio ope exceptionis
set ut sic debitor soluens adiecto i constituto non liberatur
ap ma ipso iure sed ope tamen exceptionis sed magis commu
ne lectura

In glo. dum dicit alii indignant et quod hec dicit ista glo.
post alias lecturas quia isti attribuebant huic legi post
eius contraria argueres primo de .l. sino s. e. ubi se hic de
adiecto i constituto liberatur ab actione per etiam ipso iure
quod ibi adiectus fuerat i postea sunt i constituto et concordat
.ff. de solutionibus .l. sicut stipulatus 2o arguendo de .l. si
i de solutionibus .l. sicut stipulatus per quod precia
i de verborum obli. et de dicta .l. si ita stipulatus per quod precia
patet quod non per exceptionem sed ipso iure liberatur soluens
adiecto unus contrarius timore dicit hec glo. ut dixi quod hii in
dignabant quidam dicentes quod hic creditor postea dice
ret debitori ne solueret adiecto ut dicitur fuisse hugo. lig
quod haud facit solutiones adiecto tamen eius tamen solutio non est
bona quia si debitor prohibitionem fuisset non liberaretur
ipso iure per nec ope exceptionis ideo ista solutio nedum
dignat sed etiam i se non est vera ut notatur i dicta .l. si
non ideo solutio est hic quod liberatur ipso iure ab actione
de constituta quia i constituta fuit adiectus cui soluit sed
non ap la i quia non fuit adiectus nisi per exceptiones in sum
gentem ex eo quia voluntate eius fuit solutio nec obstat
ista quod solutione eius quod debetur tollitur omnis obligatio quod intelligendum istiuta
est ipso iure ut ipsi tua que non ob tollitur i primo et
de exceptionibus et in actionibus .s. si quia illud verum est quod soluitur

UVA.BHSC

principali quo casu utrumque tollitur ipso iure et idem quando ad certum in utraque si autem sit ad certum in altera tantum tunc illa tollitur ipso iure et alia ope exceptionis ut l. ubi utraque tollitur quando ad effectum non tamen secundum eundem modum

Sequitur l. magistratus

Qui constituit se debiturum quod alius debet tamquam ipse debeat non tenetur ut sit si quis constituat se debitorem ut heres qui vere heres non est non tenetur ex tali constituto ...

Nota quod quando aliquis agit quasi ut talis et bona fide si non est talis sibi non preiudicat secus si agit mala fide ut l. si procurator falso ff. de con. ob causam et l. falsus procurator C. de furtis

Oppono contra glossam quod tenetur iste publius quia in epistola probat contenta ut l. publia ff. si in deposito si in ea continetur quod pecunia ad eum pervenit ergo debet teneri. Solve quod talis probatio non est sufficiens ad inducendam obligationem quia licet pecunia quam tu dedisti per alterum pervenit ad me non propterea teneor tibi ut l. 16 ff. de con. indebiti et l. non ad ... C. si certum pe.

Oppono primo quod in fine huius legis quod solutum usurarum repeti non possit quia iste constitutor tutus erat doli exceptione que impedit repetitionem soluti ut ff. de con. indebiti l. qui exceptionem. Solve quod hic loquitur de exceptione doli que succedit in locum exceptionis in contractibus ut factum quia nulla erat obligatio ideo repetit ut l. qui se debere ff. de con. ob causam cum notatis

Quod singulare — Quero finaliter aliquis conduxit quandam balliviam a rege ad quinquennium et propter illius ballivie se obligavit ad aliquas summas quibus dominus in rationibus regis inde ex alia causa sibi abstulit illam balliviam queritur numquid

Notanda quod — nihilominus teneatur illis redditibus alterius tenet post terminum ... nihil utilitatis ex ea ballivia perceperat ... soluto ... l. si fundum ff. si ... et l. plane ... de ... et l. si legatum ff. ad ...

et l. ... (vertical note, right margin)

hic dominus ... notavit factum ... studente ... leges non subiciuntur regulis ... et dixit quod quedam mulier semel ...

WVA.BHSC

et . l . i zetone . §. in quydam ad . l . falsidiam et idem
tenet bal i . l . procurator q perycione . §. de procura-
i emtore alicuius gabelle a communitate facto
communitas illa eidem denuo obstulerit talem
gabellam pro creditoribus quibus se obligaverat pro
eadem communitate occasione cuius gabelle non
tenetur quia obligatio illa e sequela rei vu
sicuta ipsa re est sicuta obligatio ad quod i dunt
ubi . l . istam et hic notata per gylernum domino — Not.

Sequitur Rubrica Comodati ut contra

Cum continuatione glo. huius rubrice communiter tra-
seunt doc. ut dic. et melius in continuato fiat ad
precedencia et non ad sequentia qualis est ista huius
glo. quod supra iuris consulti tractaverunt de contractibus
qui re contrahuntur et quia iste contractus comodati re
contrahitur et sic de illis est ideo de ipso hic con-
trahitur et sic subiungitur / i glo. ibi beatius est dare quam accipe-
re hoc e textus i c. in marte in sinulo sane ex. de
celebra. missarum et i decretum xvi q. i . c . predicator
et ecclesiastici i mi capitulo i fr et actuum aposto-
lorum xx . c . et dicit hic salicetus hanc glo. signa-
tam non in pro scolaribus qui collectam doctorum subtrahunt et
male ac quasi omnes . l . et sic hic beatitudo non con-
cernitur ipos

Sequitur . l . aut pretor

Omnis rebus tam mobilibus quam immobilibus et tam corporalibus
quam incorporalibus et sic etiam servitutes possunt como-
dari et eorum nomine comodati actio potest intentari hoc
intendit huius . l . principium usque ad . §. impuberes

Non primo ex isto textu dicitur esse quod comodatum
et intendunt datum sed hic hec dicit non servatur quantum
ad actionem comodati

No 2o q diffa e int genus et spes q a genus ut uni
versaris co predit spem et pdicat de ea. ut de
spe ab aliis spebz eidem generis dz qbz etia pdicat
spe differre spes vo ut singulariorz suo gene
uniusalior in suis i dicy dicis de spis in i dicy
dicis tanqz subse co presis solus pdicat q con
siderato genis ad spem et eqz e signat ad diale
ctorz et int dicz juristaz ac in quqz et se pe
alit legista sumpt genus videlicet pro eo qd dicit eo. de
alterius spem et spem pt dicy dicis dialecticorz fact
q in glo not p doct istitutia dz in re. na. §. ple.
biscitu sup u bo plebs

No 3o q habitato quantumcumqz sit servitus sive. jus i
corporale pot comodari et quod fere qz eam
hns ut dus domus sive qua pro habitationis solum
ipam pot comodare fratri senis si gratis heat
qz in eam no possit donare nec etia comodare.
ut .l. si habitato. §. de usu et ha locare in jur
pot ut .l. in antiquitatib. §. de usu fructu in nullus
fructuarius
facit dubiu quin ille posset libere comodare licz
sit mera subiectus psonalis usus fructus qua et
illuz donare pot ut .l. arboribus. §. usu fructua
qo rius. §. de usu fructu. sz pur hec. Queco q
de sumptibus realibz nuq ille possunt comodari p
eos qbz competit ut pignoris sen y potere dari mg
i locati .l. locare. in notatis et de pigno .l. si
ib qui. §. si in .l. se. et dic p albericum i fine.
huius princip.

In glo pa in fi et idem quista glo tenet glo istitu
de actio. §. sz iste videlicz q no e pctoria. licz actio
comodati sz origine oio sinplis ut dicit tertus i .l.
in comodato. §. sicut et ita tenet hic in glo omis
doc et i dicto. §. sz iste dicy z post eu ibi

UVA.BHSC

scribentes in glossa super verbo etiam habitationem ubi inquit
adiceret iulianus praedictis quod et significatum illius
commodati amplius dicit quod etiam in textu quod sua natura
est amphaticna sive enumeratiua ut l. ~~et tamen~~
lecta in ff. § siquis pe et in de lega iii l.
filio et l. filii puri restat ergo conclusio huius glossae
vera quod designata habitandi loquitur iste textus
quod etiam potest commodari et communiter omnes doctores hoc tenent
ex quo in textu significatur in eo quod dicit quod habitatio
commodari potest ab eo quod solum ius habitandi habet in usu
in eius consistit donatio ut in de donationibus l. in rebus
ad statutum quo cavetur quod de rebus quorum quo mediante
alteri quaeritur debeat solvi gabella quod etiam debetur de
eo in quo consistit hic donatio
In eadem glossa in fine quia actio praescriptis verbis non
conveniret in alia ut l. quotiens in de praescriptis verbis
habente igitur locum actione commodati ut hic praescriptis
verbis actio debet cessare ut in glossa contrario solve quod aut commodatum factum est ad certum et determinatum usum seu in
determinatione certi usus et tunc talis actio proprie commodatum est et locum non habet praescriptis verbis actio
ut l. in commodato § sicut ff. e. aut est factum ad incertum et indeterminatum usum sive sine determinatione
certi usus et tunc est precarium aut est dubium et utroque
et tunc praescriptis verbis actio habet locum ut l. si gratuita
allegata in glossa

Sequitur § impuberes

Hic summatur dividitur in duas partes quia in prima nulla obligatio
ab initio fuit nata in 2a bene fuit nata sed fuit invalida
2a in l. sed in et hoc intendit obligatio quae ab initio nulla
fuit non validatur postea si non fuit aliqua sed invalida
potest validari // ut sic si commodatum ab initio nullo iure consistit ex post facto non reconvalescit secus si saltem
iure naturali valeat. h. d. ista l. in l. sequenti

UVA.BHSC

se usq3 ad § si reddita salicetus aut firmat huic textum sic pupillo sine tutore commodatum recipientem non dari directa commodati sed utilis tamen quatenus est factus ex eo commodato locupletior nisi in fans fuerit ut furiosus quia tunc actione ex eo contractu non tenetur. h. d. venio ad glo. in quibus declarabo duas lecturas quas habet ista l. et prima glo. super verbo non tenentur in fi. ex ista glo. colligi potest una lectura ad istum textum videlicet quod loquatur in pupillo maiore infante et pubertati proximo que lectura in se vera est tamen non convenit huic lre et ideo alia sequens contra glo. de qua in l. sed in statim sequenti in fi. alia potest secunda lectura ut ibi dicam super ea

In glo. legis sed in que ista comunatur in precedenti in fi. ibi sed quid si a principio hic glo. potest secundam lectura etiam ad precedentem §. impuberes qua bene non tanquam eam quam contrarium dicit ipse videlicet quod ibi textus loquitur etiam in infante in quo non valuit commodatum a principio quia infans ut quia a tutore recepit commodatum quibus casibus ei non noceret ut l. quinta ff. de auto. et tutorum et ideo tunc in eum non potest dari actio commodati ex contractu que nullus est videlicet actio directa nec utilis sed ad exibendum actio ut rei vendicato quod est commodati contractu fuit bene datur ut l. ista nec in furiosus supra textum ibi danda est etiam si est factus locupletior ut notatur in l. in negotiis ff. de regulis iuris ubi de hoc et ideo l. sequens contraria de furi oso nichil dicit

Sequitur § si reddita

In actionibus bone fidei non videtur res reddita que deterior redditur ideo prima actio durat. h. concordat ista l. cum bene concordat l. prima §. si res ff. deposit. ut dicit hic glo. magistri in prin.

In glo. ibi lege exibitoris quia ad exibendum actio est stricti iuris in qua ideo distinguitur ut sequitur in glo. quod aut exibetur res deterior facta in eadem forma quo casu dicitur exibita et reddita aut immisa sive alia trasmutata forma

vel aliquis petet totum equum aut damnum datum in quo est deterioratus in libello vide hic per doc.

aut pupillus est doli capax aut est infans §. impuberes loquitur in infante

UVA BHSC

et tunc non dicitur exibita ut l. Julianus § si quis § ad
exibendum
Jn eadem glo. ubi nunquam quia ipsa tota petetur ita hic passim
Hec glo. se in voluit quia primo dicit quod sit videlicet quod tota
denovo petetur per l. etiam in de solutionibus ex quo reddita
deteriorata pro reddita non habetur et ut hic 2o dicit quod primo
non petitur tota secundum Johannem sed tamen eius deterioratio
ut refertur at si reddita non esset per l. si stipulatus
fuit § primo in de solutionibus ut dicit secundum arc. glo.
satore nostrum quod perditum aliquid de est in re soluta
et quod tunc res ipsa petitur ut allegata l. etiam et
l. sive rem de solutionibus perditum in ea nichil deficit
sed solum deterior redditur et tunc distinguit contractus stricti
iuris aut contractus bone fidei ut videbis per istam glossam
usque ad finem sed tu dic secundum doctores committit dictum ab
sic et magis late quod quamquam non solvitur res tota sed
pars et tunc pro parte soluta tollitur obligatio non autem
pro alia parte sed pro illa tunc agendum est ut l. si
stipulatus fuit § primo in de solutionibus hic allegata et
l. meminus § fundo de legatis 1o et hic bene per glossam in fine
in eodem solvitur tota res sed prorsus forma mutata et
tunc nedum in contractu bone fidei sed etiam in contractu stricti iu-
ris habetur res pro non reddita ut l. Julianus § si quis
§ ad exibendum et dicit in principio huius glosse perditum solvitur
tota nec forma mutata est et tunc aut res est perfecta
in se aut tamen in rebus aliquid deficit puta quia de emptione
non est contractum ut debuit ut quia alteri re obligata tradidit
ut etiam de hoc in glossa et isto casu primeva actione agitur
ut l. etiam de solutionibus hic allegata et l. Julianus in de
n boz ob ubi de hoc per Bal. aut in se non est perfecta quia
deterior facta aut et tunc in contractu bone fidei non videtur reddita

pupillos in ... casibus tenetur commodati ... locupletior aut commisit dolum sive res est apud ... | doctores que commisit maleficium punitur non ... si sit senex aut pupillus ut in l.

UVA BHSC

2 durat io actio p^a ut h et l. p^a §. si res i deposit ut
deteriorationis ro heatur ut dixi. ro. h. i glo i gtm no
struti iuris tollitur actio p^a si datur de dolo ut l. elegant
§. no solu. s. de dolo

qo Et quero pro g pmissa q sciens deteriorata re recepit
dic q aut cu ptestatione q ei sit saluu ius ratione
deterioratois et isto casu scia deterioratois sibi no p iudicat
sibi aut sine ptestatone ipam recepit et tc tunc sibi
videtur piudicasse per ea q notatur i l. i hac. s. de contraria
actione. in glo

in glo super verbo liberari et plenissime habes de ista ma
teria p glo et doc i allegata l. elegant §. no solum
de dolo et i l. exhibitois. C. ad exhibendum h allegata

libellus ex qbus hec q hic formari debeat libellus qu res redditur
detior ut i ea defecit aliquis ius de quo etia p alleg
i allegata l. in hanc. §. si seqmus s. ad exhibendum q
oia bene no et tene menti

Sequitur § in hac actione.

iste. § potest hic ita dici ut dicit glo p^a i reb divers ptes
q p^o potest vocari dictu ita prametum i item 2° ponit
aliud dictum ita extimatoez rei perite et 3° tollit ob
iectum 2^m ibi 2 rei iudicate 3^a assignans ut pot dici
ut ait glo p^a q i p^a istarum tris partium loqr qn
agitur q debitore ppt dolu i 2^m qn agitur ppt culpam
et i iij qn agitur ppt dolu ut ppt culpam et dicit
p^a ps aliena et iij q i p^a sit pbato p iura
mentum i item i 2^m et iij sit pbato p testes 2^m
aut ps dicit aut q 2^m loqr i bone fidei iu
dicis et qn debitor fuit i culpa et q no pceat
i litem ut l. i actionibus. s. de i litem iura iij aut
loqt pot de dolo et culpa q loqr de actionibus stricti
iuris i qbus no pcedit iu litem neque ex dolo neque
ex culpa ut dicta l. i actionibus i si cu l. sequenti

aut i tota forma (aut cu deteriorata

et de m̄ hug. s. est l. Vnum. s. sicud pe. et l. i har ru
l. sequen. de triticaria actione ubi i ut ꝓ earum plene
p glo. et dor et reddit distinctio. s. iste. et bald. in
triticaria ꝯpt diuersas lecturas quas h̄t ista secunda
et etiam p̄tes no ista post ad extendendu intra ꝯtra
de qbus h̄r p glo. et etia p glo. i p̃ncipio ꝓre alle
gata na secundu quosdam iste s. iiii modis legit
ut refert h̄ albericus secundu quosdam alios legit
vi modis ut colligit ex dictis glosis ꝓ ut dicit
guilermus de cuneo i dicta l. vnum et post eu secundu
alios videlicet bart. bal. et salicetu legit vnum modo
siue octo ꝯtinet lecturas quarum p̄ma ut refert h̄ glo.
magna i p̄n fuit Johannis glosatoris antiqui secundu
qua hoc procedit. s. iste i summa // In contractibus
bone fidei iuratur i lite s3 quo ad extimationes vera
iudicis officio debendam expectatur tps sententie i contractibus
no stricti iuris tempus litis ꝯtestationis h. d. et secundu
hanc lecturam Johannis h̄o ubi3 rei iudicata de quo
i textu exponitur l. sue
Oppono p̄o in glo. ista magna i p̄n ad hanc ꝯtra positionem ꝙ
i extimatione rei petite no ꝯsideretur tps rei iudicate
s3 tm obligationis ꝯtracte ut l. homyne i madati solue
ut i ea ꝙ ite h̄ loqtur quia res ipsa p̄ncipaliter debita
penitus vex ꝙ de extimatione eius q̄ritur iudicis arbitrio
quia res ipsa no ꝓstatur ut plurimu valuit quia mur
et ipse fuit i mora dandi ideo querit ꝙ tps i h̄o
officio iudex debet expectare et respondet ꝙ tps rei
iudicate s3 i ꝯtrario no penit res s3 extimatio iure actionis
et obligationis ꝯtracte secus ubi qua h̄r

Secundo oppono etiam in eadem glo. ꝙ in s̃ca l. quando de q̄
i textu ꝙ i stricti iuris ꝯdictione litis ꝯtestationis tempus

Vnica expectato ꝙ h̄ e dictum

UVA.BHSC

no operter ut l. i hac et l. fi. §. de tritraria et dicta
l. vinum sicut petat in ibi notatis. Solue. distinguendo
ut eadem glo. ibi ad i. contra fructi juris quant petit
res q consistit i quantitate ut .x. cortbes vinyt
oleum seu fecmenti et ho tam preffint temporis litis
gestatas ut si illud extimato consideret ut hic dicit
ni per no fuerit i mora q tunc consideretur quanti
plurimo valuit a tempore more ut no i dicta l. vpm
aut petitur spes siue corpus aliquod et isto tam aut
extat et tunc talis q lis est debz redi nisi mora
sit commissa. postquam detior sit tunc facta ut dicta l.
i hac de tritraria et per hec expedita e huiusmodi
glo magna usque ad versiculo sed aso facit vnum 2
Et atende q ibi est huiusmodi legis non lectura qua ad hac
l. attinet aso secundum quam sumatur sic i contractibus bone fi-
dei pratur i litem et i ipris per vera extimato
cressere usque ad sentiaz i contractibus vero stricti juris usque
ad litis gestationez si quemat debitor ob culpam. h. d.
Opono primo contra hac lectura in glo. q i vera rei exti-
matione temporis obligationis operteretur ut dictum est per
allegatam l. homines i primo i mandati Solue ut etiam
glo. i hac parte q hic loquitur de stimatione q debetur
predictis ofino propter culpam ut mora ibi aut loquitur de
stimatione q debetur jure obligationis propter obligationem
soluta na l. illa contra loquitur i primo i obligatione fideiu-
ssoria attina. et quia fideiussor agit contra reum pro quo sol-
uit de pecunia non dicitur ut de illa tenetur i dicta
l. vpm si certum pe. et sic e expedita hec glo. magna
et verificata usque ad versiculo et forte. i bone fidei
Sed unde opono etiam secundum hac glo. q ymo inspiciatur
i contractibus bone fidei temporis quo agitur ut allegata l.
homines 2o responso Solue. et ut hic sequitur
i glo. q ibi mutat casum abeo q dicebat i primo na
ibi i primo responso agit mandati i 2o agit ex stipulatu

UVA.BHSC

et sic ex g̃tu stricti iuris q̃ eo sic ibi inspiciat̃ tempus quo
agitur .s. quo lis contestat̃ et p consequens ista co
cordat .l. illa cu ista i ursiculo quia ius

Opono i ctr̃ et m̃ ĝ hac lectura q̃ p̃mo et i stricti
iuris iudicijs tempus an litem ct̃d inspiciat̃ quia
tempus more et etiam tempus sitis i spicit̃ ut
.s. de rei ven .l. iulianus scribit § homine .§. pmo
solue ut seq̃r i glo ibi et h̃o sicut queruit iuxto
ursiculo sequen̄ sumo quis .s. q̃ i edicto de venit̃ ad
extimatões ppt culpam quotiens loci ht ista .l. itẽ
dñz ppt mora ut dolu et tn̄ p̃cedit .l. gr̃ia et
q̃ hi loquitur qñ ob culpam de venit̃ ad extimatões
pbat hec glo ibi qr p̃ dicit sz ius hoc quero hic
ad que fine et affectuz fit ista diuisitas et glo pont̃
.s. ursiculo et forte q̃ i stricti iuris iudicijs inspicit̃
tẽpg litis gtestatõis ut acipe more cessat usq̃
ad tempus litis gt̃d et i bone fidei iudicijs ut
acipe more cessat usq̃ ad tpg sitis ista tn̄ lectu
ra no videt̃ bona ideo quia sumo cessit ursi
usq̃ ad lite gtestatã sine eo excessente no heat̃
postea sequit̃ q̃ litis gtestato nocz g lite gtestan
g .l. no solet i de regulis iuris et ẽ expedita hec
glo usq̃ ibi ut dic m̃o et ibi ponit̃ m̃ lectura secũdo
quã hoc i summa ista .l. pcendit (sunt tales) bone
fidei iudicat̃ i lite z acipe more usq̃ ad tpg rei
iudicande hetur eo extimatõis debende iudicis offico
licz i g̃tu stricti iuris heat̃ eo acipe litis gtesta
tois .h. d. ista .l. sz hac m̃a lectura q̃ discordat
a p̃cedenti quia i puilla tpg litis at gt̃s ẽ tpg
usq̃ ad q̃ tenet̃ i ista ẽ tps aquo et sic no
vult q̃ i gtibz stricti iuris tps antiq sit i mora
gsideret̃ et ista fuit opinio qr dnd antiquorz quã glo et dor

UVA.BHSC

ze . i . l . vinu . si ctu pe et atende q ex glo 3
alia fuit lectura huius l. alioz sumus qua hoc i rendit
in contractibus bone fidei iurat i lite et i reis veniunt ac
cessiones iudicis officio ante re more. his accessiones
i contractibus stricti iuris veniant ante lite ct. h. d
intelligere in nole h de accessionibus singulis ut de usuris
que ille regulariter i contractibus stricti iuris non veniunt sine
vinculo stipulationis ut l. quamvis . C. de usuris et q
totus iste . § loquitur i accessionibus p3 ff istos qua extima
to afectionis i quantum excedit veram extimationem accessio
dicitur et q sequitur i tepore rei iudicande accipitur pro re
more quia illud e tpt quo pot ct debz iudicari et
q postea . h sequitur quantum rei sit quo ad tertias accessionis
observabitur quamvis i accessionibus i contractibus stricti iuris
litis contestationis tempus spectetur et ita ista lectura seu de eius
materia distinguit dot signatur saliceti post alios i
dicta l. i hac . § . de tryti . Sed ute in ita hac lec
tura qa q3 da eam reprobant ut huius sire non applau
dentem dicentes et v. i telligentes aliter . § . istum
q in finalis et rei iudicande non loquitur de accessionibus q
p3 ex ubi postea sequentibus quanti rei sit et veram
rei extimationem notant ut l. hec uba . ff de iudicibus et
l. pi hec uba et ibi dicunt nitr q et in finalis
et rei iudicande loquitur i tam q principium et sic
i iuramento i lite ut ff tempus rei iudicande s.
sentencie ferende pretii s. pquanto tunc vollet re
carere nec obstant illa uba quanti rei e quia
ad iuramentum i litem referuntur ut ad extimationem
afectionis de qua precedat et in finalis quamvis loquitur
quo ad fructus et accessiones et istam vm lectura te
muit burgalis ut referunt h albe bal et saliceti
s3 attende q bartolo iste intellectus burgalis non pla
cuit tanquam dignus et violans literam ista i ad
usanna qua ius de q i tepore q debet loqui i eode
tam quo precedens in ad usat ideo dicit pones
alias et sic septa lectura q p ia p loquitur de iuramento

UVA.BHSC

i. Item quod est assertionis et prestatur in contractibus bone fidei et
etiam in aliquibus stricti iuris puta arbitrariis ut . S.
de in item iura do. l. in actionibus et hoc usque ad dictum
consimilem quamvis et ibi loquitur in aliis contractibus stricti
iuris non arbitrariis in quibus non iuratur in lite iura
mento quod est assertionis sed super vera extimatione propter
difficultatem probationis et appellatur in lite sed alio respectu
. S. quia prestamus in item de quo in dicta . l. in actionibus
consimilem plane . et non referitur ad tempus antiquum ad quod
debet referri quod declaratur in hoc . S. ut sit tempus litis
contestationis etiam si postea sequitur in fine / sed autem quod neque
ipse intellexit bar[tolus] salicetus plantat quia quod iuramentum
super extimatione rei an lite contestata mortue ad tempus litis
contestationis referatur est absurdum cum extimationem non possit
recipere ut notat glo. in . l. unum ex . . . eet dare tam
primo et quia textus in dicta . l. unum simus pe vult
quod referatur ad tempus more et ideo idem salicetus lectura
alia et sic septima assignat ad istum . S. videlicet quod
velit quod iuramentum in item prestandum referatur ad tempus
rei iudicande quamvis in stricti iuris iudiciis in
quibus de vera et communi extimatione queritur quia in illis
non iuratur in lite et per consequens tempus rei iudicate de
non spectamus tempus litis contestationis spectare debeamus
quod tamen intelligit si postea non fuerit in mora alias
tempus more dicit spectandum ut etiam dicit hic magna
glo. et alie sibi similes et omnes hoc fatentur / verum
quia ista materia est valde . ut videtis intricata ideo
ut vere solutiones colligantur in unum ad leges contra nos
propter quas sic ut dictum est diversis modis legitur
. S. iste / sic distingue . primo dico cum queritur quod tempus
in hac materia debeamus spectare dico quod aut queritur
de obligatione fideiussoria aut de principali primo
tamen aut de obligatione fideiussoria actiua et cum

tpis solutois qua sciat i[n]cipit ut dicta l. homine i p[ri]n
i ma dari aut querimonia de pastina q[ui] tenet et tunc aut
i ea dies fuit apposita et tunc dies illa ut tpus
spectat ut l. in quib[us] i de actionib[us] et obl. aut
nulla dies fuit apposita et tunc aut tpre q[uo] fideiussor
fuit acceptus mora preced erat iam contracta et tunc incipit
tpus contra fideiussionis ut allegata l. in quib[us] et
not i l. quotiens i diem. i de verbor. obl. aut mora
tunc non erat commissa et h[oc] tam aut ceperit fideiussor
ex ipa mora et tunc tpus more spectat ut l. si certo §.
si i de fideiussorib[us] et s. de eo q[uod] certo loco l. sed mihi
aut conuenit ex mora rei et tunc dic ut de h[oc] licet
et dixi i dicta l. sed si et l. fi. etc. Sed tam
principali i quo q[ua]rit de obligatione principali dic q[uod]
tunc q[uod] aut ex rumato debet pure actiois et obligatiois et
isto tam incipit tpus contra ut l. si fundo cognitam
i de novatoib[us] aut debet petitio ofiro e tunc aut de
bitor non vult re tradere ita q[uod] necessario debent ad
ex rumatoez totale soluenda et tunc i eius odium spectat
ex rumatoez totale plurimi valuit ut l. ratio. §. si p vel
tpus contra sicut plurimi valuit ut l. ratio. §. sup de h.
dicto i de actoib[us] empti s[ecundu]m una lectura q[uae] fuit gry
dicto i de actoib[us] eius fides sed quia res numq[uam]
contino aut debitor vult tradere sed quia res numq[uam]
valz nunc vult creditor ex rumatoez quanto numq[uam] valet
et sup h[oc] i plorat petitio ofirio et tunc aut mora
presentis litis gestatoes et isto tam tempus more incipit
ut l. i har. s. de curatya et allegato §. si p venditore
s[ecundu]m alia lectura aut mora non p[re]cessit litis gestatoes et
tunc tpus litis gestatois incipit ut. s. de curatya l. fi
et h[oc] in sicuto quarto s[ecundu]m lectura posita ultimo loco et
ista precedunt circa rei principalis et rumatoes sed aquo tpore
veniant actiones ut fructus et similes quia h.
glo h[oc] posuit plene i dicta l. i har ideo ibi vide ea
et q[uae] ibi dixi et doc. scribunt

Seq[ui]t[ur] §. heres eius

Sumat sic/ quia heredes como dotary pro rata here.

UVA BHSC

qo - Si aliquis p[ro] primis domus sposita principalis/ sed ad vii dies primis extimatoz
nunq[uam] debz et heres et extimatoes et dicit ipse

directa vel utilis eorum dem quam dicitur actio comodati si in
unum tamen eorum fuit restituendi hic facultatem solus ille
potest conveniri h. d. // ut sic quod ex qualitate bone fidei
est in obligatione rei restituendi. heres tenetur ultra portionem
hereditariam eatenus quatenus habet facultatem rei
restituendi h. d. / et attende quod solum hoc habet locum
in obligatione rei restituendi quod in solidum potest conveniri unus
heredum si totius rei restituendi habet facultatem predictam
etiam hoc in contractibus stricti iuris quod in actione stricti
iuris condicere potest rei venditor ut hic probatur.
per l. si plures in prima in uno vel et l. in condictione
per l. si fundum .S. de condictione fur. ut notat hoc dicitur in l. si fundum
S. in empte in ad l. fal. et bald. in l. eadem .S.
S. si in empte. nec istis obstat qua actiones
rato de ubi eorum obli. nec dantur quando heredes nisi
personales etiam ad speciem non dantur quam heredes nisi
pro hereditaria vel ubi portione ut l. pro hereditariis
pro hereditaria vel ubi portione ut l. si ubi ho. S. si fundus
C. de here. actio et l. si ubi ho. S. si fundus
dele. quia prima quia ratio illa locum in obligatione rei dandi
hic autem loquitur in obligatione rei restituendi
hic autem loquitur hujus S. quidam tenebatur animam 9o
Queco proprio casum hujus S. quidam tenebatur animam
ad C. pro ratione ut pensione alicuius rei qua re
unus explicitis heredibus prelegavit nunc quod ille solus
tenebitur ad rationem ut dictam animam pensione
tam pro tempore quo vivebat testator et non solum
qua etiam pro futuro tempore et hic videretur quod pro utroque
tempore teneatur ar. hujus S. et in feudis titulo si de feudo
controversia fuerit .c. omnis non dicitur tamen tenet
communiter opinio ut dicunt quidam hoc
quam preterritis omnes teneantur ut dicunt quidam hoc
casus esse expressum in l. pretia S. si de legatis vel
tertius melior in videtur esse in l. apud iulianum S. heres
de legatis prima pro futuris non dicunt ipsi non tenetur
nisi solus heres vel tale prelegatum fuit factum

Sequitur § filio fa

Si in ma^r sit pro comodato facto suo ut filio pat^r ut dns tenet^r de peculio filius non in solidum et non tn ex facto s. nisi ut filij sed ex ipso dolo etiam in solidum conue nit^r pat^r ut dns l. d.

No. bene. ista glo^s. q. congsto super ubo cum filio in fi. No. bene. ista glos q^d in pat^r h^t usumfructum in bonis filij tunc de eo pat^r h^t usumfructum in bonis filij tunc de iure pat^r h^t usumfructum agit et nomine. Mox que re tamen nomine qua uere agit et nomine. ut legitimus eorum ad ministrator ppt nit^r pat^r ipse ut legitimus eorum ad ministrator ppt usumfructum et non filius ut l. fi. C. de bonis mat. usumfructum et non filius ut l. fi. C. de bonis ma^r nis et l. fi. de bonis que liberis l. allegatis per glos. qm no de rebus filij usumfructum non h^t pat^r ut ex contrahis ex quibus sibi usus fructus sibi non q^ut^r similiter iudicium agit et conuenit^r filius tn noie ipso et non pat^r tenet^r agit et conuenit^r filius tm noie ipso et non pat^r tenet^r tn pat^r co sentire sibi ut sine eo habilitare q^d in iudicio co sistat ut dicta l. fi. § necessitate. de bonis que liberis et h^o tenet l. salicet^s luz bar^s et multi alij dor tenent q^d h^o ultio articulo non sit necessa alij dor tenent q^d h^o ultio articulo non sit necessa ng patris co sensus ex quo rei de q^o agit^r non est usufructuarius nec legitimus ad ministrator p. r. si anim de iudicijs l. bj^o et p rationes alias de quibus p ipos in dicto § necessitate et h^o etiam tenet l. bar^s

Sequitur § non pot comodari

Comodatum non consistit in rebus q. usu consumunt^r nisi sit tra dant^r ut non consumetur l. d. §§ ut sic non dicit^r comodari q. usu consumit^r nisi recipiat^r ut non consumet^r ad osten tationem uo bene pot comodari ut dicitur q. genus apa reat l. d. cum l. § se ub. etiam tacite sentit glo^s. q. h^o sepe faciunt mercatores q. alienas recipiunt pecu nias ad ponendum in eorum mensas ut diuiciores uideant^r s. an tunc qm sit pecunia dat^r ad ostendatores sit licitum de iure canonico d sicas arguitur et tenet canoniste q. sit tn potius h^o recipiat^r q. in credis nomine ut de h^o he mr. p glo et dor in i. c. co questus ex^a de usuris

No. h^o q. prensura

No. q etiam ad pompam q res aliae non comodabiles ut videmus
fieri in nuptiis et pluribus conventibus comodantur
In glo. prima ubi dicitur q pompis in ipse dicitur comodari an saltem q° depane
in pane mutuum contrahitur vide de hoc q no. s. si certum pe.
l. ij. §. primo sed pone eo quod fuerit in nominatis quaestio ut
ibi vide. in fi. illius §. in glo. legis sequentis super verbo
dicitur in fi. ut dic ut concedo. fit qui accipitur pecunia
comodata ut appareat in quantum praesens et solutioni parata
ut ideo soluta fingatur ut habetur de hoc in l. singularia
s. si certum pe. vel qui ostenditur acomodata pecunia in
cautione mutui ne dicatur factum mutuum spe futurae
numerationis q sepe faciunt senatores q quo l. si ex
cautione in notatis. C. de non numerata pe.

Sequitur l. Sicut certo loco

Sicut mat.— sic in hoc comodati actione ex natura contractus
pendens q desinit actionum bone fidei habetur contra principale
loci et contrarios h. d. principium huius legis
No. q contractus pendens de sunt actionibus bone fidei ex
eius natura non q hoc debet pendeat seorsum ex suo ar
bitrio ut in actionibus arbitrariis stricti iuris de q in l. in bo
ne fidei. s. ti. ij. et instituta de actionibus §. praeterea in
ubi plene notatis et in l. secunda capue in fine magne
glo. s. de eo q certo loco et intellige istam l. q haben
da est contra huius principale qui agitur post moram rei etiam
si agatur in loco quaestio nec obstat l. si q si cessi et
de eo q certo loco qua l. illa loquitur in actionibus stricti
iuris hec autem loquitur in actionibus bone fidei et ita
hoc differunt omnino ut est allegata l. in bone fidei

Sequitur §. si quis hunc har

Nis extimato recepta aliud partore emptionem esse singulis
et singulos producunt effectus h. intendit ista l. intellecta
ut declaratur p l. hec si res. s. de rei venditione nisi
l. liis in de usu capionibus et l. in depositi de re iudi.

UVA.BHSC

ut sit rei comodate recipiens extimatoes videtur eius domi
nium transferre in comodotarium h. d. et intellige a comodo
dotario re detinetem et sit ei non contra tollimur

Sequitur .s. nunc videndum

Summatur sit in contractibus qui celebrantur gratia dantis tantum venit
dolus et lata culpa in hiis autem qui celebrantur gratia utriusque venit
dolus lata culpa et levis sed in celebratis gratia recipie
ntis tantum venit dolus lata culpa levis et levissima contra
casu vero fortuito in predictis quis non tenetur nisi quando non
extimato (ut precedens culpa aliud in dictat hoc intendit
textus iste usque ad .s. denique quod communiter fere omnes doctores et
ad verificationes huius summarii textus [illegible] istius .s. re
quirunt certas subdistinctiones sive suppletiones nam primo
certa circa principium ubi dolus prestatur solus sub audi ut
lata culpa in consimili sed ubi ubi culpa .s. levis prin
cipio comodatum ibi culpa .s. levem contra quod predictat et
prosequitur et diligentiam ampliat ad levissimam culpam in
consimili quod non ibi nisi aliqua culpa quod sit casus // ut
sit summatur primum huius .s. usque ad .s. comodatum in contracti
bus in quibus nulla recipientis non sat utilitas non prestatur
nisi dolus et lata culpa in contractibus non celebratis utriusque
gratia tenetur quis de dolo lata culpa et levi

Nota primo contractus celebrari in favorem gratia unius tantum videlicet
aut dantis (aut accipientis quandoque gratia amborum
contrahentium ut aperte colligitur ex distinctione huius .s. circa
principium

Secundo nota quod contractus ex conventione lege accipiunt quando ubi
non venit culpa levis ut casu in deposito per venire
ex speciali conventione ut in consimili aut sibi [illegible]
et in deposito l. prima .s. si convenit et .s. sepe ubi de
hoc et in comodato in casu in quo non venit ad custodiam venit
ex conventione ut in consimili custodiam ibi circa .s. sibi hoc actum

UVA.BHSC

ut deposito si recepit premium tenetur depositarius de dolo lata culpa et levi
et si fuit conventum in eos quod de omni casu teneatur [illegible]

et hec etiam hu(ius) d(icti) l(ege) in l. contra et(iam) in d(e) reg(ulis) iu(ris) [illegible] et p(er) d(omi)n(u)m in c. contra e(st) [illegible] et in glo(sa) magna . §. si quis iudicio sistendi ca(usa) l. 3 et si quis . §. que sit

Sequit(ur) §. comodatum aut

iste . §. fuit summarius cum p(re)cedenti ut sic p(er) se pot(est) summari usq(ue) ad §. q(ua)n(do) // Comodatarius cuius comodatum usus tantum est sui tenet(ur) de dolo et omni culpa ac de p(er)iculo si res comodata fuerit extimata h(oc) d(icit).

No(tandum) ex isto textu ubi si forte q(uod) rei extimatio facit p(er)iculum transire in accipientem et sic eum teneri de casu fortuito q(uo)d intellige quando comodatarius tenebat(ur) de sui natura de levissima culpa puta quia comodatum erat factum g(rati)a ipsius tantum secus si tenebat(ur) de levi culpa tantum puta quia comodatum erat factum g(rati)a utriusq(ue) q(uia) [illegible] isto casu extimatio op(er)atur ut teneat(ur) de levissima tantum non de casu fortuito s(ecundum) glo(sam) de q(ua) h(abetur) sup(er) v(er)bo p(er)iculum s(ecundum) bal(dum) in elegan(ti) ad co(n)cludendum utilitatem hui(us) articuli de q(uo) etiam in hac glo(sa) distingue cum q(ue)rit(ur) quando res comodata tradit(ur) extimata q(uo)d op(er)etur extimatio q(uia) aut h(oc) est p(ro)p(ter) partes declaratum [illegible] et illud serua q(uia) ex conventione contra [illegible] quoniam et [illegible] aut de h(oc) nichil e(st) conventum nec l. accipiunt ut de(cis)i aut de h(oc) nichil e(st) conventum nec [illegible] aut comodatum est factum g(rati)a dantis declaratum et tunc aut comodatum est factum g(rati)a dantis tantum ut in casu de q(uo) in §. p(re)cedenti in ista l. ubi maritus comodat [illegible] et [illegible] ut de h(oc) beat comodat(ur) [illegible] et [illegible] contra teneri nec de magis culpa et tunc ex [illegible] contra teneri neq(ue) de solo dolo et lata culpa ut ibi extimatio aut op(er)atur ut teneat(ur) etiam de culpa levi et levissima sed non de casu fortuito // aut comodatum e(st) factum g(rati)a utriusq(ue) puta q(uia) socius comodat socio vasa argentea ut habeat illa in quo convivio com(m)uni expensa facta q(uo) casu ex natura contractus venit culpa levis non levissima et tunc extimatio op(er)at(ur) ut de levissima culpa teneat(ur) et p(er) (con)sequens de p(er)iculo p(ro)p(ter) q(uod) q(ua)mq(ue) culpa p(re)venire non de p(re)veniente sine culpa et h(oc) est q(uod) voluit hec glo(sa) sup(er) v(er)bo p(er)iculum in p(rincipio) / aut comodatum fit g(rati)a recipientis tantum

Vel facit vendi[tionem] q(uan)do res dat(ur) extimata

§. ad unum usum receptis ad aliud usum [illegible] dei dubitur [illegible]

S(ed) q(ui)d si res mee erant bone res comodate viliores si solvo meas res et ampliter viliores

UVA.BHSC

et tunc quia ex natura contractus venit levissima culpa dicit also
quod extimatio facit emptionem contra rasam ut pacto extimationis
aliquid operatur et hoc est quod sequitur hic in glossa contrarius non super
hoc puncto dicit in l. i. C. et t. quod Johannes tenuit contrarium
et ita dicit per eum notarius in l. pe. in fi. in de extima-
toria actione verum quia ibi de hoc non constat clare ideo
quidam super hoc passu subdistinxerunt quod aut est facta
hec extimatio ut faciat emptionem et tunc tenetur de periculo
et casu tunc amodo teneatur ad quantitatem quam precio non
pot ut l. in rerum. C. si certum pe. et hoc in loquitur
de similibus et si forte de quo hic aut ut solum periculum vi-
de simul et si forte de quo hic aut ut solum periculum
deceatur deterioratio et tunc non tenetur de casu in sine culpa
eius fuerit tamen ut in § sed proditum aut dubitatur quando tamen
eius fuerit tamen ut in § sed presumitur
sit hec extimatio facta et tunc dicit quod iste quod presumitur
esse facta extra emptionis causa in locati l. in fundus
et l. quero § fi. et omnino eius quod notat glossa in l. si p.
.C. de precario dotium quam subdistinctio in hoc ultimo membro
non est vera in tamen commodati in quo semper tamen de
eius natura non est transferre dominium sed remanere penes
commodantem ut l. rei commodate in est sic in locato
ut l. non solet in locati restat ergo quod in dubio extimatio
non facit emptionem ut etiam bene probat hoc textus ad hoc
propositum bene notandus in l. contractus § fi. in de con-
trahenda emptione et confirmatur hoc bona ratione quia
commodatum datum ad certum usum ut sic videmus de
equo qui commodatur ut commodatarius super eo equitet
ad certum locum quia licet extimetur tamen fingitur usus
in tantum est vigor ut equus restituatur non deterioratus
contra patet quod sic extimatio non facit emptionem tamen
tunc pecunia esset restituenda non equus et tamen
pecunia extimationis ad hunc usum non est commodata
nec etiam commodari potuit ut l. in. § fi. tamen l. se

UVA.BHSC

s. e no 2o est dicendum quod extimato a principio faciat
emptionem ut facit in dote. cum contractus dotis natura sit tra
sferre dominium et quia a principio potest in pecunia constitui
et ita loquitur de ea glo. in allegata l. si cum C. de
iure dotium nec obstat etiam quod sensus est quando res
extimata datur vendenda ita quod de nomine contractus
dubitatur cum tunc sit distinguendum ut in l. i. in fi.
ff de extima. actione et l. si gratuita § i de
praescriptis verbis actione quia competat talis conventio
cum contractu innominato cuius natura est domi
nium transferre. quod non est in casu isto cuius est contra quia
hoc casu cum simplicibus verbis prestato quod sit emptio condit
ad destructionem speciem et naturae contractus celebrati
quae in mente contrahentium in contractu non de tali sensu
quare isto casu talis verbis prestatio ad intendenda non est
in illo sensu ait. ff. de legibus l. benignius et l. in am
bigua. igitur hoc praedicto membro ij est dicendum quod
cum comodatum est factum gratia comodatarii tantum co
modatarius ipse teneatur de omni culpa ex natura contractus
quod pactum extimatoris ut aliqui plus operari facit de
bet ut l. si quis in princ. ff de legatis 3o facit eum teneri
de omni periculo et casu ut hic in periculo et si tolle et
sit probatur quod opinio aliorum est vera quam sequitur hic
ĝalig bar et hic post eos salicetus in limitatione
tamen ut de casu teneatur nisi eodem modo res fuisset
peritura penes actorem si comodata non fuisset quia tunc
comodatum non est causa ipsius perditionis sed vicium proprium
rei ideo sequitur ut bos comodatus extimatus
fuisset ab initio infectus qui pulmone habebat corruptum
ob quod mortuus fuerit dico comodatarium non teneri et
quod ista limitatione que est omnino rationabilis et equa
facit quia dicat in obligatione rei restitui ut est ista.

UVA.BHSC

distinguitur eo modo ut l. si plures ff. de posit. et quia hic tacita
conventio ut teneatur de casu et periculo propter extimationem
facta intelligitur facta ut commodator consequeretur summe da-
no rei sue quam liberaliter commodatario tradidit ut
dicta l. i. C. e. t. et ita intelligitur de damno eve-
niente propter commodatum non de damno contingente vitio
rei et proprio videtur casus hic versiculo quod non senectute re-
ferendo ipsum ad premissa dicta nec contra predictis obstat l.
cum fundus et l. quero § si in locatione quia illa pretia non
loquitur in re principali locata sed in accessoria ut instru-
mento fundi que ad modum ibi notat glo. quod principaliter
locatum non erat et in eo extimato in eo facit extimationem
et ratio est quia tunc empto non videtur contractus locationis que
in eo non est ideo glo. ibi signanter dicit sensus esse si
in eo locatio facta esset ad annum quasi tunc non sit verisi-
mile quod in instrumento sit facta venditio tunc quia ibi res
extimata non traditur in ministerium agri sed in simplici
libertate habende ? emere dicitur et ad eum periculum
expectare ut l. necessario § de periculo et commodo rei
vendite

Quo de equo locato

Quero pone quod si equus locatus fuerit extimatus vel extima-
tio a locatore facta faciat conductorem teneri de casu fortui-
to per premissa constat quod non quia cum in locatione non ve-
niat culpa levissima ut s. versiculo sed ubi inter vero
propter extimationem tenebitur de illa et non de casu ut dictum
fuit in commodato facto vbique sed gratia et super hoc passim
ista est communis doctorum determinatio et ita notat Cynus in
l. prima C. e. nec obstant l. cum fundus et l. quero in
§ si in locatione ut dixi s. proxime.

Quo de bove partiario tradito

Sed volo etiam pone hic quero quod si quis eius colono par-
tiario tradiderit boves aratorios extimatos ut
cum eis laboret in agro suo communi proportione huius ex-
timationis eidem colono emergens fortuitus casus forte
mortis imputabitur dic quod non quia istorum bonum non ht

UVA.BHSC

Johannes et Azo fuerunt glosatores antiqui

plenum usum nec possessionem sed solum in ministerium agri recc
recepit et tanto fortius hoc esset si eidem eos locasset
secus vero est quando in plena quietate ei eos trad
didisset ut sepe allegata l. cum fundus in locatis
et atende bene circa plures passus in quibus dixi
.s. extimationem facere emptionem quod hoc intelligitur
quando extimatio contineat certa quantitate non alias
ut l. empti .C. de contrahenda emptione et venditione
e. t. § primum ob quod in fertur quod si commodatarius quod de
beat reddi equus aut eius extimatio non adiecta
quantitate certa equo sine culpa perempto nulla debetur
quantitate certa ut l. quidam § si tibi in de legatis primo
extimatio ut l. quidam § si tibi

Secundum fuit de re comodata quando traditur extimata quod prius
quod quando non extimata traditur sed pacto apposito quod ad
comodatarium spectet periculum cuius libet casus fortuiti
an postea perempto equo ut bove aut alia re co
modata absque ulla culpa comodatarius teneatur ad
rei extimationem super hoc passu sunt varie opiniones
iam quidam dicunt ut martinus sub hi[illegible] quod sit dicens
hoc esse casum ibi aut si ab initio et cum hoc in dicit
alia pena et contrahentes quidam alii tenent
alia pura et contrahentes quidam alii tenent
ut Johannes et azo glo. fautores antiqui quod promisit
necessaria casum dimminato quod quia hoc est in prejudicium
ut l. sed et si quis § quod sicut .8. si quis cautionibus
prejudicio sistendi causa § 8° intro fortius necessarium
debet esse in quibus cum in prejudicis qui contraham l.
in. C. idem scribi in de peculio quidam alii ut fuit
bart volendo istos concordare distinguit super
hoc dubio quod aut fuit hoc pactum generale sine ulla
casuum specificatione et tunc non valet dicunt in pa
sit intelligendo jo et azone aut specificatis ali
quibus casibus sequitur postea generalis clausula per qua

pastreus reddit clarior de intellectu generis et tamen
valet hoc pactum dicens hanc opinionem approbari per glo(sas)
et per dominum de regulis iuris .c. quam etiam quidam alii
tenent ut odofredus in bulgaro et jo(hannes) in primo membro
sed in ii quando predicit de in inmato aliquorum casuum et
sequitur clausula generalis dicit quod tamen valet tamen in
specificatis sed in clausula generali distinguitur quantum alios
stent per suspicionem periculi quia nunquam inmittabit casus
alios in commodatos pecos ~~aut~~ et tamen valet
aut non stent per suspicionem periculi et non valet quidam
alii ut glosatores antiqui distinxerunt aliter quod aut con-
ventio fuit generalissima de suspiciendo omne periculum
aut fuit generalis de casu fortuito primo casu aut fuit
naturam contractus non veniebat culpa levissima et
tamen propter tale pactum venit ipsa culpa levissima
non casus fortuitus ut hic in glo(sa) secundo casu quando fuit gen-
eralis clausula de casu fortuito tamen dicit ancipitem
pactum valere ne reputatur in omne et sic sibi ver-
ba bene ponderetur dicit hic sali(ceto) quod hec
opinio est similis opinioni martini alii ut gui(llelmus)
lenus de cuneo tenuerunt quod ubi fuit sola conventio gen-
eralis in nullo preiudicat sed ubi aliqui casus fuerunt
specificati et secuta est clausula generalis tamen clau-
sula ista preiudicat in singulis specificatis non
autem in dissimilibus sed sunt similes pares ut minores
expressis non maiores quia de illis non videtur fuisse cogi-
tatum et hanc opinionem dicit probari per t. non sit pot
de procuratoribus et hanc opinionem guillelmi sequitur hic
salicetus in dictis distinctionibus in questione prima et
intractis non in contractibus esse in et in iudiciis in contractibus
non sequitur opinionem ancipitem et si de materia ista vis
videre recurre post notata in dicto .S. quod situm ad ea
quod dicit ubi ample per doctores // in precedenti S. nunc vi-
dendum fuit sic materia iste in effectu continet quod de
periculo casus fortuiti non tenetur commodatarius nisi

Seqr². S. q
no tenetur

culpa nō pot ī putari qualis nō tenet(ur) quis res co
modatas potuit saluas facere et suas perdidit
ff. d. et commodat huic ultimo puncto l. quinimo in
de posit

Nota hic et bene quod commodotarius nō debet plus
custodire res suas quam commodatas nam bona
fides ab ee presumit(ur) si rebus suis saluis res
commodatas ut depositas perdat .c. bona fides
ex de deposit ubi vide quod hoc per canonistas

Nota quod quis est in culpa si suas res saluas fecit
commodatas nō amisit nam ex hoc solo presumit(ur)
culpa tanquam in dubio sit presumpto quod utrasque po
tuerit salua facere ut hic et etiam hoc bene probat(ur)
per l. tutor ff. s. nō est ferendus in de ad minis
tratione tutor vers quia contra tales presumptio quia curib
tum et nō de iure pot oppositum probari ideo distin
gue sup hoc passu quod contra debita probatione me
diante sumus in casu isto in quo utrasque res nō
potuit salua facere quod aut ipse erat officialis
sive administrator necessarius sic custodia huius
necessaria aut erat voluntarius et sic huius custo
diam voluntaria primo casu pot suam utilitate preferre
utilitati domini ut eius officium nō sit sibi damnosum
ut nec esse debet l. videamus .s. p°. e. de in lite iura
et sic intelligunt doct dicta l. tutor ff. s. nō est
ferendus hic allegatam et notat(ur) per doct in l. quod q. C.
arbitrium tutele Sc̄do casu aut loquimur in deposita rio
aut in commodotario si in depositario tunc alienas res
suis nō tenet(ur) preferre si aliter suas saluas fa
cere nō pot et ita intelligit(ur) l. quinimo in de
posit in fine hic etiam allegata si loquimur in commo
dotario qui gravius obligatur ut hic tenet saluetis
quod ipse tenet(ur) rem commodata suis preferre quia tenet(ur)
de omni diligentia tanquam illa videat(ur) promisisse ut hic

aut est administrator necessarius | aut voluntari(us)
ut tutor et sic officium suum nō debet ei esse damnosu(m)

si res mee sunt preciose et alterius sunt viles | quod si sunt equales quod suis si saluo meas
et amitto alienas

aut sumus in dubio | aut potuit saluas facere aut nō potuit

UVA.BHSC

et .l. in rebus in e et etiam ne offitium et liberalitas
commodantis sit eidem damnosa et probat ratione
bene accedit quod notat bar(tolus) in .l. ij. in de solutionibus
ubi dicit quod nobiles viri ad diversa debita obligati
solventes potius volunt solutum reddere in mutuum
eis gratis factum quam in fenerationem ob liberalitatem
gratuiti obsequii nec huic articulo obstat primo quod
omnis caritas bene ordinata incipit a se ipso .l. per se
.C. de servitutibus et aqua quia verum est quando est bene
ordinata non quando male sive quando est pro ordinata
ut esset hoc casu in quo tacite pro ipsa veniret non
obstat etiam ratio de qua in hac questione quod liberi dili
gentissime res maioris pretii pretulisset quia hoc
verum est quando omnes sue essent alias non ut negandum
non est quoniam eis sit consultum suas maioris pretii
preferre posse quando illas salvas de minus dampnum
patitur ac in casu isto non venit liberandus ad
extimationem receptarum tunc commodati et quicad
modum precedit pro ipsa ~~et que~~ quando est de vilioris
pretii res commodata quam sua et ita et quando sunt
equalis extimationis ambe per predicta media

9º Sed quero quid primus quando duorum res commodatas ha
buit commodatarius et de perlatione Mag(ister) tractat
in glo(sa) ista et pro decisione huius dubii venit ad
.l. etiam §. in ad falcidiam ubi de hoc est ar(gumentum)
optimum per quod colligitur quod sit locus gratificationi
sunt tales res extime nec equalis pretii sive in
equales et in ea conveniunt omnes doctores modum
convenerunt reiecta opinione iacobi de ravena quod
voluit tenere quod primo amborum dominorum rerum huius
modi sit perditum per .l. primam §. primo et ij et .l. navis
onuste §. i. in de .l. rodia de iactu et .l. quod sine
darum in principio de prescriptis verbis quia in illis similibus
maior erat equitas communium damnum quia e

UVA.BHSC

qua isto casu qa ibi oia pibant nisi vng particulas
rebus suas communicat go ibi periculu sequitur hic
ubi no exstat periculu re vna perimit remanet
ideo pdicta conclusio vera qd ut sentit h' glo sit
locus gratificationi ut dictu est et facimus bn
ad hac materiam nota i. l. j. C. de locato et
dicta l. qz una j. de posite

Sequitur §. custodiam plane

iste §. sine nisi simulis cu pcedenti mir videndu fuit
summatus q intendit i summa qd custodia debz co
modotarius i q(ui)b(us) re comodata ac in vxore
i servo et ancilla quia i alijs rebus n de co sui no
i dicta possint apere h d ff i textu ibi i digeret
sub audi et hiis casibus tacite videt' actu ut custo
dia pstet'
No exsequenti lra ibi si h' actu est q ubi alias de
custodia quis no tenet tenet' in expssa questione
qa quitus exquestione l. accipiunt ut dixi. s.
No q qd servus vinctus sine qrbenatus pscunt' de pre
fugitiuus et i diget ideo maiori diligentia ut. l. si.
fugitiuus et i diget ideo maiori diligentia ut. l. si.
in. §. ei qui i de edilicio edicto et q sit diliges
sine maior custodia haber' i. l. ii. §. diligeter
§. de servis fugitiuis

Sequitur. §. Sed mihi

etiam §. iste sine nisi simulis summat' cu pcedenti mir videndu
ut dic qd hoc intendit culpa pcedente comodotarius
tenet' qd mitris exemplis consequentur declarat' et bn
notabilit'
No p° qd ubi culpa e casus ca casus ibi de casu omo
tenetur culposus ut not h' glo et haber' de hoc

i. c. sicut ex de pre. mandato per ignorantiam et idem si
precedat dolus quem in moram ut notat bene glo. de
q. i. l. i. p. §. sepe in de posita et habetur bene etiam
bene per textum bene de hoc i. c. viro ex c. et
3 intellige hanc culpam hic esse debere talem quod fuerit
proxima causa ipsius casus ut ponitur hic bonum exemplum quando
quomodo dampnificat equum ad ducendum ad villam et commodo
tarius eum traducit ad bellum et ibi interit equus
ipse alias nullo modo perimet quod tunc secus si ibi non
interiisset sed fuisset reductus a bello sanus et non deterioratus
alio tamen casu postea fuisset interemptus quia tunc non sen-
sereretur hunc finaliter casum precedere culpa ducto equo
ad bellum tamquam non proxima sed omnino remota sed ex
casus ille necessario dependentia non potuit haberi.
In glo. i. si senciat hoc solutio glo. quia facit ad
§. sicca hic in contrarium allegatum quod illud quod hic dicitur
est regulare in contrario aut est casus specialis a regula.
Ista sed melius et latius tractando istum articulum
qo distingue secundum doctores dicunt quod erit anquis teneatur de
casu propter culpam precedentem quod aut illa culpa cadit
in mora et tunc secure sic culpabilis tenetur de
casu ut l. quod te §. sicut per l. 2. l. si ex legato si
ex legato causa in de usur. ob aut non cadit in mo-
ra et tunc aut non potuit esse nec fuit in culpa
ad casum ordinata et tunc non tenetur de casu ut
l. non omne in de statu liberis facit l. si aliquis C.
est contra in quod in aut certa aut culpa potuit esse
ordinata ad casum et tunc si casus propter illam culpam
est secutus tenetur ut hic si aut non evenerit quia
nichilominus contigisset si illa culpa non precessisset
et tunc aut illa culpa fuit commissa in non faciendo
et tunc non tenetur de casu ut in de ingressibus in rebus
dotalibus factis l. 2 i. tom. aut fuit commissa in fa-
ciendo et tunc aut post illud factum non cadit in
species delicti et non tenetur de casu ut l. si C. i.

UVA.BHSC

hic in contractu in ducto ad .l. contraria de partu et .l. si q
in de actionibus et obli aut cadit in spe de licto et
tunc dicunt quidam ut guilelmus de cuneo quod tenetur de
cum ut .l. ita vulneratus .ff. ad .l. aquilam quidam
alij dicunt ut bar quod hoc ultimum est verum qui agitur
actione dependente ex delicto ut dicta .l. vulneratus
et .ff. de con. fur. .l. qui furto . sed si agatur ex contractu
dicit ipse quod aut delictum fuit circa rem commissum
et idem ut in de posito .l. § . si rem aut circa eius
usum tunc et tunc secus ut .l. quod furti

Sequitur § . qui re

qui utitur re commodata ad alium usum quam sit commodata
et commodator quod veniens usum ad quem rem commodavit
contrario commodati judicio commodatario tenetur h. d. cum se
quenti . § . denique // ut sic per se sumatur idem § denique
si commodans non patitur commodatarium uti re commo
data ad usum ad quem commodavit tenetur actione co
modati contraria et si commodatarius utitur rebus quam
ad usum concessum tenetur non solum commodati contraria sed
etiam actione furti h d

Nota hic quod commodati actio est duplex nam quedam est
directa que competit commodatario quedam est contraria co
modati que commodatario datur ex quo Nota quod in co
modati que directa dicitur ad differentiam contrarie sic etiam pigno
raticia ac mandati et cetere alie actiones similes
interdum vero solet in alio significato accipi actio
directa videlicet quod est illa que datur ex verbis et mente
legis ad differentiam utilis que ex mente tantum datur
ut .l. pretia .ff. si quadrupes pauperiem fecisse dicatur et
faciunt ea que notatur .ff. de rei vendi. super rubrica
per glossam Nota bene quod in libro rationum alius potest scribi
chirographum non solum eius verum et alius quod Nota.

UVA.BHSC

p[ro] tabellionib[us]. No[ta] etiam ut dixi i[n] summarijs q[uod] si commo
No[ta] q[uod] n[on] commodatarius committit furtu[m] — dator commodat re[m] ad certu[m] usu[m] et commodata
rius utit[ur] ad aliu[m] q[uod] furtu[m] committit q[uod] n[on] q[uod] scolare
m commodat libru[m] doctor ut i[n] eo lectiones audiat
et ipse apud creditore[m] i[m]pignorat q[uod] furtu[m] committit
In glo[ssa] i[n] fi[ne] ad de q[uod] i[n] dubio creditor p[re]sumitur no[n]
credimus p[er] l. q[ui] vas. §. vetare i[n] de furtis et d[e]
h[oc] vide p[er] Johanne[m] de platea. et alios doc[tores] i[n] §.
placuit institut[a] de ob[ligationibus] q[ue] ex delicto nascunt[ur] iam alle
gato seq[ui]t[ur] §. usq[ue] adeo

Eadem diligentia est p[re]standa i[n] accessorio q[ue] et i[n] principa
li suo h. d.
In glo[ssa] i[n] fi[ne] Solue ut ibi dicit glo[ssa] q[uod] sequela commodate
rei no[n] dicit[ur] commodata ut ibi s[ed] b[e]n[e] p[ro]pterea eadem
diligentia adhiberi deb[et] q[ue] i[n] principali ut hic et d[e]
materia hui[us] articuli vide i[n] d[e] regulis iuris l. in
principalib[us] et i[n] accessoriu[m] et c. / li. vi[o] / q[uaer]o in doc[toribus]
q[uaer]o s[ed] in — an vendens equa[m] habens pullum qui eam seq[ui]tur
videat[ur] etiam pullu[m] vendidisse si nichil expresse
de eo dixit et tenent doc[tores] q[uod] si pullus no[n] po
test esse sine eq[ua] tu[n]c videt[ur] esse venditus cu[m] ea
cu[m] ab ea no[n] debeat separ[ari] ut l. i[n] rem actio §.
item q[ue] cu[m] q[uod] §. de rei ven[dicatione] et l. p[ro]ponebas §. tiro
et l. argento de legatis iij et l. cu[m] ne. §. i[n] ane
d[e] fun[do] inst[ructo] et facit q[uod] notat p[ost] glo[ssam] bal[dus] i[n] l. q[ui]
pat[rem] §. familiaris tit[ulo] unde ubi dicit q[uod] si pat[er] alicui
libert[as] vaccas p[re]legauit etia[m] vitulos lactantes
videt[ur] p[re]legare
q[uaer]o — Quero in simi[li] q[uod] d[e] capistro ut de sella equi q[ue]
commode ab equo possunt separ[ari] an equo vendi
to capistru[m] ut sella censeat[ur] vendita distingue
q[uod] aut sella erat signata signo ut armis ven
ditoris et tu[n]c no[n] videt[ur] vendita sella q[uod] si

videat[ur] magis decepte

UVA.BHSC

videat(ur) magis respicere p(er)sona domini qua(m) equum et
p(ro)ideo no(n) videt(ur) eu(m) vendidisse ut l. in. et
l. demum § divisio et l. signata de rebus
credit. c. si cer. et l. p(ro)culus § siq(ui)s servo
ff. de actionibus empti et l. p(ri)ma § si dolum de p(re)cario
et comodo rei ven(dite) et l. cum aurum et l. quisq(ui)s
§ p(rim)o et § si ff. de auro et argento legato et
quia verecunda est res q(uod) quis videret(ur) eius
signum vendere ut l. quidam ff. de penis et in l.
ult. in fi. de cap(tivis) et post(liminio) et q(uod) pat(er) fa(milias) sive non
videt(ur) uti re sua ut p(er) eam videat(ur) nomen suum
videt(ur) uti re sua ut ea que conferunt p(er)sona sua ut l. ser(vitutes)
emi ut ea que conferunt p(er)sona sua ut l. ser
et siquis § et si vestimentorum § de usu fructu
ante in cella non erat p(re)p(ar)atum signum venditoris et
tunc videt(ur) esse vendita a(l)i(ud) huius legis et concordat
in de contra emptio l. si aquae ductus et fatis
det(ur) h(oc) exp(re)ssum in l. ediles la segonda in p(ri)n(cipio) et §
vendendi ff. de edicto edito et ita p(re)p(ar)atum
consuetudo que est optima legum int(er)pres l. si de
int(er)p(re)tatione § de legibus p(ro)p(ter) h(oc) in dubio omnino re
gionis attendenda est consuetudo quia alicubi est q(uod)
cella redit emptori alibi non et ea consuetudo in
loco contractus omnino servanda est l. si fundus ff. de evictio
nibus et l. cum de lanionis § asina ff. de fundo
instructo

Sequit(ur) § p(ro)ductum

Si unicu(m) sit q(uod) in comodatum sit gratia dantis tum vel
sit ab eo sponte et minime rogato ad eius utilitatem
comodatarius tenet(ur) tunc de dolo et lata culpa h(oc) d(icit)
Non ex isto respon(de) et singularissime q(uod) vestes et
iocalia que mandat sponsus sponse ut vir uxori
sue ut magis ornate veniant ad domum suam

in dubio no videntur donate s; potius tm comodate apt q
talis porcionz tradicio no senretur morte viri co firmata
ner ideo debent tales res soluto matrimonio apud
uxore remanere nisi de contraria consuetudine possit
apparere. maritus enim hic facere videtur ex q damne
sentate honoris et in presentacionibus nemo liberalis e
ut l. re legata ff de assimendo legatis et si de ista
materia obtes magis ample videre recurso te ad no
tata p bar in l. in his § fecimus ff soluto matri
monio ubi etiam p alios doc ab i scribentes et in l. si
simpliciter §. in arogato ff de vul et pupill sub
et p salicetum in l. sicut la segonda C. de dona pre
uxore et p albericum e t l. si filii et p joha
de ymola in l. si is qui alias in rpit si usus fruct
§. dos data ad l. fal et p petrum iacobi in titulo
de actione rerum amotarum

Nota quod ad hoc quod comodatarius teneatur de levi et
levissima culpa oportet quod comodatum fiat precibus
rogatum no sponte acomodante q bii pbatur ex verbo
ultro de quo in lira q exponitur q. no petenti et sic
pro more. quo casu tenetur comodatarius tm de dolo et
lata culpa ut hic ob q debet ad cautelam esse cauti
in forma libelli q ~~predat~~ presierat comodatum
fuisse factum comodatarii rogatum et q hoc pbetur al
de culpa levi et levissima no teneretur

Sequitur § nunc videndum

dividitur in duas partes q a in prima ponit q actio co petat in 2a
q in hac actione veniat 2a ibi idem labeo et hic predicta
si res tradita ut pignoretur no licet comodari ut alia
actione copetentem agi pot sufficit in actione rede suppetere
et p vinculo sedentis si culpa loytoris sibi no possit imputari
tari h. d. // ut sic no est comodatum nisi ad comodatarium
eius rei p veniat usus et in re comodata culpam su
ficit abesse h. d. usq ad §. si me rogauit

Nota primo q vindum co tingit re alicuius pignorari pro

UVA.BHSC

alieno debito et sic quo remedio seu qua actione. similiter do
mino rei qui eius nomine favore est pignorata. habes in hoc textu
per distinctiones quia non et quod magis ample glo. post i. l.
pretoria. C. e. t.

No. 2o quod qui ad obligandum rem est comodata alii preter co
modatarius quenquam ut illam repignoret sine liceat et co
modanti restituat

Quero circa hanc partem quod tempus hoc fieri debeat glo. super verbo 9o
parte i. fine. dicit quod postquam dominus expeterit obligata et
de quanto tempore hoc dominus intelligatur remittit ad l. si hunc
in mandato ubi et i. l. si precario C. mandati ubi de hoc in nota
tis quod intellige non fuisset actum specialiter in quantum tempus deberet
re sit obligata comodatarius redimere. quia tunc illud tempus ex
non est sermo dicendum et facit ad hoc quod notat bal. et salicet in
l. si pater. C. de colla. et i. l. si quandoque de servis que sine
certa quia

No. quod qui redens actionem liberatur quod se non tenet
ad supra lucis et ad alia damna quod bene no.

Quero quinto hic principalis debitor unum ex duobus suis 9o
fideiussoribus in sit debita pecunia ut ea creditor sol
veret quod in non fecit agit creditor contra alium fideiussorem
an ille possit exceptione quod agat contra eum qui pecuniam accepit
albericus qui hunc articulum tangit hic tenet quod non duxit in cre
ditor sit paratus cedere sibi actiones quas habet contra fi
deiussorem qui pecunias accepit arg. hujus litere et facit
l. similiter i. pr. ii. ad velleianum

Sequitur §. si me rogaveris

culpa servi una cum lance comodati comodatarium non ex
cusat dolus vero suus sit cum sit si servus comodatum
ergo culpa comodatarium non excusat re. servus si suus
fuerit i. dolo h. d.

Oppono quod lancis comodata sit deposita non videatur
l. i. § qui deposito i. de posita hujus contrarii timore
per glo. quia alii libri habent exponitur hic in verbis sue lance

domini quia age non satisfacitur cum res fuerat comodata quod dedit et
lata culpa est non habere diligentiam quam homines diligentes habere solet

UVA.BHSC

·l· ferum et lansem / ut dicit quia lanx nihil habet commune cum homine
sed bestie sit usus naturalis et idem dicitur de capistro cum equo
nisi est instrumentum opono 2º quod iste commodatarius non teneatur
propter culpam ab isto servo commissam per l. eum qui § si et l. argentum
j c. Solve quia hic commodavit dominus servum et lansem non cum hoc
actu quia lanx esset in custodia servi et ideo commodatarius tenetur
si ille servus non erat ydoneus ut in principio huius textus

Opono iiiº et finaliter quod dolus huius servi commodatarium non ex
cusset ut l. 2º in § in textum j c. Solve hic loquitur in servo
commodato ibi in non commodato

Quero de ratione dubitandi pro dolus servi commodatarium excusat
et non culpa cum potius deberet esse econtra cum 3º hic tamen vane
dicit quia iste servus non erat custodiendus unde si fugit commo
datario non est imputandum ut § custodiam § ista l. ~~cum fuga~~
~~non habet~~ cum culpa annexa fuga non habet sed pro dicto sit quia
mala custodia in culpa est

Sequitur § si de meo pesius

Summatur sit appositio custodis facta ex post facto non re
mittit custodiam et cum fuit res commodata // ut sit per
appositionem custodis ex post facto non intelligitur custodia
commodatario fuisse remissa h. d.

Opono cum glo. ff de § proximo precedenti in simili plane
Solve ut in eadem glo. quia ibi ab initio dominus apposuit
custodem hic postea ut melius potest dici quod secus ibi servus
non fuit appositus ut custos quin immo ipse fuit ibi commo
datus cum lanse hic vero appositus ut fuit ut custos

Opono ab exemplo etiam super ista glo. ff cum sahreto quod immo
per missionem custodis ex post facto dicatur ipse custodiam
in se recepisse et custodie commodatarium remisisse ut l.
si meis ca. § pº j c. huius timore hic Johannes antonius
glosator dicit ut refert glo. quod vere remisisse videtur
et respondebat ad hunc textum quod non solum custodi sed etiam
commodatario hic res iste sive hoc argentum fuit relictum
ut probatur hic dum dicit textus penes quem relicte sunt

ut / appositio custodis videatur remisisse custodiam UKA BHSC

aliter
sed ista opinio non placet Jo. an. ... responsio hinc .l. in intelligenda
ut in tam precedenti quam custodem apposuit ab initio et quia iam
sit commodatarius erat ad custodiam obligatus et penes eum
res remanebat et sic non dicitur remissa sed roborata et
que adiuncta ex quo patet quod dicta .l. si mei cum non
obstat quia ibi erat res in custodia commodata per
eius domini et penes eum recepta non ibi amplius ideo
non tenetur et attende bene quod ex hiis concludit doctor
hic materias per distinctionem sic quod aut fuit commodatarius una
cum re et tunc de isto articulo dic ut in § precedenti aut appo-
suit ut custos et tunc aut ab initio quo tamen commodatarius
non tenetur de custodia ut .l. si solvimus in fi. in de solu-
tionibus (aut apposuit ex post facto et tunc aut res re-mansit
sit penes commodatarium et non videtur remissa custodia
ut hic aut penes eum non remansit sed fuit custodi-
enda. fuit remissa tradita et tunc procedit opinio
Jo. an. ut dicitur custodia remissa ut allegata .l.
si mei cum § 1. et adverte ad hunc articulum quod bene
facit pro prudire quod si postquam aliquis recommendavit in rac- Nota pro prudire
seribus custode apposuit per ex hoc non intelligatur comme-
tarensibus liberatus a custodia quin immo contineatur si
ille fugit faciunt etiam premissa quod stolarii equum co-
ducente custodia intelligatur remissa si locator misit
eius famulum cum eo magis in quibus videtur tenere glossa in
.l. [illegible] § usus fructuarius que caveat ideo ita
hunc passum dic quod aut constat quod eum non misit in custode
sed stolares equum et illum famulum conduxit usque ad eum
sed stolarius equum et illum famulum ex locato non constat
locum et tunc negligentia famuli ex locato non constat
sed dolus sic ut ex precedenti § nisi postquam famulus
equum tradidisset reducendum ut dicta .l. si mei cum § 1.
aut constat quod locator eum misit ut custodem et tunc
ex quo misit ab initio stolares excusatur aut dubitatur
quo tamen misit et tunc in dubio non videtur remissa custodia
ut dicta .l. [illegible] usus fructuarius que caveat cum glossa sua.

(... positurat)
sterno, is, mare sternit preparare lectum / sternere equum

UVA.BHSC

iste §. in eius materia difficilis communiter reputatur et propterea
copiosse glosatur et attende ad literam quia versatur valde
hic modum in allegando et pariter pulcherima forma
in disputando vere quia sicut in deposito ita in comodato
est dare duas obligationes quarum prima vocatur principalis
quia statim ad ipsius rei restitutionem contrahitur et secunda vocatur
secundaria in quantum venit ratione doli vel culpe postea
comisse ideo quidam dividunt hanc l. in tres partes principales
principales ut bar9 et bal9 quia dicunt in prima parte
loquitur §. iste quomodo plures comodatarii obligantur
obligatione principali quia contrahitur ad rem ipsam restituendam
dam in 2a loquitur quomodo contrahatur alia obligatio secundaria
ratione doli vel culpe utroque comodatario delinquente
in iii loquitur quando unus tantum ex eis delinquit 2o ubi
sed verius in i. l. vir quarum quod etiam continuatur in ista versi
culo sed si legi et iste partes subdividuntur ut in casu
possitione aparet ut sed salicem divide istum §. in
l. sequentem et sequentem usque ad l. rei comodate in
viii. partes quia in prima ponitur thema et quoddam generalis
concernens utriusque dictarum obligationum videlicet tam principalis
principalis quam secundaria in 2a allegat quod una parte
quod pro parte quilibet teneatur et tollit unum obiectum quod videbatur
ei obstare in iii allegat pro alia parte quod unusquisque teneatur
neatur in solidum in iiii mittitur hanc secundam allegationem impugnare
pugnare demostrando dictam partem illius casus et istius propter
quod videtur stare in allegatione prima et quoniam desiderat quod
pro parte quilibet teneatur in v. ad predicto in parte recedit et
clarius decidit in casu quo tractatur de obligatione secundaria ratione
doli vel culpe contracta in vi ex premo dicto aliud dictum infert
et ampliat in vii ab ampliatione nomine dubium removet
in viii. questionem adnectit quia secundum glosam non solum
secus quod primo secundum dominum et comune opinione contra

2a ibi et ait / 3a usuz aut / iiij ibi nunz V. ibi sz verus vj
ibi qre duo vij ibi vii q'rt viij et ultia ibi sz si legis
et i summa hor itendit lz eiusdem rei dominium et
possessio penes plures i solidum ee no possit usus
tn respectu comodati sit ~~ee possit~~ i re ampla no i
arta et io i obligatione p'xima q co r'i hit ad res
titutoez vehiculi comodati actione. qlibz teneat' p pte
sz i actione 2a na q co r'it rone doli ut culpe i
omittendo ut comittendo comisse qlibz teneat' i solidu
qa p pte delinquere no possit et soluto uno tanqua
q duorz reorz debendi liberat aliuz et ambobus competit
actio furti et si q' unu agat' ex parte altius eidem debz
p agentem actio tolli q'a si agererit ex ipso facto p pte
tolleret' actio h. d. ff. ut ut magis competere i relligant'
p'tinente singule ptes et clausule huius §. usqz
ad l. rei comodate. ad longu pone casus sit q da — Casus ad longum
vehiculuz comodavit sine locavit duobus usu ad que i
dedit co pleto vult repetere an i solidu ut p parte
l9 qlibz teneat' et i b'simile et ait arguit pro
i solidu teneat' q'a obligato q' reor' hit' i plus no
pot contrai qua ad recipiente p venat ut hor tex probat
l. ni ultra. C. de no numerata pecunia et l. rogasti
§. si tibi. C. sicutz pe sz dominium vehicli nec possessio
i solidum no pot p venire ad duos sz p parte g°
isti no tenentur i solidum sz p parte nec huic argu
mento obstat ut seq't i simile nec queqna tanto illa
obiectio q plures possint ee unius fundi ut rei domini
sz no sunt domini p pte q'a nulla p'se qra quis possit
dire ee suaz g° sunt domini i solidum quia ut i hor
ii simile pmis co sulus respondet lz plures no sit do
mini re ptis q possit adoritu dmostrari sunt tn
domini totius fundi ut rei pptei diuisa q ad oculu
demostrari no pot et sic sunt domini p pte no i solidu
i opo sitiuz sine p pte g'ria arguit b'simile usuz aute balnei

UVA.BHSC

quod teneat in solidum isti commodatarii ut conductores nam in co-
modato ut locato res redit usque non dominium ut posse-
sio ut dicta l. rei commodate. § e.. sed usus unius rei
potest esse in solidum apud unum quemque ut puta in bal-
neo platea ut vico et similibus quibus si ego utor una
vice in solidum et tu alia vice in toto ut quia per usum
unius non est impeditur etiam eodem tempore in solidum usus al-
terius quod plures commodatarii tenentur in solidum sed quia hoc
argumentum ultimum non est verum ideo in sequenti versiculo
versiculo in versiculo ulpianus respondet ad illud per quam respo-
sionem apparet huius modi quod est determinate videlicet quod
verum fatendum est quod in platea balneo porticu theatro
et similibus locis amplius plures possunt uti eis in solidum
non autem loco seu aliqua re parva seu strictiore arte quibus
in questione ista ponitur vehiculum in quo si sedeo eo
loco tu non potes sedere ex quo infertur clare quod ex quo
plures non possunt uti vehiculo in solidum per remanet
quod nec tenentur in solidum ratione dominii possessionis
sive usus sui et ista est vera prius determinato
in principio commodati ut locati obligato quod contrahitur
ad rei restitutionem dicit quod ut preciatur iste § loquitur in prima parte
sua ut dixi supra prima divisione venies igitur modo
ad secundam principalem partem eiusdem divisionis dicit quod in se-
quenti versiculo sed et verius quod loquitur de secundaria ob-
ligatione que contrahitur ratione doli ut culpe quia prius
ex quo isti commodatarii non obligantur in solidum ad rem
restituendam quod si obligentur secundario ratione doli
culpe ut negligentie vel ad id prestandum saltem
nunc quilibet teneatur in solidum ut an pro parte responde-
tur prius consultus quod in dolus ut culpa non possit in re
ista committi pro parte nec etiam negligentia ascribi pro parte
quare de hac secundaria obligatione quilibet tenetur in solidum quod
intellige quando utrique eorum commisit dolum ut culpam alias
si unus illorum tantum ille solus tenetur ut l. prima § si apud
duos in depositi ex quo infertur hic quando ambo dolum

consecutus sine culpa quod est contra m. quod duo rei de
bendi et quod sit hoc casu unius soluto liberat alium vere
aut sine cope. duo rei debendi non sunt tamen factum unius
alteri non noceat quod faceret si vere duo rei debendi
essent ut l. ff. C. de duobus reis et etiam sedatur ex hoc
aliud quod in ff. huius § legitur ibi et ambobus et in sequenti
l. et alterutro quod utique competit actio furti in solidum quia unius
in solidum interest et alio agente tollitur alii actio et hoc
dicit § iste tamen dicta l. immediate sequenti usque ad
l. ubi queritur in eius principio una formatur quo dependens
expressius // que tamen sit clara vide per te. usque ad de similibus ff.
si legis aquilie. ubi in textu non principaliter parte prime divi
sionis quam supra posui quod loquitur quod unus solus delin
quit et subdividitur iste in similis in non partes quia primo loquitur
quod committit ille qui non debet 2o quod committit ille qui de
[illegible] et in non ponitur quedam limitatio ad predicta 2m
ibi nam si non ibi nisi forte. et quia casus in terminis etiam
est hic clarus vide per te

Nota primo quod idem dominium nec eadem possessionis species apud plu
res non possunt esse in solidum in eadem re quemadmodum
de hoc habetur in magna glossa super verbo dominium signata
Nota secundo istum textum loquitur tamen tria consideratione attendendum
rei videlicet dominium possessionis et usus et duo prima
rei videlicet dominium possessionis ut l. naturaliter § nihil
nihil habent commune in re et etiam differt ab his duobus
in dicta re possessionis usus hic non possessione neque dominium
non commodatarius usus hic non possessione neque dominium
ut l. rei commodate. tamen quia dominium et possessio alicuius
in pedit per dominium et possessione alterius in non possunt
esse apud plures in solido usus non intendum ergo per
non in pedit per usum alterius quemadmodum usus luminis
quo plures utuntur nec unus illius in pedit lucem meam et sic
quam doctoribus audivi quod inter scolares unus non in pedit
aliud de quo usu loquitur et iste §.

Nota 3o quod furti actio competit commodatorio non furtiva contractu

UVA.BHSC

ut alia, et actio ut de h° habetur i. l. p(rimo) et l. et io. §.
neratius. ff. de conditione furtiva.
No(ta) iij i. l. ubi queritur ubi paratus sit conficiatur contra dum
ex eo reis debendi atque non pervenit comodum rei debite
quod ille potest opponere quod post agatur contra alium qui totum habuit
rei comodum supradictis tamen supra quod non hic ubi de h° ex textu
presupponitur ista est ubique conveniri passive licet oppositum videtur
notatur probat et faciunt i. l. debitorum. ff. de pactis similiter
hec in hac lex conveniri in activa significatione sic utique
littera bona est ut dicit dominus et bartolus hic u°. No(ta) quod licet non
debeat aliud fieri servo actionibus unus ex duobus reis
debendi nec convenit etiam possit queritur alium convenit pro
qua solvit ut in casu servus est quod in odium dolosi fit
cessio et agit contra dolosum solum etiam ante quam ipse
agens solvat
No(ta) finaliter et vij quod actio ex contractu non impedit actionem
legis aquilie nasci propter dampnum ut h° tunc probat hic
l. i fi.
Venio ad glo(sas) et pro pedicione 2e glo(se) oppono de usufructu
et cui de quo i 2o responso huius §. ad usufructu sive vig
de quo etiam finem qui predictam videtur contra dicere solve ut h
faciunt glo(se) quam sunt dicte et melius ut supra tex in dicto

Oppono quod in magna glo(sa) quod licet dominium non possit esse
penes plures in solidum potest in in solidum possessio esse
ut l. sedus i pri(ncipio) in ut posidens huius tamore. h glo(sa)
magna i pri(ncipio) plures recitat solutiones primo quod contrarium
quibus confitetur negatur hic textum sed male. 2o primo
placentinus et rogerius duo tamen possunt singulas possessiones
habere in solidum ut i contra non aut nasi ut l. iij.
ff. ex contrario i de adquirenda hereditate quia etiam re-
probat glo(sa) et iij solvendo contra non concludit h amessus quod nec
naturales nec singulas possessiones duo possunt habere in so-
lidum ut expresse dicit iste textus et bene probat. l. duo

vide i glo(sa) quod sit verum

UVA.BHSC

in d. § prarie q. ulti(m)o co(n)firmat ro(ati)one videl(ice)t q(uod) cu(m) dominium
no(n) possit e(ss)e penes duos in solidu(m) ut h(ic) ideo seq(ui)t(ur) q(uod) nec
possessio singul(aris) q(uia) e(st) via ad q(uae)re(n)du(m) dominiu(m) ut l.
iii. §. p(er) servu(m) in d. adq(uire)nda poss(essione) et in p(ri)ncipio istitutam
p(er) quas p(er)so(nas) no(bis) ad §. ex his nec obstat allegatio
l. si duo in p(ri)ncipio in l(egibus) loqu(itu)r de d(i)m(i)ss(ioni)bus possessionum spe(cia)lib(us)
q(ui)a unus naturalem et alius singul(arem) h(ab)eat h(oc) eadem sp(eci)e
et hoc intendit h(ic) magna glo(ssa) usq(ue) ad u(ersicu)l(um) sed q(uod)
si(n)t et ibi e(st) ii p(ar)s hui(us) glo(ssae) et d(ici)t q(uod) declarat p(er)
exempla q(ui) sunt hi(i) qui posside(n)t singul(arite)r p(ri)mo et postea q(uo)m(odo) na-
turalit(er) q(uae) n(on) sit clara et vera ea vid(e) p(er) te usq(ue) ad u(ersicu)l(um)
simil(iter) q(uod) aut(em) sch(olasti)ci ubi e(st) iii p(ar)s in q(ua) circa p(re)ce(den)tia dicta
glo(ssa) format una(m) q(uaesti)o(n)e(m) et solvit et b(e)n(e) usq(ue) ibi
quid sit Joh(ann)anem et ibi e(st) iiii p(ar)s in q(ua) e(ti)a(m) glo(ssa)
q(uaeri)t si Johannes possit possidere naturalit(er) et sing(u)l(arite)r
ista q(uaeri)t an q(ui)s possit possidere naturalit(er) et sin(gulariter)
h(oc) eodem t(em)p(o)re et respondet Johannes et dicit q(uod)
no(n) q(ui)a p(ri)mo q(uod) naturalis e(st) q(ua)n(do) h(abe)t re(m) ut est
in re. s(ed) i(n) eius co(n)spectu. s(ed) singul(ari)s q(ua)n(do) est in re
sine in suo co(n)spectu q(uod) et an(imus) eius e(ti)a(m) tenet in
ut subiungit glo(ssa) naturale(m) isto tam(en) dicitur singul(arem)
p(er) ap(pro)bato(n)es et h(oc) respectu b(e)n(e) pot(est) dici q(uod) duplex e(st)
possessio penes eu(n)de(m) q(uod) q(ui)de(m) fuit s(e)r(v)ati(us) a(li)q(ua)n(do) s(ed)
postea mutavit opinione(m) et tenuit e(ti)a(m) naturale(m)
re(ti)n(er)i s(i)ne(?) sit res in conspectu usq(ue) ad u(ersicu)l(um)
item q(ua)re eos et ibi n(i)mi(s) glo(ssa) impugnare hac opi-
nione a(li)q(uo)s p(er) duas ro(ati)o(n)es et postea ea de-
fendit usq(ue) ad u(ersicu)l(um) alii dixeru(n)t s(ed) male usq(ue)
ad u(ersicu)l(um) ei aut(em) et ibi glo(ssa) oppo(n)it ad illud q(uod) dicat
q(uod) naturalis pot(est) dici singul(ari)s ap(pro)batione et q(uod) sic est
una apud eu(n)de(m) q(uod) p(ri)mo p(er) l. h(abe)t C. de adq(uire)re(nda)
p(ossessione) apud eu(n)dem sit due i(n) substantia s(cilicet) singul(ari)s
et naturalis q(uod) declara ut h(ic) seq(ui)t(ur) in glo(ssa) q(uod) postea.

UVA.BHSC

glo. ista defendit dicens quod est una tantum .s. naturalis quia
longe recedens respicit auctoritate iuris singulis et isto
respectu dicitur singularis hoc re. et conclusio huius glo. quod
sit una tantum possessio asserit naturalis doctor tamen tenet quod sit duo
in ista p. l. nemo allegato ff. C. de adquirenda poss
et l. iii. § una. .s. e. t. et l. ii. § quod vulgo in de usu
ca pemtore ubi tag et p. l. prima § deinceps .s. de vi
et vi armata et notatur per dominum in c. sine possessio
ne de regulis iuris li. vi. verum quia presens
materia non facit ad hunc titulum ideo hic non prosequor
ultra istam materiam set te remitto ad ea quod plene et
singulariter posuit et notavit saliceto in allegata l.
licet et brevius posset hic magna glo. dum dicit in rebus pro rebus
quod in prima tractat utrum duo in solidum hic possunt possessionem
et dominium in ... quod possident singulariter et ut naturaliter tantum
et in iii. parte an sint due possessiones an una tantum in
ista ... ibi scilicet qui sunt iii ibi et similiter hoc non videtur
Opono contra glo. super verbo pro his corporibus quod textus videatur
sibi contrarius tamen hic dicat quemquam non esse pro his corporibus
dominum et postea immediate subiungit esse. dic
tenus corporibus proprie solue coreordando hanc clausulam
et eas declarando ut in hac glo. ...
Opono contra glo. super verbo tenea quod sic non omnia loca
vendit non teneo ita nec omnia loca portionis ut
campi et sic ut ratio de qua hic non est bona ut pro
rationibus pro identitate idem erit in eorum cuilibet sol
ne ut in glo. quod licet non teneam omnia loca portionis
tamen non ita minus usus meus in eis sit in verbo
secundum iohannem ut sed dicit secundum bulgarum quod aut con
sideratur licentia utendi circa premissa et ista in
troque casu dicitur concessa ut quilibet utatur pro solido
sive in solidum ut l. corpora .s. de ... dum et l.
via publica in de via publica aut considerare co

UVA.BHSC

pprietarius q(ui) h(abe)t p(ro)p(ri)etate(m) aliq(ue) rei possidet civiliter
usus aut(em) multo(rum) q(ui) h(abe)t usu(m) fructum possidet naturaliter

comodatar(ius) ut q(ui)

moditas utendi et tunc distinguit(ur) res sit ampla
ut sit arta q(uia) i(n) arta statim quo co(m)mittit(ur) s(er)vit(us) i(n)
pedimentu(m) s(ecundu)m q(ue) i(n) ampla ut h(ic) (et) i(n) simili usum atte(n)-
dendum tu(n)c e(st) q(uod) usus unius i(m)pedit usum alteri(us)
occupantis melior e(st) co(n)ditio ut l. ij. §. p(ri)mo i(n) ne q(ui)d
i(n) loco publico cu(m) notat(is)

Oppono etia(m) i(n) ista glo(sa) q(uod) usus no(n) habeat(ur) p(ro)p(ri)e ut l.
usus pars .s. de usu et habi(tatione) Solu(tio) ut glo(sa) q(uod) istud
d(icitu)r quo h(ic) refert(ur) ad factu(m) q(ue) solutio s(ecundu)m doc(torem) no(n) e(st) bona
q(uia) sit p(er) eam seq(ue)ret(ur) q(uod) si h(oc) factu(m) esset divisum p(ro)p(ri)e
jus etia(m) divisu(m) se(n)sere(n)t(ur) na(m) iura i(n)corporalia
d(icu)nt(ur) dividua ut i(n) dividua §. i(n) h(is) q(ui)p(pe) q(ue) i(n) reb(us) ut
l. eadem §. i(n) de v(er)bo. obli(gatione). Solvit hic c(ontr)a c(ontra)rio p(ro)p(ri)e a-
saltim post bar(tolum) et bal(dum) q(uod) ide(m) c(ontr)ario loq(ui)t(ur) i(n) usu
p(ro)ut refert(ur) ad p(er)sona(m) quo q(ui)de(m) respectu i(n) partes
no(n) pot(est) divid(i) h(ic) loq(ui)t(ur) p(ro)ut refert(ur) ad rem q(uo) ca(su) pot(est)
h(ab)eri usus p(ro)p(ri)e rei

Oppono cu(m) glo(sa) seque(n)ti s(upe)r v(er)bo duo rei habebu(n)t(ur)
q(uod) isti duo como(do)tarii no(n) habeant(ur) ut duo rei
q(uia) co(n)de(m)nat(ur) p(ro) p(ar)te ut l. si duo i(n) de posi(ti) Solu(tio)
ut glo(sa) q(uod) habent(ur) ut duo rei q(uia) ad re(m) restituenda(m)
tenet(ur) i(n) solidu(m) s(ed) sep(ar)at(ur) i(n) h(oc) no(n) se(n)tent(ur)
duo rei q(uia) de illo co(n)de(m)nat(ur) p(ro) p(ar)te ut i(n) c(ontra)rio
s(ed) q(uia) ista solutio e(st) c(ontra) istu(m) textu(m) i(n) simili v(er)um s(ed)
divisione(m) qua(m) .s. dixi na(m) dixi q(uod) obligatio p(ri)mi
tota ad rei restitutione(m) c(on)t(ra) ita q(uod) q(ui)lib(et) tenet(ur) p(ro) p(ar)te
et no(n) i(n) solidu(m) nisi fuerit h(oc) dictu(m) ut p(atet) i(n) de
posi(ti) l. p(ri)ma §. si apud duos et ibi no(tatur) et i(n) l.
si divisa C. de locato et p(ro)bat(ur) r(ati)one q(uia) obligatio
re restitui divid(itur) i(n)ter heredes p(ro) portionib(us) here-
ditariis ut l. in §. here(des) .s. e(odem) t(itulo) et p(ri)mo et p(ro)p(ter) plu-
res como(do)tarios agit(ur) cu(m) Solu(tio) s(ecundu)m doc(torem) alit(er)
qua(m) dicat(ur) i(n) c(ontra)rio videlicet q(uod) (h(ic) loquimur) i(n) obligatione se(cun)daria

UVA.BHSC

g̃tia rone doli ut culpe servus nō e i obligatione p
mytima ad restituedu͞z g̃tia i q̃ p pte tm q̃libz tenet
ante inter q̃ licz quelibz teneat p pte tu͞n vn᷒ no
liberat soluendo pte donec toti sit solutum q̃a ista ob
ligatio ad restitu͞n licz sit diuidua quo ad obligatos est
in diuidua q̃ ad solutores ut dicta l. sidem ar in
si ad pn̄ee ɔ veniat tu͞n eadem e indiuidua etia
quo ad solutores ut ibi i fi.

In eadem glo ibi vel periculo atende q̃ p ho videret
spetialit ee actu ut q̃libz teneat p pte eo ipo q̃
fuit dictu vel piculo ad q̃ no bene dicta l. si ce
in § periculu inexpertu ad ho h allegato

In eadem glo ibi et expssum dicat p h in mthel
e i mutatio i hac pte quantum ad modu constitu
endi duos reos i modo in exigen. d. servus ut
notant doc i aut hor ita i ɔ duobus reis et
ita hodie ista l. no e correcta.

In glo sup u̇bo competunt furti i fi et sic i hac
pte i nouam e i hac actione comodati ut l.
pte i nouam e i hac actione comodati ut l.
manifestum § ꝭ m i 2a C. ɔ furtis i l. vn
querimur

In glo sup ubo conuenire oportet ista glo i fi q alle
qui furti no egit alium no possit conuenire q̃a nemo
absque actione experit ut l. si pupilli § videamus
C. ɔ negotijs gestis solutio glo q̃ h actione ht
videlicz scilicet fassam p comodante no aut q pase
possit actione furti ɔ fure q̃ sibi in pilla ꝗd
exactus extitisset fur et ho i tellige p ut i hac
lita e conuenire necz q̃a alij libri habent q
nemini pasme et tu͞n obstat l. si dubitet i pn
i ɔ fideiussoribus ideo sz Jasone solue q alude
i fideiussoribus ut ibi quia i reis debendi ut h
quasi dicat q̃ rei isti no habent bn ficiu ut

UVA.BHSC

conuent⁹ possit opone q alt adque p benit comodius
p⁹ conueniat suis expensis sz bn habent illud fide
iussores ex q̃ sedit q longa ē dua dire ego sum
parat⁹ queniere aliuz meis sūptibus actione in sesa
ut nn talis audiat ut hat. l. audiat queniat aliud
adque comodd p benit et sūptibg meis q̃ cau ut
dixit aso ille non debz audiri i reis debendi hz
sens i fideiussore ut hat 8ᵒ l. at si sit q videret
q no sit habenda ra queniri i pasma sig̃ficatoe
(at pasme)
sz ex sz male qa sit quemit exemplo plurium
tutorz ut l. pᵃ. §. si apud duos i de posits et q
sic pot dici q sunt duo gsci ex repñtate no
(sic sunt)
at ex volūtate in custodia ut debita p eos
hᵒ cau no possit pstari ppte. vn eis ideo facilis
ē subuenienda qua fideiussoribg p quo etiā
facit q p⁹ quemit ex plurib⁹ tutoribg ille q̃ cont
et comodius sentit si agenti hᵗ exceptio oponat ut
.l. tutores qui .§. i eis q d amynistratione tutorz
et li iste q egit furti et comodd senat primo ex plg
qa s bar hᵒ ē genale i q̃bg reis debendi
q siperat ut alt quemat adque comodd p benit
et pinlo ipius excipiente q ipe debz audiri qa
nichil repugnat sicg si supplicat petat aliud que
mri ut ppte. diuidi no allegado cam comodi
p aliud habiri nec q sūptibg ipius petery hᵒ facat
sz q pot asoms opinio saluari
Inglo sup vbo et absolue dū dict ab obsuatione
iudicij no aut difinitme qa posset repeti ls q̃
conueniret no solue do et sic ex hᵒ bn fino pare
retin magnū spudicium acomodans ȝ.l. nec omnis
.C. de emancipatione liberoz in fine ubg
Inglo sup vbo resarcire copellit ubi i e .l. ad eos
p quam ideo hᵒ est qa ita ibi i culpa sons no fuit

UVA.BHSC

h' no loquit' qn i culpa fuit qa potuit praucere mito igit'
h° tam tenet' ex sua culpa. et negligentia ut. l.
l'i allegata sz de damno et. l. si mses. §. culpe. i locati
et i ad. l. rodia de iactu. l. ii. §. i. et in ista p.a
solutione transeunt dor. in glo. q eam videtur
approbare in opponendo de. l. mora. §. fi. i de usuris i
suo fine. contra secundam solutiones q in eadem glo. se
q' q aliud e i damno dato ab extraneo quam
i damno dato a socio in primo reperitur. l. puntia
i de duobus reis alit non solutum eidem. §. fi.
In glo. fi. ibi de equitate et prima solutio q fuit rogerii
ad ... legis q sum. §. fi. no valz s'dor ideo qa
in ... ponat p tanto loqui i ... de rigore iuris
h' l. illa ... ut. l. placuit in notat. C. de
iudiciis ... nec ... solutio q fuit martini ...
subiungit' ... q i dicto ... plus no exat
i una quam i altera i minus hic ee plus in
h° sit ... illud textum q vult q etiam si plus sit
no dicit et alia ... solutiones q ut dicit glo. fuit
johannis q ad i ... triginta dierum no agit'
ut i ... sz ... ad aliud simplum i quo ...
h' actio legis aquilie ... in ... p...
rone qa i ... simpli venit pure actionis
sz i ... triginta dierum venit iudicis officio q
expirat actione no durante ut. l. iiii. C. de
positi sz qa primo utrumque venit iure actionis et
expressa legis dispositione ut. l. ii. i prin. et
. l. si ... §. ... alii. §. ad. l. aqlia
ideo bar etiam eam sequens assignat aliam meliorem
rationem videlicet qa qui agit' ad simplum q venit
p i ... agit' ex novo capitulo s. ex eo
qa negavit de quo i p° iudicio no fuit habita

si q° agit eo modo no agit actione legis aqlie ut dicit illa. l.

UVA BHSC

mestio ideo et sic agi pot ex eo ut l. liz C. de indictis ſz
qa ~~no~~ sit, & qn agit ad id q venit ex repetone xxx
dieꝝ tn sic agat ex eodem facto ex q pma actio fuit
i temptata. nullo alio sup editto q̄re sic ex ii no
pot nec dz agi ut dicta l. liz nisi no solucoez
q fuit azonis q hic no fuit qsentu nisi medie
tate eius ad q agit i q̄rio aut fuit co sentus toti
dicit dot i se ee vam qa dubiu no ht quita
no et ultima solucoez q i pluribus et a pluribus
p nisi et sic ad usq ~~[illegible]~~ aliuz ut hi no aut i
s̄no et sic q ad usus eundem denegat ut i q̄rio
apbat et dicit vulgalis ee meliore tn q etia videt
hi dot trasire.
In eadem glo. dn dicit ſz qom facti vide liz an rede re
neat actoes ubi no respo deret sic hoc eet vex q huit
qom no respo deret iste textus eet i pfectus q antena
qom no respo deret iste textus eet i pfectus i pn ideo dicit hic o do faciendo
qresto i pfectis i pn ideo dicit hic o do faciendo
et mtri eius seq ses q rte primo respo deret et solum
qom i fine huius textus legit q videt he ee roes
et isti q ho dicit legit vsimiliter nisi forte sub an
diendo ſz male et dicendo i ho fine q acto debz redi
re soto q soto ex eius facto tenent et sic eespode.
r dicte qom et hac lectura tenuit dinus de nom opib
mutatione .l. i qminali i distinctione qua ibi pont
et i l. pa. §. si dixit aliquis de publicanis et ea parti
et i l. pa. §. si dixit aliquis de publicanis et viraz dub maleubre
semitis nicolaus de matesellanis et viraz dub maleubre
vex qa h. glo. videt tene q primo no soluat ~~huit~~
iste textus huit qom q s̄ius sup dubio isto et
respo det h. glo. idem q redere tenet .l. aghe ar
toem i dictes ad ho l. nisi i pn et i fi. C. de impedenda
tutela et .l. pa. §. nisi tractemus i de tutelis et rombus
distrahendis comodati aut actoez dicit h. glo. no tenet
rede qa ~~[illegible]~~ suo noie. Ma tenet bar tn dicit q etia ipsi

UVA.BHSC

redere pot q pbat bn principiu huius l. dum i eo legit ꝯnectere.

In eadem glo. ubi sz alud e i fideiussore sub audi q licz ꝯueniat ex sua stipulatione tn ei redit actio sz pt accedere q h. e ꝯt factu alterius ꝯ que redit sibi actio et sic porum concordat

In eadem glo i fi ibi sz i reis idem dico ubi concludit h glo q si correi hnt bn firmu dispositionis et unus e ꝯuentus q tunc ille habebit bn firmu cedendarum actionum ad exemplum plurium mandatorum ut l. si fideiussor rei. §. idem respondet et l. fideiussoribus i ꝯ. fideiussoribus

q° Quero tn salicetus pro h q g° correis si dispositionibus bn firmu no habeant qa forte illi reintrauerunt agros seu firmu si istius glo. videretur q no habeant dictu bn firmu sedendarum actionum et h uult glo i l. si plures i ꝯ. ad ministratione tutorum q ꝯing et alij dor roit replicant i l. pa C. ꝯ duobus reis ex eo qa reintrato facta i uno necessario no infert reintratoz i alio ut l. si domus. §. de seruitutibus urbanorum prediorum et per ea q notat salicetus i dicta l. pa i l. ꝯ ꝯne ubi re satisfacit ad ea q bar i opositum tenet uolens saluare illa glo et ibi ꝯ h uide

Seqr l. rei comodate.

Omia breuissima e ista l. q c. ipam sumat ut dt q h° intendit ad comodatarium tra sit sola rei comodate detentatio .h. ꝯ. tn l. sequenti et facit ad l. ofium tn notat. §. de rei uen.

No ex textu ibi acomodando ꝯ quo i l. sequenti q idem e dicere acomodo sic comodo ut ꝯ comodo sic acomodo

Sequitur l. eum qui

deteriorato pbeniens ex usu nisi ad que reis e comodata comodotario no scribitur nisi eius culpa sit ad mixta ut sic no abutentes re comodata et sua culpa sit sesante i ea no teneamur de priori h. ꝯ.

No q ex usu ad que reis comodatur quibus no obligamur nisi sit commixta culpa et concordat bn l. si i e..

ista l. eum q bn [illegible] comodauit eius ad aliquem uberando q si fecerit no teneat

UVA.BHSC

Sexto. §. Item inspector

Summatur sic contigit nominari convocatos quibus assimilantur magis indicantur sint sic aliquis res inspecturus gratia domini tenetur solum de dolo et lata culpa inspecturus non tamen gratia sui tenetur de omni culpa. h. d.

In textu ibi dolus subaudi et lata culpa ut l. quinta in depositi in textu ibi si sui causa ut quia debam sibi mercede pro labore suo ut consederat liberum meum ad cognoscendum
suum

In textu ibi et custodiam si aberat etiam bene exstat sicut aberat et expone prout etiam ut includat levissima culpa sicut in commodato facit in depositi l. i. §. si quis et de principio ubi l. si gratuita §. si.

In textu ibi habebit actione vide licet furti contra furem qui eam subripuit

Nota praeterea istum textum pro doctoribus qui cotidie inspiciunt libros ut scolaribus consulant dicto pro quod sit non gratia sui ho faciunt secundum ea scolarium desevernis qui tangit glossa eam dicit ut in ea et plenius supra eo passu de quo per eam h. quis is qui dolum dicit dolum prestare tenetur per bar. post glossa in l. h. allegata. de edendo. l. si quis ex argentariis §. si et per cinum in l. si creditor. C. de pignoraticia actione et per glossam istuita quibus modo re contrahitur obligatio. §. si et quando de dolo et quando de culpa et de qua culpa iste inspector teneatur dicit quod aut gratia mei tamen sibi tradido ut videat quantum valet ut alii postea et vendam et tunc et lata culpa tamen tenetur ut h. et facit l. si. ut certo. §. nunc videndum in principio et §. pactum dicitur. §. e. aut tradido gratia accipientis tamen et tunc tenetur de omni culpa etiam levissima ut etiam de isto h. et in allegata l. si ut certo. §. commodatum dicitur et l. in rebus in e. aut tradido gratia utriusque ut quia tibi eram venditurus et etiam tunc de dolo inspector tenetur et de levi et non ultra ut etiam de hoc habetur in simili in allegato §. nunc videndum in simili secundum ubi.

Nota is qui dolum dicit dolum prestare tenetur

Sumatur sit sicut prestat culpa · mini referentis sententiam reportantis pro mulo prestat dominum in domum misteris alias sicutque invitum non misterit sed commodatarius perit pro mulo commodatarii similiter in eius eligat ut sicut prestat dolo in qui ut sit sicut prestat culpa mini commodatis et imputatur nisi sit missus ad deducendum in servus sic prestat culpa commodatarii quia mala electio est in culpa. h. d. in l. sequenti

In glo. vicina · l. nisi quia non tam ydoneum contigit hic glo. quia prius sicut quo mihi commodavit erat persona qui per se ipsam consueverat portare et quia eidem commodavit fili portavit et alii non commisit Johannes respondet secundum glo. hic quia iste · si tamen alii commisit quod hoc casibus fuerit qui contigit circa tenetur commodatarius quia tamen tante videtur fuisse artis in eo ut per se ipsum portet ar. in ff. l. ut vinulsorum et · s. de usu et habi. l. plenum. § equisi et in quibus ob · l. · cotidiano. § in ita quoniam non hoc cessat quia commodatarius non consuevit per se ipsum portare quoniam non hoc tale opus alii committere tamen dicit contingit ut hic in glo. quia aut eligit ydoneum communi opinione aut non ydoneum sed ydoneum eligat non tenetur ut. l. argentum in e. · si non ydoneum tamen tenetur ut hac · l. qui non tam ydoneum quod est bene notandum

In glo. legis similiter ca sup ... h. et · l. si quis vxori § apud labeone in de adulteriis et hac opinione glo. in hac parte sentitur dor nisi iste erat alias consuetus mitti per ipsum in intentem ut res sibi portaret et in venditus semper fidelis extitit quia tamen commodatarius excusatur ar. in quod in eo · l. si et de solutionibus · l. si quis servum et · l. fugitivus et idem quia communi opinione et fama idoneus ad hoc reputabatur ar. dicte · l. argentum in e

Si ego misi ad te vt merces tuas meas per hominem meum et iubeo tibi et volui quod illi traderes pro periculo mei si ille talis fugerit in

UVA-BHSC

Et attende bene ut l. maria. in verbum colligatur dum quis
ad quem spectet periculum rei remisse, primum quero si debitor
aut iste nunquam est debitor aut est nunquam creditoris
si debitoris aut creditoris erat eius in mutuo/ et tunc aut
fuit expresse vel tacite actum quod ipse pro se non pro alio
proferet et isto casu non liberatur ut in glo. huius legis
quod non tam ydoneum et istud articulum etiam est eo quia
finibus mutui dati expressit .l. diligenter ... in mandati
aut hoc non fuit actum expresse nec tacite et tunc aut
iste erat ydoneus communi opinione et fama exceptio certitudinis
eius extrinsecus proveniente et tunc excusatur ut
.l. argentum .ff. e. aut ex eo iste erat minus ydoneus communi opinione et fama
et tunc non excusatur ut h. l. quod non tam aut communis opinio
non provenit quod ex aliqua coniectura proveniente
ab extrinseco sed pro eo est solum illa generalis presumptio
quod quisque bonus presumitur nisi contrarium appareat ut .l. in
quod dam. delega. et .l. in pre .§. rogo delegatis vero et hoc
tamen sub distingue quod aut intendens est debitor ex contractu
in quo veniebat culpa levissima et tunc non excu-
satur quia negari non potest quin culpam commiserit
... debitores non explorando diligenter et magis
notum et probatum non eligendo ut probatur per hanc legem
eius quod in fine dum dicit si sit ca... excepit et sic
omnis culpa venit ut allegata .l. contractus .§. cum
videndum .ff. e. aut est debitor ex contractu in quo so-
lum venit dolus et lata culpa et tunc etiam excu-
satur ut .l. si merces in prin. quia illa presumptio generalis fa-
cit ut dolum allegans illum probet ut .l. ... .§.
de dolo in fine aut in eo contractu veniebat etiam
levis culpa licet non levissima quod est quando gratia utriusque
contractus fuit celebratus et isto casu non posset ascribi
eius culpe levi sed ponderande coniecture ideo in iudicis arbitrio

UVA.BHSC

ho relinquendum est ar. in dictis. l. mora. et l. p[]la
de pure deliberando et hoc procedit quando reus erat eius qui
mittitur suo reus erat eius a quo mittitur tunc aut reus eius
debitor erat et eius obligatione liberari volebat tunc
sistebat in quantitate. et tunc etiam tunc non excusatur ut l. in
rendum. C. siue certum petatur aut tunc sistebat in spe illa
que mittebatur et hoc tamen est considerandum an culpa ei possit
imputari an non possit imputari ut primo tamen non liberemur
secundo vero sic et hoc quando nunquam erat debitoris secundo aut tamen
principale quando nunquam erat creditoris tunc etiam est subdis
tinguendum quia aut fuit missus ad recipiendum et hoc tamen
excusatur debitor aut fuit missus ad denunciandum tunc
et tunc aut illud solum denunciavit et non excusatur
ut l. in l. si mei. §. j. aut mentitus dicit se missum ad
recipiendum et tunc dic ut in glo. eiusdem. l. quod non ex
cusatur quia nimis fuit credulus ut alias supra ea notatur
et vide plenius de hiis modis in materia. C. de furtis. l. sub
uni ubi hoc dixi et posui. sequitur l. sicut

Rei comodate. soluentem estimationem tenendum est de ea. pro re recepta sibi
procomodante restituenda intelligitur ubi non apparentibus rei substanti-
alibus culpa comodatarii interveniret quia secus si tamen fortuito periculo et
nulla culpa eius illud casum perierit ut l. sicut certo §. quo senec-
tute. §. et intelligitur ubi condemnetur ut estimationem prestet ex quo non
quia redebitur non stante est condemnato standum ad estimationem quoniam
sit verum in reus ipsa solutum sit in obligatione ut eius estimatio in solu-
tione vide solum et quod post eum dixi in l. possessor. la. ij. §.
de rescissione et vide quod notat glo. in fi. §. et l. sicut certo. §. j. sequitur. §. sique senten-
Ad eum ad quem rei periculum non pertinet nec lucri questus spectare debet h. d. tentiam
utilis rei comodate sive suspiciende questus inspectorum sive comodatario non pertinet
quia ad eum eiusdem rei periculum expertet. h. d.
Nota quod lucrum quod quis sentit ex re aliena est domino
rei restituendum et tunc concordat. l. apud labeonem in prin-
cipio notatur in de postpositis in bonis ac
2o nota ex hoc textu ut in sicut marginis dixi et iuxta
glo. de quo h. quod non debet quis lucrum ex re aliena
reportare. cum quia ad eum in textu periculum expectare
ex contra bona. ut alias bona fide. nam si ex culpa

UVA.BHSC

ut delicto ut alia mala fide tur secus est ut l. sub specie
C de pactis et l. si de co dictione fur
In glo. magna ubi quae ce. non dz ut tno abeq haur
glo. solue. Fi dot q iste inspectoe prime cor
q forte volebat emere loquia do ea. fructu no co
inspsit pi att fuerit eis usus ad illuz usuz ad
que fuerint et tradita videlicz locatoris q ad sen
suz e de experientia talud rez dum mi no fuerit
facta ad maius ips quia p q potuerit expiri ex
q No. q re ampiens expiendam alti illa pot lo
care. cum sit locatio ips expimendi et ad eius gmeat
usuz ut l. enz q in pn. s. e.

Seqr §. si libo homini

Siquis gtrait cum libo homine quem putabat eius servum certo
tur orit actio ex eo gtractu q nec nasci in pedit error
in et alias plerumque extrahit q. agitur obligatio nascatur
ut sit libs ho bona fide serviens tenetur comodati et ex
trait q agitur tanta obligatio psuduz in ee. pdunt h. d.
ut sit error in pure. co sequenti oriri actoes no in pedit
ex gtractu sit nec error in pure. ut facto ansedenti obligatoes
oriri extrait q agitur hoc psuduz ista. l. que bii declarat
glo. respodendo gtrio d quo eadem et eius sps tene solutoes
glo. respodendo gtrio d quot eadem et eius sps tene solutoes
in q roit ~~tr~~ trasierunt dot ex q dico no po ut dixi
q extit q agitur quam nascitur obligatio 2o q quos potes
tate psuduz q omnit gtrahentes fit ad q reb no agitur
co concedat. c. an obus ex de desposa in pubus et. s. d.
eo concedat. c. anobis ex de desposa in pubus et. s. d.
ecligi et sup firmuz .l. § et siquis .§. siquis rise.
quem singule in delegatis l. vim ex familia .§. si. et
de heredibus istimendis .l. si. et fact i madati .l. si ma
dano tibi .§. si creator bonorum et ad ute ne dicatur q
iste .§. in fine destruit illud regulare q co prime allegatur
q atq agentud no opumt ultra eorum intencoez dq il.
no ois .s. sictuz pe. et .l. obligationum substantia in de actoibus
et obli. qa refert uba denegotiis an sit q habet pfici
partim co sensu an q pfici possunt ptee sen sine eo dq h

UVA.BHSC

p alberi[cum] bid || Sequitur .l. diximus meg

Ex eodem facto due actiones contrarie respectibus tamen diversis possunt oriri ut sic et magis ad literam ex comodato facto furto in isto dicto sciens comodatarius tenetur comodati et furti h. d.

Oppono tamen glo. de l. pa. C. de furtis ubi tales actiones non conveniunt quia nec licet agitur utraque actione sed tantum una videlicet comodati assignans duas rationes primo quia comodati actione est consecutus in rem quod est commune non placet tamen hec actio sit rei persecutoria que non tollit penalem ut l. si pro fure § primo ff. de condictione furtiva 2o dicit glo. quod agendo comodati approbabat factum suum postea non potest variare et hanc approbat doctor in pugna tales tamen glo. de qua in dicta l. contraria que tenetis ibi quod actiones iste non origine contrariantur quod non est verum tamen ex diversis causis oriantur licet sermo imparem effectu et effectum quia unum quantum ad hoc tamen contrariantur nam agendo comodati approbat factum suum ut dixi agendo non furti reprobat illud secundum doctorem

Sequitur .l. comodare possumus

agenti ~~ex contractu~~ comodati ~~re~~ dominium non potest quod referri h. d.

Nota ex hac l. quod cum quibus convenitur ex contractu dominium quod non potest referre contra agentem (querit glo. quod si ageretur
q° contra comodatarium rei vendicatione an per dominium tamen potest dominium quod referri glo. hic recitat opiniones et finaliter tenet opinionem ultimam quod fuit Johannis et azonis quod sic tamen vo ut amplius stilo clareat materia ista secundum doctorem distingue dum convenitur actione cum liberet ab actione possit ei dominium quod non referri quia aut non agitur ex contractu sed rei vendicatione quod illud vel quod quilibet ex iure possessore et isto tamen certe eidem dominium quod potest referri ut in hac glo. et per l. de eo

UVA.BHSC

§. si .s. ad exibendum aut agitur ex quo itur et tunc refert
quo modo excipiatur quia aut simpliciter de non dominio actoris
et sic negative et isto casu non potest dominium quod referri
sive sit contractus qui in re aliena potest celebrari ut l. sive
non ut contractus pignoris .l. sinesessarias §. si. in si sequenti
et .C. de pignora actione .l. nec credito rec et .l. prima
in de non numerata pecunia aut excipitur non tantum nega-
tive sed etiam affirmative de dominio alterius et tunc
aut de dominio tertii aut de dominio suo si tertii tunc
distingue sicut contractus quia aut est talis contractus qui potest ce-
lebrari in re aliena et tunc de illius dominio non potest
opponi ut l. et in deposito .l. prima §. si predo aut in re
aliena non potest celebrari contractus et tunc potest excipi quia
exceptio est intencionibus actoris exclusio ut in simili
notat glo. .C. de servis fugitivis .l. ii sinud quisquam
et excipiens qui affirmat hoc debet probare ut .l. ei qui in de
probationibus si vero excipit de suo dominio tunc nulla est dubia
nisi contractus quia etiam si in re aliena potest de ipso dominio
excipere ut .l. quod res in deposito et .l. bona fides §. si in
ect. et .C. locati .l. quod re nec obstat .l. siquis conductionis
.C. de locato quia ibi non agitur ex contractu sed condictione ex .l.
illa cuius vultus locum habet in contractu in quo alter alteri po-
sidet ut ibi notat prima glo.

Sequitur .l. in comodato

Summarium sic ista .l. ponit quatuor bona dicta nam primo dicit
quod partum ex quo datur delinquendi occasio non valet secundo dicit
quod contraria comodati actio potest agi sine directa tertio dicit quod
heres ex facto suo contra venire in solidum et quarto quod sic liberum
est ab initio contrahere ita ex post facto est necessarium con-
sumere h. d. usque ad §. duabus // ut sic legendo hanc legem
per partes partum quo quis ad delinquendum invitatur non
valet / ut sic partum quod quis de dolo suo non teneatur est
aimre reprobatum h. d. usque ad §. contraria et de materia huius
casus dic ut habetur in .l. si unus §. illud .s. de pactis et in
de libato lega .l. aurelius §. genio

UVA.BHSC

depositarius bene potest deponere dum non sit pretio

Actiones que possunt principaliter intentari sunt directe quia
eque principales sunt adeo quod una alteri preiudicat non est hoc
in contrarium contrariis hoc per glossas allegatas et quod sunt seu dicuntur
actiones contrarie et que et ex quibus causis oriantur et qualiter
differant ad invicem ac de similibus vide per glossam in l. ex contractu
secundum in de actionibus et ob. et ample hoc per albericum
et in pluribus hoc per glossas allegatas satis declarantur ista
sed quia absque debito ordine considerato etiam quod glossa in
dicta l. ex contractu secundum in uno membro videtur errare ideo
dic quod in quibusdam nec nomen contrarii nec directi variatur
et tunc ex utraque parte actio est directa ut patet in actione
pro socio mandati utrumque contra utrique variatur ut in emptione
et venditione ac locatione et conductione et idem
ex utraque parte sit actio directa in quibusdam aliquando tamen [illegible]
variatur ut nomen directi sed non contrarii et tunc si
ut nomen directi dicitur contrarie ut in co-
modato et deposito et similibus contra tamen directa
et contraria nascuntur ut hoc simul nota quod directi non di-
citur contraria nascuntur et contrariis ubi sunt correlationes unum
variatur nomen contrarii sed in utroque sunt creditor et debitor in contractu pignoris
ante aliquis et ergo ut creditor et debitor in contractu pignoris
et ad hoc idem in l. j. in fi. et l. tutor. §. j. in ti.
contrariis et gestor ac dominus in quasi contractu gestionis etiam
tunc idem ut l. si et an ultro .ff. de negotiis gestis
et tutor et pupillus in quasi contractu tutele et idem ut l.
fi. in fi. C. de contrario iudicio tutele ex quibus infertur
dicendum quod opinio rogerii de qua in l. omodo in de in penitus
dotis videtur esse vera quia ibidem tenet
in rebus dotalibus factis
quod sit dare actionem de dote directa et contraria et quam
opinionem etiam tenuit bar quod dicit ibi de hoc esse casum licet
glossa illa gratianus sentiat ibi dicit dicat quod non meminit se hic
in verum esse sed quod pretius in hac contraria actione tutele
vel in ipsa veniat dolus et culpa sicut in directa principaliter
q° particulariter concludit dicendum quod sicut contrarius celebratur gratia utriusque quod concedit

UVA.BHSC

principaliter directa competit commodatario alia contraria quia datur contra dominum rei
si aliquas expensas fecerit in re commodata.

i una s. que e i alia. s3 s[ecund]o celebrat[ur] gra[tia] utri[us]q[ue] tm ~~utriusq~~
q[uod] tunc dicit op[or]t[et] no[n] e[st] idem q[uia] cessat r[ati]o ut .l. i rebus
S. fi et .l. puluta i e.

Sed[e]r[e] .S. si ex facto heredis

Summa[tur] sit actio comodati ~~i solidum~~ q[uae] sua natura dolum et
culpe i solidum q[uod] quolib[et] heredem dam[n]um a[d] tenet[ur] q[ui]lib[et]
p[ro] hereditaria portione // ut sit i obligatione secundaria
comodati q[ui]lib[et] heredum tenet[ur] i solidum h. d.
No[ta] q[uod] ex suo facto obligatus tenet[ur] i solidum et facit
.l. s[e]c[un]do i deposit[i]

Sequitur S. sicut ante — notabilis S.

Summa[tur] sit diuidit[ur] i duas p[ar]tes q[uia] p[ri]mo ponit q[uo]d dam-
pambula ad determinationes quib[us] 2o ponem determinat 2a
ibi igit[ur] si pugillares ut diuide eam i m[in]or[es] p[ar]tes
q[uia] p[ri]mo ponit dictum i gen[er]e 2o ad illud dictu[m] assignat
r[ati]ones m[ediu]m probat dictum p[er] simile m[edi]o i facit ex[em]pl[u]m i
ipse ex p[re]cedenti dicto g[e]n[er]ali 2a ibi no[n] o[mn]ino m[edi]o ibi
ut accidit m[edi]o ibi igit[ur] pugillares et h[oc] i tendit. si
comodator comodo[rum] uti no[n] patit[ur] re sibi comoda
ta ad eum usum ad quem sibi comodata e[st] tenet[ur] ei como
dati c[ontr]aria // ut sit comodatum e[st] ~~co~~ in p[ri]ncipio cu[m] us[us]
et a p[ri]n[cipi]o comodatum est libere uolu[n]tatis et o[mn]i[n]o postea
uo est necessitatis h. d.
No[ta] p[ri]mo h[ic] duo dicta de q[ui]b[us] i p[ro]x[im]o su[m]mario
No[ta] 2o q[uod] h[ic] o[mn]ino su[m]mit[ur] p[ro] ea pietate sine q[ua]litate.
No[ta] 2o q[uod] h[ic] o[mn]ino s. m[edi]o c. i .l. o[mn]ino .C. de negocijs
qua h[oc] deb[et] hominis d[e] q[uo]
gestis ubi uide
No[ta] 3o p[ri]ncipio igit[ur] si pugillares q[uod] i cereis tabulis
etiam alienis pot[est] scribi obligatio uel si aliquis tabellio
confecit instrumentum siue breue nota i tabulis cereis
c[ontr]a eo mortuo sp[eci]aliter eius successor pot[est] ex eis co
ficere instrumentum et i publicam redigere formam que ad
modum alia q[uo]d i uenit i mebranis siue papiris
ut hic et i delegante m[edi]o .l. librorum i p[rincipi]o
No[ta] m[edi]o hic i fine q[uod] beneficijs debemus p[ri]ma[m] no[n] decipi

uel actio c[ontr]aria possit i[n]tentari uel d[icitur] .C. ut p[er]emp... diuersa et dicit ipse S.
p[ro]sit

nec guari na h° tan q decipietes pendent pina ut l.
Juxta glo sup ubo no ostq ad de ut supleas defectu i
parte hui glo que pcarium dat sine pscriptione et usq
et psequens pcarium i se ctuz no ht tps comodati
aut sit expssu videlicz ut saltem tacitu illud qui sup
suo tacite i e ob qd pcariu renovat ad consequens iniud
aliaus ppietas sua eet i uniuis eidem qe eé no debz ut l.
ny. ff. ne aut. §. de usu fructu na q rone usqz ad aliq
tps no pot eadem rone nec i sit° ex quo tps no
i est ei de q° pprium et post eu paulo i l. ij. C.
de usu fructu qz iubet dor notari ut sciant formare
libellu qu res e comodata simplicit sine usu dt
nynato qa ppe nec comodatu no e sz pcarium nec
ubu comodare ht nec pcariu viiare. ar° i de pacto
de pscptis ubis actione l. i sulta
Juxta sup ubo psentari i fine h° glo por mo solutoes ad
cotrariu qz facit de l. intoz. C. de negosiis gestis pue
ytate su habenda. aliq solutoes sunt sic pinge de
queadmodu dor facit i dicta l. q za et ibi vid.
qo Quero pone h° q si comodotarius vt morbo pmissa urimi
re comodata uti no potuit a seo q sit v tendi tps expsso
an hoc no obstante. ultius re illa ad complendu eius usu
retine potest et sup h° dubio e tota oinz dor determinato
q no qa comodatarius tractat de lucro comodator aut
de damno et etiam fortioz ratione qz comodatu sit
sine ~~fructu~~ finitum qd fine uono co sensu co no pot restan
raz ut l. sic et l. repeti. §. qbus modis usus fructus ad
mittat
pulcrior. ff. pado tary — de duabus rebus
pluribus rebus separatim comodatis eas comodator separate
pot repetere no aut pte aliqua sut sic ex pluribus
rebus separatis pot peti una no aut p° peti eius
ps. h. d.
Juxta glo vigra i fi. ut dic ut h° materia clarius
pateat et magis late possit aparere qd aut
id qd debet est qdam tota intega le aut est

q dam tota vniusale

qdam totu vniu(er)sale. aut e q(ui)dam certa quantitas
p(ri)mo casu aut tale totu integrale extat aut e disso
lutu(m) si extet tunc eius ps no(n) pot peti ut h(ic) 2o
Responso si vero sit dissolutum tunc vna ps pot peti ut
.l. si servus .§. bone h(ic) i(n) c(ontra)rio i(n) dicto et vt notat
h(ic) glo(sa) s(e)c(un)do casu qn e totu vniu(er)sale qd debetur
ut armentum grex ut hominum c(on)tinua tunc etiam clarum
e q(uod) quibus ps vna pot peti ~~tanqm a ceteris divi~~
~~sa~~ ut .l. si rogo i(n) p(ri)n(cipio) de legatis p(ri)mo et .l. et
si vno de actionibus emti qui limita dum in ea parte
petat ut totius p(ar)tem ut vni prime ta extali armento
debito no(n) aut simpliciter dicendo talia prime ta debita
in pe(cuni)a q(uod) notat glo(sa) i(n) .l. siue debemus i(n) de verbo(rum)
obli(gationibus) vero casu qn e certa quantitas id qd debetur
etiam tunc ps ipse pot peti ut .§. de iure dicti oi(m)
iudi(cum) .l. in q(ui)dam puella .§. si. et ar(gumento) legum .§. pre
dictarum ut ps totius et no(n) simpliciter ut p(er) p(ro)x(imo) dici
et notatur per doc(tores) i(n) .l. q(ui)dam existimauerunt .§. si certum
petatur et sic qd no(n) petat x tanqua(m) debita set
tanq(uam) ex centum debitis in ut i(n) dicta glo(sa) i(n) de verbo(rum)
obli(gationibus) .l. siue debemus s(e)c(un)d(u)m tunc ipsum h(ic) quero in verbo qo
bal(dus) et sali(cetus) qd si debitor dicat pete debitum
totum nam i(n) plura nolo p(ro)ducere distinctionem
an veniat reus ipse audiendus et tunc concludunt doc(tores)
q(uod) sic p(er) .l. no(n) in .§. depriuatoribus et .l. plane.
familiariscis. et .l. p(ri)ma et ii de quibus rebus apud
eundem iudicem eatur et facit .l. ne p(er) plures i(n)
de assertoria in limitatione tame(n) qua(m) h(ic) bar(tolus) fa
cit qd iudicibus p(re)dicto h(ic) pa(ra)tur no(n) ad ut alle
gata .l. in q(ui)dam .§. fi. qd etiam salicetus sequitur nisi
sit iudex i(n) loco q(uo) p(re)dictiones h(abe)t de toto q(ui)a tunc
c(ontra) eum ille solus sup(er) toto debito integraliter petendo

UVA.BHSC

debz assig͂ ne apareat q̄ actor vult mutare pluta re libellos q̄
.l. ꝑpandis in pn̄. C. de in diversis 9
Quero etiam numerum ꝑ dicta in quibus dixi q̄ partem debz
qo petere ut partem totius q̄ si actor hic non fecit sz .x. pe
tit ut sibi supplicit ꝑmyssa. nec reus ad litem supplicit hic
quarta qua expectat demum non probat actor specifice
de .x. sz de .xx. an veniat reus ad .x. petita. ro dem
na dubii bar. tenet q̄ sit in dicta .l. sive debemus denuo
et obli et hic quia .xx. si promyssa ꝑ et .x. ut allegata
.l. si solus in pn̄ delegatum et quia in libellis actoris fa
nemus ut .l. siquis ambigua .s. de in diversis in fori margine
ꝑmutandi quod satirem cogitandum est

Sequitur ꝯ rem comodata

Sumatur sic comodotario competit contra comodati alterna
tive ad duo videlicet q̄ comodator re comodata in
sua potestate rensam restituat ut q̄ eius extimatores
reddat quam de ea accepit // ut sit q̄ solvit actor
rei comodate ptm postea ad eum ꝑ vente altiu
rei comodate pot contra comodati action
eorum post modum petere pot contra comodati action
.h. d.
Nota q̄ valet libellus alternativus ad plura disiunctive
concludens
Contra vltra in si vulgaris vo que hic sedet bar
dicit q̄ quia varie sunt actiones competentes co
ista comodotario q̄ huius solvit extimatores p utra
ista comodotario q̄ huius solvit extimatores ꝑ ista
q̄a actio ex eo contra ut hic comodati q̄ datur ali
natione ad duo exꝑssa in hac littera ꝯ condic
sine ca q̄ ꝑstitisse datur ad repetendum permyssa
data in .l. ij. .s. de condictione sine ca tunc et
rei vendicatio q̄ ad re ipsam competit ut .l.
si culpa .s. de rei ven co dicit isti q̄ in
actionibus istis electio est actoris ut in de libertate
na .l. q̄ in heredem .ff. eligere rei vero est
electio q̄ solvat an litem q̄ ut .s. de eo q̄
contra loco .l. ij. in pn̄ versimile et generaliter na

UVA.BHSC

quantumcumque actiones in certet an lite contestata dominus pot solvere
rem quam vult sed post litis contestata non primo cogitur solvere
secundum naturam actionum in certitate videlicet rei si incertat
actio rei in rem ut existimatores si incertat conditiones
sine causa secundo presentat actione ex eo contractu tunc pot
solvere rem quam vult de petitis alternative ut h. sicut
in aliis alternativis obligationibus ut l. quotiens §.
fi. in de verborum obli. aliter tunc quam voluit et bar.
tenet dominus in s. possessore de rei vend. ...
hic ubi vide in predictis in se tenet ...
in ... notandis.

Sequitur l. ~~de quo~~ in rebus comodatis

Summarie sic / si comodatum ~~culpa comodatarii~~ [gratia comodatarii] fuerit
predictum de dolo lata culpa levi et levissima tenetur
non tamen de casu nisi eum precesserit culpa sed si comoda
tum ~~gratia comodatarii~~ fuerit factum gratia utriusque tunc
tenetur solum de dolo et lata culpa et levi h. d.
/ ut sic comodatarius tenetur de levissima culpa si
ipsius gratia tantum fuerit comodatum non autem de casu
nisi culpa precedat secundo utriusque gratia fuerit comodatum
tunc tenetur de lata et levi h. d.

Nota ex isto textu primo quod levissima culpa dicitur quando
quis omittit quod quilibet diligentissimus esset facturus levis
aut culpa est quando quis omittit quod faceret diligens
lata non est quando quis omittit facere quod omnes facerent omnes
ut l. si merces §. culpe ... locati et per bar. de ho.
habemus in l. et sitis in venderet §. fi. in primo
et amplissime in l. quod nerva. in depositi in repetitione
et per bal. etiam ibi et omnes per alios doc. et per
salicetum in l. nulla. C. de pignoratitia actione

Nota 2° mi°r dicta principii huius l. et de quibus in
summario eius

~~Singulo~~ ... ubi hoc sicut unusquisque hoc quod de levissima culpa

secus procurator teneatur etiam probatur bene ratione quia
videtur committendo electus ipse eius in industria et surripiendo
mandatum procuratoris ipse videtur in illo actu se asse
rere in industriosum et peritum et ideo de levissima culpa
teneatur ut l. a procuratore hic allegata in nota
et facit etiam pro hoc l. ii. §. quod quibus in fine
9o Quero quidam tradidit alteri boves vel alia ani
malia custodienda custos dimisit eos in pas
cuis vel in litore ubi latrones eos surripuerunt an
de tali furto teneatur custos videtur dicendum quod
non quia sunt talia animalia que custodiri non solent
vel boves ut hic dicit littera quia custodiri non solet
facit l. aediles §. sciendum in de edilicio edicto et l. pignus
facit l. edil. §. sciendum in de edilitio edicto et l. si negotia
C. de pignus et l. ita locationes de locato et l. si negotia
absentis §. de negotiis gestis

Sequitur §. sine autem

pro culpa in faciendo commissa competit actio ex eo quod con
venit non et actio legis aquilie ex actione in facta quia
una tollitur et altera hic dicit

Sequitur §. possunt

Expense facte pro naturali cibo seruo commodati vel pro
requirendo ipsum pro fugam possunt per commodatarium
repeti si sunt magne secus si sunt parve hic dicit
ut sunt impense in cibariis facte in rem ut ipse
rem commodatam repetuntur commodatario contraria nisi sunt
modici valoris hic dicit
Nota primo quod sit commodati directa datur commodanti contra
commodatarium contraria si iusta suadeat causa
Nota 2o quod naturali ratione impense ciborum
et hoc et equi spectant ad eum ad quem usus
illorum spectat quia ut subiungit glossa ad istum
textum in simili quod facimus commodatario competant
in illud ab eo non repetatur quod bene probant iura
que ad hoc inducit glossa et facit l. prima §. non autem

aut expense sunt magne aut parve si magne

in ff. de apricoza actione nec obstat .l. suo virtu in ff. de opis
libertorum ubi libertus operas prestando patrono suo virtu hoc
facit quia hoc est ubi speciale et quod quibus teneatur alere
illos cuius opera utitur bene facit .l. eos §. siquis aut
.C. de apellationibus et .l. si id quod §. i. in ff. de donationibus
inter virum et uxorem et vide per bar. in .l. suo socio
§. liberis contra fine .s. de re iudicata et bal. in .l. liberti libertae
C. de opis libertorum et iacobum zabarelli in .l. prima C.
in parte cum unus adomis collegas hic xi° de vasallo
aut sidebeat quis ex duo expensis dum ut si quis
non tamen in summa feudorum ti° quibus nunc feu dicitur amittatur sipp.
expensas in re deposita factas depositarius eam ren
nec possit vide in .l. si .C. depositi ubi per albericum et
alios doctores nec obstat ista .l. sinesessarias in principio in ti.
proximo per ea quae notantur ibi glo.
3° Non ex isto .§. in glo. quod de modica expensa non
est cura dicitur et ad hoc sepe allegatur iste .§. et contra
dicunt bene iura hic per glo. allegata in contrario in facit
in de damno infecto .l. si proprietarius in principio ideo dicit hoc
ubi vide per dominum et quia etiam contra hoc utrumque videtur facere
.§. gallinarum in notatis istam dicere distinctionem quod primo
de modico sicut de magno est cura dicitur ideo dicit quod hec
regula fallit hic in comodato ubi expense compensantur
in usuris 2° fallit in actione de dolo propter odium ut .s.
de dolo .l. idem est et iij etiam fallit in beneficio in integrum
restitutionis quod simpliciter est odiossum ut .l. sio .s. de in integrum
regulam certam ubi etiam dicit hoc per doctores ut ad hoc materiam
plenius circa eandem distingue secundum albericum quod aut
agitur pro rebus principalibus et tunc de modico etiam est cura
dicitur et sic loquitur .§. gallinarum in notatis et aut ut
omnes obediant iudicibus cominatur .§. i. in fine et per ea
que notantur in .l. ministras .§. ne tempus .s. de officio presidis

UVA.BHSC

et quod hoc etiam sit ut in possessione legatorum l. et si inutilia et sunt plusquam per l. falcidia l. in dicitur et de bonis libertorum l. et si modica aut agitur premiendo quomodo celebrato et tunc de modico non curatur ut dicta l. sic aut agitur per accessorius et tunc aut ~~aut~~ accessorium non esse secundum principalis totius rei manens in suo statu ut quod petitur tantum damnum in fecit et tunc de modico curatur ut dicta l. si proprietarius de dampno in fec aut accessorium non esse secundum totius rei principalis et tunc de modico non curatur ut hic et in de impensis in rebus dotalibus factis l. omni modo ubi de hoc et l. ite si servus de edilicio edicto

Quero finaliter quod de expensis quod fiunt famulo in fructus non sumenti duo dicit glosa in l. arboribus §. non sumenti duo dicit glosa in l. arboribus §. de illo §. de usu fructu quod ille dicatur sumere et quod de illo §. debet habere expensas quia ... ideo debet habere expensas ... repentur nisi sit ... dicit quod expense ... modice ideo de hoc videtur in dicto §. de illo post glosam ~~et~~ per albericum et alios doctores ~~...~~

Sequitur §. Item qui sciens

De vaso vitioso comodato quod iuris

Comodans tenetur de vitio rei si fuit sciens h. d. ut fit re vitiosam: sciens comodans tenetur comodatario quia in quo non venit nisi dolus et lata culpa h. d. et attende quod licet in directa tenetur comodatarius veniat etiam levissima ut in principio huius l. in ista non non venit ut hic

Nota quod comodator vasis vitiosi tenetur si fuit sciens nec obstat quod scire esse dicit hic glosa in re locata vendita et deposita per iura que inducit quia comodatum sit gratia recipientis ideo non esset conveniens ut ei ignorans teneretur sed sciens sit ne alterius damnum ex eius scientia et facto patiatur ut distinguendo dicit plenius ad eundem doctrinam huius articuli frater albericus quod aut datur damnum re comodata aut re deposita aut re vendita aut re locata // si re comodata

UVA.BHSC

acomodans
acomodator

aut acomodans sciebat rem vitiosam et tunc ut h'
aut ignorabat et tunc non tenetur ut l. pactum in § e. et
h° rone predicta quia comodatum fit regulariter recipientis
gratia et ideo acomodans ignorans excusatur // si autem
are deposita detur dampnum a depositario in distinctione
tenetur deponens ad omne interesse depositario cum gratia
deponentis tamen fiat depositum et depositarius officium non
debet esse eidem dampnosum ut l. si sing. com. § quo
ad mandati in simili id quod emdenig in de furtis sine
dampnum dandi are vendita tunc enim in distinctione tenetur
venditor quia precium recepit et dico tenetur quando fuit sciens
ad omne interesse quando vero fuit ignorans tenetur quanto
minoris emptor fuisset empturus ut in de actionibus
empti l. tenetur § vas et l. iulianus in principio et § i.
si autem detur dampnum are locata subdistingue quia
aut est ipso locantis aut est alia res si est ipso ~~locata~~
aut locator fuit sciens et tenetur ad omne interesse
aut fuit ignorans et tunc solum [illegible] ut in locati
l. si rebus domum § i. et l. cum in plures § sine si
aut sit alia res locata in distinctione tenetur locator
ad omne interesse ut allegato titulo locati l. sed ades
§ i. et est diversitatis ratio quia si loco vas vitiosum ig-
norans teneor pro [illegible] aut non teneor quia quod sing
sit fur. constat tamen in aco suo vir dominus magis
excusatur quia verisimilius ignorare eius animum qua
in vase quod sit vitiosum et ita videtur sentire glo.
et per h°. s. ad l. aquilia l. sed et si quem quod § i in prima
et quia comodans aut comodator rei illinc non dat
operam ob quod de dolo tamen tenetur l. aristo in de donationibus

Sūmat^r sic qd post c̄rio iudicio peti pot in copensatoez
deduci in eo ad qd tenet^r directo iudicio. h. d.

Nō copēsatione nō admissa minime sequitur desinere
actoes copete.

2o Nō quā etiā re comodata perempta postea quā fu
it in eadem in pensioz michilominus supra repetibiles
possint debite peti co cordat. l. si necessarias in pri
in textu quod procedit etiā si perierit comodatarii culpa
ut in glo. etiā secundum doc. tractantes in ea

in glo. magna ubi pignorum loco secundum hoc exponere
licere ubi copensatoib. l. retentoib. quā expositioez
probat bñ l. redituris §. fi. de furtis hic allegata
de qua retentoe ideo sienda videtur bona distinctioez
qua post Xinum port amphorez saliretq in l. proponi. C. e
tio. hic allegata in contrarium et .s. de codictione in debiti
l. si non sorte §. si centum .s. de codictione in debiti in
edem glo. in fine ad de hic sic habet sienda solutioez
et ideo ubi de quantitate ad speciem non admittitur
copensatio ut l. fi. C. de copensationibus

q^o Quero pone habet materias impensas circa x. ego
oppono copensatoez de XX^ti quod michi deberi probo
iudex ideo absolvit me ad x. petitis utrum
nihilominus te condemnare potest in x. residuis
in utriusque debitis in eodem iudicio com̄is sunia doc.
modernorum concludit super hoc dubio quod non possit q.
lex nun de. uno in directum istius §. probatum est
tamen quia expressum supra isto reperitur absque
contestatione ut ... ut hic non gl. in rubro
et in glo. saepe non quod fuisset expressum ~~pdic~~
~~zero~~ per via reconventionis quia tunc talis condem
nato bene haberet locum l. in papinianus ubi

UVA.BHSC

ff. h° in ij glo. C. de furtis et instit. locati § vi. par. et ibi vide

Seqtur l. adeo

de damno dato aterna persona in re commodata ut locata commodatarius ut conductor non tenetur h. d. ut sic non tenetur commodatarius ut conductor de damno quod praecavere non potuit quando cessat eius culpa h. d. iste textus in sua glo. et ad hoc l. bn faciunt ea ff. de his in l. vii quaeritur in simili sed si legis s. e. ubi vide

Sequitur l. argentum commodatum

Summatur sic si res commodata perdatur propter culpam minimam perdit periculo domini si commodatario ea recepte non possit male electionis culpa imputari h. d. ut sic sufficit si eligatur persona idonea in communi opinione ad hoc ut excusetur commodatarius si peat commodatum h. d. et est bona l. ita quia vide quod habuisti et dixi in l. eius quid in fi. in l. sequenti s. e.

Sequitur l. § rem mihi

Si commodator subtraxit rem commodatario non tenetur furti sed per estimationem recepta per quem contraria commodati h. d. vel sic si penes commodantem reperiatur res commodata et ulterius estimato habita a commodatario tenetur commodans ipse contraria commodati actione h. d. Nota quod post furtum datam in diversa per actionem contraria commodati

In glo. si in fine ideo in gl. unde. super h° passu sic quod aut sententia de qua h' fuit nulla aut fuit aliqua si nulla tunc tunc ubique causato ~~Sequitur d.~~ si sine causa et in debiti condicto competit quia sententia que nulla est non repugnat si fuit aliqua sententia tunc de conditione in debiti est clarum quod non competit ut l. pa. C. de condictione in debiti et l.

si fidem(ussor) § i(n) omnib(us) q(ui) mandati contra aut comodati
sit ut h(ic) no(n) aut co(n)ditio sine ca(usa) lic(et) glo(sa) teneat q(uod)
sit p(er) l. sem(n)dam ·s· de co(n)ditione sine ca(usa) q(uam) ut
dicit bar(tolus) et sali(cetus) rec(itat) in eo h(ic) ar(guitur) actio(ne)(m) tenderet ad
i(n)pugna(n)du(m) s(ententi)am q(uo)d no(n) lic(et) q(ui) haberet necesse dicere
q(uod) p(ro)p(ter) s(ententi)am ca(usa) erat i(n)iusta ex eo q(uod) a res fuerat p(ro)
comodatariu(m) substracta q(uod) no(n) lic(et) q(uod) ut dicit(ur) i(n) con
ditione i(n)debiti s(ententi)a facit iusticia(m) q(uod) no(n) erat q(uod) reres
tat q(uod) h(ic) c(on)tra sola contra comodati opem(n)t (et) ut hic
nec obstat allegata l. ij. s· de co(n)ditione sine ca(usa) q(uia) ibi
post s(ententi)am ca(usa) debent adno tam(en) et sic directo s(ententi)a
no(n) i(n)pugnat(ur)

Seq(ui)t(ur) § in extra

dolus co(m)missus p(er) seruu(m) comodatum no(n) p(re)iudicat lic(et)
comodanti p(ro) eo q(uod) no(n) furti noxalis teneat(ur) ·h. d(icit) in l.
sequen(ti) // ut sic cessante ca(usa) cessat i(n) re comodatarij
et p(ro) co(n)sequens furti actio et ubi (est) culpa et dolus co
mu(n)iter dolus (con)ponderat culpe ob q(uod) culpe co(n) no(n)
habet(ur) h. d(icit) in glo(sa)

No(tandum) ex isto tex(tu) in glo(sa) q(uod) furtu(m) no(n) pot(est) esse sine cul
pa nec obstat l. si ut certo § si me rogavit · s. eo q(uod)
ibi seruus fuerat comodatus hic no(n) ut ibi notat(ur)

Seq(ui)t(ur) l. si seruus meus

Si seruus comodatus furtu(m) fecit comodatario i(n) distincte ei
dat(ur) actio noxalis et mandati contra comodati h(ic) d(icit)
// ut sic q(uod) comodante sciente seruu(m) vicios(um) co(m)petit
actio furti et contra comodati h. d(icit)

Sequit(ur) l. finalis

Si quis vtamur re ad usum ad que(m) est comodata et sine
vtentis culpa p(er)eat ut si deterior sit facta comodo
tarius no(n) tenet(ur) h. d(icit) // ~~ut sic sic~~ et sic si equus
acceptus ad ast(i)ludendu(m) si i(n) astiludio moriat(ur) acci
piens de eo no(n) tenet(ur) et facit l. si ut certo (§) et l.
lex q(ui) s· e//

est bonus cas(us) iste

Secunda Rubrica de pignoratitia actione.

Glossa super ista rubrica non continuat specialiter eam sed tamen tangit
duo circa pertinentia qualis sit hec actio et dicit quod personalis
et secundo quando nascatur et debitor possit competere pro repetitione
pignoris et super utroque puto bene dicit et probat tamen igitur hac
continua rubrica ad precedentia sic quod superius articulo sitim pe-
tractatum extra postea de aliis actionibus personalibus que ex contrac-
tibus nascuntur per quos alienam fidem sequimur et quia huius
modi actio pignoratitia est huius modi. ut l. si C. de dis-
trac. pignorum ideo continuando materias competet ipsas legis-
lator averterit hic ubi melius cadit que in titulo de
pignoribus de quibus in xx libro huius voluminis in quo tractatur
de pignoris actio que non personalis sed in rem sive mere realis
est ut l. pignoris in eo ti. de pig. et l. pignoris C. eodem ti. et
l. in venditore in principio in de emptoribus et quod alie sunt dicte multa alias
A quidam est contraria pignoratitia que competit creditori si fu-
erit per debitorem in ea re deceptus ut alis sua infra sit
ut l. prima in fine. isto ti. et l. tutor S. contraria et l. si
in pignore S. si post distracta et l. si servos inter et
nascitur etiam ex pignore ypothecaria simpliciter que
creditori competit et non in persona sed in rem actio est ut
protangitur ut institu. de actionibus S. item serviana. et com-
petit quod ad non tenendam possessione a debitore ut actio de-
tentore ut allegata l. si in venditore de emptoribus preterea
est ad intendum quod etiam plura sunt pignorum genera nam
quidam est conventionale quod a partium conventione contrahitur
ut hac l. prima et prototum istud titulo quidam est legale
quod est quando a lege tacite inducitur pignus ut ypothecaria ut
in quibus modis pignus tacite contrahitur et C. de iure
uxoria. actio. l. unica et qui potiores in pigno-
re l. assiduus et S. fuerat institu. de actio quidam
est pretorium quod est quando decreto iudicis ex commaria quis
mittitur in possessionem ut ex simplici re nulla precedente de-
finitiva sententia et quidam est iudiciale quod est quando mittitur
quis in possessionem alicuius rei a iudice ex causa iudicati sive
sententie difinitive ut l. ii. C. qui potiores in pignore habeantur

actiones pignora-
titia et propterea vi-
vide C. in proemio
huius voluminis ff.
S. trium ubi de hoc
glossa melius quod alibi
ut potest secundo et bene
continuatur sic de
obligationibus que re
contrahuntur actio est
de in mutuo tamen
sicut pe. de debito
soluto. s. de com-
in debiti et de re
modato in ti. proximo
et immediate prece-
denti igitur et con-
grue hic sub ingre-
de pig. actio que etiam
re contrahitur et ut insti-
tuta quibus modis re
ob. S. creditor et
adversus est ex pig-
nore nobis incipit
attribuuntur actio-
nes quod a pignora-
titia ut hic et ista
est personalis ut di-
xi et duplex
quia quidam est
directa que datur
debitori soluto
debito. l. si re. S.
omnis in eodem. H

UVA.BHSC

ubi g. glo. ha hec dua no. et l. ij C. de precario pignore. et
pnt ista pignora gena sunt inter dite q q res sunt
pnt pign. gnerionales et pign. proprie notat sin-
gulorum glo. in hac l. j. septem pones duas et res
alias supabunt dor. de qbus ibi dicitur hec sup rubrica

Sequitur l. prima

dividitur in tres ptes quia in prima ponit unu dictum
in 2a infert ex illo quodam pro solutione et in iij no
na format quo ne et pias de sidet 2a ibi sign.
iij ibi siquis tn et ho intendit // pign. inda
conventione gtrait etia si alia res in fraude
tradat et error in materia pignoris constitutioes
no impedit obligans in singlis et vniversalis
tenet. h. d.

In glo. ij in fi. ut l. j. § j. et § ij et l. ite quas d.
partis p q ima tn pbat. et q in fert. q sicut
cditione pignoris incipiat. etia ut gsensus excipit.
si aut aconsensu ut inda gnetione sola talis
conexio sufficit ut hac l. nec obstat istituta qbus
modis re co trit. ob § fi. ubi solus gsensus sine
sola pignoris conventio no sufficit sine traditione
qa i qph dicit. pcedit respectu ypothecarie actois
q dat. creditor et concordat l. si ubi § de pignore
§ de partis in pnibus allegatis in glo. magna
in pn. et respectu pignoratitie gtre q etia re-
ditor decepto copetit ut hic in fine in concordan
tijs de qbus in glo. fi. in pn. no aut quam ad
pignoratitia directa q dat. debitor debito solu
to qelom hre no pot nisi post traditione facta
creditor aquo postea repetit p eandem actione
ut l. si rem. § ois in e. no obstat etia q p pign.
constitu. pnbus in re ~~ut l. traditionibus C. de partis et~~

, m. c. 1o de sacrilegijs   ubi ~~ans~~ ubi ad fraemptione sit gibua   xxvj. q. iij. eps

UVA.BHSC

~~tum~~ ut l. pign. i. de pignoribus § no sufficit sola
eius conventio sine traditione ut l. traditionibus C. de pactis
et l. iij. § i. d. de usufructu. et l. si pacto i. pri.
quemadmodum servitutes amittuntur quia in pignore et ypotheca
hoc est speciale quod nudo ius tradito non requiratur.
ut no. in dicto § de pignore eo quia est modicum p
predictum ut fiat solum ad quantitatem debiti sunt
dicuntur in simili C. que res pignori obligari possunt
l. fi.
Opono in glo. magna quod etiam sine traditione seu
inductione in possessionem non constituitur pignus dicitur ad oppositum
in dicto ita pri. i. oposita. ibi no est mirum quod est
solum ut glo. quod hic loquitur de convencionali pignore
ibi de pretorio licet i. ran. i. eo etiam no sit necessaria
ibi dicto possessionis ut l. in bonis § fi. et l. se in
indicto possessionis ut l. in bonis § fi. et l. se in
de bonis auctoritate predictum possidendis pro hoc assignat
una et prima dicas quod est pretorio hic duo pignora
sub iungens postea hec glo. dicit ac hac dicas usque
ad finem et sic sunt duo dicitur est et unum dicitur
ex hac glo. dicitur quod in bonis minorum et
maiorum in eorum pretorium constituitur pignus ut in
ex quibus causis in possessionem eatur l. apud pilianum
§ i. et l. si minor de bonis auctoritate predictum
possidendis non autem convencionale ut in bonis in
possidendis non possunt constitui absque predictum
bilibus minoribus non possunt constitui absque predictum
decreto ut l. lex que tutores C. de administratione
tutorum (nona dicitur est quod convencionale pignus no
debitor non recipiat nisi debito soluto ut alias re
dicitur satisfacto ut allegata l. si res § omnis in est
sed pretorium pignus statim quod venit debitor ad se defen-
dendum recipiat illud autem ei quia predictum C. de bonis
auctoritate predictum possidendis. et ultima dicitur est quia in conventio
nali quis potest esse temporis potior et pure ut in qui potiores
in pign. habe. l. creditor in pri. sed hic in pretorio pignore

vt dicta .l. cum vix in pri. in de bonis auctoritate iud. po

et .C. e ti. .l. cum apud et .l. si et pure in q pos

sessores in pigno. ha. ubi ratio quia vis pignore

Jnglo'o ~~ultra~~ p ultra sup in bo q' magis est in fi et

h' ultra soluto quod hoc hic et ubi fauore decep

ti est dictum reputatur soluto notabiliter pro tanto

quia ex hoc habebis quod ubi l. dicit contractum non ualere

et hoc dicit fauore persone quod persona illa pot

facere sen velle ut illud valeat nec obstat quod

contractus non debet pendere a uoluntate unius ut

.l. si vina in de periculo et comodo rei vendite quia

illa loquitur quando nulla pars venit decepto hic quando pars

venit ex toto in odium decipientis cum sub veniunt iura

et fauore decepti cum occurrit deci. in eius volun

tate an velit valere ut non

Jnglo'o si tamen ideo ~~dic in~~ distingue quod aut dicto p'

ad pugiliter alicui quod est de genere prohibitorum et hoc casu

pr^e pona est exclusiue ratio est in l. nam quod hic de in de

penu legata aut annectitur ei quod non est de genere

prohibitorum et tunc pona in clusiue et ita loquitur

h' et in de annuis .l. sero .§. vxori et nota

etiam de singulis dictionibus exceptiuis pro utrumque

et dor. mo. de rug'o ~~dor~~ in l. actione .C. de tra

sactio. et p bar. in l. si cum .§. qui in preiudicium S.

figuris cautionibus

q° Querit hic albericus noster quia hic lex loquitur de metallis

auri et eris an ars archimie sit ars reprobata

uel concessa uel an sit peccatum ipsam exercere et arguit

et optimas auctoritates contra ad partes et tandem

videtur declinare ad partem ~~affirmatiuam~~ negatiuam

quod non sit ars prohibita dummodo in virtute dei exerceatur

et scientie fiat consultum tamen quod nemo ea vtatur cum

videamus multos ex ea deductos ad extremam pau

h3

UVA.BHSC

pertatem ad quem ...

pietate et nullos propriam dictorum ac quasi referentibus
medicus est arte infirmitate plena et de ista questione
quod fuit originaliter Oldradi et dominus quondam in eius consilio
etiam habemus tamen per Augustinum i. r. primo extra de sortile
giis et de iudiciis astrologorum et an per theologos
reprobentur ut nos

UVA.BHSC

UVA.BHSC

Sequitur de obligationibus que ex maleficio nascuntur

Cum expositum sit et cetera dictum est de obligationibus que
ex contractu ut quasi nascuntur sequitur de obligationibus que ex maleficio
ut quasi nascuntur Sed ille que ex contractu nascuntur ex iiii generibus
dividuntur scilicet rebus verbis et consensu hec vero unius generis sunt
nam omnes ex maleficio nascuntur ut puta ex furto aut rapina aut
damno aut iniuria // furti est quia quot sunt genera furtorum
ff duo manifesti et non manifesti Sed nunquid concepti et ob
lati ff non Sed species actionis furto coherentes // manifestus
furtus et cetera Quero quid sit fur manifestus ff non solum
hic qui deprehenditur Sed etiam hic qui in eo loco in facto de
prehenditur furtum vel ut puta qui in domo furtum fecit antequam
exiret deprehensus est ut qui in vineto fuit deprehensus an
tequam exiret vinetum et etiam ille qui antequam pervenisset
ad locum destinatum deprehensus fuit / nec manifestus est ille
fur est ille qui non est manifestus // Conceptum furtum et cetera
quidam furatus fuit in aliqua re et ipsam [?] querendo
inveni eam apud aliquem presentibus testibus nunquid quero an possum
agere contra eum ff sic actione concepti furti quamvis non sit fur
// Oblatum furtum dicitur quidam furatus fuit unam rem et timet
ne res illa ipsa apud eum inveniretur ipsam furtivam [ad?]
apud aliquem deposuit ut potius inveniretur apud illum
quam apud ipsum Sed quero an ille apud quem res deposita fuit
possit agere contra furem ff quod sic actione oblati furti // Est
etiam prohibiti furti Quidam furatus fuit in aliqua rem
volebam eam presentibus testibus querere apud aliquem ipse prohi
buit michi nunquid quero an possum agere contra ipsum ff quod sic actione
prohibiti furti // preterea [pena] constituitur Quidam furatus fuit in
aliqua re querendo eam apud aliquem inveni volo quod ipse
traderet eam michi ipse noluit nunquid quero an possit agere contra eum
ff quod sic actione furti non exhibiti // Sed hee actiones quero an
sint dicte actiones scilicet concepti oblati furti prohibiti et non ex
hibiti sint hodie in usu ff non Sed hodie si aliquis sciens rem
esse furtivam susceperit ut celaret furti nunc tenebitur
hic nota quod solet tolli id quod in ipsa solemniter fiebat // pena
manifesti et cetera quero que pena sit constituta furti manifesti et non manifesti

UVA.BHSC

ff furti manifesti e quadrupli furti no manifesti est dupli tam
i furto qua i libo // furtu aut soli Comodatu aliorum siphos
argenteos ut quia i Vitariagio amicos erat ad cena et ipe
portavit p eg seq unde fecit furtu ff sic supra dicamus co
modatu aliorum meu equm ut ad villam duceret et ipe du
xit ad bellu unde ps an dicat face furtu ff sic ut dicamus
et ho e veru nisi duxisset equm ad bellu credendo qd dns
equi mestus sz libent comessit ei si in veritate no ei
comessiret unde isto m dicat fieri furtu ff no qa furtu
sine efertu furadi no comitit no ego ipe duxit equm
ad bellu credendo tu qd dns ei eet mestus nec ei co
messiret sz i veritate bn comessiret nec fuisset mestus
unde dicit fieri furtu ff no qa volenti no fit furtu in
qo quis g dicit fieri furtu ff qu ducebas equm credens
qd dns eet mestus nec tibi comessi sz i veritate erat
mestus nec tibi comessiret // vn illud q fuit e quidam hebat
vnu servu aliqs dixit isti servo me esca male i dicit si
vis portare m de denariis dni tui ut rebus suis ego me
hic i dni t te faciam sic et sic dixit servus bn unit et dixit
dno suo talis dixit m sic z sic modo dixit dns cape et
porta ei ca ut comprehenderet ipm ipe servus cepit de rebus
dni sui et portavit illi dns i fuerint et dixit ei olatione
m comprobabis m facis in hoc m qo q actione possum age
q ipm ff p quidam dixerunt qd pot age actione furti
Quidam actione servi corrupti quidam neq actione sz i p
ctoz ne aliac talia ppetret vult qd teneat actione furti
l servi corrupti hic no qd punit afertus si no sequat efertus
it qd malicie hoiz e cavenda // Juridu etia liberoz q da
furatus fuit libez hominem que i potestate he m q an fa
ciat furtu ff sic // aliqui aut quidam obligavit m vna rem
postea fuit ea m furatus m qo an faciat furtu ff qsic juridu
furti dedit opa q filius aliorum ut eet furatus aliqs aliorum et
dixi vade ad domum talis et intra domum eis et sic furatus
oia q i venies precium qd tenebo eius ad ulna et iugi et qu
modo illu tenebat ad ulna iste intravit domu et fuit furatus

UVA.BHSC

aliq ut quidam recepit pannum rubeum ut fugaret bestias ad
nemus ut sonus eius rapent ut quidam dixit alium ego ibo
ad illud quod habet denarios in manum et dabo de manu mea
subito suam et faciam sibi cadere denarios in ubi set
rapies eos et fugies nunc quero an possit agere contra eum ff. sic
actione furti sed si fuerit aliquis qui ex cavillatione dederit
de manu sua subito manus alterius ut faceret ei cadere
denarios tunc non tenetur actione furti sed in factum actione
in factum et tenetur ad restitutionem sine ad estimationem de-
nariorum // Et ubi ope quidam dedit opem et consilium
alium latroni ut faceret furtum ut quia porrexit scalas
ad fenestram ut fregit hostium aut fenestram ut gessit
scalas ut ferramenta ut aliquis furatur modo quero an teneatur
actione furti ff. sic // Certe qui nulla opem quidam
dedit consilium et exortatione ad furtum faciendum tunc nulla
opem exhibuit modo quero an teneatur ff. non // Hic sunt
qui in potestate quidam est in domini sui ut in patris
sui potestate ipse aliquis subripuit ipsi patri ut domino modo
quero an faciat furtum ff. consentit res dicitur furtiva sed ex ea
non oritur actio furti quia inter patrem et filium dominum et
servum non nascitur actio sed extraneus quidam ope et consilium
filio ut servo ut surriperet rem patris ut domini quero an
teneatur ff. sic actione furti // furti autem actio obligatio
rem mea alium ista res surrepta fuit modo quero quis possit agere contra furem qui subripuit rem an ego an creditor ff. quod creditor quod habet rem in pignore etiam si haberet
vel donet creditorem quia porrigis expedit ei pignori inberet
qua in persona agere // Item fullo poliendam dedi
alium fulloni vestem meam ad poliendam ut sarcinatori
ad sarciendam certa mercede constituta ista vestis fuit
ei surrepta modo quero quis possit agere contra furem sarcinatori et fullo sunt solvendo estimationes vestis et
tunc habent actionem contra furem et non domini aut sunt solvendo ipse

Nota quis potest agere contra furem creditor an dominus

UVA.BHSC

Sz no i toto et int dnus ht actione g fure // Quidam emit
rem a no dno bona fide ista res fuit ei surepta in
qr an possit age g fure ff // Quod de fullone. co
modaui alicui rem meam ista res surepta fuit in qr an
possit age g fure dnus an comodotarius ff q olim su
distinguebatur ut i fullone Sz hodie dnus ht totam actione
quia pot agere g comodatarium actione comodati ut actione
furti g eum qui surripuerit Sz i cepta una ex istis actoibus
no pot derelinquere com et i ipe alia quia si i cepit p°
agere g comodatarium actione comodati no p postea agere g
fure i furti actione ut eg Sz si i cepit age g fure actione
furti no pot postea agere g comodatarium actione como
dati et hoc est veru si sciebat re ee surrebta si
no no sciebat et i cepit agere g comodotarium comodati
actione et postea sciuit re ee surrepta bn pot relinqre
comodotarium et agere g fure furti actione et h° est
verum nisi comodotarius solvisset an ecstimatoes rei // Qs
hys apud que deposui aliqua re mea ipe ad huc ht
re in qr an teneatur ff q sic si ad minus dolo et lata culpa
Sz quis ht actione g fure ff q dnus ht actione furti //
// In summa sciendo est quidam ppinq pubtate fecit
furtu in qr an teneatur ff si e doli capax et maior
x annis et dimy int teneatur si e ppinq i fante no tenetur
// Furti actio quidam surripuit in re mea in qr an ego heam
actione g eum ff q sic plures s. actione furti gdic furti
gdic furtiua et rei vendicatio actio furti datur ad pena
gdic furtiua datur ad ecstimatoe rei rei vendicatio datur ad
rem

Rubrica vi bonorum raptorum

Quidam vero alienos quidam rapuit re mea vi in qr an
ipe teneatur actione furti ff q sic et aliena etiam ipa. s.
actione vi bonorum rap et co pent ista actio i q druplum
inf annum post no annum i simplum et ht e actio utilis
etiam si una re innumata rapuerit et est i q druplo coputata

UVA.BHSC

ipsa re et secundum hoc videtur esse de lenone vel receptatore ille qui vi rapit quam quidam admonet sed non est verum quia videntur esse enim esse lenonis receptatoris qui rapit quam qui ita admonet // Quidam tamen quidam admonet eam suam uxorem esse vendicare a ceteris possidente numquid teneatur actione vi bonorum raptorum ff non secundum textum tamen si quis in tanta sed que pena est obligatoris ff quod est talis quia si res erat sua cadit dominio rei si non erat aliena tenetur eo restituere // Sane in hoc commodavi locavi ut in pignore cum rem meam ista res fuit sibi capta vi numquid an possim agere quod enim ff sic tantum actione vi bonorum raptorum

Rubrica de lege aquilia

Imperator in iniuria actio Quidam occidit servum meum ut quadrupedem in iniuria numquid an teneatur ff quod sic lege aquilia et non solum tenetur in eo quod valeat nunc sed in eo quod valuit retro anni sed de quibus quadrupedibus intelligendum est ff de illis que pascuntur gregatim ut sunt equi et boves capre et similia sed dicamus quidam in se fecerit canem meum ut vulnavit bestiam id est de his que pascuntur gregatim numquid an teneatur primo capite legis aquilie ff non secundum textum // In iniuria autem quia quis dicatur occidere in iniuria ff ille qui nullo iure occidit sed dicamus quidam invenit latronem in domo sua et occidit eum numquid an dicatur ipsum occidisse in iniuria ff aut aliter poterat evitare periculum et tunc dicitur occidisse in iniuria aut non et tunc non dicitur ipsum occidi in iniuria ut ponamus / ut ponamus quidam ludebat iaculis et interfecit servum meum numquid an dicatur occidisse in iniuria ff aut erat miles qui ludebat iaculis in loco consueto destinato militibus sed dicamus quidam miles ludebat iaculis in loco non destinato et occidit aliquem numquid an dicatur occidisse in iniuria ff quod sic et tenetur actione legis aquilie // Item supputator Quidam est et putabat unam arborem prope viam unus ramus cecidit et occidit servum meum ut bovem qui transiebat illac numquid an ipse teneatur ff aut proclamavit ut caveret et tunc non tenetur aut nihil dixit et tunc tenetur sed ponamus iste putabat arborem in medio suo fundo ubi nullus habebat ius transeundi et occidit servum meum ut bovem transeuntem

[margin: ecce ibi de illo qui occidit latronem in domo sua]

illat et quia forte tamen tenetur in q(ue)r(itur) an teneatur ff non quamvis
non clamavit // preterea si medicus quidam medicus servit servum
meum postea dereliquid curationem et ipsum debet incidere p(ro)
longum et incidit in spasmum ita quod eius culpa mortuus est in
q(ue)r(itur) an teneatur ff quod sic non quod culpa fecit servum // Impericia
quod quidam medicus medicando servum tuum debebat ei dare unam
medicinam et dedit aliam contrariam et ob id mortuus est q(ue)r(itur) an teneatur
ff quod sic // Imperitia quoque imputatur quidam mulio ducebat mulos
et propter suam imperitiam ut quia non retinuit mulos intulerunt servum
max ut ipse erat via infirmus quod non potuit eas retinere et
unus alius bene retinuisset in q(ue)r(itur) an teneatur ff quod sic Sed ponamus
quidam ducebat unum equum per viam ut per plateam et nesciebat
eum ducere per suam imperitiam ut infirmitate intulerunt servum
aliquis in q(ue)r(itur) an teneatur ista l. ff sic non quod nemo debet
Nota se intromittere de eo quod facere nescit ut quod non potest ubi alius bene
facturus esset // Hic autem ubi quidam habebat unum servum claudum
ut infirmum quod non non valebat x libras Sed anno preterito bene
valuit C. quidam interfecit q(ue)r(itur) an teneatur ff quod sic et non solum
tenetur ad hoc quod valet nunc Sed ad hoc quod valuit retro per annum
Sed ponamus iste qui interfecit servum est mortuus in q(ue)r(itur) an dominus servi
possit agere contra heredes ff non quia est penalis actio et penalis
actio non transit ad heredes // Illud non est quidam habet unum servum
qui est institutus in hereditate C. marcharum antequam adiret hereditatem
aliquis interfecit eum in q(ue)r(itur) an teneatur ff quod sic et non solum in hoc
quod valet servus Sed etiam in tota hereditate quia hereditatem amisse
rationem esse hundam constat // Item si ex pari imputatur quidam habet
duas mulos que sciebat bene ducere currum Sed una nesciebat
ducere sine alia quidam occidit aliam ut habebat duos servos
qui sciebat bene cantare comedia sunt Sed unus nesciebat cantare
sine alio aliquis interfecit unum utrumque tenetur ff sic et non solum
ad estimationem illius mule ut servi Sed etiam ad hoc quod alia depre
ciatus esset. // Labor est cum ei cuius quidam habebat unum servum
occisus fuit ei in q(ue)r(itur) an ipse dominus servi contra illum qui occidit possit
agere ff sic duobus modis civiliter et criminaliter civiliter ut puniatur
in pecunia criminaliter ut puniatur in persona // Capitulo secundo quoniam

UVA.BHSC

rapit scdm legis aquilie sit hodie i usu ff no s3 deductu est i
3/ capit Capitlo 3° Quidam vulnauit seruum ut q drupede q
perinde iumio e ut occidit quadrupedem q iumio perinde no e
ut ut oue ut bestiam feram ut dedit dampnu i rebg meis que
ara iacet qro qz an teneat ff sic ex tro capto legis aquilie
vn sequitur ista capitu aut fractu fuerit actio ex isto capite
competit et appellatione rupti i telligit omnes res no tm
usta aut fracta s3 etiam scissa collisa et effusa et quo m3 peruta
vn ut deteriorata ~~vn queritur an teneat~~ ff si occidit dolo aut
culpa tunc ex isto an tenet alit no // hoc in capite quida
no ruptu eum i telligit qquo m3 ruptu e // Illud pala qda
occidit hominem ut q drupedem qro qz an teneat ff si occidit
dolo aut culpa tunc ex isto tam tenet alit no // hoc in capite
quidam dedit dampnu i rebg meis ~~ff~~ qro qz an teneat ff
sic no solu in hoc q valet nunc s3 etiam i tanto pluriy
quanto res valuerunt retro p xxx dies quamuis istud vbum
pluriy adiectu no fuerit // Cetera placuit Quidam dedit dapnu
i rebg meis qro qz an teneat ff sic s3 q actione potest agi q cu
ff q andedit dampnu de corpore i corpus ut q a i fert frumentum
men ut vinu de animalibg meis tunc tenet directa actione
legis aquilie. Si no dedit de no corpore i corpus ut qz he
bat vestimentu rubeu et terruit oues meas ita q ceciderunt
de ponte i aqua ut de corpore. i no corpus ut q a dedit de
super manu et fecit ei cadere [illegible] i aqua et tunc tenet actione
legis aquilie utili s3 si dederit de no corpore i no corpus ut q a
aliquis hebat seruum suu ligatum et ipse dissolvit eu ita q recessit
et tunc tenet subsidiaria actione legis aquilie

Generalit de iniuria dicit qz quod modis dicat i iuria ff duobus
modis generalit et specialit generalit dicit fieri i iuria omne
quod non iure fit specialit fit tribg modis p contumelia ut aliqs
contemnebat vba sine dicta alicuius p culpa sic i lege aquilia
dampnu qd i iuria accipit p i iustitia ut qn iudex debebat
aliquem absolvere et ipsum condemnavit i iniuria aut committit qz
quot modis committat i iuria ff tribg modis videlicet facto ut
quia aliquis percussit [illegible] scripto ut q a l aliqs fecit carme
de aliquo dicto ut q a aliqs dicit alicui iniuriam // patit aut
quidam sit filio et fuit ei facta i iuria modo qz quis posset
agere de i iuria ff pat ipso [illegible] potest agere si fuit facta iniuria [illegible]

UVA.BHSC

Sz diximus facta fuit iniuria marito in qz an vxor possit agere
p marito ff quod non sz socerum et maritum eius agere possunt defendendo
vxores enim a viris et non viros ab vxoribus equum est
// Servus autem quidam fecit iniuriam domino alicuius in qz quis
possit agere ff dominus et non servus Sz nunquid per eundem modum
que p libros ff non quia si dedisset ei una alapa ut post
ea fecerit quintum et sic de similibus dominus servum non posset agere
nisi hoc factum esset in contumelia ipsius quia non bene potest agere sunt
in libros // Si communis servus duo habent servum cui facta fuit
ei iniuria in qz an ipsi domini possint agere pariter directa
portione ff non Sz q libz secundum qualitate et dignitate suam
et statum suum // Quod si usus fructus quidam hic usum fructum
in uno servo et alius hic proprietate fuit facta iniuria isti servo in qz
quis possit agere an fructuarius an proprietarius ff proprietarius //
// Sz si libro quidam serviit tibi bona fide et est liber facta fuit
ei iniuria in qz quis possit agere an tu cui bona fide
serviit an ipse ff ipse nisi hoc fuisset in contumelia tui // Sz
quid si facto fuit alieno servo qui tibi bona fide servit in qz quis
possit age de iniuria an dominus eius ff non Sz dominus eius nisi
factum fuisset in contumelia tui // pena autem qz que sit pena
in iniuriarum ff quod olim erat talis quod si frangebas alicui brachium
et frangebatur tibi brachium et si frangebas alicui caput fran
gebatur etiam tibi Caput et sic de singulis fallebat hoc in hore
qa si frangebas os alicui non frangebatur tibi sz erant ccc
nummi nomine pene et hoc fiebat propter paupertate antiquorum
postea venerunt pretores dicentes quod volebant quod deberet stari in
eorum sacramento isto in quia dicit pretor quid veles magis
amisisse de meo quod illa iniuria fuisset tibi facta et sic stetur
mihi iurando et iudex debz condemnare. secundum statum honestate et
dignitate eorum et ista imperator confirmavit nam secundum gradum dignitatis
vite q honestatis crescit minuit exto in iniurie // Et lex
cornelia quidam venit ad domum tua et verberavit agregie te
in qz an teneatur ff sic lege cornelia de iniuriis et non est
vis an sit propria domus aut conducta domum aut accepimus sine
in propria sive in conducta domo quis habitet sive gratis sive in officio
receptus sit

//Atrox iniuria qr quot modis extimetur atrox iniuria ff
quatuor modis extimatur s. ex facto ex loco ex qualitate et ex
loco vulneris ex facto ut quia aliquis vulnerauit te ex
loco ut quia vulnerauit coram pretore in municipio vel ex persona
ut quia aliquis ribaldus vulnerauit pretorem vel ex loco vulneris
ut quia aliquis dedit tibi de digito in oculis et non refert
utrum iniuria facta sit patri familias aut filio familias //
//In summa sciendum est quidam fecit mihi iniuriam modo qr an
possim agere contra eum ff quod sic duobus modis ciuiliter et
criminaliter ciuiliter quia petit in pecunia criminaliter quando pu
nitur in persona //Nota solutio quidam dedit consilium alicui ut
mihi faceret iniuriam modo qr an teneatur ff quod sic si non erat
alias facturus sed si erat alias facturus non tenetur // Item actio
dissimulatione quidam fecit mihi iniuriam ego nolo agere
contra eum actione iniuriarum sed an quia agerem vivit ut [illegible]
ego volo postea agere contra ipsum qr an possim ff non quia videtur
eius iniuriam remisisse //Si iudex litem suam fecit quidam
iudex propter suam imprudentiam condempnauit aliquid
quem debebat absoluere modo qr an sit obligatus ff sic ex
quasi maleficio sed qua pena debet pati ff illam quam iudex
iudicabit de medio //Item hic qui ex cenaculo ductus est
ut effusum est aliquid de domo alicuius quod nocuit transeunti
qr an dominus domus sit obligatus ff sic ex quasi maleficio sed
qua pena debet pati ff si dedit dampnum in rebus tenetur dare
duplum rei sed si non dedit dampnum in personam ut quia occidit
hominem tenetur ad penam l. aureorum. si non vulnerauit et
quo moratur propter vulnera tunc tenetur secundum quod iudex iudicabit
et iudex debet computare mercedes medicorum et ceteris ex
pensis que in curatione facte sunt et etiam operas quibus
caruit ex eo quod vulneratus et vera sunt [illegible] quibus
deciderit quia nocuit transeunti //Cui similis est quidam
tenet ad passum super viam positum aliquid quod nocere potest transeunti
modo qr an sit obligatus ff sic ex quasi maleficio sed qua pena
debet pati ff x aureorum //Si filius familias quidam filius est
separatus aparte quia habitat per se deiectum ut effusum fuit

UVA.BHSC

aliqs deranando sno qz noctu trasemi ut aliqs sit ad
passum sup viam publica qz posset trasemi nocte mo qz
an pat teneat sz tenebitur filius et sic e i filio fanul iudice
q male iudicant quia ipe tenetur et no pat // Item exercitor
navis quidam erat exercitor navis ut campo ut stabulator
aliquis similiter fuit i navi campone ut stabulo alicui aliqs
et nescitur quis sit mo qz an exercitor navis ut campo ut
stabulator teneatur ff sic ex qi malefico et hoc quia opa
malorum hominum utitur // In his aut queritur an iste actoes
competent heredibus ff qz sic sz dat dantur ad usus heredes

i.s. qui aut vult se excusare de excu to m et m
quidam vocatus fuit ad tutela alicuius pupilli et vult
se excusare intra excusatonibus mo qz por ff sic sz quid
facere ff no no debz apellare sz se debz excusare sz i q
tps se excusare ff si habitat i centessimum lapide pot
se excusare i.l. dies si no habitet ultra centessimum
lapidem tunc sit xxx dies et una dies p quolibz mille
nario sz m ut Senola dicit dz ita computari ut l dies
heat

titulo de exheredatione. libro 24
Pro quare liberi debent institui ut exheredari qz pater et
filius censentur eadem persona sz pater et heres excepiones no m
sit i possibile duos i solidum ee dominos unius et eiusdem rei
sub hoc vocabulo liberi continetur tam masculus quam femina
tam nepos quam neptis

As obulus ponderis as est possessio tota q ut plurimum
dimissa intelligitur i rem unius si expresse dimidiatur testator re
i pluribus ut i particulis et sidimidat i pluribus ut particulis
ubi reduntur semper ad assem i titulo de heredibus instituendis

UVA.BHSC

Rubrica que de actionibus que inter alias excellentiores appellantur

Supra est de actionibus imperator quia promisit dicere de rebus s. de personis
rebus et actionibus sed iam dictum sit de duabus s. de personis et rebus
id circo dicendum est de actionibus // Actio autem et primo queritur quid sit
actio R. quod nichil aliud est quam ius persequendi in iudicio quod sibi debetur
Quomodo autem actionum / queritur quot sint genera actionum R. duo reales
et personales / reales que sequuntur rem quocumque vadat ad quemcumque per [illegible]
mat possessorem. personales est que [illegible] contractu ut ex quasi / maleficio ut
quasi est et non solum habet locum in isto casu sed etiam in pluribus aliis
contentis in libris digestorum // Et que sit agat ius Quidam habet
ius eundi et ambulandi per fundum meum ad fundum suum prohibeo
ei ne vadat modo queritur an possit agere contra me R. quod sic
confessoria actione Et quod est de usu fructu Quidam dicit habere
se ius eundi et ambulandi per fundum meum ad fundum suum et
in veritate non habet ipse utitur tamen numquid possum agere contra ipsum
R. sic actione negatoria et in istis actionibus probat ille qui possidet
quod non est in actione rei corporalis ei non qui possidet non est
actio prodita per quem negatur rem actoris esse Sed iste quidem
actiones dicte sunt de actionibus civilibus modo dicendum est de actionibus
pretoriis Actionum pretoriarum duo sunt genera quia alique sunt reales
alique personales reales durant usque ad illum s. in persona. post dicitur
de personalibus usque ad finem / et primo actor ponit duo dicta postea de
clarat per exempla quia aliquis promisit rem usucapi ac si usucapta non
esset verbi gratia Quidam emit unam rem anno dicto que credebat esse
veri domini ipse cecidit a possessione antequam usu cepisset numquid potest agere
contra illum qui vendidit R. non cum habeat tamen iure pretorio ubi potest agere actione
publiciana que vocatur publiciana R. ille qui invenit eam vocatur publi
cianus meus Rubrica ex diverso quidam existens in absentia usucepit
rem presentis et reverso ipse vult agere contra eum R. quod sic sed in quo ipse
potest agere R. in ista autem actione rescissoria et non solum habet locum
in isto casu sed etiam in pluribus aliis que continentur in libris digestorum Item
si quis in fraude Quidam habet plures creditores et alienavit bona
sua in fraudem creditorum creditorum isti creditores fuerunt positi in posses
sione bonorum ipsius debitoris et non invenerunt de quo possit eis satisfieri
volunt agere contra illos qui habent bona obligata modo queritur an possit R.
quod sic actione publiciana ac si obligata non essent // Item serviana queritur
an iste actiones serviana et quasi serviana sint pretorie R. quod sic Sed quando habet
locum serviana R. ut quando locavi alicui bona mea et ipse intulit
bona sua que sunt michi obligata pro pensione solvenda Si ipse alienavit
ista bona ego possum agere contra ipsum bona actione serviana ac si alienata non essent

Pone casus similiter supra de obligationibus que ex contractu [illegible] bone fidei

UVA.BHSC

Quasi serviana queritur quando habet locum scilicet quando conductor terre et bona tua sunt michi
obligata ex isto contractu et tu alienasti ista bona ego possum
agere contra illos qui habent ista bona quasi serviana actione. Queritur hic
quid differentia sit inter pignus et ypothecam nulla nisi quantum ad nomen
sed et quia pignus est res mobilis que obligatur et creditori datur. ypotheca
vero est res inmobilis que obligatur et manet penes debitorem. In
personam quoque actiones. queritur que sunt actiones que dantur in personam
scilicet ille quas pretor ex sua iurisdictione habet propositas vel uti de pecunia con
stituta. cui sunt videbatur receptitia et actio de peculio servorum filiorumfa
miliarum et qua queritur an actor iuraverit. Item actio in factum et quia plures
alie. Quidam tenebatur michi in una quantitate pecunie alius constituit se
soluturum queritur an possim agere contra eum scilicet per sic actione de pecunia constituta.
et hoc est verum quod non promisit per stipulationes sed si promisisset per stipulationes
tunc possum agere contra eum actione stipulatu // Actiones autem de peculio
Quidam contraxit in alieno servo seu filio familias ipse vult agere contra dominum
ut patrem queritur an possit scilicet quando de iure civili sed de iure pretorio bene
potest agere actione de peculio in tantum quantum extenditur peculium. Item
¶ Sequitur postulavit. petebam aliquid. x. ipse detulit in sacramentum et
iuravi quod ipse michi debebat ipse non solvit ago iterum contra eum modo queritur an
debeat contra utrum michi debeat pecuniam scilicet non sed utrum iuraverim //. pena
les quoque actiones queritur que sunt penales actiones scilicet quas pretor ex sua
iurisdictione introduxit vel uti adversus eum qui corrupit album pretoris et
contra eum qui vocavit patronum ut patrem sine venia // Preiudiciales queritur que
sunt actiones preiudiciales scilicet ille per quas queritur an quis sit liber ut servus
an ingenuus masculus ut femina sed numquam iste actiones sunt mixte —
ut pretorie scilicet ille per quas queritur an quis sit liber ut servus sunt mixte
alie non sunt pretorie // Sic itaque quidam habet rem meam modo queritur an
possim agere contra eum ut det michi rem scilicet non quia dare est rem accipientis fa
cere et quoniam meum amplius meum fieri non potest fallit in iure quia si quis rem
meam subtraxit possum agere contra ipsum ut in ipsam rem det pluribus acti
onibus scilicet vendicatione actione furti sed quo nomine appellantur iste actiones
scilicet si sunt reales appellantur vendicationes si sunt personales appellantur condictiones
et sunt condicere e denominare passiva lingua // Sequens illa divisio dicitur
est de duabus divisionibus actionum prima fuit talis quod omnes actiones
aut sunt reales aut personales // secunda fuit talis quod omnes actiones aut sunt
mixte aut pretorie // hic non ponitur tertia quod talis est quod omnis actio aut est
penalis aut persecutoria aut mixta scilicet tam persecutoria quam penalis
rei persequende queritur que sunt actiones persecutorie scilicet vel uti sunt actiones

UVA.BHSC

i rem ut in personam vel ut in q ex contractu ut qui nascuntur fere
omnes vel ut est actio ex mutuo · ex stipulatu ex empto vendito
conducto et locato et actio pro socio et actio comodati et depositi
fere enim dictum quia actio depositi non est persecutoria in quatuor
casibus sed mixta scilicet tam penalis quam persecutoria. Sed quum sit depo
situm causa tumultus ruyne incendii et naufragii extra si non
qui que sunt actiones penales sicut ut est actio furti manifeste sunt
ut est actio legis aquilie in iurie et dampni dati vi bonorum
raptorum ex testo que oritur quando aliquis legatum est aliorum venerabili loco
Quedam actiones sunt que sunt mixte actiones tam in rem quam in
persona sicut vel ut est actio familie herciscunde communi dividundo et finium
regundorum. Sed quid est in istis tribus actionibus officio iudicis sicut quod
ipse debet ex bono et equo adiudicare utrique partem suam et
si tribuat de parte unius parte alterius condemnare. Non dicas esse
inter istas tres actiones quia actio familie herciscunde competit pro here
ditate dividenda / actio communi dividundo competit pro rebus aliis commu
nibus quam hereditate dividendis et actio finium regundorum habet locum
in quo est inter aliquos de finibus aliquibus unum in istis tribus actio
nibus utrique est actor et ~~reg~~ utique est reus et etiam actio familie hercis
cunde non potest intentare nisi semel alie non sit Omnes autem actiones
dictum est s. de rebus divisionibus actionum hic non dicitur de quarta quia
talis est omnis aut actio aut est in simplum aut in duplum aut in triplum
aut in quadruplum ultimus non nulla actio ascenditur. Sed videtur contra quia
si quis occiderit servum meum institutum hereditate mille · multarum non
solum tenebitur servum emendare. Sed etiam tota hereditate / ut si quis
fregerit unum clavum navis propter quod tota navis perierit non solum
tenetur ad emendationem istius clavi sed emendatione istius tote navis et
sic de similibus ut dicitur videatur excellere actionem ut quadruplum ad
hoc ff. sicut et in nulla actio legat excutias pro parte penalis que videtur
in. hoc respectu ad rem excedit quadruplum vel triplum agitur quia
quedam sunt actiones in simplum sicut actio ex stipulatu et mutuo ex empto
vendito locato conducto mandato et denique ex aliis pluribus causis In duplum
agimus quia quedam sunt actiones in duplum sicut ut est actio furti nec manifesti
in iurie dampni et lege aquilia et depositi ex quibus dam causis scilicet quum
sit depositum causa tumultus ruyne et incendii ut naufragii sicut ex
rupti item ex legato quidem venerabilibus locis relicte sed ea que s.
diximus Triplum / quidam tenetur in dare x. ago quod ipsum in libello
peto sibi xx in quo ut ipse possit agere contra me sicut sit actione
in pli ut restituat in tercia parte dampni quod passus est de ea dicta causa
et que sunt actiones in pli sicut ut est actio de ca lup natoribus
et que datur contra auctor seu minimum rotis qui plus exigit quam exigi non debeat

UVA.BHSC

et hoc dicit imperator fecimus ad imitationem eiusdem constitutionis
que in nostro antiquo codice continetur. Quadrupli quia quedam actiones sunt
in quadruplum sicut vel uti furti manifesti et de eo quod metus causa
est factum et actio de calumpnia ut si pecunia in hoc data sit ut
huiusmodi dato calumpnie causa negotium alicui faceret ut non faceret.
Si furti quidem quia quedam dicta sit in actione furti non manifesti et servi
corrupti et una parte et actione in iure eo. l. aquilia de dolo in duplum
depositi et que petit et que venerabilibus locis relicta sunt sicut quod actio
furti et servi corrupti a principio sunt in duplum sed actio damni in iure de
positi et que petit que venerabilibus locis relicta sunt a principio sunt in sim
plum sed postea infitiatione crescit in duplum. Item actio de eo quod
dicta sit inter quod metus causa et furti manifesti sicut quia actio furti mani
festi a principio est in duplum sed actio quod metus causa a principio est in simplum
postea in infitiatione crescit. Actionum autem hic ponitur una divisio
actionum que talis est quod quedam actiones quedam sunt bone fidei quedam
stricti iuris bona fidei sunt quia que sunt actiones bone fidei sicut
hec s. ex empto vendito conducto locato negotiorum gestorum mandati
depositi pro socio tutele mandati pignoraticia familie erciscunde communi divi
dundo prescriptis verbis et hic tractat petitio quamvis tamen usque ad hunc incertum
erat utrum hereditatis petitio esset bone fidei aut non hodie tamen constat agere
eam esse bone fidei et ante erat uxorie rei actione una ex bone
fidei iudiciis que actio rei uxorie est sublata et quod quod iuris erat
in ea deductum cum actione ex stipulatu et competit pro dotibus ex
igendis cum mulier habet tacitam ypotecam in bonis viri et prefertur omnibus
aliis creditoribus habentibus ypotecam tacitam et in expressam. Omnes alie
sunt stricti iuris puto in littera continetur. In bone fidei autem iudiciis quia
que dicta sit inter actione bone fidei et stricti iuris sicut quia actionibus
bone fidei iudex habet liberum arbitrium sed in actionibus a stricti iuris non
hodie tamen tam in actionibus bone fidei quam stricti iuris potest fieri
re compensatio licet excepta sola actione depositi in qua compensatio
fieri non potest. Preterea quasdam actiones quia que sunt actiones ar
bitrarie sicut que arbitrio iudicis pendent vel uti ut re restituat ut ex
hibeat ut solvat ut ex noxali causa servum dedat sed iste actiones tam in re
quam in persona inveniuntur item vel uti publiciana serviana de rebus
colonorum quasi serviana que in ypotecaria vocatur in persona ut uti in quibus
de eo agitur quod aut metus causa aut dolo malo factum est item causa id quod
certo loco promissum est petitur ad exhibendum actio in hiis enim actionibus
et in similibus ex bono et equo pro natura iudicis examinare quemadmodum

UVA.BHSC

actionum satisfieri oporteat. // Circa autem debet iudex. Iudex cog
noscit de aliqua re. modo quaeritur quae sententiarum debeat facere certam et
claram si de incerta quantitate apud eum sit actum / Secundum de intentione
sua quam agens. Quidam agit contra aliquem libellis et petit ei plus quam
sibi debeat modo quaeritur an debeat pati aliquam penam. Respondeo quod olim ca
debat a causa sua et rem amittebat nec facile in integrum a pretore
restituebatur nisi fuisset minor xxv. annis nam propter etatem ca cog
nita succurrebatur et hoc est verum nisi erasset iusta causa quia tunc
bene maiori succurrebatur quemadmodum minori. Verbi gratia quidam
in suo testamento legavit alicui x. postea subtraxit v. per codicillos
iste legatarius inspectis verbis testamenti et ignorans cum co
dicillos fecisse incepit agere contra heredem testatoris petendo
istos x. qui in isto casu non cadit a causa sua propter iustum errorem
et sic de similibus. Sed quidam anno quidam petit alicui plus quam
sibi debeatur modo quaeritur quam penam debeat hodie pati. Respondeo quod si petit
plus tempore tunc debet tempus duplicari. Sed si petit plus quan
titate ut alio modo tunc tenetur restituere in triplum damnum quod contigit
ei ex ea causa / plus autem minus modis quaeritur quot modis accipiatur
plus. Respondeo iiii modis scilicet re loco et tempore et causa / re / ut quia
debes mihi x et petit xx vel quia debebas medietatem rei et
petebam tibi totam / tempore ut quia mihi debebas ad pascha et
petii ante pascha. loco ut quia mihi promisisti dare x. in civitate
Valentie et peto in dare bononie. causa ut quia promisisti mihi dare
bovem et asinum et petis solum mihi et dato quod non petes
meliorem nichilominus plus petere intelligitur quia sepe
accidit ut prout minori facilius sit illud solvere quod maioris pretii
sit. Sed minus petitione. Cum plus quidam heres debebat ab
aliquo x. in iudicio petit tamen sibi v. ut debeat heres totum
fundum et petit sibi medietatem ut debebat agere una
actione alia ut debebat petere asinum et petit bovem ipse
vult postea repetere et errorem suum corrigere. modo quaeritur an
possit. Respondeo dominus imperator quod sic. Sunt preterea quedam actiones
dictum est supra de actionibus quibus solidum persequimur hic modo dicatur
de his quibus in solidum persequimur modo minus quidam
agit de peculio actione filii ut servi modo quaeritur in quantum pater
ut dominus debeat condemnari. Respondeo summo minus in peculio sit quod
persequimur in solidum pater dominus ne debeat condemnari summo
minus in veniat in tantum quantum peculium minus extendit condemnari debet

Item si de dote mulieris / quedam mulier agit contra maritum actione dotis
modo queritur in quantum debeat condemnari. R. in quantum facere potest habita
ratione ut non egeat / ff. soluto matrimonio l. maritum. et l. rei iudicate. Quedam mulier dedit
marito suo donatione in dote. Soluto matrimonio maritus vult
petere impensas quas fecit in ipsa numquid potest. R. sic. Sed si quis
contra patrem quidam agit contra patrem vel patronum suum modo queritur
in quantum debeat condemnari ipse pater vel patronus. R. in quantum
facere potest et non ultra habita ratione ne egeat. Idem est
et socio cum queritur actione pro socio et cum quis donatione sua
convenitur ¶ Compensationes quoque. Quidam in iudicio petit in x.
nolo obicere compensationem et compenset .v. quas mihi debebat
numquid possum. R. quod sic et plerumque fallit in deposito in quo non
potest obici compensatio ¶ Eum quoque qui creditoribus. Quidam credito-
ribus suis cessit bonis ipse postea aliqua acquisivit creditores volunt
postea agere contra ipsum modo queritur in quantum debeant condemnari
R. ex integro in id quod facere potest

ff. ut quam eo quod in aliena potestate est negotium gestum
esse dicitur

Quia cum in mensione. Hic dicit dominus imperator singulis sensus mensione
de actione de peculio servorum et filiorum familias. nunc dicendum est de actione
eadem et de his in eisdem dari solent non tamen intendo hic
ponere nisi de servo et illud quod dicam de servo intelligas de filio
ponere. Nisi de servo et illud quod dicam de servo intelligas de filio
familias et siquid plus de filio familias dicendum fuerit quam de servo fa-
miliis unum tractatum esse. Si igitur quidam habet unum servum ipse servus
contraxit cum aliquo iussu domini modo queritur an dominus teneatur. R.
quod sic actio quod iussu. Eadem ratione / quia an proxeneti in ven-
dendo sunt alias actiones. R. sic duas .s. institoriam et exercitoriam quia
quando habet locum institoria. R. quando dominus posuit servum ad tabernam quia
quando habet locum institoria ratione taberne dominus tenetur institoria actione.
Si servus contraxit ratione taberne dominus tenetur institoria actione.
Exercitoria non habet locum cum quis posuit servum ad navigandum quia si fecerit
aliquas impensas ratione navis dominus tenetur in actione exercitoria.
Introducit pretor quidam habet unum servum iste servus habet peculium
et contraxit cum isto et cum illo creditor volunt sibi solui quia quis de-
beat distribuere peculium. R. dominus sed ipse male distribuit tenebitur
actione tributoria /. Preterea introducta quia amplior adhuc venit illas
actiones. R. sic actione de peculio et ex verso actio de in rem verso
habet locum quando pecunia mutui processit versa est in utilitate domini.

Lo. l. finali C. commodati et h. d. non retinet commodatarius commodatum
ob debitum videlicet nec in actione depositi non admittitur compensatio quia est contractus bone fidei et vide in d. isto compensationes est intra istam bona glossa in hoc in quid

UVA.BHSC

actio non deperdit habet locum quando non est versa in utilitatem domini sed
quod si pro parte versa est in utilitatem domini et pro parte non Respondeo pro ea parte
qua versa est tenetur actione de in rem verso pro ea parte qua non est versa tene-
tur actione de peculio. Item quaero quidam habet servum suum iste servus
habet peculium et talis contraxit cum multis habebat creditores isti cre-
ditores volebant sibi satisfieri modo quaero quid debeat fieri Respondeo quod
dominus debet detrahere si quid servus ei debet vel de familia sua et
si quid superest debet distribui inter creditores sed hoc fallit si quid iste
servus suo servo vicario debet id de peculio non deducitur dum debentur
Certum dubium non est quidam est et tenetur in actione quod iussu insti-
toria et exercitoria modo quaeritur an teneatur alia actione Respondeo quod sic acti-
one de peculio et in rem verso sed qua actione est melius agere Respondeo actione quod
iussu // Hiis quoque ay. Quidam tenetur in actione institoria modo quaero
an teneatur aliis actionibus Respondeo sic actione de peculio et de in rem verso sed
quod melius agere Respondeo aliquando una aliquando alia Illud intelligas quia in actione
de peculio dominus est melioris conditionis quam ceteri creditores quia
primo detrahit quod sibi debetur et familie sue in actione vero institoria
dominus non est melioris conditionis quam eius creditores Unde intelligas quod
si potes probare pecuniam fore versam in utilitatem domini melius est agere
actione de in rem verso quam aliis actionibus // Quod dixi primus de servo
dictum est de servo sed quod dixi primus de servo idem intelligas de filio et
de nepote Illud supra servatur Quidam filius familias recepit pecuniam
mutuo modo quaeritur an teneatur Respondeo quod non propter macedonianum senatus
consultum quia filii familias accipiebant pecuniam mutuo et ipsas
in malos usus consumabant ita quod aliqui attrahebantur in parentibus
et occidebant eos et parentes occidebant filios Illud intelligas
ad monendum servus quidam filius familias vel servus contraxit in aliquo iussu
domini vel patris sui modo quaero an pater vel dominus teneatur Respondeo quod sic
actione contraria quia ille qui tenetur actione institoria vel exercitoria
tenetur actione contraria

Rubrica de noxalibus actionibus

Ex maleficiis servorum quidam habet servum suum iste servus in rebus meis
dedit damnum modo quaero an teneatur Respondeo sic noxali actione qua tenetur
damnum emendare aut dare servum qui nocuit pro emenda damni
Sed nota inveniuntur in iure noxa et noxia que differunt inter
ista duo Respondeo noxa est corpus quod nocuit et noxia non est ipsum
maleficium // Dominus noxa etc. Quidam habet servum suum iste servus
dedit damnum in rebus meis / dominus eius debitum in percunctatione
damni ipse servus quesita pecunia emendavit modo quaero an debeat
manumitti Respondeo quod sic in utroque

Sunt autem q(ua)estio q(uod) a quibus sint constitute actiones et qualiter constitutos a legibus aliquae a p(ro)toribus a lege vel un(de) actio furti i(n) p(er)ne damni et ex lege aquilia a p(re)tore ut ut (?) vi actio i(n) p(e)nam vi bonor(um) raptor(um) Omnes autem noxales quidam h(abe)t unum s(er)vum iste s(er)vus dedit damnu(m) i(n) rebus meis modo q(uaeritur) an dominus teneat(ur) et s(ic) noxali actione. S(ed) dicamus iste vendidit s(er)vum istu(m) m(odo) q(uaeritur) quis teneat(ur) an d(omi)n(u)s qui vendidit istu(m) s(er)vum an novus d(omi)n(u)s q(ui) eu(m) emit et ille qui e novus d(omi)n(u)s. S(ed) ponamus ip(s)e fuit manumissus q(uaeritur) quis teneat(ur) et ip(s)e directa actione et extinguit(ur) noxalis actio. S(ed) dicamus quidam liber homo dedit damnum i(n) rebus meis modo q(uaerit)ur et postea factus fuit s(er)vus modo q(uaerit)ur quis teneat(ur) et d(omi)n(u)s noxali actione que alit(er) fuisset directa s(ed) non factus fuisset s(er)vus. § Si s(er)vus d(omi)ni noxia. Ego habens unum s(er)vum q(ui) dedit damnum i(n) rebus meis modo q(uaeritur) an ip(s)e teneat(ur) et non quia sunt d(omi)n(u)s et eu(m) q(ui) i(n) eius potestate e(st) nulla obligatio nascit(ur). S(ed) dicamus ego vendidi ut manumissi eu(m) modo q(uaeritur) an possim agere contra ip(su)m et non nec (?) c(ontra) veru(m) d(omi)n(u)m. S(ed) ponamus s(er)vus alienus dedit damnum i(n) rebus meis postea factus e(st) s(er)vus meus m(odo) q(uaeritur) possim age(re) c(ontra) eu(m) et non. S(ed) ponamus s(er)vus i(n) p(ro)priam s(er)vo meo postea manumissi eu(m) ip(s)e vult age(re) c(ontra) me q(uaeritur) an possit et non. S(ed) et heres quidem filius fa(milias) dedit damnum i(n) rebus meis m(odo) q(uaeritur) an pat(er) teneat(ur) et s(ic) olim eo m(odo) quo i(n) s(er)vo q(ui)a tenebat(ur) emendare damnu(m) ut dare filiu(m) qui p(ro) emenda damni. S(ed) q(ui)a h(oc) valde i(n)pudicu(m) i(n) filia (et) ideo sublatu(m) e(st) i(n) filio et i(n) filia

Ru(bric)a Si quadrupes pauperiem fecisse dicat(ur)

Animal dicitur no(mine) q(ui)dam h(abe)t unu(m) equu(m) iste equus iuit ad equam meam et occidit eam ut bos cornu p(er)cussit occidit s(er)vum meum modo q(uaeritur) an d(omi)n(u)s teneat(ur) et s(ic) noxali actio(n)e de pauperie. § Hec autem actio q(uaeritur) i(n) quibus animalibus habeat locu(m) actio de pauperie et i(n) h(oc) solu(m) modo que c(ontra) sui natura(m) moveant(ur). S(ed) dicamus q(ui)dam h(abe)t ursum ip(s)e fugit fugiendo dedit damnum i(n) rebus meis modo q(uaerit)ur an dominus teneat(ur)

Explicit margarita ... [illegible] ... bonorie (?)
potuit reperi deo gratias amen qui inscripsit ... [illegible] ... huius operis rap(itur) (?)
UVA BHSC

R/ no duabz ronibz pma qa no movet' q natram sui generis s(ecund)a qa desinit ee i potestate sui dni s3 q e paupies R/ damnu sive i iuria faciendo dam// Ceterum sciendu est qdam vult tene cane vero vel sum apru ut leonem i strata publica modo qr an possit R/ no s3 si tenuerit et damnu dederit i rebz alicui tenet' i dupli damnu dati si no dederit damnu i libero hoie tenebit' i eo qd videbit' iudici de medio // pt aut has qdam ht unu cane iste canis dedit damnu i rebus meis modo qr an dn9 teneat' R/ duabz actionibz s(cilicet) e edilicis actione et de paupie nec una i pedit alia

Rubrica de hiis p quos age possimus

Nunc admonendi sumus qdam vult age q aliquem suo noie ut alieno modo qr an possit R/ sic s3 olim no poterat quis alieno noie agere nisi p pupillo ut libertate p tutella et pro illo qui erat apud hostes ut p illo qui erat absens ca rei publice s3 hoc no modicam hebat comoditatem q nullus possit agere alieno noie et io homines i ceperunt pariter alieno noie agere ita q modo unu p quis alieno noie age s3 qr qbz verbis posset gstitui procurator R/ quibuscumqz verbis aliis ad hoc nec e opus vis verbis sit psens ut absens pmo etia pot gstitui ipo ignorante quia magis rem p missio agere ut defendere his procurator fungitur e q lit no tutores ut curatores gstituent' pmo libro exponit'

Rubrica de satisdationibus

Satisdationum modus qr an hodie satisdet' eo m(odo) quo olim R/ q no quia olim satisdabant uno modo et hodie satis dat alio. Olim enim si i rem agebat'. quidam agit q aliquem reali actione. modo qr an reus teneat' satisdare R/ q sic olim de iudicato solvendo sive agebat' psonalit' no tenebat' s3 sic p(ro)m(ittere) eius quomodo egeret' tenebat' satisdare p iudicato solvendo nunq tenebat' actor satis dare R/ no sive ageret' psonalit sive realit' s3 sic eius procurator tenebat' satisdare captam rem dnz hi tunc et

UVA.BHSC

eodem modo satisdabant tutores et curatores quia nemo in aliena re defensor sine satisdatore ydoneus intelligitur Sed hodie quidam queritur in aliquo casu quare an teneantur satisdare de iudicato solvendo Rx. non hodie sed tenetur satisdare de iudicio sisti sed aliquando debet dare bonum fideiussorem aliquando stat sue promissioni et iure iurando aliquando ~~tenentur satisdare de iudicio sisti~~ sed liberatur dando qualemcumque fideiussorem // Sed modo autem procurator quidam agit contra aliquem pro in nomine meo quare an teneatur satisdare ratam rem dominum habiturum Sed modo certum est quod non licet repellitur ab agendo sed in dubio admittitur cum satisdatione et idem intelligas de tutore et curatore // Sed modo aliquis queritur queritur quidam citatus fuit ad iudicium et misit procuratorem suum modo quare an debeat admitti Rx quod sic si satisdederit de iudicato solvendo cum clausulis suis clausulis Sed quis debet fideiubere pro eo Rx dominus Sed si presens est et potest eum relevare duobus modis in iudicio et extra iudicium in iudicio ut quia constituit ipsum in actis et ibi eum promisit relevare ab honore satisdationis extra iudicium ut quia promisit noto eum relevare ab honore satisdationis alia in simplici cautela. Quidam est procurator rei vult quod debeat satisdare quod dominus erit presens tempore sententie modo quare an teneatur Rx sic / Sed modo reus Quidam citatus ad iudicium non potuit se presentare aliquis de terra quidam aliquis se presentavit eius loco sine mandato modo quare an debeat admitti Rx sic cum satisdatione de iudicato solvendo quare nemo aliene rei sine satisdatione defensor ydoneus intelligitur // que omnia apparet Quidam dicit dicit imperator ego non intelligo istas satisdationes Rx dominus imperator tu bene intelliges quando eris constitutus in iudicio licet dicit aliquis ita non fit in terra mea Rx imperator non quid fiat sed quid fieri debet perpendendum est

Rubrica De perpetuis et temporalibus actionibus que ad heredes et in heredes transeunt

Hoc loco admonendi quare quoto tempore durent actiones Rx olim erant perpetue. Fierant ... hodie non limitate sunt usque ad certum tempus Non omnes autem actiones quare omnes actiones in heredes et heredibus Rx non actio furti et actio legis aquilie.

que bn dant h(er)edi t(ame)n no(n) dant(ur) c(ontra) heredes q(ue) fallit i(n) actione
i(n)iuriar(um) que no(n) dant(ur) h(er)edi nec c(ontra) heredes et si q(ui)d a(li)c(ui)
sunt i(n)veni(a)t(ur) aliq(ui) reposui rem meam ip(s)e negavit postea
mortu(u)s e(st) nu(m)q(ui)d dat(ur) actio c(ontra) heredes f(aci)t no(n) // pendes aut(em)
q(ui)dam tenet(ur) in penali actione fu(rt)i lite co(n)t(estata) cu(m) eo postea
mortu(u)s e(st) nu(m)q(ui)d tenet(ur) heredes f(aci)t no(n) // Super et amore
m(ihi) quidam tenebat(ur) m(ihi) i(n) una q(uan)titate pecunie ip(s)e
in solvit m(ihi) q(ue)r(itur) q(ua)m s(ente)n(tiam) debeat fere iudex f(aci)t ab
solutoriam et h(oc) est q(uod) an(tiquitus) vulgo dicebat(ur) o(mn)ia iudicia
absolutoria e(ss)e

Ru(bric)a de exceptionibus

Sequit(ur) ut de exceptione videam(us). dictu(m) e(st) s(upra) de actionib(us)
q(ue) sunt arma actor(um) nu(n)c videndu(m) est de exceptionibus que
sunt arma reor(um)   sunt exceptiones q(ue) q(ua)n(do)q(ue) i(n)
vente sunt exceptiones ad defendendu(m) reos quia aliq(ua)n(do)
aliq(ua) actio videbat(ur) equa que t(ame)n erat i(n)iqua quia si
p(ro)misisti tibi aliq(ui)d p(ro)mittendo in p(ri)ma facie videt(ur) e(ss)e equa
et t(ame)n obstat exceptio q(uod) met(us) ca(usa) ut si p(ro)misi tibi p(er)
dolu(m) ut si faceres p(ro) h(ab)erem o(mn)iu(m) i(n) palatio q(uo)d obstat ex
ceptio doli mali ut si solui p(er) errorem h(oc) q(uod) solvere no(n)
debebam quia obstat exceptio i(n) f(ac)t(u)m // Item queritur e(st)
quidam (con)fessus fuit se recepisse aliqua pecunie q(uan)titate
q(uo)d i(n) veritate no(n) recepit modo q(ue)r(itur) an possit obtinere
aliqua exceptione f(aci)t q(uod) sic exceptio no(n) nu(mer)ate pecunie
// preterea debitor q(ui)dam debebat m(ihi) i(n) una pecunie q(uan)titate
feci sibi pactu(m) de no(n) petendo q(ue)r(itur) an sit m(ihi) simpl(icite)r obligatus
f(aci)t q(uod) sic t(ame)n obstat exceptio pacti de no(n) petendo q(uan)tu(m) //
f(aci)t q(uod) sic t(ame)n obstat exceptio pacti de non petendo q(ua)n(do) //
E(st) que si debitor tenebat(ur) alicui i(n) una q(uan)titate pecunie
ip(s)e detulit m(ihi) sacramentu(m) modo q(ue)r(itur) an sim pl(us) obligat(us)
f(aci)t q(uod) sic t(ame)n obstat exceptio iuris iurandi // Jn hiis quoq(ue)
quidam detinet m(ihi) rem dedi sibi sacramentu(m) et iuravit q(uod)
res no(n) erat mea. postea volo ad hu(n)c petere nu(m)q(ui)d possum
f(aci)t sic t(ame)n obstat exceptio iuris iurandi // Item si i(n) iudi(ci)o
no(n) agebam c(ontra) te i(n) iudicio reali ut p(er) p(er)sonali actione iudex
te absolvit volo postea agere nu(m)q(ui)d possu(m) f(aci)t sic t(ame)n obstat
exceptio rei iudicate. hoc exemplu(m) ca(usa) dictu(m) est s(upra) de excep

nota exceptiones
p(er)petue p(er)emptorie
temporales dilatorie

Nota q milites et mulier
no possunt esse procuratores

et h' exempla ca sup(er)ius plura sunt i quas i libris digestorum sive pandectarum / appellatur aut exceptio qr q nomine appellatur excep(tio) ff q alie pp(er)petue alie p(er)emptorie alie temporales alie dilatorie // p(er)emptorie et pp(er)petue / qr que sunt pp(er)petue et p(er)emptorie ff hec que agentibus obstant et semper re deq agitur p(er)imunt q h's e exceptio doli mali quo metus causam et pacti conventi rognomi ne postea peteretur // temporales atque dilatorie qr que exceptiones sit temporales et dilatorie ff que ad tempus nocent et temporis dilatione tribuunt Verbigratia quidam fecit pactum q hic ad x annos no peteret quandam pecunie quantitatem ipse vult petere an terminum nunquid potest ff no s3 qua pena debet pati si petierit ante tempus ff olim cadebat a iure suo s3 hodie si quis peteret ante tempus debet i duum duplicari nec pot obponere suas excep nisi deinum restitueret omnes expensas // preterea etiam ex p(er)sona quidam agit q aliquem et vult ponere procuratorem virum militem ut mulierem nunquid an possit ff no q a no possunt esse procuratores nec alieno nomine agere nec etiam p(ro) patre nec p(ro) matre nisi parentes essent i firmi morbi ut etate et nullo alio i venirent procuratorem qui agere vellet nomine ipsorum s3 nunquid nomine eorum agere possunt ff sic // eas no expensas quidam agebat et agebat qt aliquem procuratorio nomine alius dixit q no pot stare i iudicio quia dus erat i famis modo qr an tali excep no sive ex admpeda ff q no

R(ubri)ca de replicatoribus

Intendunt enim et quidam tenebatur alicui i una quantitate pecunie fecit pactum q creditore de petendo postea de no petendo nunquid qr in pacto standum sit ff ut // excep aut qbus eram obligata alicui i una pecunie quantitate ipse fecit in pacto de no petendo nunquid an pacti p(ro)sit fideiussori meo ff sic Nota tamen q qua exceptione defenditur principalis eadem i defensione defenditur fideiussor fallit h'o i fideiussore minoris quia minor h't beneficium p(er)se q no extendit ad fideiussorem Item fallit i fideiussore clerici et i fideiussore illius

UVA.BHSC

S3 quib' dicit' pherede possidere. ff. ille q putat se herede
ee et no est/ p possessore aut possidere ille dicit' qui vult
inire h re hereditaria sciens ad se no ptine possidet
S3 dicam quidam deiecit me de hereditate. q vim unq
possim agere q ipm isto iur dicto ff. no S3 iur dicto
quor bonor q e restitutoriu // Iur dicti quoq ego
locavi tibi domum mea et i tulisti mtg res meas postea
ipas res alienasti ita q no pot m satisfieri de pe
sione. vtru possim age q eu q empt istas res ff
q sit saluiano iur dicto // Restituende possessionis
duo sunt qui litigant de aliq possessione. ita q vnus
no sit aliu arare. nec seminare. utru vnus pot age q
aliu ff q sit iur dicto quo vti possidetis et utrobi Ser
q dra e vti possidetis ht locu i rebus i mobilib et
utrobi ht locu i rebus mobilibus i i dicto vti possidetis
h'ys et vincebat qui iur dicti ipe possidebat vtrobi
no iur dicto his vincebat qui maiori parte. erg am nec
vi nec clam nec pcario possidebat hodie no dicit
meliori conditionis i vtroq i i dicto que. i venit possidere
ipe litis gr. S3 quis dicit possidere. ff no solu ille
qui possidet S3 eius noie possidet et unq solu in pot
retini possessio ff q sit S3 no arg // Cu ab utroq
pte duo sint qui litigant de vna re q a vtq3 se asserit
possidere. ita q vnus no dimittit alii arare colere nec
seminare. m q2 qui debeat facere in dex ff q debet
i qrere quis possidet et quis a possidente petit qua
No. s. pr... nam alio io et sunt hec suasint q vnus possideat et
alt a possidente pete. S3 quid est melius an possidere
an possidenti pete ff possidere quia si auctor no p
bauit re ee suam semp stat suo loco // Recuperande
possessionis quidam deiecit me de possessione mea q vis
modo q an possim agere q eu ff sit iur dicto vn vi
ut restitutione. signis i tantu quia si res eet sua cadit
dnio rei sino no e sua cadit a possessione rei et tenet
ad extimatoez rei ut actione de vi publica. ut si deiecit

in armis ut sine armis tunc tertia pars bonorum suorum debet confiscari Sed quid continetur appellatione armorum Respondeo non solum scuta et gladii sed etiam fustes et lapides // Tertia divisio est quia que sit tertia divisio predictorum Respondeo hec quia aut simplicia sunt aut duplicia // Simplicia quia que sunt simplicia Respondeo in quibus actor alter reus est qualia sunt omnia restitutoria aut exhibitoria nam actor est qui desiderat aut exhiberi aut restitui reus est his a quo desideratur ut exhibeat aut restituat // prohibitorum autem quia que sunt in supradicta prohibitorum in supradictorum Respondeo quedam alia sunt simplicia alia duplicia // Simplicia sunt quia que sunt simplicia predicta dicta Respondeo vel uti prohibet pretor in loco sacro ut in flumine publico ripa ne eius aliquid fieri nam actor est qui desiderat ne aliquid fiat reus est qui aliquid fieri nam actor est qui desiderat ne aliquid fiat reus est qui aliquid facere conatur // Duplicia sunt quia que sunt duplicia predicta dicta Respondeo ut uti predictum vel possidentis et utrobi quia uterque est actor et reus et utrisque vice obtinet // De ordine et veteri exitu quia an sunt in dicta debeant opponi ut olim opponebantur Respondeo quod non sed hodie sublatum est opponere in supradicta et ponitur eius loco actio in factum

Rubrica de pena temere litigantium

Nunc ad monendi sumus antiqui olim iniuriam curabat de pena temere litigantium et etiam nos iniuriam curare debemus ne facile homines ad litigandum procedant // Ideoque eo maxime quia constat pena temeritatis Respondeo quod aliquando ex pecuniaria aliquando est iurisiurandi aliquando in famie. Iurisiurandi quia reus tenetur iurare de calumpnia an quia audiatur sive allegatur postea actor etiam tenetur iurare de calumpnia et advocati similiter utrique quod prohibet // Hec omnia autem agebam contra aliquem ipse succumbunt in ... non quia contineatur solum est expensas Respondeo olim tenebamur restituere .x. partem expensarum in libellis contentarum Sed hodie tenetur omnes expensas restituere ex quibusdam iudiciis

vide l. quoniam advocati utrique quod iurat de calump

UVA.BHSC

quidam condemnatus fuit de furto in pena de dolo de m
tela de mandato ut deposito directis et non contrariis modo querit
an extimatur in factis. R. sunt tamen sunt quedam que non solum
in forma damnatos. sed etiam partos vel uti furti actio et
vi bonorum raptorum // omnium autem actionum quidam vult convenire
aliquem ad iudicium querit quid ipse debeat facere. R. quod
debet ei mittere inter totum sed inquit debet capere litteram ad
tore R. non nisi fuerit pater ut patronus qui non debent
conveniri a liberis filiis nec eorum nisi venia petita ipse
filius ut liberis qui eos conveniret peteret pena L. aure
orum qua si solvere non posset debet puniri in persona

Rubrica de officio iudicis

Superest ut de officio Quidam iudex cognovit de aliqua quone
modo querit quid debeat facere. R. id quod non sit contra leges
ut constitutiones seu mores // In deo sinoxia ago contra aliquem
noxia actione modo querit quid debeat facere iudex R. quod debet
eum condemnare ut emendet damnum ut quod det animal
qui novit pro emenda damni // Et si rem agebam contra aliquem
rei vendicatione modo querit quod sit officium iudicis R. quod si
auctor non probavit rem suam esse tunc reum indice absolvi
debet Si vero reus probavit rem esse suam tunc iudex debet
eum condemnare reum ut restituat rem cum fructibus quid si non
habet rem in potestate R. quod ei debet dari tempus ut possit re
habere ut restituere sed ipse debet cavere cum fideiussoribus quod
habere ut restituere. sed ipse debet cavere cum fideiussoribus quod
restituat rem infra tempus ei datum et hoc non solum habet locum
in singulari petitione sed etiam in universali et in hereditate //
// Illorum autem fructuum querit quos fructus debebat restituere
possessor R. quod receptos et existentes tunc quod consumptos et
percipiendos quod petentur a male fidei possessore tunc tenetur
omnes fructus restituere nisi lis contra fuerit sed si lis contra
contestata fuerit cum bona fide tenetur quam plures quod extimetur male
fidei possessor // Si ad exhibendum quidam habebat rem meam
et agebam contra eum ut mihi rem meam exhiberet et aliquis de fo
cebat ei ad usucapiendum et tunc dixit per verba mea quod
facta est usucapio et negat rem restituere dicendo quod ipsa
usucepit modo querit an usucapio valeat R. non sed nihilominus

UVA.BHSC

tenetur tempore quod si dicat rem non posse restitui et tempus exhibendi
ca petat quaeritur quod debet dare ei ut non careat re restitutione quod
si interim statim judicis rem exhibeat nec postea exhibitus se
teneat quaeritur quod condemnandus est in id quod actoris interferat
si ab initio res exhibita esset // Si familie herciscunde duo sunt
vel plures qui habent unam hereditatem communem unus vult agere
contra alium pro hereditate dividenda numquid an possit quaeritur sit actione
familie herciscunde et quod est officium judicis ad judicare cuilibet
partem suam quod si adjudicaverit uni partem de parte alterius quaeritur quod
debet ipsum in certa pecunie quantitate alteri condemnare et
hoc etiam debet judex observare et hoc etiam debet judex observare
si unus fructus percepit alterius vel res percepit aut hereditatem corrumpit
aut corrupit et hoc non solum in duobus sed etiam in pluribus
// Eadem invenimus duo sunt qui habent unam rem communem unus vult
agere contra alium pro ipsa re dividenda numquid an possit quaeritur quod
sit actione communi dividundo et quod est officium judicis quod partes unius
rei singulis adjudicet et si unus plus pergravare indebite
his in certa pecunia condemnandus est quod si commode
dividi non possit ut quia forte sit ut mulus de quo agitur
sit quaeritur uni totus adjudicandus est et huius in certa pecunia
est condemnandus // Si finium regundorum et duo sunt et con
tendunt de aliquibus confinibus numquid quid sit officium judicis quaeritur
quod judex aspicere debet an necessaria sit adjudicatio ut si est
nendinonibus finibus distinguuntur agros commodius sit quam olim
fuissent distincti quod si necesse sit ex alterius agro partem alteri
alterius agro domino adjudicari quaeritur quod huius alterius pecunia debet
condemnari et actione potest agi contra illum qui lapides finales
fricavit aut arbores incidit ut qui jubente judice
mensuravit agros non fuerit passus et quod istis judiciis aliquid
ad judicatum fuit id statim exigerit nisi ad judicatum fuerit

Rubrica de publicis judiciis

publica autem judicia quaeritur si publica judicia ordinata sunt
simplicia quaeritur quod non quia simplicia agunt per actiones et ista per
actores et magna diversitas in tempore faciendum et ordine
que dicuntur publica judicia quia quilibet de populo potest accusare
// publicorum judiciorum quaeritur quod sunt genera publicorum judiciorum quaeritur quod duo

UVA.BHSC

qa quedam sunt capitalia et quedam non capitalia Capitalia
sunt q ultimo supplicio efficiuntur non capitalia sunt que penam
pecuniariam irrogant // publica quia q sunt propria iudicia
ff. l. iulia maiestatis qui hic locum ff. qui aliquis prodit
imperatorem vel rem publicam et quam penam debet pati ff. pena
capitis // Item lex iulia de adulteriis quidam habuit rem
et violavit in aliena uxore in quo an teneatur ff. sic
l. iulia de adulteriis et quam penam debet pati ff. pena
capitis et non solum hic locum in isto casu sed etiam si quis
hic rem in masculo // De eadem lege quidam . quidam ha
buit rem in virgine vel vidua . honeste vivente . sine vi
in quo an teneatur ff. quod sic eadem lege sed quam penam debet
pati ff. si est nobilis media pars bonorum suorum confiscantur
Si vero ignobilis tunc fustigatur et relegatur // De lege cor
nelia de sicariis quidam occidit hominem vel portabat tela
ca occidendi modo quo an teneatur ff. sic l. cornelia de si
cariis et quam penam debet pati ff. pena capitis Sed quid
continetur appellatione teli ff. quod quidam dicunt quod quicquid ab
arcu dicitur in non solum quod quid ab arcu mittitur vel
ferrum vel lapis lignum appellatione continetur et dicitur sicarius
a sica ferrum cultri et non solum hic locum in isto casu Sed etiam
qui veneficiis et incantamentis diabolicis homines occiderit vel qui
mala medicamenta vendiderit // Alia dicunt lex . quidam
occidit patrem suum vel eius in quo an teneatur ff. quod sic lege
pompeiana de parricidiis Sed quam penam debet pati numquid debet
occidi ferro vel ligno vel alia solemni pena ff. non sed debet
sui in culleo cum cane gallo gallinario vipera et simia et
debet poni in mari vel in flumine propinquo Sed quid si occidit
aliquem de parentibus suis numquid tenebitur ista lege ff. non sed lex
cornelia de sicariis // Item lex cornelia de falsis quidam
fecit falsum testamentum et aliud falsum scripsit vel signavit
recitavit aut signum adulterinum fecit in quo an ipse teneatur ff.
sic lege cornelia (et quam penam in ista lege ff. quod in servo
est ultimum supplicium in liberis non deportatio Et nota quod ex eodem
no delicto plus punitur servus quam liber // Item lex iulia de vi privata

UVA.BHSC

quidam fecit vim alicui in armis vel sine armis modo quaeritur
an ipse teneatur R(espondetur) sic l(ex) julia de vi privata et que pena
est istius legis R(espondetur) quod si fecit vi in armis debet deportari si
sine armis tunc tertia pars bonorum suorum debet confiscari
// Dicatur quod vi raptus quidam habuit rem cum virgine vidua
vel sancta moniali per vim modo quaeritur an teneatur R(espondetur) quod sic
et quam penam debet pati R(espondetur) quod debet decapitari ipse et
omnes qui dederint ad hoc auxilium vel fuit lenones // lex
julia peculatus quidam furatus fuit pecuniam vel rem
privatam aut rem sacram sanctam vel religiosorum modo quaeritur
an ipse teneatur R(espondetur) sic l(ex) julia pecu(latus) et quam penam
debet pati R(espondetur) si erat administrator capite punitur
et non solum ipse sed etiam omnes qui de hoc ministerium ad
hibuerunt vel qui substractas res ab eo scienter susceperunt
puniuntur si est alius quam administrator et tunc deportatur
// Et tunc privata judicia quidam furatus fuit filium vel liberum
alienum modo quaeritur an ipse teneatur R(espondetur) sic l(ex) flavia de
plagiariis sed quam penam debet pati R(espondetur) aliquando penam
capitis aliquando leviore // Sunt privata quaeritur an sunt alia
privata judicia R(espondetur) sic lex julia de ambitu de annona
et lex julia de residuis que de ceteris capitulis loquitur
// lex julia de ambitu habet locum quando aliquis dedit alicui
ut esset potestas istius terre vel simplicis causa et est pena
istius legis C aureorum // lex julia repetundarum habet
locum in quibus judex aliter judicabit propter pecuniam quam
judicare debet de iure et pena istius l(egis) [illegible]
videbitur judici de mero // lex julia de annona
habet locum in quibus vel ope dedit vel avena vel bladum
carius venderetur et que pena est istius legis R(espondetur) xx
aureorum sed tamen quod predicte leges imponunt penam corporalem
R(espondetur) non sed in pecuniaria
Sed de publicis judiciis hoc expositum dictum est [illegible] de privatis judiciis
si vultis scire plura queratis in libris digestorum et [illegible]
et diligentiorum eorum scilicet [illegible] libris digestorum seu pandectarum
libris Deo [illegible] advenit Deo gratias amen

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

fuit mota quo p. dnz anthonyu lonbart notarii videlz ista

vel p. adeprioes 2e dignitas vartet prima et si postea fuit spo

liatus ab illa 2a si cedibit ad prima e deserminata ista

quo i. c. presentia de p ben le vjo

Item fuit mota quo i galea venetiam vel si duo pueri

vnus e babtitzatus et viuit in iudeos et alter te no

battitzatus et viuit

Recepta dapalnora per netegar les dens

Primo coral vermel una drama

Item tampela 1 petarch

Item flor de masis 1 pe

Item alum remat 1 pe

Item hirios 1 pe

Item myrra 1 pe

Item sanch de drago 1 pe

Item bolarmini 1 pe

Item mastech 1 pe

Item rosses seques vij o viij

es libo~~...~~ aprimatero astorsa de noguera per netegar

dites dens emes rel de coriandr remazla spondea

brasses del dit rarbo asi la faz les se fregar sen les dens

fa les blanques e les ralsan

Actio directa — actio directa datur pupillo contra tutorem et ista infamat alia no

Actio contraria — actio contraria datur tutori contra pupillum ~~...~~ ro dimsitans est

Utilis actio — nam tutor male administrans aut dissipans bona pupilli

etiam i. fanis rone administrationis pupilli nihil ad

ministrat ipsius tutoris

heory aprimatero esis monham refermeles

pohol per mestagar lo se fregar san les dens

es bona per les dens si has frador

UVA.BHSC

Nō q̄ si testator extraneos heres instituat q̄ moriat[ur] testatore
no(n) transmittit hereditate(m) ad heredes q[uia] hereditas no(n) adita
no(n) transmittit[ur] etiam post mortem testatoris ro radiua dicit[ur]
et accedit debent succedere ab intestato s[ed] si duo fuerint
instituti heredes et unus illorum q[ui] moriat[ur] testatore q[ue]
heredis p[ro]morti accessit alteri coheredi idem in legatariis
quia pars semper accessit heredi

libertate cares solibus dicit[ur] esse
de suo factus liber libertus ac ille
libertinus erit quem libertus genabit
est libertinus libertino genitus

Notabile breve p[ro] ...
in p[ro]ius pueris et etiam ma...
...ius adam genuit abel ab...
genuit anna anna gen...
mariam maria ih(esu)m puer...
puerumes foras q[uia] ...
p[ro]ripit

Omne thesaurum sapientia vincit et aurum
Cui lapides cari non possunt equiparari

Santa apollonia q[ui] nomen suum in devotione sup(er) se
s[e]c[un]d[u]m portantium dolorem dentium no(n) sustinebit n[e]c serrat
et si dolorem habuerit continuo liberabitur amen

Virgo christi egregia pro nobis apollonia funde
preces ad dominum ne pereamus culpa morbo vexemur
dentium capitis omnium

que quidem psalmum portantes sup(er) se debet in
devotionem quibus dolent dentes respondet se semper
in tempus ieiunia suam vigilia pane et aqua si
potest et resolvitur ieiunare semper tamen diebus se
puniri suo posse memoriae domine dando

Item dicta dicta oratione qui dolere incepit semper dicat
unum pater noster et una ave maria in ieiunia dicte
virginis

Et est notandum q[uod] festum eius beate virginis celebratur
die nono februarii

UVA.BHSC

S

Santa apollonya virgo et martir fuit de ciuitate
alexandrina de ultra mare et in eadem ciuitate sua
martirium passa fuit et cum deprabatur deum dicens
domine deus qui es trinus in unitate personarum et
unus in deitate misericordiam tuam invoco et peto ut
quicumque nomen meum cum devotione super se portaverit
dolore dentium non sustineat nec sentiat et
si dolorem habuerit commoveatur amen amen amen
fiat

Dicitur quidam qui pater puerum minorem in annis non tenetur alere
primo mater ut C. de patria potestate l. nec filium et ubi mulier
lac et ideo lactare filio non deceat et quando fuit
et pro dicta probatur C. de alendis liberis l. ultima et ff.
eodem de patria potestate l. nec filio et l. filia ff. de
alendis liberis l. si ex … utroque in suis singulis

Rolandinus vocatur ille liber qui erat in domo doctoris
illa regula in qui erat inter bona de pater.

Incipiebat in summa artis notarie
… que est principium et finis … in …

Incipit lectura domini petri de boateriis super
…ndibus super arte notarie et …

Cuilibet … …ne … que … in …
fuit ut in l. … in … C. de … in
singulis

UVA.BHSC

assit principio virgo maria mea

Imperatoriam maiestatem non solum armis decoratam
Imperator quidem quidam studebat in camera sua et quidam
quidam miles accessit ad eum et dixit domine tu studes et es
miles milites debent scire arma et non leges ff. dixit
imperator duplex est tempus s. tempus belli et tempus pacis in
tempore belli sunt necessaria arma et usus armorum ut
fiam victor et triumphator // tempore non pacis sunt ne-
cessarie leges et usus legum ut fiam malefica primere
et ius suum unicuique tribuens // ad hoc istat iste et
dicit sacra imperator esse qualiter ergo te habuisti circa
ista ff dixit imperator optime me habui primo circa
bellum nam barbaricas gentes sub iuga nostra deduxi et
tam illos de africa qua ultras alias provincias quam etiam
sub africa que per centum et quinque annos steterunt rebelles
populo romano nostris victoriis nobis a celesti numine prestitis
ditioni romane iterumque adiecte in gremio prestiti // O mo-
no populi hoc usque dixit dominus imperator qualiter se ha-
buit circa bellicam nunc non dicit qualiter se habuit circa
legalem et dicit quod ex tribus codicibus s. ex gregoriano
theodosiano et ex magistrano ego compilavi unum codicem
pulcrum et clarum postea ex diversis voluminibus veteris iuris
prudentie que erat penes trecenta milia versuum et duo
milia librorum ego compilavi librum digestorum et videns nimiam
legum confusionem mandavi quibusdam sapientibus viris s. theophilo
et dorotheo quod facerent unum librum parvum doctorum et venerunt isti
sapientes ad meam petitionem et fecerunt librum in quo doctorum
et fuit bonum et fecit duabus rationibus primum est quod scolares
intrabant sine fundamento ad istum librum secundo est quod non adissent
scolares ad intrandum eorum fundum ad istum librum in uno anno
quam ad difficiles in maiori ad intrandum abstinentibus
antiquis contrario quid est ibi aliquid male positum fuerit non
sed omne id quod est ibi positum est verum et ad usum redactum
// Igitur post quinquaginta libros imperator dicit s. qualiter se habuit circa leges

UVA.BHSC

condendas nunc mandat libros duydi et mandavit librum
digestorum dividi in l. libros qui continentur in digesto novo veteri
et in inforciato et postea mandavit dividi librum institutionum
in iiii libros qui fuerunt inventi consistit in iiii elementis
ita liber iste consistit in iiii libris et dicit quod factus est
iste liber summ dicit ex constitutionibus antiquis et de glosis
factis a gaio seu sup constitutionibus antiquis et de libro
rerum cotidianarum et de multis aliis legibus que non erant
in usu et modo redacte sunt ad usum per imperatorem istius
libri et postea istum librum portaverunt imperatori et acceperit
istum librum dominus imperator legit per totum et eum approbavit
et dixit quod volebat ipsum habere tantam auctoritatem quantam
habent leges que sunt posite in codice et digesto // Summa
itaque opere etc. studio hic dominus imperator tradit librum
istum iuvenibus dicens omnes iuvenes accipite librum
istum et in eo viriliter studeatis quia vestri oratione
factus est et si in eo bene studueritis vobis honor erit
et gloria et progressibus vestris committetur nobis res publica
gubernanda // Imperator est emissit prohemium suum nunc in toto
libro suum auctoritate et prout quidam dicunt de prohemio in
hic michil dicitur de instituta studentibus pietas quod dicunt pro pueris
docendis quia multa dicunt que alias non dicuntur alii dicunt
quod generalior est summa quia sunt testes sed aliqui istorum non est
bona sed dico quod bene dicitur de prohemio quia summa ista dividitur
in duas partes in prima parte tractatur de instituta usque ad §. primis
prudentia hic dicitur continue usque ad finem

In §. quo de furto utrumque de fiducia lite
quidam habet plures filios unus est maior xxv annis alii sunt
impuberes et habet unum filium in pubertatem manumissum pater eius
decessit in quo

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

129

UVA.BHSC

UVA.BHSC

E quo uult deo // Ca' quidam impetebat q uult deo epm centurien petiit illuz pro'duci in co'silio africano interogatus fuit an cu adusario suo vellet in iudicio expiri p id admisit alia die .R. h' sibi no placere atqz recessit petebat adusarius ut remoueret ab epatu et q consiliuz excoicaret p'pt statutu fuit in co'silio q ille eidem quo uult deo coicz donec satisfone prestita fuerit absolutus 2 sic fuit excoicatus epatus in om de exitu adimi e no dz // No q p' contumatia qs est excoicatus nec debz absolui n' satisfecerit dz in principali ca predi no debet // It si de gsu toe ille depoi dz

Ecce uimus Ca' statutu fuit in synodo eugenii pp'e q laici negocia ecc'a tractare no p'sumat // It plati ecclie de negociis ecclesiasticis no disponat iudicio laicor 2 p'ne de spualibus 2 p' eor phibitiones no dimittat ecclias iusticiam exercere // No q laici ecc'a negocia tractare no debet maxie spualia // It omis plati sit iudices ordinarii // It abbas est nome dignitatis // It p' phibitionem laicor no debet iudex ecc'us omitte exercere iusticiam ecclesiasticam.

Quanto Ca' dr h' q ca iuris patronatus ita est annexa spualibus cais q nullus n' iudex ecclesiasticus de ea iudicare debet // No q ca mixta int' spuales 2 ciuilem magis sequitur n'az spuat q ciuilis // It idem iuris e i conexis q ad iurediciones sic in mere spualibus // It rone rei potius dr spuat q rone p'sone 2 sic q est minus dignu i suis sba maioris est efficatie quo ad iurediciones

Et clerici Ca' quidam clerici tenti fuerunt i uxta cora iudice secular cuicti ut confessi sunt ubi de crime qrebatur an p' talem confessione sint a suo epo condemnadi 2 .R. q p' confessionem illam no sut a suo epo condepnadi q2 sic sina ano suo iudicelata no tenet ita nec confessio facta cora eodem . Si uo cora epo suo de criminibus i iudicio cuicti fuerit ut confessi du m sit talia crimina p' q suspedi debeant ut depoi suspendendi sut a suis ordinibus ut abaltaris ministerio ppetuo remouedi // Scdo qrebatur vtr' epi dispensare possit cu clericis qui adulteria comiserut .R. q' p' q epus dispensare pot cu clericis p't acta penitetia sic de altiis 2 aliis omibus q sut minora // Tercio q' vtr' clericus depositus tradendus sit sclari .R. q clericus p'sius excessibus

depositus epo no debz judici cedere stari qz cu suo sit functus offo.
duplici ofone no debz ipz aflige // No q ofessio facta no a suo judice
no pjudicat confitenti / n sua ano suo judice lata // It epus pot
dispensare cu adulterio // It no q e ps duplici punienda // It
depositus sedari judici cedi no debz

c Etiz Cas quidam hebant possessiones infeudu ab eccia bonon
isti vassalli eccie trahebant in cau sup possessionibz illis cora
delegatis aquibzdam alijs qui dicebant se portores i feudo
illo isti excipiebant q pari erant respondere cora dno feudi
judices h no obstante supa exceptiatois seu pdicti p intgabant
in cpos / epus dnus feudi signavit h dno pp vn ipe distictius
id fieri phibz q dun illi pari fuerint sr possessionibz illis in
psentia epi dni feudi justiciam exibere // No q cu vult go
int vassallos cora dno feudi ca illa tractari dz

d ilecti filij Cas prior z fratres de gisseburna hebat qone
q eboracen arcepm qgsti sunt sr hoc dno ppe z ipe cam
illam comissit quibzdam mandans eisdem ut aterius pcedat
ne inquirant qmoi ccto r temter antius fi solet sz simpr fctz
z cam facti diligent inquirant z s forma canonu cam fiare
poterit // No q s canones actione ut ig tene ppone sz com
suffit dice

i Ntelleximus Cas querebat vtr excoicatus in judicio
stare possit. R. q queri possit s z p alim srudere ne
demalicia sua valeatur qmodu reportare // No q excoicatus
queri pot z p alim dz respondere // It qs pot face p alin re.
q p se no pot // It nemo debz de sua malicia comodu repor

c lerici Cas in arepatu stiginen de qsue ne querebatur
clici coram judice sclari de iniuriis qsuevit stgonien
arcepus aduo pp q sr h ee facius z ipe respondit cu dicat
imperator q leges no dedignatur sacros canones imitari
in quibz geuali ficetur ut clicus de ci iniuria cora ecco judice
debeat queri / mandat pp eidem q in har pte no pmitat
canoibz ex aliq consuetudie pjudicium generare // No q leges
canones no dedignatur sacros canones imitari // It clicus
ex omi iniuria cora judice ecco queri dz // It qsuetudo
in har pte no pjudicat canoibz

c ausam Cas fres dunelmesis monastij hebant cas
cu monachis sci albani pp comissit cam illam cuidam judici
delegato mandans eidem ut int ipsa pcedat ut fres dunelmen
monastij ingrediantur cam cu assensu z volutate epi sui qz sisot
monachi sci albani obtinebat epo dunelmen dices se albem illoz
litem sopitam valeat suscitare // No q ca si consensu plati ad
agendu ut defendendu admitti no debz // It judex pcedere
debet cu psona q agit ut defendit sit legitima

UVA.BHSC

c Vni no ab Cas dn alii 2 ep̄n dur in furto homicidio
ut puerio ut aliis quibuscumque criminibus quia vestri heat
regi ut ordi in indici seculari eos indicare. R. q si clicus
in quocumque ordine fuerit constitutus in furto ut alio quoque crimine
deprehensus fuerit 2 convictus ab eccl'o iudice depoi debz 2 si de
positus incorrigibilis fuerit suspendi debz / deinde crescente
contumacia excoicari debz 2 si postmodum in profundum malorum
veniens contempsit cum ecclesia no heat quid ulterius faciat ꝑdendus est
curie seculari ita quod ei exilium ut alia pena legitima inferat
// No q clici in quocumque crimine 2 quocumque ordine deprehensi fuerit
a suo iudice sunt depunadi // It crescente contumacia tradere
debz 2 pena // It clicus incorrigibilis tradi debz curie seculari

1 Vra vb Cas quidam noie Vb. p violentia occupavit eccliam
.p. dni .p. clicus impetravit literas contra dnm Vb. sr ecclia illa
tandem ille Vb. mortuus est .R. clicus eandem ecclesiam ꝑtmodum
est ingressus / dubitabatur utrum ille .R. ꝑ literas impetratas contra
dnm Vb. sr eadem ecclesia possit conveniri. consulens pp respondit ut
ꝑ forma predictarum literarum inter dictos .R. 2 p. tota causa iudicibus procedat
sic inter eundem .p. 2 dnm Vb. si viveret procederetur // No q ꝑ restitutione
conveniri successor in iudicium n' pot hic allegare bona fides cum ecclia
sine iusto titulo possideri de iure no possit

c Vm beniissent Cas dr hic q quam oritur q de privilegiis
eccle no debz de ipsis iudicare n' solus pp // No q eiusdem est
interpretare cuius est concedere ut condere // It causa privilegiorum
sc. apc. generali mandato no delegatur

n Quit ille. Cas Rex francie 2 rex anglie sr quadam discor
dia quam inter se hebant occone feudi sr comitatum pictaviensem
me composuerunt ad invicem 2 illa compositio iuramento interposito
hinc 2 inde fuit confirmata tandem rex francie iuramento illo
no obstante venit contra illa compone occupando comitatum predictum
Rex anglie sepe monuit illum ut compone illa servaret 2 pacta
tandem cum ille desistere nollet rex anglie denuntiavit hic ecclie
tiam contra eos sz cum ille desistere nollet rex anglie denunciavit hic eccle
unde pp intellecta denunciatione ea quia ille veniebat contra pacem 2
pacis federa iuramento firmata cum ad ipsum ptineat corrige
quibus sauim de pcto scribit pp plano Francie 2 po inducit contra regem illum
auctoritate evangelii. si peccaverit in te frater tuus ... bult de
rogare iurisdictioni ipsius in aliquo n' intendit iudicare de feudo
sz decernere de pcto cuius censura ad ipsum spectat n' p privilegium ut gratia
consuetudine iuris coi ad sit de tractatus tandem ostendit q rex ipse
no dz hoc ad iniuria reputare exemplo valentiniani 2 aliorum imperatorum
ostendendo q ad ipsum ptinet corrigere quibus de pcto 2 pacis federa
reformare

UVA.BHSC

in fine. Super capitulo quidam legato qui negotio illo preerat scriptum est
forum in dictus rex ut soldano pacem reformet ut treugas iniciat
competentes ut salvetur pariter. Similiter ut quidam abbas et archiepiscopus
bituricensis quibus negotium huiusmodi commissum sit de plano cognoscant utrum iusta
sit querimonia quam contra eum proponit rex anglie ut eius exceptio
sit legitima quam proponit contra ipsum // Nota quod per non debet aliorum iure
perturbare nec etiam eius in predicto sit distincta // Item amoto
exceptione predicte denuntiationes // Item questio feudi ad dominum feudi
pertinet nisi consuetudo preiudicat ut privilegium et ita consuetudo
derogat iuri // Item consuetudo et privilegium parificantur // Item
ad papam pertinet corrigere quibus de peccato // Item peccans potest compelli ad
penitentias // Item in iudicio non est personarum distinctio attendenda sed
magnum iudicabis ut parvum // Item ad ecclesiam spectat pacem firmare
// Item contra denuntiatores admittitur exceptio

astoralis Capitulo prima libri secundi post ipsum factum per se ipsos proponere debet
non fuerunt indiscrete ut eorum de factis paucos
suppleantur // Nota quod in iudicio potest partibus de per se factum ipsum proponere
// Item iudex potest supplere defectum partis

xaminata Cum inter nobilem virum ... de maria et quosdam
milites de campania verteretur quod super iure patronatus ecclesie
sancti angeli de quodam controversia sequestrata fuit ecclesia in archiepiscopo viridunensi
tandem idem ... intentavit actionem suam contra milites illos
vendicando ab eis ius patronatus ipsius ecclesie licet quosdam testes induxit
ad probandum quod ipse ius patronatus ipsius ecclesie possidebat quando viridunensis
sabinensis eadem tamquam sequestratam accepit causa ista delata fuit
ad dominum papam ipse diligenter examinata causa predicta actione quam
intentavit contra milites predictos super iure patronatus ipsius ecclesie pro
contrarietatem et incepta in veritate quia contra testes induxit ad probandum
quod ipse ius patronatus ipsius ecclesie possidebat quando viridunensis eandem
tamquam sequestratam accepit appareret quod non rei vendicatoriis intendere
non ipsius restitutionis poterat postulare // Unde pronuntiavit
non ipsius restitutionis nobilis non tenere absolvendo milites ab eadem. in
tentionis ipsius si consequentes et aptam voluerit proponere actiones. Super quod non tenebatur
suggerentes et aptam voluerit proponere actiones. Super quod tenebatur
// Nota quod contra iuris patronatus coram iudice ecclesiastico debet tractari // Item ei
qui possidet non competit rei vendicatio nec restitutio. et ideo quia iste
possidebat ius patronatus quando sequestrata fuit ecclesia non competebat ei
vendicatio // Item cum libellus incepte conscribitur regis absentia iudicium
absolvitur et si postea conscribere reformetur non tamen reus tenetur super hoc
// Item ex hac decretali videtur quod actio sermones sit proponenda

vin deputati Causa inter et fratres militie templi in italia
constituti habent quosdam iudices siquis quos appellant pretoris

UVA.BHSC

iudices tam clerici quam seculares non admittebant eos in causis
super iusticia prosequenda et allegationes in repulsionem ipsorum que
eorum gravamen non est nota sequitur fuit hic quando ipse / unde prohibet auctoritate
apostolica ne aliquis huiusmodi procuratores in processu seculari causarum huiusmodi omnino ab agendo
et respondendo repellat // Nota quod clericus possunt procurare pro donec dominus prohibetur
indigena

Qualiter et quando Causa papa precepit plane etiam ut laycis
conquerentibus de clericis plenam iusticiam faciant non obstantibus
appellationibus frustratoriis quas clerici contra laycos facere opponunt
ne propter defectum iusticie clerici trahantur a laycis ad iudicium seculare
quod omnino prohibet fieri // Nota quod remissa iusticia denegada // Item
appellationibus frustratoriis non est deferendum // Item arguitur propter defectum
iusticie clerici ad iudicium seculare trahi possunt / sic ergo propter defectum
iusticie iudicis secularis etiam potest se intromittere in de foro ecclesiastico hic
et contrario extenore

Cum quae Causa inter abbatem et conventum Vindocinensem et archidiaconum
Carnotensem super quibusdam procurationibus quod videbatur causa sibi hoc
commissa fuit archidiacono parisiensi et quibusdam aliis. Sed quia archidiaconus pariensis
similes fere causas habebat et parti alteri minus favorabilis videbatur
loco ipsius archidiaconum senonensem subrogavit quidam decanum mandans ut non
obstantibus prioribus litteris procedant in causa prorogatione // Nota quod cum
iudex habet similem causam ei commisse potest recusari et alter sub
rogari cum propter suam causam minus favorabilis videatur alteri parti

Exhibita nobis Causa vacante ecclesia Virdunensi electus est
quidam .2. nomine contra ipsum electum .h. archidiaconus et quidam alii
canonici Virdunenses se opponentes impetrarunt litteras contra ipsum ad ipsos
parisienses et conjudices suos sub hac forma ut vocatis qui erunt
vocandi veritatem inquirerent super his que proposita fuerant et aliis negotium
contingentibus partibus coram iudicibus constitutis predictus electus quibusdam illis qui
ipsum agebant in modum exceptionis obiecit conspiratores .i. quibusdam
excommunicationem se in ostenderet pro factum iudices prelocuti fuerunt quod de his
exceptionibus et negotio principali simul inquirerent nolentes admittere
exceptionibus quia non erant iudices sed inquisitores
probationes super predictis exceptionibus qui non erant iudices recipere de exceptionibus
et primis ordinis pretendo simul ceperunt inquirere de exceptionibus
et negotio principali et testes super eodem receperunt licet nollet. unde dictus electus
ad sedem apostolicam appellavit. contra istos dictus electus domino papa significavit. unde mandat
quod non modum in inquisitoribus sed commissionis negotium excedunt delegati
quod si exceptionibus contravenientibus ut aliqui ipsorum constitit appellationibus renovato in
iure quod post appellationem huiusmodi inveniunt ea facta in causa ipsa penitus contemneta
revocent quod post appellationem huiusmodi in ratione procedant // Nota quod circa electionis obiecta vocandi sunt
ipsorum litteras in ratione procedant et de omnibus negotium contingentibus inquirendum est
quod ipsum negotium tangit et de omnibus electum tamen in inquirit non extraordinarie
// Item conspiratores non admittuntur contra electum tamen in inquirit non exercitati
// Item exceptio peremptoria ut conspiratio an
quia ab agendo sunt excludi // Item exceptio peremptoria ut conspiratio an
que ab agendo sint excludi // Item excommunicationem que etiam admitti quare preiudicabit

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

sant onofra / e sant marti tres porres uostres
etres ane maria aras/m se no uinras pobra

alanra maria

hu nyl ana sagradada p aquella ley uia adultis
labora del glorios fil xto aqi uullan adultra
lanolitat de tots aquels qui mal menolen
se ayx com uos seben johemestre

BIBLIOTECA DE SANTA CRUZ DE VALLADOLID

UVA.BHSC

UVA.BHSC

In epistopam barchinone nulla presbiter pot in suo testamento dimitte aliquem heredem set pot fare legata set in epistopam vicenatem tenus ita pot quo voluerit suum heredem instituere et facere mas sua heredem ut pauperes Christi

Item ponit quod alia filia fuit collata in matrimonium in manso den verdeguer prochie sancte marie de palau

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

Nº 468

UVA.BHSC